

شاخص‌های
رهبرانقلاب
برای ارزیابی نقاط
قوت و ضعف دولت

شک‌ها

پایگاه تبیینی
و تحلیلی جریان شناسی

دیدبان

www.Didban.ir

پایگاه تحلیلی خبری
صبح‌توس

sobhtoos.ir

پایگاه تبیینی
و تحلیلی جریان شناسی
www.Didban.ir

دیدبان

پایگاه تحلیلی خبری
صبح توس
sobhtoos.ir

الرحمن
الرحيم

The image features a stylized Arabic calligraphic design. The words 'الرحمن' (Ar-Rahman) and 'الرحيم' (Ar-Rahim) are written in a golden-yellow color, stacked vertically. Below them, the same words are rendered in a large, bold, black calligraphic script. The background is a solid orange color, and a vertical dashed white line runs down the center of the page.

۲۰ شاخص اصول‌گرایی

۱. عدالت خواهی و عدالت گستری
۲. فساد ستیزی
۳. سلامت اعتقادی و اخلاقی مسئولان
۴. اعتزاز به اسلام
۵. ساده زیستی و مردم گرایی
۶. تواضع و نغلتیدن در گرداب غرور
۷. اجتناب از اسراف و ریخت و پاش
۸. خردگرایی و تدبیر و حکمت در تصمیم‌گیری‌ها
۹. مسئولیت پذیری و پاسخگویی
۱۰. اهتمام به علم و پیشرفت علمی
۱۱. سعه صدر و تحمل مخالف
۱۲. اجتناب از هواهای نفسانی
۱۳. شایسته سالاری
۱۴. نظارت بر عملکرد زیر مجموعه
۱۵. تلاش بی وقفه
۱۶. قانون گرایی
۱۷. شجاعت و قاطعیت در بیان و اعمال آنچه حق است
- ۱۸، ۱۹، ۲۰. انس با خدا، انس با قرآن، استمداد دائمی از خدای متعال

۲۰ وظیفه دولت

۱. ارزیابی و ترتیب اثر دادن به نتایج ارزیابی
۲. تعیین اولویت‌های کاری با توجه به محدودیت عمر دولت و امکانات
۳. توجه دائم به سند چشم‌انداز
۴. سرعت همراه با دقت
۵. عمل به وعده‌های سفر استانی
۶. عدم غفلت از اقدامات و برنامه‌های بلند مدت
۷. پشتوانه کارشناسی کارها
۸. لزوم تعامل قوا
۹. لزوم تعامل با نخبگان همفکر و با اخلاص
۱۰. استفاده از ظرفیت‌های مدیریتی کشور
۱۱. سالم سازی دستگاه‌های دولت
۱۲. اجتناب از تصدی‌گری در غیر وظایف حاکمیتی
۱۳. تمرکز زدایی
۱۴. لزوم اطلاع رسانی صحیح و هنرمندانه
۱۵. مبارزه با فساد
۱۶. حفظ سرمایه‌های ملی
۱۷. توجه به فرهنگ
۱۸. تحقیق، علم و فناوری
۱۹. دیپلماسی فعال
۲۰. اغتنام امدادهای الهی

۴۰ شاخص شاخص‌های رهبر انقلاب برای ارزیابی نقاط قوت و ضعف دولت

اول فروردین ۱۳۸۶:

مقام معظم رهبری: من از دولت حمایت می‌کنم. از همه‌ی دولتهای بر سر کار و منتخب مردم حمایت کردم، بعد از این هم همین خواهد بود؛ از این دولت هم به طور خاص حمایت می‌کنم. این حمایت، بی‌دلیل و بی‌حساب و کتاب نیست. اولاً جایگاه دولت در نظام جمهوری اسلامی و در نظام سیاسی کشور ما جایگاه بسیار مهمی است، ثانیاً بیشترین مسئولیتها را دولت بر دوش دارد؛ بعد هم این جهتگیری‌های دینی و این ارزش‌گرایی انقلابی و اسلامی خیلی ارزش دارد. سختکوشی، تلاش فراوان، ارتباط با مردم، سفرهای استانی، جهتگیری عدالت و زی مردمی؛ اینها خیلی قیمت دارد و من قدر این کارها را می‌دانم. من به خاطر این چیزها از دولت حمایت می‌کنم. البته این حمایت، حمایت بی‌حساب و کتاب نیست؛ توقعاتی هم در مقابلش از دولت دارم.

سوم اردیبهشت ۱۳۹۰:

مقام معظم رهبری: واقعا در کشور دارد خدمت انجام میگیرد. هر جا خدمت باشد، هم مردم طرفدار هستند، هم رهبری طرفدار است. ما که راجع به شخص قضاوت نمی‌کنیم؛ ما کار را، خط را، جهتگیری را ملاک و معیار قرار میدهیم. آنجائی که کار و خدمت و تلاش هست، حمایت ما هست، حمایت مردم هست. بحمدالله امروز کار دارد انجام میگیرد.

سالهای پایانی چه بود؟ آیا دولت در سالهای دوم به بعد، در همان مسیری سال اول حرکت می‌کرد، گام برمی‌داشت؟ آیا علت تغییر حمایت‌های ویژه رهبری، عدم شناخت صحیح ایشان از دولت بود؟ یا تغییر رفتار دولت و از دست دادن خصیصه‌هایی که سبب حمایت خاص گردیده بود؟ آیا دولت همان خصیصه‌های ممدوح سال‌های نخستین خود را حفظ کرده بود؟ و ...

رهبر انقلاب در همان سالهای نخستین شکل‌گیری دولت، و در روزهایی که حمایت خاصی از دولت انجام می‌دادند فرمودند که این حمایت‌ها بخاطر برخی ویژگی‌های دولت بوده و در برابر این حمایت‌ها توقعاتی هم دارند:

البته این حمایت، حمایت بی‌حساب و کتاب نیست؛ توقعاتی هم در مقابلش از دولت دارم.

توقعات رهبر انقلاب از دولت چه بود که در صورت برآورده شدن، می‌توانست کسب رضایت الهی و رضایت مردمی و بالتبع حمایت رهبر انقلاب را در پی داشته باشد؟

فارغ از سوال فوق که موضوع نوشتار حاضر است، باید گفت که هر چند دولت‌های برخاسته از نظام، در مقاطع مختلف افت و خیزهایی داشته‌اند، اما به تصریح رهبر انقلاب، در همان مسیر کلی گام برداشته شده است و کشور در مجموع در مسیر تکامل و پیشرفت بوده است:

در این دوره، در این سی و چند سال، زندگی ما تحت تأثیر همین خطوط اساسی قرار گرفته است. ما پیشرفتهائی داشتیم، ضعفها و نقصهائی هم داشتیم. پیشرفتهامان را باید بشناسیم، ضعفها را هم باید بشناسیم. اگر ضعفهای خودمان را پنهان کنیم، نشناسیم، تجاهل کنیم، این ضعفها خواهد ماند، نهادینه خواهد شد؛ برطرف نخواهد شد. همه‌ی نقاط قوت و ضعف را باید بدانیم. نقاط مثبت و منفی هر دو هست، افت و خیز هست، اما حرکت ادامه داشته است؛ این مهم است. جوانهای عزیز ما بدانند؛ در طول این سی و دو سه سال مواردی شده است که ما ضعف نشان دادیم، این حرکت افت و خیز داشته است. همیشه یک جور نبوده است؛ گاهی سرعت و شتاب، گاهی کمتر، اما حرکت هرگز متوقف نشده است و ما در همان جهت اصلی پیش رفتیم؛ که امروز محصول آن را داریم مشاهده می‌کنیم.» (بیانات در ۱۴ بهمن ۱۳۹۰)

و دولت محمود احمدی نژاد نیز مستثنی از این قاعده نبود.

حمایت‌های ویژه رهبر معظم انقلاب از دولت دکتر محمود احمدی نژاد، از ویژگی‌های برجسته این دولت محسوب می‌گردد؛ حمایت‌هایی که به تعبیر رهبر انقلاب "حمایت خاص" و "دلگرمتر" بوده‌اند. حمایت‌هایی که کمتر در دولت‌های گذشته بدین صورت انجام می‌شد. البته این حمایت‌ها در اوایل سالهای ریاست جمهوری محمود احمدی نژاد، از سوی رهبر انقلاب، "حمایت بی‌حساب و کتاب" هم نبود. رهبر انقلاب بارها بر ویژگی‌های ممتاز و منحصر به فرد این دولت، نسبت به دولت‌های گذشته تأکید، و دلیل حمایت‌های خود از این دولت را نیز همین خصیصه‌ها برمی‌شمردند؛ رهبر انقلاب در دیدارهای مختلف بر خصیصه‌های این دولت از جمله «جهتگیری‌های دینی و این ارزش‌گرایی انقلابی و اسلامی ... سختکوشی، تلاش فراوان، ارتباط با مردم، سفرهای استانی، جهتگیری عدالت و زی مردمی» تأکید کرده و به صراحت می‌فرمودند «اینها خیلی قیمت دارد و من قدر این کارها را می‌دانم. من به خاطر این چیزها از دولت حمایت می‌کنم.» ایشان حتی در دیدار با هیات دولت پس از برشمردن برخی ویژگی‌های منحصر به فرد دولت، فرمودند:

وظیفه‌ی بنده هم این است که قدردانی کنم و به خاطر همین خصوصیات، از دولت حمایت کنم. البته حمایت از دولت، مخصوص این دولت نیست؛ بنده همیشه از دولتها حمایت کرده‌ام؛ امام هم (رضوان الله تعالی علیه) در هر برهه‌ای، از دولتها و رؤسای قوه‌ی مجریه و مسئولین دولتی حمایت میکردند. دلیلش هم واضح است. چون عمده‌ی بار اداره‌ی مدیریت کشور بر عهده‌ی قوه‌ی مجریه است و نظام باید از قوه‌ی مجریه، از رئیس‌جمهور، از مسئولین و از وزرا، حمایت کند. امام هم حمایت میکردند؛ بنده هم در دوره‌های گذشته همیشه حمایت میکردم. منتها خوب، این خصوصیتی که عرض کردیم، موجب بشود که انسان گرمتر حمایت کند و در این قدردانی و حمایت، دلگرمتر اقدام کند. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷)

اما حمایت‌های خاص رهبر انقلاب در سال‌های اول دولت‌های محمود احمدی نژاد، به مرور کم‌رنگ تر به نظر می‌رسید؛ چرا چنین اتفاقی در مورد رویکرد رهبری انقلاب نسبت به دولت اتفاق افتاد؟ آیا رهبر انقلاب در شناخت شخص رئیس‌جمهور و دولت‌های وی اشتباه کرده بودند که چنین حمایت‌های خاصی از این دولت انجام می‌دادند؟ اگر چنین نیست، علت "حمایت خاص" در سالهای اول و تغییر آن به "حمایت گفتمانی" در

مقدمه:

رهبر معظم انقلاب اسلامی در همان روزهایی که حمایتی خاص از دولت داشتند، در جمع دانشجویان فرمودند:

بنده از دولتها حمایت کرده‌ام، از این دولت هم حمایت میکنم؛ این به معنای این نیست که همه‌ی جزئیات کارهایی که انجام میگردد، مورد تأیید من است، یا حتی من از همه‌اش اطلاع دارم؛ نه، لازم نیست... بعضی از اشخاص و بعضی از کارها ممکن است در مجموعه‌ی دولتی وجود داشته باشد که صددرصد مورد اعتماد و مورد تأیید ماست، اما آن کار را ما تأیید نکنیم... ما به هیچ وجه انتقاد کردن را مخالفت و ضدیت نمیدانیم. بعضی تصور میکنند که ما چون از مسئولان کشور، از دولت محترم - که واقعا دولت خدمتگزار و باارزشی است؛ حقاً و انصافاً. کارهایی هم که دارد انجام میگردد، می‌بینید؛ کارها جلو چشم است. باید انسان بی‌انصاف باشد که اهمیت این کارها را انکار کند - حمایت میکنیم، این حمایت و این طرفداری، به معنای این است که انتقاد نباید کرد، یا من خودم انتقاد نداشته باشم؛ ممکن است مواردی هم انتقاد داشته باشم... (بیانات در ۱۷ مهر ۸۶)

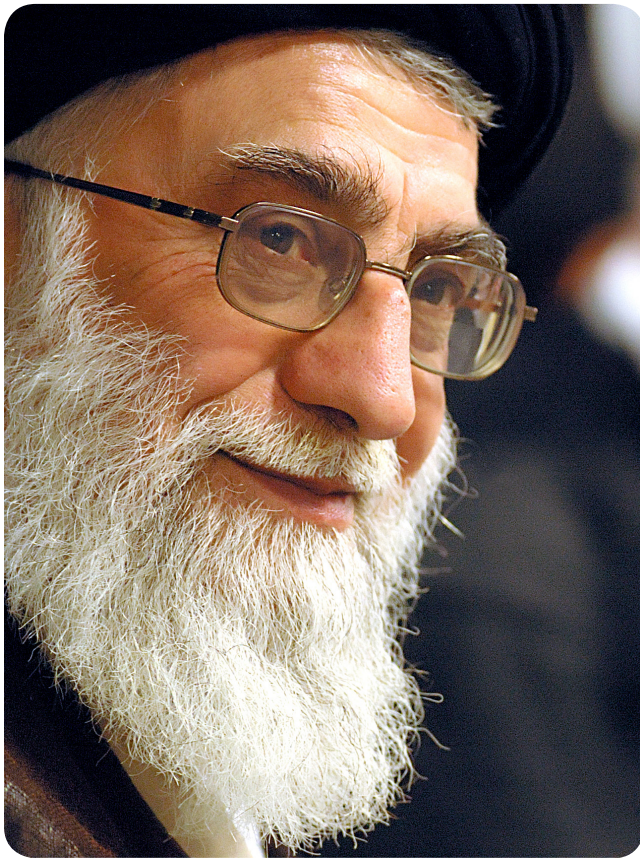
رهبر معظم انقلاب در چندین مقطع به این نکته تذکر دادند که حمایت از این دولت به معنای تأیید صد در صد رفتار آن دولت نیست؛ بلکه حمایت‌ها به خاطر وجود ویژگی‌های خاص در دولت بوده است:

اگر چنانچه این خصوصیات را در مجموعه‌ی دولت کنونی قدردانی نکنیم و تشکر نکنیم، طبعاً خدا را خوش نمی‌آید. خدای متعال دوست دارد که از کارهای خوب افراد تشکر بشود، قدردانی بشود و سپاسگزاری بشود. وظیفه‌ی بنده هم این است که قدردانی کنم و به خاطر همین خصوصیات، از دولت حمایت کنم... این خصوصیتی که عرض کردیم، موجب بشود که انسان گرمتر حمایت کند و در این قدردانی و حمایت، دلگرمتر اقدام کند. البته این به معنای چشم بستن بر ضعفهای دولت هم نیست. بالاخره شما هم بشرید، نقص دارید، ضعفهایی هم دارید؛ کارهایی را میخواستید اید انجام بدهید، ولی انجام نگرفته؛ کارهایی را به فکر نبوده اید و به ذهنتان نبوده، باید متوجه آنها بشوید و انجام بدهید؛ که در جلسات خصوصی با آقای رئیس‌جمهور و با بعضی از مسئولین دیگر و در بسیاری از جلسات عمومی - مثل همین دیدارهای دولت و غیره - هم گفته شده. البته آن حمایت هم بجای خودش محفوظ است و هست. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷)

رهبر انقلاب در چندین زمان به این امر توجه دادند که توقعات، تذکرات و توصیه‌ها به دولت را در مقاطع مختلف به دولت - چه خصوصی و چه عمومی - بیان کرده‌اند. تذکرات خصوصی که به دلیل در دسترس نبودن آن‌ها نمی‌تواند، مبنای داوری برای عملکرد دولت قرار گیرد؛ اما تذکرات عمومی ...

توقعاتی هم در مقابلش از دولت دارم...

رهبر معظم انقلاب در ششم شهریور ماه هزار و سیصد و هشتاد و پنج، و در اولین حضور هیأت دولت برای دیدار با ایشان، سخنان بسیار مهمی ایراد کردند که توجه به آنها نشان از عمق دستورات و خواسته‌های رهبری داشته و در عین حال راه موفقیت را برای دولت ترسیم کردند. **رهبر انقلاب در این دیدار، ۳۰ معیار و شاخصه اصولگرایی را برشمردند و از دولتی که با شعارهای اصولگرایانه بر سر کار آمده بود، خواستند که بدان‌ها توجه اساسی نماید. ایشان از سوی دیگر ۲۰ وظیفه و مسئولیت دولت و رئیس آن را یادآور شده و از آنان خواستند، این مسئولیت‌ها را به درستی عمل کند تا بتواند در مسیر موفقیت، رضایت الهی و رضایت مردم گام بردارد.** بررسی این ۴۰ شاخص دولت اصولگرا و کارآمد از نگاه رهبری، که آن هم در نخستین سال دیدار هیأت دولت با رهبری بود، می‌تواند ما را در شناخت خواسته‌های رهبری از

دولت، میزان موفقیت دولت در عمل به وظایف خویش، و میزان مطلوبیت دولت با توجه به وظایف مطروحه یاری رساند.

از نظر ما یکی از شاخص‌های اصلی اصولگرایی ولایت‌پذیری و تبعیت از مقام معظم رهبری است. این شاخص نیازمند بررسی جداگانه نیست چرا که ۴۰ عنوان زیر و میزان پایبندی دولت به آنها خود بهترین شاخص برای تعیین میزان ولایت‌پذیری دولتمردان است. به عبارت بهتر علاوه بر اعلام ولایت‌پذیری قولی لازم است که در عمل نیز ولایت‌پذیر باشند و این ولایت‌پذیری عملی با همین شاخص‌ها که به تصریح از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی بیان شده اند بهتر از هر شاخص دیگری قابل سنجش است. براین اساس اگر نقدی هم بر دولت نهم و دهم وارد شده است از مبنا و خاستگاه انقلاب اسلامی و با توجه به جهت‌گیری‌های کلانی است که رهبر معظم انقلاب اسلامی برای دولت تعیین کرده‌اند.

نوشتار حاضر کوششی است در همین جهت:

شش / شش / هشتاد و پنج

دولت نهم به ریاست محمود احمدی نژاد، در ۶ شهریورماه ۱۳۸۵ و پس از پایان اولین سال فعالیت، به دیدار رهبر انقلاب رفتند تا ضمن گزارش عملکرد یک‌ساله خود، از ایشان رهنمودهایی برای ادامه فعالیت دولت بخواهند و به تعبیری مسیر موفقیت در کسب رضایت الهی، رضایت مردمی و کارآمدی را ایشان برای دولت ترسیم نمایند.

در این دیدار رهبر معظم انقلاب ضمن بیان این مطلب که «فرصت این روز و روزگاری که شما بر سر کار هستید، بسیار فرصت استثنایی و مغتنمی است»، به دولت تأکید کردند که «هر چه شما بهتر، بیشتر، صمیمی‌تر و پایبندتر به اصول حرکت کنید و پیش بروید، عمق این ایمان در دل‌های مردم ما بیشتر خواهد شد و تغییر آن به وسیله‌ی دستهای بیگانه، برای آنها دشوارتر خواهد شد.»

۲۰ شاخص اصولگرایی

ایشان همچنین در شهریور ۷۲ با اشاره به این نکته که نظام چیزی برای اجرای عدالت کم ندارد فرمودند: «ما، بحمدالله چیزی کم نداریم. من هیچ اعتقادی به این معنا ندارم که جمهوری اسلامی از رسیدن به خواسته‌اش که تشکیل یک جامعه بر اساس عدالت اجتماعی و رفاه عمومی است، ناتوان است. من به هیچ وجه به این اعتقاد ندارم.»

معظم له توصیه به عدالت را در دولت آقای خاتمی نیز ادامه دادند. اولین توصیه ایشان نیز در روز تنفیذ آقای خاتمی در مرداد ۷۶ است. معظم له در این مراسم ضمن توصیه به آقای خاتمی جهت ریشه کردن فقر و بی عدالتی که میراث طواغیت هست؛ می فرمایند که اساس و اصل عدالت است و حتی برای عدالت و اقامه عدل امام زمان (عج) ظهور می کنند. ایشان در اولین دیدار با دولت دوم آقای خاتمی نیز در شهریور ۸۰ از لزوم پرداختن به عدالت و رفع محرومیت سخن می گویند.

البته مقام معظم رهبری -مدظله- در کنار توصیه اکید و فراوان به اجرای عدالت؛ از آفات عدالت خواهی و اجرای عدالت نیز مسئولان را برحذر می دارند. ایشان در مراسم تنفیذ حکم اول ریاست جمهوری آقای احمدی نژاد، از لزوم توجه به خلط بین مفهوم عدالت و تندروی سخن می گویند؛ و می فرمایند که برخی ها می خواهند به اسم تندروی عدالت را محکوم کنند؛ در صورتی که عدالت با تندروی متفاوت است و نباید عدالت را برخورد با شیوه های علمی دانست. همچنین ایشان در اولین دیدار با هیئت دولت آقای احمدی نژاد در شهریور ۸۴ بیان می دارند که عدالت با دو مفهوم عقلانیت و معنویت در هم تنیده شده است. ایشان می فرمایند که عقلانیت برای تشخیص صحیح مصادیق عدالت است تا به اشتباه چیزی که عدالت است را عدالت نپنداریم و چیزی که غیر عدالت است را عدالت فرض نکنیم. در بیانات در اعضای هیئت دولت دهم در شهریور ۸۸ نیز مجدداً به لزوم همراهی عدالت، با عقلانیت و معنویت تأکید می کنند؛ چون اگر عدالت با معنویت همراه نباشد؛ عدالت تو خالی خواهد شد و به شعاری سیاسی تبدیل خواهد شد و اگر عدالت با عقلانیت همراه نباشد؛ عدالت به ضد خودش تبدیل می شود.

اولین تأکید و اولین شاخص رهبر انقلاب برای اصولگرایی دولت، تأکید بر عدالت خواهی و عدالت گستری است؛ آن هم در تمامی عرصه‌ها. باید دید دولت محمود احمدی نژاد در این زمینه چه گام‌هایی برداشته و تا چه حد موفق بوده است. رهبر انقلاب البته تأکید کردند که «امروز کشور ما بیش از هر چیز دیگر، تشنه ی عدالت اقتصادی است. علت هم این است که واقعاً یک شکافی به صورت میراث معیوبی از گذشته بود و این شکاف باید پُر می شد، که نشده است. البته به شکل معقولی باید پُر شود. ما پُر کردن این شکاف را به همان شکلی می‌گوییم که اسلام توصیه میکند؛ حرفهای غیر منطقی و ناممکن و نامعقول را نمی‌خواهیم به میان بیاوریم؛ همان طوری که اسلام میگوید.»

دولت نهم و دهم در زمینه عدالت خواهی، همراه این شعار را به عنوان شعار محوری خود مطرح و در انتخابات ریاست جمهوری نهم و دهم، ریاست این دولت با این شعار توانست رأی بسیاری از مردم را بدست آورد. از مهم ترین اقدامات دولت در زمینه عدالت خواهی و عدالت گستری می توان به این موارد اشاره کرد:

نقاط قوت طرح شعار عدالت؛ مطرح کردن شعارهای انقلاب و شعار محوری عدالت، یکی از اقدامات مثبت رئیس جمهور بود که باعث جلب آراء بسیار زیاد مردمی به سوی وی نیز شد. این گفتمان پس از فضای سیاست زده حاصل از دولت اصلاحات، بار دیگر شعارهای انقلاب و

رهبر انقلاب در این دیدار تأکید کردند «که این دولت به عنوان یک دولت «اصولگرا» شناخته شده و رفتار و تلاشی هم که تا امروز نشان داده و آنچه در عمل و قولش منعکس شده، همین اصولگرایی را نشان میدهد؛ که ان شاءالله خود همین برای کشور و شما برکاتی خواهد داشت.»

رهبر انقلاب پس از این امر، و یادآوری اصولگرا بودن دولت، بیست شاخص را به عنوان شاخصه های اصولگرایی ذکر کرده و فرمودند «شاخصه های اصولگرایی، شاخصه های مهمی است؛ این شاخصه ها باید مورد توجه قرار بگیرد، که من به بعضی از اینها اشاره میکنم... تحقق مجموعه ی این شاخصه ها به معنای حقیقی کلمه، آن وقت دولت را به عنوان یک دولت اصولگرا معرفی خواهد کرد.»

در ادامه به ذکر این ۲۰ شاخص و بررسی عملکرد دولت در هر یک از شاخصه ها می پردازیم که نشان می دهد دولت تا چه اندازه بر اصولگرایی خود پایبند بوده است: (لازم به تذکر است که تمامی ارجاعات در این جزوه، به صورت مستند موجود است)

۱. عدالت خواهی و عدالت گستری

رهنمود رهبر شاخصه ی اول «عدالت خواهی و عدالت گستری» است. به زبان آسان است؛ اما در عمل بسیار کار دشواری است و مقدمات بسیاری لازم دارد. باید خیلی کار کرد تا اینکه عدالت تحقق پیدا کند؛ عدالت جغرافیایی، عدالت طبقاتی، عدالت در زمینه های مسایل اقتصادی، عدالت در زمینه های مسایل فرهنگی، عدالت در جایگزین شدن و جای گرفتن در مسئولیتها و مناصب و عدالت در قضاوتها و ما - نه فقط قضاوتی که قاضی در دادگاه می کند، بلکه داوریهایی که ما نسبت به اشخاص و قضایا میکنیم - اینها همه عدالت است و عدالت در آنها نقش دارد. عدالت خواهی و عدالت گستری به معنای همه ی اینهاست.

توصیف شاخص مقوله عدالت یکی از مقولات بسیار اساسی در اندیشه دینی ما مسلمانهاست تا آنجائیکه یکی از اهداف اصلی بعثت انبیاء اقامه عدل و داد شمرده شده است. در اندیشه مقام معظم رهبری -مدظله- نیز بحث عدالت و عدالت خواهی از جایگاهی بسیار ویژه و والا برخوردار است. ایشان از همان ابتدای رهبری خویش در سخنرانی ها و بیانات خویش روی محور عدالت و عدالت خواهی تأکید فراوان داشته اند. برای نمونه ایشان در بیانات خویش در مراسم تنفیذ حکم اول ریاست جمهوری آقای هاشمی در مرداد ۶۸ بحث عدالت اجتماعی را به عنوان یک رکن اصلی برمی شمردند. و در اولین دیدار هیئت دولت آقای هاشمی با معظم له در شهریور ۶۸ رعایت عدالت را به عنوان یک توصیه به همه کارگزاران نظام علی الخصوص دولت، مطرح می کنند.

همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در شهریور ۶۹ به لزوم توجه بیشتر به طبقاتی که مورد بی عدالتی واقع شده اند و بیشتر محرومیت کشیده اند؛ اشاره می کنند. ایشان در خرداد ۷۲ با اشاره به این نکته که هدف حکومت در زمان ما با زمان امیرالمومنین (ع) تفاوتی نکرده است و تنها ابزارها تفاوت کرده است فرمودند: «آن روز هم هدف امیرالمومنین این بود که جامعه را قلمرو اراده الهی کند که مظهر اعلا ی آن، عدالت است. این جا ما نباید خودمان را فریب بدهیم.» معظم له همچنین در مراسم تنفیذ دومین دوره آقای هاشمی در زمینه عدالت اجتماعی فرمودند: «اساس سیاست کلی اقتصادی کشور، عبارت است از رفاه عمومی و عدالت اجتماعی.»

عدالت خواهانه را زنده و تبدیل به گفتمان عمومی غالب در کشور شد و کشور را از فضای غرب زدگی که در دوره اصلاحات به عنوان گفتمان غالب در دولت و حتی گاهی مردم شناخته می شد، خارج کرد؛ این امر یکی از خدمات بسیار بزرگ و غیر قابل انکاری است که دولت و شخص دکتر محمود احمدی نژاد در آن تاثیر بیشتر داشته است. حرکت به سمت تغییر گفتمان غریزه کشور به گفتمان امام و انقلاب، بی شک بزرگترین خدمت رئیس جمهور به این کشور بود. امری که همیشه مورد تقدیر رهبر معظم انقلاب قرار گرفت.

● عدم تعریف مشخص از عدالت یکی دیگر از انتقادات وارد بر احمدی نژاد و دولت وی است که این امر هیچ گاه محقق نشد؛ البته گاه تعاریفی از سوی رئیس دولت ارائه می شد که همگی کلی بود و دردی دوا نمی کرد. به نظر می رسد با توجه به گستردگی تعریف عدالت و تنوع آنها، نیاز بود تا دولت در رفع این ابهام و اتخاذ تعریف واحد، وارد عمل می شدند ولی چنین نشد.

● طرح بزرگ هدفمندی؛ این طرح یکی از مصادیق اجرای عدالت اقتصادی در کشور بود که دولت احمدی نژاد توانست آن را پس از مدت ها سر باز زدن دولت های گذشته، با شجاعت به مرحله اجرا در بیاورد. طرحی که به اتفاق نظر تقریباً تمام کارشناسان کشور باید به اجرا در می آمد، فارغ از اینکه میان کارشناسان مختلف بر سر نحوه اجرای آن تفاوت وجود داشت.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر معظم انقلاب در مقاطع مختلف، طرح شعار عدالت از سوی دولت را یکی از اقدامات نیکوی این دولت برشمردند که در یکی از این فرمودند « خصوصیت و امتیاز دوم که در این دولت هست، شعار و گفتمان کلی این دولت است که منطبق بر شعار و گفتمان امام و منطبق بر شعارها و گفتمانهای انقلاب است؛ این خیلی چیز باارزشی است. این را هیچکس نمی تواند ندیده بگیرد. هر دلبسته ای به انقلاب، این را قدر می داند؛ هر کسی که پیشرفت کشور را با هدایت انقلاب و با کارگردانی انقلاب تصور می کند، باید این را قدر بداند. عدالت خواهی در این دولت پررنگ شد. شعار عدالت خواهی به صورت جدی بر روحیه مسئولان، دولتمردان و برنامه ها، پرتو افکند. استکبارستیزی - که معنای ویژه انقلابی خودش را دارد - در این دولت تشخیص و تمیز پیدا کرد. معنای استکبارستیزی دشمنی کردن با دولتهای دنیا نیست، معنایش دشمنی کردن با استکبار است. استکبار - از هر دولتی و از هر نظامی سر بزند - آفت برای بشریت است. البته امروز آمریکا و صهیونیسم مظهر استکبارند؛ لیکن هر جا، هر کس، هر دولتی و هر مجموعه ای که نسبت به دیگران استکبار بورزند، آفتی در جامعه ی بشری و در نظام زندگی انسان به وجود می آورند. ستیزی ی با این حالت هم یک حالت مطلوب اسلامی است. این هم یکی از خصوصیات این مجموعه است که خوشبختانه برجسته است. (بیانات رهبر انقلاب در ۲ شهریور ۸۷)

● طرح سهام عدالت؛ همانطور که از نام این طرح نیز پیداست، این طرح گامی دیگر در جهت ایجاد عدالت اقتصادی در کشور بود؛ این طرح نیز فارغ از نحوه اجرای آن از تصمیمات ممدوح دولت احمدی نژاد به شمار می آید.

● طرح سفرهای استانی که از ابتکارات محمود احمدی نژاد بود، یکی دیگر از اقدامات شایسته دولت در جهت تحقق عدالت به معنی عام آن و به خصوص عدالت اقتصادی بود که باعث توجه بیشتر به شهرستانها و شهرهای کوچک می گردید. این امر سبب می شد دولتمردان با حضور در خود شهرها، بهتر با مشکلات و معضلات شهرها آشنا و در نتیجه تصمیمات بهتری اتخاذ می کردند. این امر نیز همواره مورد تأیید رهبر انقلاب بود.

● توجه به روستاها و مناطق محروم و اتخاذ تصمیمات در جهت رفاه حال آنان و همچنین حضور دولتمردان و شخص رئیس جمهور در این مناطق، از دیگر اقدامات نیکوی دولت دکتر احمدی نژاد در این زمینه بود.

● **نقاط ضعف** البته در کنار همه این اقدامات نیکو باید به این نکته توجه کرد که برخی از این تصمیمات ممدوح دولت در مرحله اجرا، با مشکلات و بی تدبیری هایی مواجه شد که حتی موجب شد در برخی موارد عده ای به اهداف طرح و نتایج آن خورده بگیرند؛ دولت می توانست با استفاده از نظرات کارشناسان دلسوز و نخبانان جامعه، و اخذ تدابیر معقول جهت دریافت نتایج بهتر، بسیاری از انتقادات وارد بر طرحها را برطرف کند.

۲. فساد ستیزی

● رهنمود رهبر

دومین شاخصه‌ای که رهبر انقلاب برای اصولگرایی برشمردند تا این دولت نیز بر آن طی طریق کند شاخصه فساد ستیزی است. عملکرد دولت احمدی نژاد در این موضوع در عرصه عمل و عرصه گفتار تا حدودی تفاوت داشت؛ فساد ستیزی و برخورد با مفسدین از دیگر شعارهای محوری این دولت محسوب می‌شد. از جمله اقدامات دولت در این زمینه به این موارد باید اشاره کرد:

● توصیف شاخص

این نیز از جمله مسائلی است که مورد توجه ویژه مقام معظم رهبری -مدظله- بوده است. ایشان در سال ۷۲ در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای هاشمی با اشاره به اینکه خطر نفوذ فساد جدی و فلج کننده است؛ می‌فرمایند: «در نظام اسلامی، با اعتقاد بد و نادرست، این طور مقابله نمی‌شود که با عمل غیر صحیح و عمل غیر اخلاقی و خدای ناکرده رسوخ فساد مبارزه می‌شود». معظم له همچنین در دیدار هیئت دولت در سال ۷۴ از مبارزه با فساد و جلوگیری از افرادی که در مجموعه دولت قصد اخلال در کارها را دارند به عنوان یکی از وظایف مهم دولت یاد می‌کنند. در سال ۷۹ نیز ایشان در جمع مردم اراک مبارزه با فقر و فساد و تبعیض را به عنوان مهمترین بخش اصلاح کشور برمی‌شمردند و می‌فرمایند که دولت در این زمینه لایحه‌ای را تهیه کرده و فرستاده که حاوی نقاط مثبت و خوبی است. در اردیبهشت ۸۰ نیز معظم له فرمان ۸ ماده‌ای معروف خویش را در رابطه با مبارزه با مفاسد اقتصادی به روسای قوا ابلاغ می‌کنند. ایشان همچنین در مراسم تنفیذ دومین دوره آقای خاتمی از لزوم مبارزه مسئولین از جمله رئیس جمهور با مفاسد مالی و اقتصادی یاد می‌کنند و یکی از مسئولیت‌های مسئولین را همین امر می‌دانند. در پیام ایشان به مناسبت راهپیمایی ۲۲ بهمن در سال ۸۰ نیز ایشان از همه مسئولین می‌خواهند که با همکاری و اتحاد خویش در ریشه کنی فساد اقتصادی که از جمله دامهای مهلک دشمن و موجب برزوبی عدالتی در کشور است بکوشند. در دیدار هیئت دولت در سال ۸۲ نیز ایشان می‌فرمایند: «به اعتقاد من مرکزی که باید مبارزه با مفاسد اقتصادی را دنبال کند، دولت است و قوه قضائیه در مرحله‌ی آخر قرار می‌گیرد».

در دولت آقای احمدی نژاد نیز ایشان در اولین دیدار در ۸۴ لزوم مبارزه با فساد اقتصادی را یکی از وظایف بسیار مهم دولت برمی‌شمردند. در سال ۸۵ نیز در دیدار مسئولان نظام از لزوم مبارزه با فساد صحبت می‌کنند؛ و فساد را به منزله رخنه و ترکهائی حساب می‌کنند که در یک استخر ایجاد می‌شود؛ و باعث می‌شود که هر چه آب درون استخر ریخته شود؛ استخر پر نشود.

● نقاط قوت

مطرح کردن شعار فساد ستیزی و مبارزه با فساد از اقدامات شایسته دولت احمدی نژاد بود؛ احمدی نژاد حتی خود را به عنوان پرچمدار مبارزه با فساد در کشور نشان می‌داد فساد ستیزی و مقابله با فساد در عرصه عمل، امری بود که همیشه مورد تأکید رهبر انقلاب قرار می‌گرفت. نگاهی به عملکرد دولت در این زمینه حاکی از آن است که عملکرد دولت در زمینه مبارزه با فساد با شعارهای دولت فاصله داشته است.

● انتخاب اعضای دولت از میان افرادی که اشتها به سلامت و پاکی

دارند، از نکات برجسته و دکتر احمدی نژاد در ریاست بر دولت نهم و دهم است. انتخاب پاکدستانی همچون پرویز فتاح، باقری لنگرانی، پرویز داوودی، پورمحمدی، محسنی اژه‌ای، صفار هرنندی، منوچهر متکی و... در دولت نهم و افرادی همچون مرضیه وحید دستجردی، سیدمحمد حسینی، علی اکبر صالحی، نیکزاد، مصلحی و... در دولت دهم - که همگی به سلامت و پاکی اشتها دارند- از اقدامات بسیار ممدوح دکتر محمود احمدی نژاد در انتخاب اعضای کابینه است؛ هر چند که در برخی موارد انتخاب برخی افراد مسئله دار، تا حدودی نگران کننده می‌نمود. انتخاب اعضای کابینه و روحیات شخص دکتر احمدی نژاد در فساد ستیزی، باعث گردید تا کلیت کابینه دکتر احمدی نژاد، اشتها به سلامت و پاکی داشته باشند.

● باید پذیرفت که سلامت دستگاه‌های دولتی با ورود احمدی نژاد به ریاست جمهوری بسیار بیشتر شد و حرکت کلی دولت نیز در جهت مبارزه با فساد بود که تأثیرات چشمگیری نیز داشت.

● نقاط ضعف

البته نکات منفی در مقابله با فساد ستیزی نیز در این دولت و رفتار شخص رئیس دولت به چشم می‌خورد؛ وارد کردن اتهامات اقتصادی و... به برخی افراد که بعدها هم ثابت شد، اشتباه بوده، از جمله اقدامات نکوهش شده دولت است. پرونده بیمه از این موارد است که در موارد بعدی بیشتر بدان اشاره خواهد شد؛ دولت باید توجه میکرد که تنها با شعار فساد ستیزی اجازه نمی‌یابد که به هر کسی اتهام فساد بزند و این از معایب بزرگ دولت و رئیس آن بود که در برخی موارد اتهامات اثبات نشده را متوجه دیگران نمود و حتی آن را از طریق رسانه ملی علنی ساخت. همچنین اغلب موارد فسادانگیزی که دولت بدان توجه می‌داد، غالباً به نتیجه مطلوبی ختم نمی‌شد، که یکی از دلایل مهم این امر، ناهماهنگی دو قوه مجریه و قضائیه بود.

● گاه برخی اقدامات در مسیر فساد ستیزی باعث ایجاد سیاهنمایی در کشور و در میان مسئولین می‌شد؛ اتهاماتی که در مواقع مختلف با عنوان افشاگری از سوی افرادی چون پالیزدار و عبدالله شهبازی مطرح و اغلب هم به اثبات نمی‌رسید، معمولاً تنها به ایجاد سیاهنمایی در کشور دامن می‌زد؛ این افراد در ایامی این موارد را مطرح می‌کردند که همسو با شعار فساد ستیزی دولت حرکت می‌کردند و اغلب خود را در این مسیر می‌دیدند.

● دیگر اقدام اشتباه دولت و رئیس آن که کاملاً برخلاف شعار فساد ستیزی آنان بود و به شدت هم به چشم می‌آمد و بهانه‌ای به دست مخالفین دولت داد تا دولت را در صادق بودن شعارهایش تخطئه کنند، حضور افرادی در کابینه بود که به نوعی دارای پرونده در عرصه فساد اقتصادی بودند و از طرف قوه قضائیه نیز به دادگاه فراخوانده شدند، مانند رحیمی و بقایی؛ و افرادی که سابقه خوشی نداشتند و در انتظار دادگاه بودند، مانند مرتضوی؛ افرادی که به نوعی با فساد اداری و مدرک گرایی فسادآمیز توانسته بودند به مقاماتی دست پیدا کنند، مانند علی کردان؛ افرادی که در مظان اتهامات جدی هستند مانند مشایی؛ و همچنین متهم شدن برخی از

گیرد در جلسه استیضاح وزیر کار، به دفاع تمام قد از قاضی متهم کهریزک برخاست و با اتهام زدن به دیگران، تلاش کرد تا مرتضوی را تبرئه کند. یکی از نمایندگان مجلس در واکنش به این دفاع احمدی نژاد از مرتضوی عنوان کرد: اصرار شما در برکناری خانم دستجردی و یا دکتر قربانی در صندوق توسعه ملی به چه دلیل بود چون دستورهای غیرقانونی را عمل نمی کردند برکنار شدند و اکنون اصرار شما بر ماندن مرتضوی یک قاضی تعلیق شده بر بزرگترین بنگاه اقتصادی کشور چیست؟ چرا باید انرژی دولت و مجلس را صرف مسائل کم اهمیت شود؟... کاش بجای این مساله رفع بیکاری و گرانی در کار بود و ما فکر می کردیم شما در صف اول برخورد با اینگونه ناعدالتی ها هستید. (۱۷۷۴۸۸?html.alaf.ir/vdccc4mqsf4ybyqm۰۸)

ارزیابی از نگاه رهبری قضیه‌ای در مجلس پیش آمد؛ قضیه‌ی بدی بود، قضیه‌ی نامناسبی بود؛ هم ملت را ناراحت کرد، هم نخبگان را ناراحت کرد. بنده‌ی حقیر هم از دو جهت ناراحت شدم: هم خودم در مقابل این قضایا احساس تأثر میکنم؛ هم به خاطر ناراحتی مردم، انسان احساس تأثر میکند. خب، رئیس یک قوه به استناد یک اتهام ثابت نشده و مطرح نشده‌ای در دادگاه، دو قوه‌ی دیگر را متهم کرد؛ این کار بدی بود، این کار نامناسبی بود؛ اینجور کارها، هم خلاف شرع است، هم خلاف قانون است، هم خلاف اخلاق است، هم تضییع حقوق اساسی مردم است. یکی از حقوق اساسی مهم مردم این است که در آرامش روانی و در امنیت روانی زندگی کنند؛ در کشور امنیت اخلاقی برقرار باشد. اگر یک فردی متهم به فساد است، نمی‌شود به خاطر او انسان دیگران را متهم کند؛ حتی اگر ثابت هم میشد، چه برسد به اینکه ثابت نشده است، دادگاهی نرفته، محاکمه‌ای نشده. به استناد متهم کردن یک نفر، انسان بیاید دیگران را، مجلس را، قوه‌ی قضائیه را متهم کند؛ این کار درست نیست، این کار غلط است. بنده فعلاً نصیحت میکنم. این کار، کار شایسته‌ای برای نظام جمهوری اسلامی نیست. (بیانات در ۲۸ بهمن ۱۳۹۱؛ دسترسی در: <http://www.leader.ir/>) (۱۰۳۱۵=lang/fa/index.php?p=bayanat&id

ارزیابی از نگاه رهبری رهبر معظم انقلاب در چند سخنرانی، جرأت دولت در مقابله با فساد و شعار فساد ستیزی را مورد تمجید قرار داده و فرمودند از جمله ویژگی‌های مثبت دولت « جرأت در مقابله‌ی با فساد [است]. مقابله‌ی با فساد خیلی کار سختی است. یک وقتی بنده گفتم که این اژدهای هفت سر فساد را به این آسانی نمیشود قلع و قمع کرد؛ خیلی کار سختی است. نه اینکه حالا بگویم قلع و قمع شده؛ نخیر، الان هم قلع و قمع نشده؛ لیکن جرأت مقابله‌ی با آن هست. خب، وقتی که اجزاء مجموعه، خودشان آلوده‌ی به فساد نباشند، طبعاً جرأتشان بیشتر است. بسیاری از مجموعه‌های قبلی هم حقیقتاً پاکیزه بودند - یعنی آلودگی نداشتند - اما بالاخره جرأت در مقابله‌ی با فساد یک امتیازی است که در شما هست. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) (قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id>

شخصیت‌های اجرایی و دولتی در پرونده‌ی بزرگ فساد مالی باعث شده دولت در سال‌های آخر خود به نوعی متهم به همراهی با فساد شود. هر چند که کلیت دولت همچنان افراد پاک و از لحاظ اقتصادی در سلامت هستند.

● یکی از اقدامات منفی دولت که در ماه‌های پایانی عمر دولت رخ داد حرکت احمدی نژاد در جلسه استیضاح وزیر کار در مجلس بود؛ در این جلسه احمدی نژاد به جای آنکه به دفاع از وزیر کار در جلسه بپردازد، فیلمی را که به صورت مخفیانه از جلسه مرتضوی با فاضل لاریجانی (برادر علی لاریجانی) گرفته شده بود.

احمدی نژاد این فیلم را به این هدف در مجلس پخش کرد تا مثلاً به گمان خود عدالت‌طلبی و فساد ستیزی خود را نشان دهد، غافل از اینکه نوع عمل وی به شدت بداخلاقی و به تعبیر مقام معظم رهبری عملی خلاف شرع و قانون بود.

احمدی نژاد پس از پخش بخش‌هایی از فیلم مزبور و خواندن متن بخش‌های دیگری از فیلم، این گونه نتیجه گرفت که برادران لاریجانی (رؤسای قوای مقننه و قضائیه) تحت تأثیر یکی دیگر از برادران خود و مشغول فساد هستند و پشت پرده استیضاح وزیر کار همین مسئله است. این حرکت غیر اخلاقی رئیس جمهور با واکنش برخی نمایندگان مجلس و پاسخ مستدل رئیس مجلس همراه شد؛ در نهایت هم رأی مجلسی‌ها بر عدم صلاحیت وزیر کار، جلسه را پایان داد؛ حرکت خلاف شرع رئیس جمهور در مجلس باعث شد تا مدت‌ها رسانه‌های بیگانه بهترین سوژه را برای نشان دادن اختلاف در کشور به کار برند. این حرکت برای کشور بسیار گران تمام شد.

احمدی نژاد در این جلسه پس از پخش فیلم مزبور، به بیان صحبت‌هایی علیه رئیس مجلس و اتهام به وی پرداخت و گفت:

رئیس مجلس نه تنها بر دولت حاکم شده، بلکه بر کل مجلس هم حاکم شده است... اگر بنا بود رئیس مجلس بر دولت و مجلس حاکم شود، باید بارای مستقیم می آمد و رئیس جمهور می شد... به ملت بگویند که رئیس جمهوری که می خواهید انتخاب کنید، تحت امر رئیس مجلس است... پشت مسائلی از قبیل امروز، جریاناتی هم دارد می گذرد... دوستانی آمدند و گفتند که بگذارید فضای کشور آرام تر باشد؛ من گفتم نسخه‌ای را به رئیس و نسخه‌ای را به رئیس کمیسیون‌ها تقدیم کنیم...

اینها بالاخره سند است. ما باید چه کنیم؟ دولت تحت فشار است با همین حرف‌هایی که در نوار است... مسائل جای دیگری است. چرا امروز شیخ الاسلام باید اینجا محاکمه شود؟» (<http://alef.ir/>) (۱۷۷۵۲۱?html.k5k4.vdcau۰n۶۶۴۹n۰m۱)

احمدی نژاد قصد داشت با این حرکت خود اینگونه وانمود کند که همچنان پرچم مبارزه با فساد را فقط خود وی در دست دارد؛ غافل از اینکه حرکت او، نامشروع و خلاف قانون و حقوق اساسی ملت بود.

● حرکت احمدی نژاد در جلسه استیضاح و در دفاع از مرتضوی - قاضی تعلیق شده قوه قضائیه - تعجب بسیاری از افراد و نمایندگان را برانگیخت. احمدی نژاد که گمان می رفت قرار است در ردیف اول مبارزه با فساد قرار

۳. سلامت اعتقادی و اخلاقی مسئولان

ره‌نمود رهبر «سلامت اعتقادی و اخلاقی مسئولان کشور»

بخصوص مسئولان عالی رتبه، در سطوح دولت و معاونین و از این قبیل بسیار مهم است و شاخصه‌ی دیگری است که از لحاظ اعتقادی و اخلاقی اشخاص سالمی باشند.

اقدامات دولت در این زمینه برمی‌گردد به انتخاب معاونین و وزرایی که از سلامت اعتقادی و اخلاقی برخوردار باشند. در مورد این شاخصه باید به این قبیل امور و عملکردها در رفتار رئیس دولت توجه کرد:

توصیف شاخص ایشان از همان ابتدا خطر مدیران فاسد را

گوشزد کرده بودند. برای نمونه ایشان در دیدار مسئولان نظام در سال ۶۹ با اشاره به مدیران فاسد؛ می‌فرمایند فساد مدیران و مسئولان ریشه فساد ملت‌ها، ریشه ذلیل و برده و نوکر صفت شدن ملت‌ها، ریشه از بین رفتن اصالت‌ها و ارزش‌ها، عامل تسلط قدرت‌های

شیطانی بر ملت‌ها، و عامل

رخت بر بستن ایمان از

جوامع است. همچنین ایشان

در بیانات مراسم تنفیذ حکم

دوم آقای هاشمی در سال

۷۲ به مدیران می‌فرمایند:

«رکن سوم، حفظ طهارت

و تقواست. حفظ پاکیزگی

در عمل است. اجتناب

از هرگونه خدای ناکرده

اختلاط با اهداف غیر

مشروع یا اهداف غیر مقبول

و غیر اخلاقی است. این،

شان سوم است. مدیر خوب،

مدیری است که هر کاری را

به عهده می‌گیرد، با رعایت

اصول اخلاقی صحیح، انجام

دهد.» در ادامه نیز به مدیران خطر رسوخ فساد را گوشزد می‌کنند.

در دیدار دانشجویان و استادان دانشگاه قزوین در سال ۸۲ نیز می‌فرمایند: «افرادی نگویند که اخلاق و عقیده مسأله‌ی شخصی

انسان‌هاست. بلکه، اخلاق و عقیده مسأله‌ی شخصی انسان‌هاست؛ اما

نه برای مسئول... برای یک مسئول عقیده و اخلاق مسأله‌ی شخصی

نیست؛ مسأله‌ای اجتماعی و عمومی است؛ حاکم شدن بر سرنوشت

مردم است.» ایشان همچنین در دیدار مسئولان و نخبگان استان همدان در سال ۸۳ خطاب به مسئولین می‌فرمایند که نسبت به بروز فساد در زیرمجموعه خویش حساس باشند و با بروز فساد بطور جدی مقابله کنید.

نقاط قوت شخص رئیس جمهور در هر دو انتخابات ریاست

جمهوری نهم و دهم بر گفتمان امام و انقلاب تأکید می‌کرد و وزرایی

انتخابی از سوی وی نیز اغلب پیرو همین گفتمان بودند. این یکی از

جلوه‌های مثبت در این دولت است.

نقاط ضعف هر چند که پی بردن به سلامت اخلاقی و اعتقادی

افراد امری سخت و کمتر قابل تشخیص است، اما جهت گیری‌های

فکری دولت در برخی مسائل این گمانه را تقویت می‌کند که این

دولت و مخصوصاً شخص احمدی نژاد خط فکری مشخصی - خط

فکری اسفندیار رحیم مشایی - را پیگیری می‌کنند. حتی خود رئیس

جمهور نیز بارها اعلام کرده که حرف مشایی حرف دولت است.

■ وقتی برخی موضع گیری‌های مشایی بررسی می‌شود، مشخص

می‌گردد، کسی را که احمدی نژاد تأکید می‌کند که حرف او حرف

دولت است، چندان هم از سلامت اعتقادی برخوردار نیست. از جمله

موضع گیری‌های مشایی می‌توان به این موارد توجه داد:

■ مشایی در همایش نوآوری و شکوفایی در صنعت گردشگری،

انجام میگیرد. سیاهی لشکر عناصر صهیونیسم، همین هاینده. نمیشود ملت مسلمان نسبت به افرادی که اینجور عامل دست دشمنان اساسی دنیای اسلام هستند، بی تفاوت باشد. نه، ما با یهودی‌ها هیچ مشکلی نداریم، با مسیحی‌ها هیچ مشکلی نداریم، با اصحاب ادیان در دنیا هیچ مشکلی نداریم؛ اما با غاصبان سرزمین فلسطین چرا؛ مشکل داریم. غاصب هم فقط رژیم صهیونیستی نیست. این موضع نظام است، این موضع انقلاب است، موضع مردم است. حالا کسی حرف اشتباهی میزند، عکس‌العملهایی هم در مقابل آن نشان داده میشود. خوب، مسئله را باید تمام کرد... حرفی بود، گفته شد و اشتباه بود و تمام. موضع دولت جمهوری اسلامی هم این نیست. این با کشورهای دیگر فرق میکند که مردمش روی سرزمین غصبی‌ای نشستند. شهرکهای یهودی‌نشین، امروز به وسیله‌ی همین مردمی که گفته میشود مردم اسرائیل هستند و به وسیله‌ی همین‌ها پر شده؛ همین‌ها ایند که دولت جعلی صهیونیست، اینها را مسلح کرده است علیه مردم مسلمان فلسطینی، که فلسطینی‌ها جرأت نکنند نزدیک این شهرکها بشوند. خوب، این حرف خطائی بود، حرف درستی نبود. (بیانات در ۳۰ شهریور ۸۷)

مشایی درباره مکتب ایرانی، در همایش ایرانیان خارج کشور در سال ۸۹ گفت که «احساس عزت ایرانی‌ها ... به علت عزت مکتب ایران است ... ما باید فرصتی ایجاد کنیم تا نسل‌های نوری ایرانی با درک عالمانه عزت، فلسفه ایران را بفهمند، مکتب ایران را بفهمند. من بر مکتب ایران اصرار دارم. از مکتب اسلام دریافت‌های متنوعی

در سال ۸۷ درباره دوستی با مردم اسرائیل عنوان کرد: «ایران امروز با مردم آمریکا و اسرائیل دوست است. هیچ ملتی در دنیا دشمن ما نیست؛ این افتخار است. البته ما دشمن داریم و ناجوانمردانه‌ترین دشمنی‌ها در دنیا به ملت ایران صورت می‌گیرد. ما مردم آمریکا را از برترین ملت‌های دنیا می‌دانیم.» (فارس، ش خبر ۸۷۰۴۲۹۰۷۴۲)

احمدی نژاد نیز چند روز بعد درباره همین جملات مشایی، عنوان کرد که حرف مشایی حرف دولت است؛ وی در کنفرانس مطبوعاتی خود گفت: «حرف آقای مشایی حرف دولت است. ملت ما و ملت‌ها با مردم مشکلی ندارند ما برای رژیم صهیونیستی دولتی نمی‌شناسیم. ما دولتی به نام اسرائیل به رسمیت نمی‌شناسیم. اما ما حساب مردمی که به دروغ به آنجا آورده شده و سپر بلا شده‌اند، را با شبکه رژیم صهیونیستی جدا می‌دانیم.» (فارس؛ ش خبر ۸۷۰۶۲۸۰۶۸۸)

ارزیابی از نگاه رهبری موضع‌گیری‌های ناسالم رئیس دولت و معاون او، باعث شد رهبر انقلاب وارد صحنه شوند و به صراحت عنوان کنند که این اظهار نظر غلطی است و موضع نظام نیست: «یک نفر پیدا میشود درباره‌ی مردمی که در اسرائیل زندگی میکنند، اظهار نظری میکند. البته این اظهار نظر، اظهار نظر غلطی است. اینی که گفته شود ما با مردم اسرائیل هم مثل مردم دیگر دنیا دوستیم! این حرف درستی نیست؛ حرف غیرمنطقی‌ای است. مگر مردم اسرائیل کی هاینده؟ همان کسانی هستند که غصب‌خانه، غصب سرزمین، غصب مزرعه، غصب تجارت به وسیله‌ی همین‌ها دارد

« آشنایی و همکاری با شما را برای خود هدیه ای الهی و افتخاری بزرگ می شمارم.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۲۲۲۵۰۲)

وجود دارد و من بر مکتب ایران اصرار دارم... دریافت ما از حقیقت ایران و حقیقت اسلام، مکتب ایران است و ما باید از این به بعد مکتب ایران را به دنیا معرفی کنیم.» (فارس، ش خبر ۱۷۴۰۵۱۳۰۸۹۰۵)

● البته رئیس جمهور در اوایل دولت دهم تلاش کرد تا مشایی را به عنوان معاون اول خود منصوب کند و چنین نیز کرد؛ اما این انتصاب که بسیاری از طرفداران رئیس جمهور را نگران کرد، با اقدام به موقع رهبری ناکام ماند. رهبر انقلاب در دستور خود به رئیس جمهور نوشتند که «انتصاب جناب آقای اسفندیار رحیم مشایی به معاونت رییس جمهور بر خلاف مصلحت جنابعالی و دولت و موجب اختلاف و سرخوردگی میان علاقمندان به شماسست؛ لازم است انتصاب مزبور ملغی و کان لم یکن اعلام گردد». (دسترسی در: <http://farsi.id>) (۷۴۹۵=khamenei.ir/message-content?id)

■ احمدی نژاد نیز بار دیگر به حمایت از مشایی پرداخت و عنوان کرد «من هم گفته‌ام ایران یک مکتب است، یک فرهنگ متعالی و فراتر از جغرافیا و نژاد [است]... آقای مشایی رئیس دفتر رئیس جمهور هستند و به ایشان اعتماد کامل دارم و او را فردی مؤمن به اصول نظام جمهوری اسلامی ایران، ارزش‌ها و آرمان انقلاب و ملت بزرگ ایران و در خط ولایت می‌شناسم.» (خبرگزاری مهر، ش خبر ۱۱۳۲۱۲۸)

■ موضع‌گیری‌های مختلف مشایی در مقاطع مختلف که با واکنش‌های دلسوزان کشور - از رهبری و مراجع گرفته تا مسئولین سیاسی کشور - به خوبی نشان از عدم سلامت اعتقادی وی داشت. با این وجود احمدی نژاد زمان انتصاب مشایی به عنوان رئیس دبیرخانه جنبش عدم تعهد، در حکمی بلند بالا که بیشتر شبیه نامه بود تا یک حکم انتصاب، بیش از ۲۰ صفت را برای مشایی برشمرد که همه اینها یک دهن کجی آشکار به مخالفان وی بود. احمدی نژاد در این نامه مشایی را «انسانی موحد، مؤمن، پاک، صبور و دارای قلب و اندیشه‌ای زلال، عاشق و دلبسته به ارزشهای الهی و آحاد مردم جهان و عمیقاً عارف و متعهد به آرمان مهدوی، حاکمیت جهانی توحید، عدالت، عشق و آزادی و مدیریت مشترک ملت‌ها و فردی شایسته، مدیر، مدبر و امین و از جهات گوناگون توانمند» معرفی و عنوان کرد

● نکته دیگری که در باب سلامت اخلاقی باید گفت این است که هر چند رابطه‌ی اخلاق و سیاست به عنوان گفتمان کلی در دولت نهم و دهم گسترده شد، اما بد اخلاقی‌هایی که از سوی رئیس دولت در جریان انتخابات و عزل برخی وزرا - افرادی چون متکی، و برکناری ۴ وزیر (محسنی اژه‌ای، صفارهرندی، باقری لنگرانی و چهرمی) به یکبار - رقم خورد باعث شد تا این گفتمان دچار آسیب‌های جدی شود.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** هر چند که رهبر انقلاب در مقاطع مختلف مانع از انحراف در مسیر اخلاقی دولت شدند، با این حال

... او انسانی عمیقاً موحد و مؤمن و پایبند به ارزش‌های انسانی و آسمانی و باورمند به راه انبیای الهی و حاکمیت جهانی عدالت و عشق به رهبری صالحان بود... او در حقیقت شهید راه خدمت به ملت ونزوئلا و پاسداری از ارزش‌های انسانی و انقلابی است... تردید ندارم که او باز خواهد گشت و به همراه همه صالحان و حضرت مسیح(ع) و تنها باقیمانده از نسل پاکان، انسان کامل، خواهد آمد و جامعه بشری را در استقرار صلح و عدالت کامل و مهربانی و کمال یاری خواهد کرد». (<http://www.farsnews.com/newstext.php?nn=۱۳۹۱۱۲۱۶۰۰۲۳۸>) رئیس جمهور به این پیام نیز بسنده نکرد؛ هم یک روز عزای عمومی در کشور اعلام کردند و هم در مراسم درگذشت چاوز در ونزوئلا شرکت کرد که آن سفر نیز با حواشی همراه بود.

■ آیت‌الله احمد جنتی، در خطبه‌های نماز جمعه تهران نسبت به نامه تسلیت احمدی نژاد و شهید خواندن چاوز و ادعای رجعت وی عنوان کرد: «پیامی که برای درگذشت چاوز ارسال شد بدعتی بود که گذاشته شد. بعضی‌ها موضوع رجعت را بیان کردند که ای کاش پیش از اینکه بخواهند چنین حرفی بزنند چهار کلام درس می‌خواندند و یک چیزی یاد می‌گرفتند سپس این موضوعات را مطرح می‌کردند... این موضوع یک نشان دولتی نیست که به هر کسی بخواهید بدهید و به سینه‌اش بچسبانید بر فرض که چاوز خیلی خوب، مردم‌دار و به لحاظ سیاسی با ما هماهنگ اما او یک غیر مسلمان است، اگر هم مسلمان بود با چه دلیل و برهانی می‌گوییم رجعت می‌کند این موضوع درست نیست و امیدوارم تکرار نشود... با این حرفی که درباره چاوز گفته شد علما و مراجع ناراحت شدند. این افراد نباید به همین راحتی هر حرفی را و هر عنوانی را که می‌خواهند بزنند و به کسی نسبت بدهند.» (<http://ebrat.ir/?part=>) (۵۳۲۱۳=news&inc=news&id

■ حجت الاسلام والمسلمین محسن قرائتی نیز به پیام تسلیت احمدی نژاد که به مناسبت درگذشت هوگو چاوز صادر شد، واکنش نشان داد و گفت: «کسی در گوشه‌ای از دنیا می‌میرد و کسی هم از گوشه دیگر دنیا تسلیت می‌گوید و می‌نویسد «که من اطمینان دارم که او از عباد صالح است و او به همراه مسیح و مهدی موعود خواهد آمد» شما چکاره هستید که این حرفها را بر زبان می‌آورید، کسی که دستش را از دست مراجع خارج کند دچار این غفلت‌ها خواهد شد.» (<http://www.tabnak.ir/fa/news/۳۰۷۲۵۰>)

گفتمان عمومی دولت و شخص رئیس جمهور، مورد تمجید و تقدیر رهبر انقلاب و بسیاری از مردم دلسوز بود؛ رهبر انقلاب در دیدار با هیأت دولت به همین امر اشاره کرده و فرمودند: «گفتمان عمومی دولت اینهاست؛ به طور خلاصه: زنده کردن و بازسازی برخی خصوصیات جوهری انقلاب و منطق امام؛ و مقابله‌ی با کسانی که می‌خواستند این ارزشها و این مفاهیم اساسی را منسوخ کنند، یا از بین ببرند، یا ادعا میکردند که منسوخ شده و از بین رفته؛ این چیز باارزشی است. این خصوصیت دوم و امتیاز دومی است که در این دولت هست. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۴۰۰۹>

● رفتار رئیس جمهور در مجلس در جلسه استیضاح وزیر کار که پیش تر به تفصیل بیان شد، از مصادیق بارز رفتار غیر اخلاقی محسوب می‌گردد. تذکر صریح رهبر انقلاب بر این امر نیز پیش تر بیان شد. زاکانی یکی از نمایندگان اصولگرای مجلس شورای اسلامی، درباره رفتار خلاف اخلاق احمدی نژاد در این جلسه با بیان اینکه رفتار روسای دو قوه در مجلس در روز استیضاح وزیر کار در ضدیت با گفتمان اصولگرایی است و ما را دچار یک ارتجاع و پس رفت می کند اظهار داشت: «مسئین این حرکت به ویژه رئیس جمهور باید از مردم عذر خواهی کنند و تلاش نمایند تا مسیر تفاهم و همکاری برای رفع مشکلات مردم را فراهم کنند... دیروز شاهد یکی از زشت ترین نوع مواجهه مسوولان با هم در طول تاریخ بعد از انقلاب اسلامی بودیم... با کمال تاسف آقایان بخصوص ریاست محترم جمهوری در زمین دشمن و با خواست آنان عمل نمودند که درک آن نیاز به زحمت زیادی ندارد چرا که اخبار رسانه های غربی و ضد انقلاب و خوشحالی آنان همراستا بودن این حرکت را با خواست آنان مشخص و معلوم می نماید.» (<http://alef.ir/vdcdf50foyt0596,2a2y.>) (۱۷۷۶۱۴?html

● پیام احمدی نژاد به مناسبت مرگ هوگو چاوز، از نقاط منفی جدی عملکرد دولت و در تضاد با این اصل محسوب می‌شود. هرچند انتظار می‌رفت رفتار خود رئیس جمهور به گونه‌ای باشد که در سلامت اعتقادی باشد، اما صدور این نامه به شدت مورد انتقاد محافل حوزوی و برخی مراجع بزرگوار تقلید شد. احمدی نژاد در پیامی که به مناسبت مرگ هوگو چاوز صادر کرد او را شهید خواند و مدعی شد که وی به همراه حضرت مسیح رجعت خواهد کرد. احمدی نژاد در پیام خود آورد:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
اِنَّالله و انا اليه راجعون

۴. اعتزاز به اسلام

ره‌نمود رهبر آیت‌الله خامنه‌ای: «اعتزاز به اسلام» یکی دیگر از شاخصه‌های اصولگرایی است. ما در دوران این بیست و هفت سال، بعضی از مسئولان نظام اسلامی را دیده بودیم که خجالت میکشیدند یک حکم اسلامی یا یک جهتگیری اسلامی را صریحاً بر زبان بیاورند؛ نه، ما طلبکاریم. من بارها گفته‌ام، در قضیه‌ی «زن»، ما پاسخگوی غرب نیستیم، غرب باید پاسخگوی ما باشد؛ ما هستیم که سؤال مطرح میکنیم. در زمینه‌ی حقوق بشر، ماییم که طلبکار مدعیان منافق و دوروی حقوق بشر هستیم. بنابراین به اسلام اعتزاز داشته باشید. آنچه را که اسلام به ما آموخته، اگر ما درست یاد گرفته باشیم و دچار کج فکری و انحراف و غلط‌فهمی نشده باشیم، چیزی است که باید به آن افتخار کنیم. تأکیدات رهبر انقلاب بر مسئله اعتزاز به اسلام به انحاء مختلف در رفتار و گفتار دولت تجلی یافت؛ دولت نهم حتی توانست با برجسته سازی ارزش‌های اسلامی در سفرهای خارجی و سخنرانی‌های جهانی بین‌المللی و منطقه‌ای دست یابد. اما این روند بعد از مدتی دچار تحولی مشخص شد، توجه و برجسته شدن بعد ایرانیت - که پیش‌تر نیز بدان اشاره شد - و تلاش بر روی عنوان کلی معنویت، باعث شد تا دولت از این معیار دور شده و وارد مباحثی شود که چندان به تفکر و خط اصیل فکری همخوانی ندارد.

غرب باید پاسخگوی ما باشد؛ ما هستیم که سؤال مطرح میکنیم تا حدود بسیار زیادی تحقق یافت.

● ایستادگی در برابر غرب در موضوعاتی همچون هولوکاست و حقوق بشر از این موارد است. این امر در کنفرانس‌های مطبوعاتی، مصاحبه‌های خبری با رسانه‌های مختلف غربی، سخنرانی‌های کشورهای غربی و دانشگاه‌های غربی از این موارد است که در بسیاری از این موارد، ریاست محترم جمهور نمره بسیار خوبی می‌گیرد. به عنوان نمونه رئیس‌جمهور درباره مسئله نظری و عملی حقوق بشر و زن که همیشه ما مورد تهاجم غرب بودیم، مواضعی اینچنین گرفت:

■ احمدی نژاد: مبانی نظری «حقوق بشر» باید کاملاً شفاف و مستدل باشد و اگر کسانی می‌خواهند نوع لیبرالیستی آن را جهانی کنند و رابطه حقوق بشر را با دین قطع کنند، باید دلیل کافی بیاورند... من پیشنهاد آغاز یک سلسله نشستهای علمی در سطح عالی میان متفکران اسلامی با متفکران اروپایی را در باب «مبانی حقوق بشر» می‌دهم و شرایط آن را هم دولت ایران فراهم خواهد کرد، به شرط آنکه این مناظره علمی، در سطح رسانه‌های غرب هم سانسور نشود...

با «حقوق بشر»، در عمل هم باید برخورد صادقانه صورت گیرد و نباید برخورد ابزاری و در جهت سلطه و رویکرد استعماری باشد... همه موارد نقض حقوق بشر را فهرست کنیم و همه کشورها را مورد داوری قرار دهیم. یعنی ما نماینده می‌فرستیم تا از وضع آزادی بیان و قلم، وضع زندانها، وضع زنان و کودکان در کشورهای اروپایی گزارش تهیه کنند، آنها هم عیناً همین کار را در ایران صورت دهند و جمع‌بندی کنیم و به داوری افکار عمومی جهان بگذاریم و نتیجه را هم نه سانسور کنیم و نه یکجانبه‌گرایی منتشر کنیم. پس با دو قید «علمی بودن» و «متصفانه و برابر بودن»، با هر گفتگویی با هر کشوری و در هر سطحی در باب «حقوق بشر» موافقم. (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۱۵۸)

■ احمدی نژاد همچنین با به چالش کشیدن دموکراسی‌های غربی عنوان کرد «امروز در عرصه‌ی سیاسی که شعار دموکراسی و حاکمیت انسان‌ها بر سرنوشتشان سر داده می‌شود، شرایط سرکوب، تجاوز و رقابت سنگین تسلیحاتی فضای جهان را پر از رعب و وحشت کرده

از جمله اقدامات دولت در بحث اعتزاز به ارزش‌های اسلامی می‌توان به این موارد اشاره کرد:

● **توصیف شاخص** ایشان در تیر ۶۸ در مراسم بیعت مردم از کرمانشاه و سایر نقاط کشور فرموده اند: «ما افتخار می‌کنیم که به اصول و بنیانه‌های اسلامی برگشته‌ایم؛ این راز قوت و قدرت ماست... اسلام و ایمان اسلامی، مایه‌ی عزت و نصرت ماست و دنیا و آخرت ما را اصلاح خواهد کرد.» رهبر انقلاب در دیدار هیئت دولت در سال ۶۹ با اشاره به این مطلب که ملت‌های عالم، ملت ما و نظام جمهوری اسلامی را شناخته‌اند که سرباز و فدایی اسلام است و در راه اسلام حرکت می‌کند؛ می‌فرمایند: «همین‌طور عمل کنیم و این معنا را اثبات نماییم.» ایشان همچنین در دیدار مسئولان نظام در سال ۷۰ فرمودند: «ما بحمد الله تجربه‌ی اسلام را با افتخار و سربلندی با خودمان داریم.»

● **نقاط قوت** گفتمان منفعلانه در برابر غرب، با حضور احمدی نژاد در مسند ریاست دولت جمهوری اسلامی ایران، تغییر و تحول جدی یافت. دولت ایران که دربره‌ای - به خاطر ضعف دولتمردانش - در برابر غرب نگاه فعال نداشت و مدام تلاش می‌کرد تا به تهاجمات غرب علیه خویش پاسخ دهد، با آمدن احمدی نژاد تغییر موضع داد و حالت تهاجمی به سوی غرب گرفت؛ در اوایل این دولت منویات رهبری مبنی بر اینکه «ما پاسخگوی غرب نیستیم،

ارزیابی از نگاه رهبری اینها در حالی بود که رهبر انقلاب به صراحت عنوان کردند که « دشمنان از کلمه‌ی «بیداری اسلامی» میترسند؛ سعی میکنند عنوان «بیداری اسلامی» برای این حرکت عظیم به کار نرود. چرا؟ چون وقتی اسلام در هیئت حقیقی خود، در قواره‌ی واقعی خود بروز و ظهور پیدا میکند، تن اینها میلرزد.» (بیانات در ۲۱ آذر ۹۱) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۱۰۲۰۷>

در مجموع باید گفت که برخورد احمدی نژاد با مسئله گفتمان دینی و اعتزاز به اسلام، در سطح داخلی و سطح بین‌المللی، مخصوصاً در دولت نهم و سالهای اولیه دولت دهم، تفاوت بسیار فاحشی با دولت‌های قبلی داشته و نحوه برخورد ما با غرب را در مسائلی مانند "زن"، "حقوق بشر" و "خانواده" تغییر داد و از حالت منفعلانه به حالت فعال تبدیل کرد. این امر نیز مورد تقدیر دلسوزان و رهبری جامعه نیز قرار گرفت، تا جایی که رهبر انقلاب در یکی از دیدارها به این امر اشاره کرده و فرمودند « مسئله‌ی اعاده‌ی عزت ملی و ترک انفعال در مقابل سلطه و تجاوز و زیاده‌طلبی سیاستهای دیگران و ترک شرمندگی در مقابل غرب و غرزدگی را هم انسان در این دولت احساس می‌کند؛ عزت ملی و استقلال حقیقی و معنوی از اینجا حاصل میشود. استقلال به این نیست که انسان شعار استقلال بدهد یا حتی مثلاً در زمینه‌های اقتصادی هم به یک رشد بالایی دست پیدا کند؛ نه، استقلال این است که یک ملت به هویت خود و به عزت خود معتقد و برای او اهمیت قائل باشد، برای حفظ او تلاش و کار کند و در مقابل متعرضین و مستهزئین، شرمندگی اظهارات و جایگاه خود نباشد. ما متأسفانه در برخی از اوقات گذشته، میدیدیم که بعضی از کسانی که مرتبط با مسئولین بودند یا حتی خودشان مسئول یک بخشی بودند، کانه از گفتمان انقلاب در مقابل دیگران شرمندگی و خجالت میکشند که حقایق انقلاب را بر زبان جاری کنند یا آنها را پیگیری کنند یا به آنها اهمیت بدهند! این برای یک جامعه خیلی بلای بزرگی است؛ این را شما ندارید. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۴۰۰۹>

● جشن‌های ۲۵۰۰ نقطه‌ای که تجلی‌کننده جشن‌های ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی است، از دیگر اقدامات منفی عملکرد دولت در این زمینه است؛ اصرار بر عدد ۲۵۰۰ شبهاتی را در ذهن بر می‌انگیزد که با توجه به سابقه تاکید بر ایرانی‌گری و مکتب ایرانی در این دولت، می‌توان فرضیاتی نیز برای آنها در نظر گرفت که در اینجا به همین اشاره کوتاه بسنده می‌شود. (<http://www.tabnak.ir/fa/>) (۳۱۴۲۵۱/mobile)

است... خشونت و بی‌بند و باری نهادینه شده و نهاد خانواده در معرض تهدید قرار گرفته است... انسان برای دسترسی به قله‌ی کمال نیازمند عدالت و برای تحقق آرزوهای متعالی نیازمند معنویت و خداپرستی است... خداپرستی، عدالت، کرامت انسانی، صلح و آرامش و تمامی نیازهای بشر در قالب یک نظم بسیار عالی در دین اسلام آمده است... ما، مسئولیت داریم، با معرفی و شناساندن اسلام ناب، این مطالبات حقیقی و اصیل ملت‌ها را بدرستی پاسخ دهیم. (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۱۹۱۰)

نقاط ضعف اما در کنار این اعتزاز به اسلام، دولت احمدی نژاد در دو سال اخیر کمتر در این زمینه فعالیت کرد. آن هم در شرایطی که بیداری اسلامی در منطقه فراگیر شده بود، رئیس‌جمهور که تا پیش از این در ریز و درشت اتفاقات منطقه حضور پررنگ داشت و به سبب تأکیداتش بر گفتمان اسلامی و انقلابی دارای محبوبیت فراگیری شده بود، به ناگاه سکوت کرد و کمتر سخنی از وی در باب بیداری اسلامی شنیده شد؛

احمدی نژاد که تا پیش از آن، در عرصه دیپلماسی عمومی، از دین اسلام همیشه به عنوان بهترین و کامل‌ترین گفتمان یاد می‌کرد و همگان را بدان فرا می‌خواند، لحن گفتمانی وی از اسلامی به انسانی تغییر کرد؛ که همگان این تفاوت لحن را دریافتند. احمدی نژاد که در دی ماه سال ۱۳۸۴ به صراحت سخن از بیداری اسلامی به میان آورد و گفت « به لطف خدا، امروز شاهد یک موج عظیم بیداری اسلامی در سراسر جهان هستیم. موجی که برپایی جامعه‌ی سعادت‌مند را نوید می‌دهد و باید در مسیر این موج به سمت آن نقطه‌ی اوج حرکت کنیم.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت: ش‌خبر ۱۹۱۰)

با این وجود احمدی نژاد در روزها و ماه‌هایی که بیداری اسلامی حرف اول منطقه بود، کاملاً سکوت اختیار کرد و هر از گاهی با عنوان بیداری انسانی از آن یاد می‌کرد که محل تعجب فراوان بود. برای نمونه رئیس‌جمهور در گفتگویی با دبیر کل سازمان ملل در سال ۱۳۹۰ عنوان کرد « موج عظیم بیداری انسانی در راه است؛» (خبرآنلاین: ش‌خبر ۱۴۰۷۸۲) وی در دیداری در جمع خانواده‌های شهدا گفت که « موج بیداری انسانی به همه مناطق جهان از جمله اروپا و آمریکا نیز خواهد رسید» (رجانبوز؛ ش‌خبر ۸۲۱۲۵) و بدین ترتیب به صراحت از بیداری انسانی سخن راند. البته تأکید بر بیداری انسانی از سوی احمدی نژاد واکنش‌هایی را نیز برانگیخت تا آنجا که علی مطهری در نامه سرگشاده‌ای به احمدی نژاد نوشت « اگر واقعاً به بیداری اسلامی به معنی مذکور قائل نیستید به صراحت بیان کنید و این قدر به خود و دیگران زحمت ندهید.» (تابناک، ش‌خبر ۲۹۰۶۶۳)

۵. ساده زیستی و مردم گرایی

● ره‌نمود رهبر

رهبر انقلاب: «ساده زیستی و مردم گرایی» شاخصه‌ی دیگری است که بحمدالله دارید. عمل دولت به تأکیدات رهبری مبنی بر ساده زیستی و مردم گرایی در رفتار این دولت و مخصوصاً رئیس آن، باز خورد خوبی داشت - که البته گاهی هم بدان بی توجهی می‌شد؛ می‌توان برخی از اقدامات دولت در این زمینه اشاره کرد به :

● توصیف شاخص

این بحث نیز همواره مورد تأکید و توصیه معظم له بوده است. و ایشان همواره در طول این ۲۴ سال رهبری خویش مردمی بودن مسئولین را از نقاط مثبت مسئولین برمی‌شمردند. برای نمونه ایشان در شهریور سال ۷۰ مردمی بودن دولت و دلسوزی دولت برای مردم را به عنوان یک نقطه قوت برای دولت برمی‌شمردند. ایشان همچنین در بیانات در دیدار مهمانان خارجی دهه‌ی فجر در روز نیمه شعبان که در بهمن ۷۱ ایراد شده است؛ از مردمی بودن مجلس و دولت و شخص رئیس جمهور و اینکه مسئولین نظام از خانواده‌های متوسط هستند نه از خانواده‌های اشرافی، به عنوان یکی از نقاطی یاد می‌کنند که دشمن روی آن فعالیت دارد و درصدد است که با تحریف خبرها و واقعیات ابهت و صلاحیت دولت و مجلس را در چشم مردم ساقط کند. معظم له در خطبه‌های عید فطر سال ۷۲ نیز دولت جمهوری اسلامی را مردمی‌ترین دولت منطقه و نظام جمهوری اسلامی را آزادترین نظام منطقه می‌دانند.

در مورد دولت آقای خاتمی نیز، مقام معظم رهبری-مدظله- در دیدار هیئت دولت سال ۷۸ ضمن تقدیر از دولت بخاطر سفرهائی که علی‌الخصوص به مناطق دوردست و محروم انجام می‌شود؛ توصیه می‌کنند که این سفره‌ها زیاده‌تر شود و از نزدیک با مردم و مشکلات مردم ارتباط برقرار کنند؛ چون تماس و مشاهده عینی

خیلی ارزشمندتر از خواندن گزارشات مختلف است. همچنین معظم له در دیدار دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف با ایشان در آذر ۷۸ وصل بودن دولت و ملت را به هم از نقاص مثبت نظام جمهوری اسلامی و از برکات اسلام و دین می‌دانند که حتی در دموکراتیک‌ترین کشورها نیز این مسأله وجود ندارد که مسئولی بنشیند کنار ملت و صمیمی و خودمانی حرف بزند. در دیدار مردم قم در مهر ۷۹ نیز معظم له، با مردم بودن مسئولین نظام را سبب عزیز بودن آنها می‌دانند. همچنین ایشان در بیانات خویش در دیدار هیئت دولت در شهریور ۸۰ از اشرافی‌گری مسئولین را بر حذر می‌دارند و می‌فرمایند

اشرافی‌گری دو عیب دارد: «از جمله چیزهایی که روند حرکت به سمت عدالت را در جامعه کند می‌کند، نمود اشرافی‌گری در مسئولان بالای کشور است؛ ... اشرافی‌گری دو عیب دارد؛ عیب دومش از عیب اولش بزرگتر است. عیب اول اشرافی‌گری، اسراف است... اما عیب دوم بدتر است و آن این است که فرهنگ‌سازی می‌کند...» در دولت آقای احمدی نژاد نیز این توصیه را ما از مقام معظم رهبری-مدظله- می‌بینیم. در اولین مورد در دیدار هیئت دولت در شهریور ۸۵ یکی از توصیه‌های ایشان به دولت ساده زیستی و مردمی بودن است که البته ایشان خاطر نشان می‌کنند الحمدالله این دولت این ویژگی را دارد. مقام معظم رهبری-مدظله- در چند مورد از سفره‌های استانی و ارتباط نزدیک و رو در رو دولت و مسئولین دولت، با همه اقشار مردم در سراسر کشور نیز به عنوان یکی از مصادیق بارز مردمی بودن دولت نهم یاد می‌کنند.

● نقاط قوت

ساده زیستی شخص رئیس جمهور که مشهور و زبانزد همه‌گان بوده و دوست و دشمن بدین امر معترفند؛ احمدی نژاد توانست ساده زیستی خود را در طول هر دو دولت خود حفظ کند و این خصیصه بارز رئیس جمهور است؛ البته در سطح وزرا نیز، بسیاری از آنان دارای چنین منشی در زندگی بودند.

● سفره‌های استانی، حضور شخص رئیس جمهور و وزرا در مناطق محروم و روستاها، انجام دیدارهای مردمی، ایجاد ارتباط بسیار صمیمی با مردم و ... از خصوصیات و برجستگی‌های مثبت احمدی نژاد و دولت‌های منتخب وی بود. این خصیصه‌ی نیکوی احمدی نژاد، همواره با وی بود و او تلاش کرد تا همیشه بدان پایبند بماند و ماند. آغاز سفره‌های استانی و ارتباط نزدیک و بی‌واسطه با مردم باعث شد تا به نوعی فاصله‌ی بین مردم و مسئولین کم شده و شکاف‌هایی که در دولت‌های قبلی ایجاد شده بود به حداقل برسد.

نقاط ضعف

در کنار اقدامات نیکوی احمدی نژاد، اتفاقات و انتصابات رخ داد که به دور از روحیه ساده زیستی دولت و رئیس آن بود و باعث شد لکه‌هایی بر دامن دولت بنشاند. انتصاب افراد ثروتمندی همچون صادق محصولی به عنوان وزیر، هر چند که این ثروت از طریق مشروعی هم حاصل آمده باشد، باز هم نمی‌توانست توجیهی برای این انتصاب ایجاد کند؛ به هر حال بودند افرادی که تخصصی بیشتر از محصولی داشتند و زندگی آنان نیز بسیار ساده‌تر از

از این موارد است که نتایج و عملکرد این هیأت نشان داد که دلیلی برای این تعداد وجود نداشته است. (مهر، ش‌خبر: ۱۷۰۴۰۸۱) و اینکه رئیس جمهور برخی اعضای خانواده خود را نیز به همراه برده‌اند. (مشرق، ش‌خبر: ۱۸۳۱۵۷)

ارزیابی از نگاه رهبری

با این حال رویکرد کلی دولت، ساده زیستی و مردم گرایی است که این نکته قابل ستایش، مورد تمجید رهبر انقلاب هم قرار گرفته است. « امتیاز سوم هم روحیه ی مردمی و خاکی این دولت است؛ این هم خیلی بارزش است؛ این را قدر بدانید. شما امتیازتان به تشخیص ظاهری و شکل و قیافه نیست؛ امتیازتان به همین است که خودتان را با مردم هم سطح کنید، به شکل مردم و در میان مردم باشید، با مردم تماس بگیرید، با آنها انس پیدا کنید، از آنها بشنوید. این امتیاز بزرگی است و در شما هست؛ آن را حفظ کنید و نگه دارید. ساده زیستی - بخصوص در خود آقای رئیس جمهور - خوب و برجسته است و چیز باارزشی است؛ در مسئولین

وی بود، و انتخاب آنان می‌توانست مانع از نشستن این لکه‌ها بر دامن دولت گردد. مخصوصاً وقتی می‌بینیم که محصولی نیز از دولت کنار گذاشته شد، یعنی وی نیز گزینه متخصص و مطلوب در نگاه احمدی نژاد نبوده است. البته برکناری وی نیز به هیچ‌وجه ارتباطی با مرفه بودن فوق‌العاده وی نداشته است.

● برخی رفتارهای نسنجیده در جریان برخی سفرهای خارجی دولت، وارد شدن انتقادات دیگری بر دولت و شخص رئیس جمهور شد؛ همراه شدن بیش از ۱۲۰ نفر در آخرین سفر نیویورک و همراه شدن خانواده رئیس جمهور با وی در جریان همین سفر یا برخی دیگر از سفرها، از این موارد است که با انتشار عکس‌هایی از این سفرها، راه برای انکار آن توسط دولتیان و رسانه‌های آنان بسته شد. درخواست ۱۶۰ ویزا برای سفر به نیویورک که ۱۲۰ ویزا آماده شد

هم - کما بیش؛ یک جایی کمتر، یک جایی بیشتر - بحمدالله هست. ساده زیستی چیز بسیار باارزشی است. ما اگر بخواهیم تجمل و اشرافیگری و اسراف و زیاده روی را - که واقعاً بلاى بزرگی است - از جامعه مان ریشه کن کنیم، با حرف و گفتن نمیشود؛ که از یک طرف بگوئیم و از طرف دیگر مردم نگاه کنند و ببینند عملمان جور دیگر است! باید عمل کنیم. عمل ما بایستی مؤید و دلیل و شاهد بر حرفهای ما باشد تا اینکه اثر بکند. این خوشبختانه هست. فاصله تان را با طبقات ضعیف کم کرده اید و کم نگه دارید و هر چه که ممکن است آن را کمتر کنید. این سه تا خصوصیت و امتیاز است.» (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) قابل دسترسی در

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=4009>

۶. تواضع و نغلتیدن در گرداب غرور

تغییرات زمانه که آدم نمی‌خواهد پیش بیاید؛ یعنی مُلک و دولت و اقتدار و توانایی و فرصتهای خدمت را از انسان می‌گیرد.» در دیدار هیئت دولت در سال ۸۸ نیز معظم له ضمن اینکه به دولت می‌فرمایند به رأی مردم مستظهر باشید؛ در عین حال توصیه می‌کنند که مغرور نشوید چون غرور باعث می‌شود انحراف‌ها و انحطاط‌های گوناگون پیش پای آدم بیاید.

نقاط ضعف علیرغم تذکرات فراوان رهبر انقلاب در سخنرانی‌های خود مبنی بر تواضع و نغلتیدن در غرور، متأسفانه شاید بتوان این موضوع را یکی از لغزشگاه‌های جدی - و حتی جدی‌ترین لغزشگاه دولت - برشمرد؛ حتی شاید بتوان آسیب‌پذیرترین بعد دولت نهم و دهم و آنچه که تبدیل به پاشنه‌ی آشیل دولت شده را غرور دانست. جهت‌گیری‌های درست و اصولی این دولت در ابتدای دولت نهم باعث شد تا موجی از حمایت‌های مردمی و نیروهای اصول‌گرا به سمت دولت هدایت شده و دولت هم بتواند با استفاده از این حمایت‌ها و پشتیبانی‌ها موانع را از سر راه بردارد. اما این حمایت اجتماعی باعث شد تا دولت به ورطه‌ی غرور افتاده و این نیرو را در مواردی برای حاشیه‌سازی استفاده کند. مصادیقی از این امر را می‌توان این‌گونه برشمرد:

■ رابطه رئیس‌جمهور با رهبری، از ابتدای دولت نهم تا حدودی خوب و بدون مشکل می‌نمود، و اگر هم مشکلی وجود داشت، در رسانه‌ها خبری از آن نبود و همین امر رضایت امت حزب‌الله را در پی داشت؛ اما این رابطه از همان روزهای ابتدایی دولت دهم شکلی دیگر به خود گرفت، و این همانا پس از رأی ۲۴ میلیونی رئیس‌جمهور بود! اتفاقاتی مانند سستی و مقاومت در برابر از دستور رهبری در قبال برکناری مشایی از معاونت اولی، خانه نشینی ۱۱ روزه در

ره‌نمود رهبر مقام معظم رهبری: «تواضع و نغلتیدن در گرداب غرور» هم یکی از شاخصه‌هایی است که لازمه‌ی اصولگرایی است؛ ما در معرض این هستیم. ببینید عزیزان! شماها در موضع بالایی قرار دارید و مورد احترامید؛ افراد پیش شماها می‌آیند و تعریف و تمجید میکنند - بعضی از روی اعتقاد، بعضی بدون اعتقاد - برای اینکه شما خوشتان بیاید. ما خودمان باید مواظب باشیم حرفهایی که در تمجید و ستایش ما میزنند، اینها را باور نکنیم. ما باید به درون خودمان نگاه کنیم: «الانسان علی نفسه بصيرة»؛ نقصها، مشکلات و کمبودهایمان را نگاه کنیم و فریب نخوریم. این فریب خوردن، انسان را در دام و گرداب غرور می‌اندازد. اگر انسان خودش را بد برآورد کرد، آن وقت دیگر نجات پیدا نمیکند. تأکید بر نیفتادن در غرور، از جمله تأکیدات رهبر انقلاب در دیدار با هیأت دولت است که برخی از رفتارها و عملکردهای دولت در این موضوع را می‌توان به این صورت معرفی کرد:

توصیف شاخص این مسأله علاوه بر اینکه مورد توصیه اکیه دین و علما در طول تاریخ بوده است؛ در بیانات رهبر معظم انقلاب - مدظله - نیز به وفور به چشم می‌خورد. ایشان در بیانات خویش در دیدار اقشار مختلف مردم در بیست و سوم رمضان سال ۶۹ می‌فرمایند یکی از مسائلی که مانع از کمال انسانی است و در قرآن و روایات فراوان به چشم می‌خورد مسأله تکبر و خودبزرگ بینی است. همچنین ایشان در سال ۷۱ در دیدار نمایندگان مجلس چهارم شورای اسلامی با اشاره به برخی صفات حیات دنیائی مانند کبر می‌فرمایند که اگر زندگی ما صرف اینها بشود؛ زندگی ما ضایع شده است و پناه می‌بریم از اینکه دل‌بسته این مسائل بشویم.

ایشان در پیام خویش به مناسبت افتتاح پنجمین دوره مجلس شورای اسلامی خطاب به نمایندگان می‌فرمایند که خود را از غرور بر حذر دارند.

همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۴ می‌فرمایند: «عجاب به نفس و غرور و اینکه در مسئولیتی که من هستم، کسی نباید روی حرف من حرف بزند، از آن چیزهایی است که تغییر را نزدیک می‌کند؛ تغییراتی که برای انسان نامطلوب است؛

قانون انتخابات اول می‌گفت هرکس در حوزه انتخابیه خودش باید ۵۰ درصد به اضافه یک رأی بیاورد. بعداً در اجرا مشکلاتی پیدا شد و به ۳۰ درصد تبدیل شد. باز تبدیل به ۲۵ درصد شد. در بهترین شرایط، متوسط آرای کسانی که در دور اول به مجلس راه پیدا می‌کنند، ۳۰ درصد آراست؛ یعنی ۷۰ درصد شرکت کنندگان مشارکت ندارند. اگر به مرحله دوم برسد که مشارکت هم پایین می‌آید. شما ۳۰ درصد را در مشارکت ضرب کنید و روی واجدین شرایط ببرید و بعد ببینید که چه اتفاقی می‌افتد...

اما در قانون ریاست جمهوری فرق می‌کند، باید ۵۰ درصد به علاوه یک نفر باشد. معمولاً هم در ریاست جمهوری چون تمرکز هست، مشارکت مردم هم بالاتر است...

حالا با قانون عادی مجلس را کرده‌ایم نماینده اقلیت و با این می‌خواهیم اکثریت یا کل ملت را کنترل کنیم؛ این سخت می‌شود و دچار مشکل می‌شویم. باید این را اصلاح کنیم... (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۴۳۶۸۹)

● ارزیابی از نگاه رهبری

رهبر معظم انقلاب دولت را بر پرهیز از مسائل حاشیه ای و اختلاف برانگیز تذکر داده و فرمودند که نه خودتا حاشیه سازی کنید و نه دنبال حواشی ای که دیگران بوجود می‌آورند بروید؛ ایشان در دیدار با هیأت دولت در سال ۹۰ فرمودند «مسئله دیگری هم که باز مطرح میشود و من به طور کلی عرض میکنم، این است: با این همه کاری که دولت دارد، سعی کنید دچار حاشیه‌سازی‌های مسئله‌دار نشوید. دولت دارد کار میکند، تلاش میکند، میدان هم برای کار بحمدالله هست، نیاز هم به کار هست. خب، یک میدان کاری وجود دارد، نیاز فراوانی هم وجود دارد، دولت هم نشان داده که اهل خطرپذیری و وارد شدن در میدانهای کار و با همه‌ی وجود کار کردن و وارد میدان شدن است؛ خیلی خوب، با این اوضاع و احوال، واقعاً شایسته و سزاوار نیست که حواشی‌ای به وجود بیاید؛ حالا چه حواشی‌ای که خود شما گاهی اوقات بی‌توجه به وجود می‌آورید، چه آنهایی که دیگران به وجود می‌آورند و شما هم تسلیم آنها میشوید؛ از این حواشی باید پرهیز کرد. نگذارید در فضای کشور، در فضای بین دولت و مردم، درگیری‌ها و دلهره‌هایی به وجود بیاید که شماها را از کار باز بدارد.» (بیانات در ۶ شهریور ۹۰) (دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۸۵۱۴>

۸. خردگرایی و تدبیر و حکمت در تصمیم‌گیری‌ها ولی معظم فقیه: «خردگرایی و تدبیر و حکمت در تصمیم‌گیری و عمل»، این جزو مسائلی است که حتماً به آن احتیاج دارید؛ همه مان در تصمیم‌گیری‌ها و عملمان به آن احتیاج داریم. شاخصه خردگرایی و حکمت در تصمیم‌گیری را می‌توان در موارد زیر در رفتار دولت مورد بررسی قرار داد:

برابر دستور رهبری برای لغو برکناری وزیر اطلاعات، موضع منفی در قبال سوریه و ... از این جمله است که به روشنی گویای ایجاد تغییر در رابطه احمدی نژاد با رهبری است.

■ غروری که بر رئیس جمهور وارد شد، پس از کسب نزدیک به ۲۵ میلیون رأی، امری نیست که بتوان به راحتی از کنار آن گذشت؛ تغییر در برخورد با طرفداران، اصول‌گرایان و از همه مهم‌تر رهبری، را می‌توان ناشی از این امر دانست. هرچند که برای این موضوع نمی‌توان شاهد مثال از رسانه‌ها و از گفته‌های احمدی نژاد یافت، اما این امر عقیده بسیاری از کارشناسان و طرفداران دلسوز شخص احمدی نژاد است که تفاوت رفتار احمدی نژاد با طرفداران دلسوز خود و رهبری نظام، به واسطه غرور حاصل از ۲۵ میلیون رأی است که در انتخابات دهم بدست آورد؛ رأیی که او نتوانست دلیل کسب آن را بفهمد و از این رو خود را شخصیتی محبوب تصور کرد که آراء کسب شده نیز، به خاطر خود او بوده است. البته گفته‌های غیر رسمی فراوانی از صحبت‌های احمدی نژاد وجود دارد که ما از نقل آن پرهیز می‌کنیم.

■ یکی دیگر از مصادیق غروری را که دامنگیر رئیس جمهور شد می‌توان رابطه وی با سایر قوا و به رخ کشیدن آراء کسب شده خویش دانست. به عنوان نمونه احمدی نژاد در همایش قوه مجریه در قانون اساسی جمالتی را بر زبان راند که جز با غرور ریاست بر هیأت دولت، و رأی ۲۵ میلیونی و تخریب آراء نمایندگان مجلس سازگار نیست. در قسمت‌هایی از این سخنرانی رئیس جمهور گفت:

«مهم‌ترین و تنها دستاورد انقلاب اسلامی قانون اساسی است. این کلام امام عزیز (ره) هم هست...

نمی‌شود عده‌قلیلی بگویند که مصلحت ملت را ما تشخیص می‌دهیم، خود ملت قادر به تشخیص مصلحت خود نیست... در قانون اساسی، تنها مقامی که نماینده و نماد تمرکز و شکل‌گیری اراده ملی است، رئیس جمهور است؛ یعنی تنها جایی که همه ملت به یک نفر، یعنی رئیس جمهور، رأی می‌دهند. این قانون اساسی ماست. رئیس جمهور تنها کسی است که نماینده کل ملت محسوب می‌شود. کسی است که بالاترین سطح نمایندگی از مردم را دارد. همه مردم برای انتخاب یک نفر می‌آیند...

بخش مهم مردم‌سالاری و جمهوری در انتخاب رئیس جمهور متبلور می‌شود که همه مردم اعمال اراده می‌کنند...

البته همه ارکان نظام باید براساس اراده و رأی مردم باشند و هستند. اما مشکل از کجاست؟ مشکل از آنجاست که بخواهیم با اقلیتی کل ملت را کنترل کنیم...

اما مقایسه‌ای آماری بکنیم. به واسطه قوانین عادی کار به جایی رسیده است که مجموعه نمایندگان مجلس نماینده اقلیتی از مردم‌اند، نه اکثریت مردم...

۷. اجتناب از اسراف و ریخت و پاش

● ره‌نمود رهبر

رهبر انقلاب: «اجتناب از اسراف و ریخت و پاش» که جزو برنامه های بسیار خوب شماهاست. تأکید بر اجتناب از اسراف شاخصه دیگر اصولگرایی در گفتار رهبر انقلاب بود که در برخی رفتارهای دولت قابل مشاهده بود:

● توصیف شاخص

بحث اجتناب از اسراف و ریخت و پاش نیز از جمله مباحثی است که از همان ابتدای مورد تأکید مقام معظم رهبری -مدظله- خطاب به دولت و مسئولین نظام بوده است. در اولین مورد ایشان در دیدار مسئولان نظام در بهمن ۶۸ به عنوان یک توصیه کلی، توصیه می فرمایند که مسئولان نباید اهل اسراف و تجملات و تشریفات باشند. ایشان همچنین در آذر ۶۹ در جمع کارگزاران و مسئولان نظام فرمودند: «مگر می شود خود ما دچار انواع و اقسام تشریفات و تجملات ممکن باشیم، اما در عین حال از مردم توقع داشته باشیم که تجملاتی نباشند؟!»

ایشان همچنین در سال ۸۰ در جمع هیئت دولت، با اشاره به این قضیه که در یکی از سالها، وزارت معادن آمده انواع و اقسام سنگهای قیمتی که در کشور وجود دارد را در دیوار وزارت خانه کار کرده به بهانه اینکه مشتری خارجی می آید؛ این سنگها جلوی چشمشان را می گیرد و مشتری می شوند؛ می فرمایند که اینها تجملات است و زرق و برق دنیا و مناسب نیست و برای مشتری های خارجی نیز می تواند در سالن اصلی وزارت خانه یک تابلو نصب کرد که تمام سنگهایی که در مملکت داریم؛ به شکلی بسیار بدیع و زیبا در آن بچینند.

در سال ۸۴ نیز در اولین دیدار هیئت دولت با اشاره به اینکه ساده زیستی یکی از شعارهای خوب آقای احمدی نژاد است؛ می فرمایند اشرافیگری فردی مربوط به بنده است و خدا که ممکن است حرام، مکروه یا مباح باشد. اما اشرافیگری مسئولین چون موجب الگوگیری اولاً مسئولان رده های پائین تر و ثانیاً موجب تشویق مردم به اشرافیگری می شود؛ برای مسئولین اشرافیگری همه نوع عیش حرام است. و نباید اشرافیگری در جامعه رواج پیدا کند. علاوه بر آن ریخت و پاش مسئولین از جیب خودشان نیست بلکه از بیت المال است.

● نقاط قوت

ایستادگی دولت بر صرفه جویی های داخلی از اقدامات ممدوح دولت احمدی نژاد بود؛ دولت جلوگیری از اسراف را از خود شروع کرد و شخص رئیس جمهور در این زمینه نقشی محوری داشت.

● سهمیه بندی بنزین: بی شک یکی از شجاعانه ترین اقدامات دولت سهمیه بندی بنزین بود که از طرح های دولت های قبل بود ولی هیچ یک یارای اجرای این طرح را نداشتند؛ اقدامی که جلوی بسیاری از اسراف ها و ریخت و پاش ها را در سطح کلان گرفت و با تصمیمی شجاعانه یکی از تصمیمات اساسی کشور اتخاذ شد. این سهمیه بندی تنها در سال نخست اجرایی شدن، به گفته دکتر توکلی، ۴ میلیارد دلار صرفه جویی را در پی داشت. (فارس، ش خبر ۸۶۰۴۱۲۰۶۲۷)

● جلوگیری از اسراف و ریخت و پاش در رفتار خود رئیس جمهور و برخی وزرا از دیگر نقاط مثبت دولت دکتر احمدی نژاد بود.

● نقاط ضعف

در کنار اقدامات نیکوی دولت، خردنگری در مبارزه با اسراف و رعایت نکردن اولویت ها باعث شد تصمیماتی از دولت سر بزند که اصل کار اسراف ستیزی به سخره گرفته شده و این اقدامات ظاهری مانع از نگرش به عمق مطالب مطرح شده گردد: «دستور العمل جایگزینی خرما و کشمش به جای قند در ادارات که با تصویب دولت به دستگاه های دولتی ابلاغ شد» از این موارد است که یک عمل ظاهری و غیر کارشناسی می نمود و باعث شد برخی روحیه اسراف ستیزی را به سخره بگیرند. (همشهری آنلاین، ش خبر ۲۰۶۴۹)

● همراه کردن تعداد زیادی همراه در سفرهای خارجی، از مصادیق بارز اسراف است که معمولاً این خیل همراه، بدون فایده بوده و بجز ریخت و پاش نام دیگری بر آن نمی توان نهاد. در این باره در صفحات پیشین مصادیقی ذکر شد.

● اختصاص دادن ارزش مرجع به اموری که چندان مورد نیاز کشور نبوده و تنها قشری مرفه از آن بهره می برند، آن هم در شرایطی که کالاهایی اساسی از دریافت ارزش مرجع محروم بودند، معنایی جز ریخت و پاش و اسراف بیت المال نداشت. اختصاص یافتن ارزش مرجع

کسی نگاه کند، این‌ها ضد تبلیغ هم هست. حالا اگر کسی هم می‌خواهد واقعاً یک محبتی بکند، این‌ها کارهایی است که خیلی تأثیر ندارد؛ تأثیرات عکس هم دارد. به هر حال من گلایه‌مند شدم، منتها ندانستم که به کی باید این گله را بگویم؛ کدامیک از دستگاه‌های مختلف در این زمینه دست‌اندرکار بودند و آن‌ها این فکر را این عمل را، این اقدام را

کردند؛ دیدم بهترین جا، همین جاست؛ این چند روزه، جای دیگری فرصت پیش نیامد.

به هر حال این جور کارها خوب نیست. این راه‌های دوستان، مسئولان و همکاران بدانند؛ این سبک کار کردن و تبلیغات این شکلی، باب انقلاب و نظام اسلامی نیست. ولی خب، حقاً و انصافاً، هم مردم و هم مسئولین، در این چند روزی که ما مهمان شما مردم عزیز کرمانشاه بودیم، سنگ تمام گذاشتند و محبت و صفای خودشان را به حد اعلی نشان دادند.» (بیانات در دیدار مسئولین اجرایی استان کرمانشاه، ۲۸ مهر ۹۰) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?php?p=bayanat&id=۸۷۸۶>

● تلاش برای برگزاری جشن‌های ۱۰۰ هزار نفری در استادיום آزادی، با عنوان تقدیر از خادمین تسهیلات سفرهای نوروزی، آن هم با هزینه‌های بسیار گزاف، از نقاط تاریک دولت و از مصادیق بارز اسراف در عملکرد دولت محمود احمدی نژاد محسوب می‌شود. هر چند آمار دقیقی از میزان هزینه صرف شده برای این مراسم در دست نیست و دولت نیز طبیعتاً چیزی منتشر نمی‌کند، اما از برخی مصادیق آن می‌توان دریافت که هزینه بسیار بالا بوده است؛ آوردن چند ده هزار نفر از شهرستان‌ها به تهران و تامین نیازهای سفر آن‌ها یکی از این موارد است؛ پذیرایی صورت گرفته و برنامه‌های تدارک دیده شده برای حاضرین و هدایایی که به آن‌ها داده شده، از این موارد است. البته در برخی خبرگزاری‌ها خبرهایی در مورد ارقام این همایش وجود دارد که بیش از ۸ میلیارد تومان تخمین زده می‌شود. (<http://www.mashregnews.ir/fa/news/20۰۷۱۲>)

به ماشین‌های لوکس، زین اسب، وسایل آرایشی، آناناس و غذای سگ از جمله مواردی بود که داد وزیر بهداشت و برخی دیگر از سیاسیون کشور را در آورد. (مهر؛ ش‌خبر ۱۷۶۵۸۴۹)

● تبلیغات فراوان در سفرهای استانی از دیگر مصادیق اسراف و ریخت و پاش در این دولت بود. متأسفانه این امر نیز دامن دولت اسراف ستیز را گرفت و در مواردی این اسراف‌ها داد برخی مسئولین و نمایندگان شهرها را نیز در آورد. (تابناک، ش‌خبر ۱۹۷۳۷۰)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** این تبلیغات در حالی بود که رهبر انقلاب در سفر خود به کرمانشاه شدیداً به تبلیغات صورت گرفته برای سفر ایشان در سطح استان اعتراض کرده و در جمع مسئولین اجرایی استان فرمودند «من یک گلایه‌ی کوچکی هم دارم؛ چند روز است منتظر فرصتی بودم که این گلایه را هم عرض بکنم. آن گلایه این است که من وقتی توی خیابان‌های کرمانشاه رفتم، دیدم به شکل غیر متعارفی عکس‌های بزرگی از چهره‌ی این حقیر در مسیر نصب شده - به افراط، به اسراف - حتی به نظرم در راه پاوه که می‌رفتیم، من دیدم در بعضی جاها توی جاده هم عکس نصب کرده‌اند؛ چرا؟ این همه عکس! این کار چند تا اشکال دارد: یکی اینکه این‌ها هزینه‌بر است، خرج دارد - من اطلاع دارم، میدانم - و کاری است کاملاً غیر لازم، با هزینه‌ی سنگین؛ خب، این توجیهی ندارد. ثانیاً این نحوه‌ی کار کردن و عکس زدن و تبلیغ‌های این جور، مناسب وضع ما و شأن نظام جمهوری اسلامی و شأن طلبگی ما نیست؛ این جور کارها مال دیگران است کار ما بایستی با بساطت و سادگی پیش برود. این جور کارهای رنگ و لعاب‌دار، متناسب با وضع ما نیست و البته از لحاظ فنی هم

هم به مسئولان توصیه می کنند که عجله نکنند و کار شتاب زده نکنند؛ هم به مردم توصیه می کنند که توقع دور از منطقی نداشته باشند و خیال نکنند همه مشکلات ظرف شش ماه یا یک سال حل خواهد شد. همچنین معظم له در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای خاتمی می فرمایند: «باید اولویت را در نیازها جستجو کرد و با آگاهی و شتاب لازم و تدبیر مقتضی، آن نیازها را برآورده ساخت.» ایشان همچنین در مراسم تنفیذ اولین دوره آقای احمدی نژاد، شخص رئیس جمهور را به لزوم پرهیز از شتاب زدگی توصیه می کنند. همچنین در اولین دیدار هیئت دولت در سال ۸۴ با اشاره به بخشی از نامه امیرالمومنین (ع) به فرماندهان لشکر و برشمردن برخی اوصاف جناب مالک اشتر که می فرمایند: «وَلَا تُطَوِّهُ عَمَّا الْإِسْرَاعِ إِلَيْهِ أَحْزَمٌ وَلَا إِسْرَاعُهُ إِلَى مَا الْبُطْءُ عَنْهُ أَمْثَلٌ» می فرمایند که در برخی جاها عجله لازم است و در جایی تأنی و صبر و حوصله. و در جای دیگری از همین دیدار با استناد به بخشی از نامه حضرت به جناب مالک: «وَأَيَّاكَ وَالْعَجَلَةَ بِالْأُمُورِ قَبْلَ أَوَانِهِ» می فرمایند: «در کارها پیش از موعد عجله نکنید و شتابزدگی به خرج ندهید.»

● نقاط قوت درک ضرورت‌های جامعه،

یکی از مصادیق خردگرایی در دولت احمدی

نژاد است؛ اتخاذ تصمیمات مهم و کلانی همچون سهمیه بندی بنزین و هدفمندی یارانه‌ها فارغ از ایراداتی که به نحوه اجرای هر یک از آنها وارد است از جمله مصادیق خردگرایانه و بر مبنای درک ضرورت‌ها جامعه است.

● دور زدن تحریم‌ها، یکی از مهم‌ترین مصادیق خردگرایی در دولت احمدی نژاد است؛ در شرایطی که کشور در آستانه ورود به جنگی نابرابر با دشمنان در عرصه تحریم‌ها شده بود، اتخاذ تصمیمات هوشمندانه از سوی دولت، کمک مؤثری به دور زدن تحریم‌ها و کاهش فشار آن‌ها داشت؛ هر چند نمی‌توان نقش رهبری انقلاب و سایر دستگاه‌های کشور را در این امر نادیده گرفت؛ ولی به هر حال همین که دولت در این زمینه همراهی می‌کرد، از نکات مثبت این دولت است. مصادیق متعددی از اقدامات جمهوری اسلامی ایران در زمینه دور زدن تحریم‌ها وجود دارد: در زمینه کشتی‌رانی و استفاده از پرچم سایر کشورها (فارس؛ ش‌خبر ۱۶۲۰۰۰۱۴۳۰۰۰۱۳۹۱) در زمینه نفتی و مبادلات نفت با طلا (جام‌نیوز، ش‌خبر ۸۷۱۳۷)

۸. خردگرایی و تدبیر و حکمت در تصمیم‌گیری‌ها

● **ره‌نمود رهبر** ولی معظم فقیه: «خردگرایی و تدبیر و حکمت در تصمیم‌گیری و عمل»، این جزو مسائلی است که حتماً به آن احتیاج دارید؛ همه‌مان در تصمیم‌گیری‌ها و عمل‌مان به آن احتیاج داریم. شاخصه خردگرایی و حکمت در تصمیم‌گیری را می‌توان در موارد زیر در رفتار دولت مورد بررسی قرار داد:

● **توصیف شاخص** مسأله خردگرایی و دوری از شتاب زدگی در کارها نیز از همان ابتدا مورد تأکید رهبر معظم انقلاب اسلامی -مدظله- بوده است. برای نمونه ایشان در اولین دیدار هیئت دولت آقای هاشمی می‌فرمایند که با صبر و حوصله و حواس جمع در همه زمینه‌ها برنامه ریزی کنید. در دولت آقای خاتمی نیز ایشان در اولین دیدار هیئت دولت در سال ۷۶

خردگرایانه دولت بوده و نتایج مثبتی نیز در بر داشته است. نزدیکی کشورهای فارسی زبان دارای فواید بسیار برای تمامی آنها می‌تواند باشد که در عین حال نیازمند برنامه‌های جدی است. ولی به هر حال ابتکار این اقدام، تصمیم نیکویی به حساب می‌آید. کارشناسان بسیاری این اقدام دولت احمدی نژاد را فارغ از برخی جهت گیری های اجرایی آن با توجه به هم‌گرایی کشورهای فارسی زبان و توانایی‌های آنها ستودند. (فارس؛ ش‌خبر ۸۹۰۱۰۹۰۲۵۴)

نقاط ضعف

اما در کنار این اقدامات خردگرایانه، گهگاه، دولت دست به اقدامات نابخردانه‌ای می‌زد که تعجب همگان را برمی‌انگیخت؛ عدم ثبات در مدیریت و عدم ثبات سیاسی در کشور و دستگاه‌های اجرایی از اقداماتی بود که چندان عاقلانه به نظر نمی‌رسید. اینکه تمامی اعضای کابینه اول احمدی نژاد تاکنون تغییر پیدا کرده‌اند و حتی یک نفر هم وجود ندارد که در پست ابتدایی خود مانده باشد، به هیچ وجه نمی‌تواند اقدامی خردمندانه محسوب شود؛ اگر این افراد به درد این پست‌ها نمی‌خورده‌اند، این اشکال به احمدی نژاد وارد است که چرا از همان ابتدا به دقت نیروهایش را انتخاب نکرده؛ و اگر این افراد تخصص و تعهد کافی را داشته‌اند و احمدی نژاد به دلایل موهوم آنها را تغییر داده باز هم ایراد متوجه احمدی نژاد است. اقدامات رئیس جمهور در این زمینه باعث شده که افراد به هیچ وجه از ثبات مدیریتی خود اطمینان نداشته و همواره در اضطراب برکناری‌های غیر کارشناسی و گاه توهین آمیز به سر ببرند.

خرید پالایشگاه در فرانسه (فارس؛ ش‌خبر ۱۳۹۱۰۴۳۱۰۰۰۶۳۹) و ... تنها بخش کوچکی از مصادیق و راهکارهای ایران در دور زدن تحریم‌هاست که در برخی موارد با اعتراف کشورهای غربی نیز همراه بود است.

● شروع کردن به سهمیه بندی بنزین پیش از آغاز تحریم‌ها از مصادیق بارز دیگر در امر خردگرایی و تدبیر در تصمیم‌گیری‌ها در این دولت است. اگر نبود اتخاذ چنین تصمیمی از سوی دولت، معلوم نبود کشور با چه بحرانی می‌بایست دست و پنجه نرم کند.

● تلاش برای تولید بنزین در داخل کشور یکی دیگر از تدابیر دولت در امر حکومت داری است. این امر نیز با توجه به تحریم‌های گسترده‌ای که از سوی کشورهای غربی علیه جمهوری اسلامی در حال اجرا بوده و هست، یکی از مصادیق روشن حکمت در تصمیم‌گیری‌ها در دور زدن تحریم‌هاست. برخی از کارشناسان این اقدام را سیلی محکم بر گوش تحریم‌ها توصیف کردند. (شانا؛ ش‌خبر ۱۹۲۵۵۰)

● یکی دیگر از مصادیق روشن تدبیر در تصمیم‌گیری‌ها، تشویق خانواده‌های ایرانی به تولد بیشتر فرزندان، و مخالفت با شعار فرزند کمتر زندگی بهتر بود؛ هر چند در بسیاری از این موارد، احمدی نژاد با سیل تخریب‌ها مواجه می‌شد، اما این‌ها باعث نشد تا از این حرف خود پا پس بکشد و شعار ایران ۱۵۰ میلیون نفری را ندهد.

احمدی نژاد در چندین سخنرانی و در یک گفتگوی زنده تلویزیونی به صراحت عنوان کرد که «بنده " شعار دو بچه کافی است " را قبول ندارم ... این مساله سیاست غلطی بود که غربی‌ها انتخاب کرده و امروز پشیمان هستند»؛ وی همچنین با شجاعت عنوان داشت که ایران ظرفیت جمعیت ۱۵۰ میلیون نفره را دارد. (الف؛ ش‌خبر ۶۸۳۹۸) هر چند که طرح‌هایی که برای اجرای این ایده به کار گرفته شد (مانند حساب‌های یک میلیون تومانی) بسیار ناکارآمد بود.

● دیپلماسی نوروژ، و اجتماع کشورهای فارسی زبان در روز عید نوروژ، یکی دیگر از تصمیمات

● عزل و نصب‌های شتابزده یکی دیگر از اقدامات غیر خردمدارانه رئیس جمهور در مورد کابینه است. برخی از این موارد را اشاره می‌کنیم:

■ برکناری منوچهر متکی به شکلی موهن و در حالی که در سفر سنگال به سر می‌برد، از اقداماتی بود که هیچ توجیهی برای آن وجود نداشت. همچنین است برکناری خانم دکتر وحید دستجردی از وزارت بهداشت، که در آینده بدان اشاره خواهد شد.

■ برکناری یک‌باره چهار وزیر کابینه از دیگر اقدامات شتابزده و نابخردانه احمدی نژاد در دولت بود؛ دعوا بر سر مخالفت آقایان صفار هرندی، محسنی اژه‌ای، باقری لنگرانی و محمد جهرمی، بر سر معاونت اولی مشایی، پس از حکم رهبری بود که منجر به برکناری این چهار تن شد؛ این اقدام ظاهراً کینه‌توزانه احمدی نژاد کابینه را تا مرز گرفتن رأی مجدد پیش برد که در نهایت با تدابیری این مشکل حل شد. (عصر ایران؛ ش خبر ۱۵/۷۹۰)

■ انتصاب علی کردان و اصرار بر ماندن او، و رفتن به مجلس در روز برکناری وی نمونه‌ای از جنجال آفرینی‌های رئیس جمهور بود؛ احمدی نژاد حتی پس از اثبات جعلی بودن مدرک تحصیلی کردان، و حتی بعدها، هیچ‌گاه حاضر به پذیرش اشتباهش در این امر نشد. چیزی که برای کشور و دولت گران تمام شد. این ماجرا و روند آن، چنان مضر بود که باعث شد برای تحقیر ملت ایران واژه کردانیزه یا کردانایز (Kordanize) به معانی مختلفی از جمله «دریافت دکترا بدون داشتن لیسانس؛ و مشهور و یک شخص مهم شدن (مثلاً وزیر) با ارایه مدرک و سند قلابی» در فرهنگ لغت (اربن) اضافه گردد!! (قابل دسترسی در:

<http://www.urbandictionary.com/define.php?term=Kordanize>

■ انحلال سازمان مدیریت یکی دیگر از اقدامات غیر کارشناسی دولت و رئیس جمهور بود؛ امری که باعث شد برنامه‌ریزی‌ها برای بودجه لطمه ببیند و مضرات اقتصادی نیز دامنگیر کشور گردد. بسیاری از کارشناسان بر این عقیده بودند که بودجه نویسی با وجود سازمان مدیریت، کارشناسانه‌تر، بهتر و دقیق‌تر صورت می‌گرفت و انحلال آن به این روند ضربه زد. (خبرگزاری مجلس، ش خبر ۲۰۰۹۴۰)

● به نظر خردمندان نمی‌آمد. پس از انتصاب خورشیدی انتقادات شدیدی از سوی نمایندگان مجلس و جنبش‌های دانشجویی مطرح شد، که در نهایت باعث شد، مدیریت خورشیدی چند روز بیشتر طول نکشد و رئیس قبلی مجدداً ابقا گردد. (مشرق؛ ش خبر ۸۹۴۱۲)

■ منحل کردن شوراها عالی یکی دیگر از اقداماتی بود که چندان با تدبیر به نظر نمی‌رسید؛ با حکم احمدی نژاد بیش از ۲۰ شورای عالی به ناگهان منحل اعلام گردید که باعث دخالت شورای نگهبان و اعلام غیرقانونی بودن این دستور شد. (فارس؛ ش خبر ۲۸/۸۶۱۱۲۷۰۲۵۳) ولی با این وجود رئیس جمهور دستور انحلال ۲۸ شورای عالی را صادر کرد؛ در مردادماه سال ۸۶ شورای عالی اداری به ریاست محمود احمدی نژاد در حکمی دستور به انحلال ۲۸ شورای عالی و ادغام آن در چهار شورا داد. بر اساس این تصمیم «شورای عالی مدیریت و برنامه ریزی اقتصادی» یکی از این شوراها بود که از ادغام «شورای اقتصاد»، «شورای عالی اشتغال»، «شورای عالی توسعه صادرات غیرنفتی»، «شورای عالی صادرات»، «شورای عالی هم‌هانگی صادرات خدمات فنی و مهندسی»، «شورای عالی مناطق آزاد تجاری - صنعتی»، «هیات امنای صندوق ذخیره ارزی»، «شورای عالی رفاه و تامین اجتماعی»، «شورای پول و اعتبار»، «شورای عالی بیمه» و «شورای عالی الگوی مصرف» تشکیل می‌شد. حفظ این نهادها و ادغام آنها با هم مخالفت مجلس را در پی داشت. به اعتقاد نمایندگان بسیاری از این شوراها قانون تاسیس داشتند و دولت نمی‌توانست بدون مجوز و نظر مجلس تصمیم به انحلال آنها بگیرد. پیگیری‌های مجلس ماجرا را به مجمع تشخیص مصلحت نظام کشاند؛ مجمع نیز مصوبه مجلس را تأیید و دستور احیای شوراها را داد. این رخدادها در مجموع به سود کشور نبود. حال آنکه با تدبیر و روش خردمندان امکان بهبود وضع نابسامان شوراها عالی کشور بدون چنین کش و قوس‌ها و گرفتاری‌هایی ممکن بود. (قابل دسترسی در:

<http://www.magiran.com/npview.asp?ID=1710137>

■ از دیگر اقدامات منفی دولت، بی‌تدبیری در اداره بازار ارز بود که خساراتی را نیز در پی داشت. هر چند رئیس جمهور تلاش داشت تا آشفته‌گی بازار ارز را به پای تحریم‌ها بگذارد، اما این امر با واکنش بیشتر کارشناسان و انتقاد شدید ائمه جمعه مواجه شد؛ همگان دریافته بودند که آشفته‌گی بازار ارز ناشی از بی‌تدبیری دولت بوده و ارتباط چندانی با تحریم‌ها ندارد. (فراور، ش خبر ۱۲۸۳۸۳)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب نیز بدین نکته توجه دادند که هرچند تحریم اثراتی دارد، اما بی‌تدبیری‌هاست که مشکلات را افزایش می‌دهد. ایشان در این باره فرمودند «البته

■ عزل و نصب چند روزه مهدی خورشیدی - داماد محمود احمدی نژاد - به ریاست سازمان استاندارد، از دیگر اقداماتی بود

واکنش‌های مختلفی از جمله مخالفت رهبری و مراجع تقلید رو به رو شد. آیت‌الله مکارم شیرازی در واکنش به این اقدام دولت عنوان کرد «این اقدام یک حرکت نسنجیده است که حتی بدون هماهنگی با دفتر مقام معظم رهبری صورت گرفته است... کسانی که سازمان حج و زیارت را با میراث فرهنگی و گردشگری ادغام کرده‌اند، اهمیت زیارت خانه خدا و حج را درک نکردند.» (فردا؛ ش‌خبر ۸۱۲۴۰) مشایبی پس از اینکه سازمان حج و زیارت به سازمان زیر مجموعه وی الحاق شد، برای این سازمان رئیس هم منصوب کرد که با مخالفت شدید آیت‌الله ری شهری، مواجه شد. آیت‌الله ری شهری پس از صدور حکم انتصاب سرپرست سازمان حج و زیارت از سوی اسفندیار رحیم مشایبی، معاون رئیس‌جمهور و رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، گفت: «از آنجا که موضوع حج و زیارت از شئون ولی فقیه است و براساس اطلاع واصله، الحاق سازمان حج و زیارت به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری بدون اخذ نظر از مقام معظم رهبری انجام شده و حکم انتصاب سرپرست جدید نیز بدون هماهنگی با اینجانب صادر شده است، این اقدام مبنای قانونی ندارد.» (فرارو؛ ش‌خبر ۲۳۷۰۵)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** با مطرح شدن بحث الحاق سازمان حج و زیارت به سازمان زیر مجموعه اسفندیار رحیم مشایبی، یعنی سازمان میراث فرهنگی و گردشگری، رهبر انقلاب با پیامی که از سوی دفتر ایشان منتشر شد، این الحاق را غیرقانونی اعلام کردند. در متن پیام دفتر مقام معظم رهبری آمده است:

«جناب حجت‌الاسلام و المسلمین ری شهری دامت توفیقه نماینده محترم ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی سلام علیکم
مقام معظم رهبری خطاب به جنابعالی فرمودند:
جناب حجت‌الاسلام ری شهری دامت افاضانه
در باره جابجایی سازمان حج و زیارت به جناب آقای رئیس‌جمهور موکد تذکر داده شد که الحاق این سازمان به مجموعه گردشگری شایسته نیست مقرر گشت وضعیت به شیوه سابق باقی بماند لذا مقتضی است جنابعالی برنامه‌های خود را طبق روال سابق ادامه دهید.
وزیر محترم فرهنگ و ارشاد اسلامی و رئیس محترم سازمان حج و زیارت در جریان امر قرار گیرند.
مراتب برای اطلاع و اقدامات لازم اعلام می‌گردد.
دفتر مقام معظم رهبری» (فارس؛ ش‌خبر ۸۸۰۲۱۳۰۷۳۸)

تحریم‌ها مشکلاتی را به وجود می‌آورند و برخی بی‌تدبیری‌ها هم ممکن است این مشکلات را افزایش دهد.» (بیانات در ۱۹ مهر ۹۱) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.9952.php?p=bayanat&id>

■ موازی کاری در سیاست خارجی کشور، از دیگر اقدامات نامطلوب احمدی نژاد در طول دوران صدارتش بر قوه مجریه بود. احمدی نژاد در کنار دستگاه سیاست خارجی و وزارت خارجه، دست به تعیین نمایندگان ویژه در امور بین‌المللی زد؛ بر این اساس احمدی نژاد در احکامی جداگانه اسفندیار رحیم مشایبی را به عنوان نماینده ویژه رئیس‌جمهور در امور خاورمیانه، حمید بقایی را به عنوان نماینده در امور آسیا، محمدمهدی آخوندزاده را به عنوان نماینده در امور دریای خزر و ابوالفضل ظهروند را به عنوان نماینده در امور افغانستان منصوب کرد؛ و به این ترتیب موازی کاری در دستگاه سیاست خارجی را کلید زد؛ به این لیست همچنین باید نام سعیدلو معاون بین‌الملل رئیس‌جمهور نیز اضافه شود. بسیاری از فعالیت‌های بین‌المللی دولت را نیز همین افراد انجام می‌دادند؛ باید گفت با توجه به اینکه وزیر خارجه نیز منصوب شخص رئیس‌جمهور هستند، این موازنه کاری چه فایده‌ای در برداشت؟ امری که مورد انتقاد بسیاری از کارشناسان و رهبر انقلاب نیز قرار گرفت. (فرارو؛ ش‌خبر ۶۵۴۴۵)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب در دیدار با هیأت دولت درباره موازی کاری در مدیریت کشور هشدار داده و فرمودند «در دولت نباید کارهای موازی انجام بگیرد. کار موازی چند عیب دارد: اولاً هزینه‌های انسانی زیادی بیجا مصرف می‌شود، ثانیاً هزینه‌های مالی زیادی مصرف می‌شود، ثالثاً تناقض در تصمیم‌گیری‌ها به وجود می‌آید - وقتی دو دستگاه مسئول یک کاری هستند، این یک تصمیم می‌گیرد، آن هم یک تصمیم دیگر می‌گیرد - و رابعاً از همه بالاتر، مسئولیت لوث می‌شود. فرض کنید توی فلان مسئله‌ی اقتصادی یا مسئله‌ی فرهنگی یا مسئله‌ی سیاست خارجی یا هرچه، اگر چنانچه یک مشکلی پیش بیاید، مسئولیت لوث می‌شود. وقتی کار موازی انجام گرفت، مسئولیت لوث می‌شود... همه‌ی کارهای دیپلماتیک باید در وزارت خارجه متمرکز شود؛ یعنی باید اینها از طرف وزارت خارجه هدایت شود.» (بیانات در ۸ شهریور ۸۹) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.7168.php?p=bayanat&id>

● الحاق سازمان حج و زیارت به سازمان میراث فرهنگی و گردشگری از دیگر اقدامات نسنجیده احمدی نژاد بود که با

۹. مسئولیت پذیری و پاسخگویی

● ره‌نمود رهبر

رهبر انقلاب: «مسئولیت پذیری و پاسخگویی»؛ در هر بخشی که ما هستیم، مسئولیت آن کاری که بر عهده گرفته ایم، این را بپذیریم. زیرمجموعه، زیرمجموعه ی ماست، احساس مسئولیت کنیم. در هر نقطه ای مسئولیت تعریف شده ای وجود دارد، آن مسئولیت را بایستی پذیرفت. رفتار دولت در عمل به این شاخصه اصولگرایی را می‌توان در موارد زیر تقسیم بندی کرد:

● توصیف شاخص

این بحث نیز در منظومه فکر رهبر معظم انقلاب از اهمیت ویژه ای برخوردار است. اهمیت این موضوع بقدری است که معظم له سال ۸۳ را به عنوان سال پاسخگویی نام گذاری کردند و در دیدار زائران حرم رضوی فرمودند امسال سال پاسخگویی مسئولان نظام به مردم است. از همان ابتدای نیز ایشان به دولت ها لزوم پاسخگویی به مردم را تذکر می دادند. برای مثال در اولین دیدار هیئت دولت آقای هاشمی در سال ۶۸ که این اولین دیدار ایشان با هیئت دولت در زمان رهبریشان است؛ به هیئت دولت می فرمایند: «البته، مردم حق دارند بعد از گذشت زمان معقولی، از مسئولان هریک از بخشها سؤال کنند که نتیجه‌ی کار شما چیست؟ باید خودتان را برای پاسخگویی آماده کنید.»

همچنین ایشان در اسفند ۷۸ در دیدار اقشار مختلف مردم، از پاسخگو نبودن مسئولان به عنوان یکی از مشکلات نظام یاد می کنند. معظم له همچنین در دیدار کارگزاران نظام در آذر ۷۹ با اشاره به اینکه تبلیغات کردن و رأی جمع کردن و مردم را به پای صندوق رأی آوردن یک نیمه از کار است؛ از پاسخگویی به عنوان نیمه دوم قضیه یاد می کنند و به بخشی از نامه امیرالمومنین (ع) به مالک اشتر استناد می کنند که در آنجا حضرت می فرمایند: «وَلَا تَقُولَنَّ إِنِّي مُؤَمَّرٌ أَمْرٌ فَأَطَاعَ» یعنی «نگو به من مأموریت داده شده، به من مسئولیت داده شده و من صاحب فلان مسئولیت شده‌ام؛ بنده مسؤولم، دستور می‌دهم و شما باید اطاعت کنید». در سال ۸۰ نیز در دیدار هیئت دولت از پاسخگو بودن دولت در مقابل مجلس و اینکه برای هر کاری که می کنید استدلال و توجیه قانع کننده ای داشته باشید به عنوان یکی از نصایح خطاب به هیئت دولت مطرح می کنند.

در دولت آقای احمدی نژاد نیز ایشان در اولین دیدار هیئت دولت در سال ۸۴ از لزوم داشتن نظام پاسخگویی صحبت می کنند. همچنین ایشان در دیدار مردم سقز در سال ۸۸ ضمن قدردانی از خدمات دولت و پیگیری مسائل توسط مسئولین دولتی می فرمایند: «ما هم البته از آنها پاسخگویی خواهیم خواست و آنچه را که قرار است

انجام بگیرد، مطالبه میکنیم» همچنین ایشان در خطبه معروف خویش در ۲۹ خرداد ۸۸ می فرمایند: «افراد، مسئولین، خودشان را در معرض نقد و انتقاد قرار بدهند و پاسخگو باشند و پاسخ بدهند و تبیین کنند. خیلی از اوقات اگر چنانچه یک انتقادی به کسی بشود، این فرصتی است برای او که بتواند ذهن ها را روشن کند، تبیین کنند، حقیقت را بیان کنند؛ خیلی چیز خوبی است.»

● نقاط قوت

یکی از مصادیق پاسخگویی در رفتار رئیس جمهور، برگزاری کنفرانس‌های مطبوعاتی با رسانه‌ها، و حضور در برنامه‌های زنده تلویزیونی برای توضیح درباره عملکرد دولت و پاسخ به سوالات مطرح شده درباره دولت است. احمدی نژاد تلاش کرد تا پس از انتخاب به ریاست هیأت دولت، هر چند ماه به رسانه ملی بیاید و با مردم مستقیم صحبت کند و از فعالیت‌ها و برنامه‌های دولت به مردم خبر دهد. این یکی از امتیازات ویژه این دولت نسبت به دولت‌های گذشته بود، که متأسفانه بطور کامل اجرا نشده است.

● برگزاری سفرهای استانی - مخصوصاً در دوره‌های اول و دوم و حضور در اجتماعات مردمی، همچنین حضور در دیدارهای مستقیم مردمی، از دیگر جلوه‌های مثبت رفتار رئیس جمهور و وزرا در پاسخگویی به مردم بود که این امر نیز امتیاز ویژه این دولت محسوب می‌شود. در طول دولت نهم، نزدیک به ۶۰ سفر به استان‌ها انجام شد؛ دولت احمدی نژاد حضور در استان‌ها و میان مردم را به عنوان یکی از وظایف خود می‌دانست و بر آن نیز تا اواسط دولت دهم پایبند ماند؛ البته این روزها دولت، دور چهارم سفرهای استانی را در نیمه متوقف کرده و اقدامی در جهت اتمام آن نکرده است.

● نقاط ضعف

البته در کنار اقدامات قابل ستایش دولت، عکس‌العمل‌هایی و رخداد‌های اتفاق افتاد که نشان می‌داد دولت میخواهد از زیر بار پاسخگویی شانه خالی کند، و مسئولیت اقدامات و کم کاری‌های خویش را به عهده نگیرد. احمدی نژاد که در اوایل دولتش، با شعار «می‌شود، می‌توانیم» بر سر کار آمد، و دولت‌های قبلی را به‌خاطر بهانه‌های واهی و گفتن «نمی‌گذارند» برای توجیه کم کاری خود سرزنش می‌کرد، در اواخر دولتش، همین رویه را پیش گرفت و به رهروان پروژه شکست خورده «نمی‌شود، نمی‌گذارند» پیوست؛ ادعایی که هیچ‌گاه مورد قبول مردم واقع نشده و نمی‌شود. به نمونه ای از این صحبت‌ها اشاره می‌کنیم:

احمدی نژاد در ایامی که سکان شهرداری تهران را در دست داشت، در واکنش به صحبت‌های رئیس جمهور وقت مبنی بر اینکه «نمی‌گذارند کار کند»، در مصاحبه‌ها و نوشته‌هایی در رسانه‌های

گفت که مردم بیایند از منطقه زندگی رئیس جمهور که گوجه ارزان است خرید کنند. این فرار از پاسخگویی، از مصادیق آشکار مسئولیت ناپذیری در رفتار دولت بود که نمونه‌ای خرد است.

البته احمدی نژاد به طور کلان نیز وارد بحث «نمی‌شود، نمی‌گذارند» نیز شد. رئیس جمهور درباره عدم موفقیت دولت در برخی موارد، جملاتی را بر زبان راند، که تکرار پروژه شکست خورده پیشین بود:

۱۴ شهریور ۹۱

«من نمی‌خواهم کسی را متهم کنم اما مدام مباحثی مطرح می‌شود مبنی بر اینکه چرا بانک مرکزی بر قیمت‌ها نظارت ندارد اما من می‌گویم اجازه دهید بانک مرکزی مدیریت خود را اعمال کند...

ما پیش از این اعلام کرده بودیم که اشتغال درست می‌کنیم. البته باید مدیریت اشتغال را دولت برعهده گیرد نه اینکه دیگران در مورد اشتغالزایی دخالت کنند... (پایگاه ریاست جمهوری؛ ش‌خبر ۴۱۵۹۵)

۲۱ آبان ۹۱

به محض اینکه دولت قصد دارد تا تصمیمی برای ارائه خدمت به مردم و یا در پرداخت تسهیلاتی به آنها به انجام برساند برخی به بهانه‌های مختلف شروع به مخالفت و مانع‌تراشی می‌کنند...

به محض این که دولت بگوید ما می‌خواهیم مقدار پول در دست مردم بگذاریم می‌گویند اقتصاد به هم می‌خورد...

من از زبان شما از آنها خواش می‌کنم که همراهی کنند. وقتی دشمن فشار وارد می‌کند، وظیفه حکومت، حمایت از مردم است. اگر مردم تامین باشند همه دزدان تاریخ اگر جمع شوند، نمی‌توانند لطمه‌ای وارد کنند. این مطالب را از زبان شما گفتم تا بشوند و مقداری همراهی کنند...

هر راهی که می‌خواهیم برویم یک قفل بر آن می‌زنند. این پول و ثروت برای مردم است...

متأسفانه عده‌ای به محض اینکه دولت قصد دارد تا اقدامی انجام دهد به واسطه منافع خود هیاهو و جنجال ایجاد می‌کنند در حالی که اگر دشمن فشار می‌آورد ما موظف هستیم از مردم حمایت و پشتیبانی کنیم... (پایگاه ریاست جمهوری؛ ش‌خبر ۴۳۲۰۴)

ارزیابی از نگاه رهبری فرار از پاسخگویی و مسئولیت‌پذیری، اقدامی بود که در این دولت و رفتار رئیس جمهور نیز به

مختلف به اظهار نظر می‌پرداخت، مثلاً در مصاحبه با روزنامه سیاست روز می‌گوید: «برخی مدیران، ناکارآمدی خود را به کلیت نظام ربط می‌دهند»؛ محمود احمدی نژاد در تاریخ ۸۱/۰۹/۳۰ در گفتگویی با روزنامه سیاست روز، بهانه‌گیری‌های دولت را به دلیل عدم وجود برنامه دانسته و عنوان کرده بود: «وقتی برنامه نباشد طبعاً کار جدی هم اتفاق نمی‌افتد». احمدی نژاد در ادامه این مصاحبه با انتقاد از صحبت‌های رئیس جمهور وقت که گفته بود «نمی‌گذارند کار کنیم»، پرداخته و گفته بود: سه سال، چهارسال می‌گویی نمی‌گذارند و رقیب خودش را کنار می‌کشد و خیلی جاها از مواضع عقب‌نشینی می‌کند و کوتاه می‌آید اما بالاخره در مقابل این پرسش قرار می‌گیرند که چه کاری انجام دادید؟ دیگر بهانه نیاور! (جهان‌نیوز؛ ش‌خبر ۲۶۲۱۷۷)

و چند روز بعد نیز، شهردار وقت تهران، در یادداشتی با عنوان «مدیریت تحول‌گرا»؛ که در روزنامه همشهری روز ۱۳۸۳/۱۱/۲۶ منتشر شده بود، نسبت به بیان عباراتی همچون «نمی‌گذارند کار کنیم»، «اجازه نمی‌دهند» و از این دست صحبت‌ها، از زبان رئیس جمهور وقت انتقادات زیادی را مطرح نموده و بیان چنین اظهاراتی را «بهانه» خوانده بود؛ احمدی نژاد نوشته بود که این‌گونه صحبت‌ها «که از نگاه انقلاب فاصله گرفته است، فلسفه می‌بافد که اشکال و ضعف و ناکارآمدی در حوزه کاری خود را به گردن نظام جمهوری اسلامی بیندازد». (جهان‌نیوز؛ ش‌خبر ۲۶۲۱۷۷)

با این حال، رویکرد احمدی نژاد در روزهایی که هنوز کمتر دو سال از عمر دولتش گذشته بود، متفاوت از این سخنان بود و وی حاضر نشد مسئولیت بسیاری از مشکلات را برعهده بگیرد. به عنوان نمونه در سال ۱۳۸۶ که رئیس جمهور برای تقدیم بودجه به مجلس رفت، در پاسخ به انتقادات در باره گرانی گوجه‌فرنگی،

یک مورد خاصی است که نمیخواهم اسم بیاورم و قبل از دولت ایشان تصمیم گیری شده بود - ممکن است برایتان مشکلات درست کند، بیایید صاف و روشن به مردم و به همان مسئولین بگوئید آقا، این کار را ما نمیتوانیم انجام بدهیم! از شما قبول میکنند. البته ایشان مصلحت ندانستند و آن کار را نکردند؛ بنده هم الزامی و اجباری نگفته بودم، پیشنهاد کردم. من عقیده‌ام این است اگر چنانچه یک کاری را نمیتوانید انجام بدهید - مثلاً به فلان استان رفتید و فلان وعده را دادید؛ حالا می بینید مشکلات و تورم ایجاد میکند یا ممکن است کارهای دیگری را لنگ کند - خیلی خوب، صاف بروید بگوئید: آقا! ما این را تصمیم گرفتیم، حالا متأسفانه نمیشود انجام بدهیم. این بهتر است از اینکه کار انجام نگیرد. (بیانات

در ۲ شهریور ۸۷) (دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>.

۴۰۰۹=php?p=bayanat&id

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب در چندین مقطع به مناسبت‌های مختلف، به موضوع نحوه مسئولیت‌پذیری مخصوصاً در مواقعی که اشتباهاتی از انسان سر زده تذکر داده و بهترین شیوه را برخورد صادقانه با مردم دانستند؛ ایشان تأکید کردند که پذیرفتن اشتباهات و آن را به گردن دیگری نینداختن، خود بخش مهمی از مسئولیت‌پذیری است: « یک مسئله هم مسئله وحدت و همبستگی است. در کشور ما خوشبختانه ملت متحدند؛ این خیلی دستاورد مهمی است؛ از این باید صیانت کرد؛ نگذاریم از بین برود. این اختلافاتی که گاهی بین مسئولین بروز میکند - که به سطح رسانه‌ها هم کشیده میشود؛ بیخود، بی‌مورد، بی‌فایده - به اتحاد ملی ضربه میزند. یک

وقوع پیوست؛ توسل به تئوری « نمی‌شود، نمی‌گذارند» که از پیش از این مورد انتقاد احمدی نژاد شهردار بود، به تکیه گاهی برای رئیس جمهور برای مسئولیت‌ناپذیری در برابر برخی کاستی‌ها و اشتباهات تبدیل شد. مشکل اینجا بود که دولت‌ها و رؤسای آن‌ها حاضر نبودند، با صداقت درباره اشتباهات و ناکامی‌های خود سخن بگویند و به دنبال توجیه اشتباهات خود بودند. آنان گمان می‌کردند که اگر با صداقت به مردم از برخی اشتباهات و ناکامی‌ها سخن بگویند، اعتبار و محبوبیت آنها میان مردم از بین می‌رود؛ حال آنکه این نگاه غلطی بود و مردمان توجیهات نامعقول را ناپذیرفتنی‌تر می‌دانستند. به نظر می‌رسد بخشی از ماجرای پاسخگویی این است که در جایی که کاری قابل انجام نیست به صراحت به مردم گفته شود. رهبر معظم انقلاب اسلامی نیز به این مهم اشاره کرده و به مناسبتی فرمودند «در همان اوائل ریاست جمهوری آقای دکتر احمدی نژاد، به ایشان گفتم که این مورد -

به صورت قطع و یقین نگوید. به نظر من این چیز بسیار مهمی است.
 (بیانات در ۲ شهریور ۹۱) (قابل دسترسی در:
<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?php?p=bayanat&id=4009>)

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب همچنین به بهانه‌هایی همچون « نمی‌شود، نمی‌گذارند » نیز اشاره کرده و با بیان شیوای خود بر این مسأله تأکید نموده و در دیدار با مسوولان قوه مجریه به مسوولان کشور چنین تذکر دادند که « مسئله‌ی وحدت و انسجام ملی هم به نظر من چیز خیلی مهمی است؛ که ما حالا اینقدر این قضیه را تکرار کردیم که کأنه الفاظ دارد خاصیت‌های خودش را در افاده‌ی معنا از دست می‌دهد! ما باید همه یک حرف بزنیم. مسئولین باید جهتگیری‌ها را دقیق و منطبق بر یکدیگر قرار بدهند؛ این به عهده‌ی همه است. تقصیرها را هم گردن یکدیگر نیندازیم. اینکه بگوئیم آقا ما می‌خواهیم فلان کار را بکنیم، نمی‌گذارند؛ یا فلان کار را کردیم، جلوی‌ش را گرفتند؛ یا فلان تصمیم را گرفتیم، اقدام نکردند، انجام ندادند - که قوای مختلف و بخش‌های مختلف به همدیگر بگویند - این را کسی قبول نمی‌کند.» (بیانات در ۲ شهریور ۹۱) (قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?php?p=bayanat&id=9693>)

عده میشوند طرفدار این، یک عده هم میشوند طرفدار آن؛ مخالفت کردن، متهم کردن یکدیگر؛ یک عده‌ای قوه‌ی مجریه را متهم کنند، یک عده‌ای از آن طرف قوه‌ی مقننه را متهم کنند، یک عده‌ای قوه‌ی قضائیه را متهم کنند، تقصیرها را گردن هم بیندازند؛ این جزو کارهای بسیار مضر است و دوستان محترم ما، مسوولان عزیز کشور بدانند که این در بین مردم هم هیچگونه آبرو و وجهه‌ای ایجاد نمی‌کند که ما مشکلات راهی به گردن این و آن بیندازیم. نه، یک مشکلاتی وجود دارد؛ باید حل کرد و میتوانیم هم حل کنیم؛ ما از حل مشکلاتمان ناتوان نیستیم. همان طور که عرض کردم، اینها واقعیت‌های کشور است که دارد به ما نشان می‌دهد. (بیانات در ۳ مرداد ۹۱)

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?php?p=bayanat&id=9581>

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب همچنین تذکر دادند که اگر کاری را نمی‌توان عملی ساخت، سعی کنید از همان ابتدا به مردم قول وعده‌های غیر عملی را ندهید. ایشان متذکر شدند که « روی این اهتمام داشته باشید که هر آنچه به عنوان یک وعده از شما صادر میشود، مردم در موعد معین ببینند که آن وعده تحقق پیدا کرد. اگر از صد تا کاری که شما می‌گوئید، نودتایش را انجام بدهید، ده تایش انجام نگیرد، همین در ذهن مردم یک اختلالی ایجاد خواهد کرد. آنچه را که آدم احتمال می‌دهد انجام نشود، به صورت احتمال بگوید،

۱۰. اهتمام به علم و پیشرفت علمی

نخبگان، به ریاست دکتر پرویز داوودی برگزار شد که در فرودین ۱۳۸۵ انتخاب شده بود. اولین همایش نخبگان نیز در شهریور سال ۱۳۸۶ برگزار شد. (دیدبان؛ ش خبر ۲۹۴۳)

● یکی دیگر از اقدامات شایسته دولت در عرصه علمی، حمایت تبلیغی و رسانه‌ای همه جانبه و جدی دولت از دستاوردها و پیشرفت‌های هسته‌ای در کشور است؛ دکتر احمدی نژاد نیز شخصاً در این عرصه نقشی کم نظیر را در داخل کشور و در مجامع بین‌المللی در دفاع از حقوق ملت ایران ایفا کردند که تأثیر آن تا مدت‌ها بر یادها خواهد ماند. مطرح کردن و حمایت از کاربردهای مختلف و پیشرفت‌های علمی ایران در عرصه هسته‌ای از اقدامات شایسته و ممدوح دولت احمدی نژاد محسوب می‌شود.

● شتاب گرفتن حرکت علمی کشور در عرصه‌های مختلف علمی، مخصوصاً پزشکی و هسته‌ای با روی کار آمدن دولت احمدی نژاد، کاملاً مشهود است. توجه ویژه و اهتمام دولت به پیشرفت‌های علمی، عرصه را برای بروز روحیه خودباوری در عرصه علمی برای متخصصان داخلی فراهم ساخت؛ تأکیدات فراوان رئیس جمهور مبنی بر توانایی‌های دانشمندان بومی، قطعاً از عوامل مهم و مؤثر در این زمینه‌ها بود. هر چند دیگر نهادها و مسئولین نظام نیز در این امر دخیل بودند، و دولت‌های سابق نیز در این زمینه نقش تمهیدی داشته‌اند اما حمایت جدی دولت کنونی در رونق این عرصه تأثیر جدی داشته است.

● **نقاط ضعف** در کنار اقدامات قابل تقدیر دولت احمدی نژاد، بعضاً اتفاقاتی نیز رخ می‌داد که خوشایند و مطلوب فضای علمی کشور نبود. یکی از این موارد کاهش شدید بودجه پژوهشی کشور است که کاملاً متضاد با حمایت از فضای علمی کشور است. کاهش

● **ره‌نمود رهبر** مقام معظم رهبری: از جمله‌ی شاخصه‌های مهم اصولگرایی، یکی «اهتمام به علم و پیشرفت علمی» است... جامعه، بدون علم نخواهد توانست آرمانهای خودش را بالا بیاورد... علم - که وسیله‌ی رشد ملی، بشری، انسانی و اوج گرفتن در محیط عام بشریت است - جزو چیزهای لازم است و باید به این اهتمام داشته باشید. اهتمام به علم در رفتار دولت احمدی نژاد را می‌توان در موارد زیر مورد بررسی قرار داد:

● **توصیف شاخص** این مسأله نیز مخصوصاً از دهه ۸۰ به بعد مورد توجه ویژه و اکید مقام معظم رهبری -مدظله- قرار گرفته است. ایشان برای اولین بار در سال ۷۸ دیداری با نخبگان علمی از سراسر کشور داشتند و از آن پس تقریباً هر ساله دیداری را با نخبگان دانشجویی از سراسر کشور دارند. همچنین ایشان در سال ۸۱ نیز دیداری با برگزیدگان المپیادهای جهانی داشتند. معظم له همچنین مکرراً از جامعه دانشگاهی کشور تقاضای تولید علم و ایجاد جنبش نرم افزاری را کرده‌اند. همچنین ایشان در سال ۷۹ در جمع دانشجویان دانشگاه صنعتی امیرکبیر به این مسأله اشاره می‌کنند که دانشگاه باید یک جنبش نرم افزاری عمیق و همه جانبه را ایجاد کند.

● **نقاط قوت** تشکیل بنیاد ملی نخبگان و ایجاد جایگاه ساختاری معاونت ریاست جمهوری برای آن باعث شد تا رشد فزاینده‌ی مهاجرت نخبگان متوقف شده و زمینه برای حضور و تکاپوی علمی در داخل کشور فراهم شود. پیشنهاد تشکیل این بنیاد که از سوی رهبر انقلاب ارائه شده بود، با همت دولت به منصف ظهور رسید و فضایی برای حمایت از نخبگان کشور ایجاد شد. اولین جلسه بنیاد ملی

قرار میگیرند»؛ (بیانات در ۲۷ آذر ۸۹) البته اغلب این تذکرات معظم‌له نادیده گرفته شد و هیچ تغییر جدی‌ای در این زمینه و تغییر از «ترجمه و تقلید» به «اجتهاد» در علوم انسانی رخ نداد. امری که مدام مورد تأکید رهبر انقلاب قرار داشته و همواره ایشان تصریح می‌کردند «ما بایستی در علوم انسانی اجتهاد کنیم؛ نباید مقلد باشیم». (۱۹ مرداد ۹۰) البته انتظار بسیاری از دولت کنونی، که خود را مروج گفتمان انقلاب نشان می‌داد، وجود داشت که برای تغییر در علوم انسانی رایج، گام‌های اساسی‌تری بردارد و برای چنین امر مهم، زمان بر و دیربازده ای زمینه سازی نماید.

● قطع رابطه دولت با دانشگاهیان نیز، یکی دیگر از رخداد‌های نامطلوب در زمان تصدوی دولت توسط احمدی نژاد بود. سخنرانی‌های احمدی نژاد در دانشگاه‌ها بسیار کاهش یافت و تعامل با دانشگاه‌ها نیز بسیار ناچیز بود و این امر برای رئیس یک دولت مطلوب نبود. حضور در دانشگاه امیرکبیر و حضور سرزده در دانشگاه امام صادق (ع) از معدود حضورهای احمدی نژاد در دانشگاه‌ها بود که نسبت به ۸ سال ریاست بر دولت، بسیار ناچیز بود.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** حضور کمرنگ در عرصه دانشگاه‌ها امری بود که انتقاد رهبر انقلاب را نیز در پی داشت؛ رهبر انقلاب در دیداری با دانشجویان تأکید کردند که از جمله اشکالاتی که دانشجویان وارد می‌کنند «مسئله‌ی حضور مسئولان در دانشگاه است. این اشکال کاملاً وارد است. من عقیده‌ام این است که مسئولین باید در دانشگاه‌ها شرکت کنند؛ رؤسای سه قوه، مسئولین میانی، رئیس صدا و سیما، مسئولین سپاه و نیروهای مسلح؛ اینها بروند با دانشجویها جلسه بگذارند و حرفهای گفتمانی دانشجویها را بشنوند. و من به شما عرض بکنم؛ آنها هم برای دانشجویها حرفهای گفتمانی زیادی دارند... خیلی از مطالبی، ابهام‌هایی، سؤال‌هایی که امروز در ذهن نسل جوان ما در جریان است، در توضیحات مسئولین، این سؤالها پاسخ داده خواهد شد؛ ابهامها و گره‌ها باز خواهد شد. من آن وقتی که توانائی جسمی بیشتری داشتم، زیادتر در دانشگاه‌ها شرکت میکردم؛ الان هم واقعاً اگر بتوانم و مجال و وقت باشد، دوست دارم در فاصله‌های نزدیک به نزدیک در دانشگاه شرکت کنم؛ منتها دیگر حالا «لا یکلف الله نفساً الا وسعها»؛ از مثل من و سنین من و اشتغالات من، گمان نمیکنم جوانها خیلی انتظاراتی داشته باشند؛ اما مسئولین کشور نه، میتوانند و باید شرکت کنند. من الان هم از همین جا به مسئولین سفارش میکنم که در جلسات دانشجویی شرکت کنند؛ بیایند، بشنوند از دانشجویها، و بگویند به دانشجویها.» (بیانات در ۱۶ مرداد ۹۱) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=9609>

شدید بودجه پژوهشی کشور، که در برخی موارد به قطع این بودجه نیز رسیده، برای بسیاری از این نهادها مشکلات جدی ایجاد کرده است. به عنوان نمونه رئیس پژوهشگاه علوم انسانی با ذکر مشکلات عدیده‌ای که برای این نهاد بوجود آمده به ذکر خاطره‌ای از رهبر معظم انقلاب درباره پژوهش و بودجه آن، عنوان می‌کند «یادم هست که یکی از وزرای آموزش عالی با معاونین شان رفته بود خدمت آقا و به آقا گفته بودند که بله ما فعلاً در طرح ریزی بودجه می‌خواهیم یک مقدار از بودجه‌های پژوهشی را کم کنیم، تا این را گفتند آقا فرمودند که نه تنها نباید کم کنید بلکه باید جاهای دیگر را بزنید و بودجه‌های پژوهشی را اضافه کنید». (خبر آنلاین؛ ش خبر ۲۵۶۰۵۸)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب درباره بودجه پژوهشی و تحقیقاتی در کشور در حالی که هنوز یک سال از عمر دولت گذشته بود فرمودند «من گزارشی داشتم که بودجه‌ی تحقیقاتی از آنچه که در برنامه در نظر گرفته شده و ما تصور میکردیم که درصدی پیش رفته، تنزل کرده است! حالا در گزارشها من شنیدم: «برای کار تحقیقات داریم تلاش میکنیم»؛ نه، طبق آن گزارش من گفتم به شش دهم درصد رسیده، بنابراین بودجه‌ی تحقیقاتی مان کمتر شده است؛ ما باید به یک و نیم درصد میرسیدیم و تا آخر برنامه این بودجه باید به سه درصد برسد؛ نه فقط به یک و نیم درصد نرسیدیم، بلکه از یک درصد هم پایین تر رفته است! یا مثلاً بنیاد نخبگان که من آن روز هم گفتم و اعتراض کردم»؛ (بیانات در ۶ شهریور ۸۵) دسترسی در: <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=2930>

● عدم رابطه جدی با نخبگان کشور و عدم حضور جدی آنها در تصمیم‌گیری‌های خرد و کلان در کشور، از دیگر انتقادات وارده بر دولت احمدی نژاد است.

● عدم توجه جدی به علوم انسانی از دیگر نقاط منفی برای احمدی نژاد و دولت وی است. این اتفاق در حالی رخ داده که رهبر انقلاب همیشه تأکیدات فراوانی بر اهتمام بر علوم انسانی داشته‌اند. تأکیدی مانند «اینکه بنده درباره‌ی علوم انسانی در دانشگاه‌ها و خطر این دانشهای ذاتاً مسموم هشدار دادم - هم به دانشگاه‌ها، هم به مسئولان - به خاطر همین است. این علوم انسانی‌ای که امروز رائج است؛ محتوایی دارد که ماهیتاً معارض و مخالف با حرکت اسلامی و نظام اسلامی است؛ متکی بر جهان‌بینی دیگری است؛ حرف دیگری دارد، هدف دیگری دارد. وقتی اینها رائج شد، مدیران بر اساس آنها تربیت میشوند؛ همین مدیران می‌آیند در رأس دانشگاه، در رأس اقتصاد کشور، در رأس مسائل سیاسی داخلی، خارجی، امنیت، غیره و غیره

۱۱. سعه صدر و تحمل مخالف

تضعیف نظام؛ می فرمایند: «اگر کسی به خاطر اختلاف سلیقه یا اختلاف فکر یا برخی تحلیلها و استنتاجهای سیاسی طبعاً غلط، آرزو کند دولت در کار خود موفق نشود، یا در عمل برای عدم موفقیت دولت کاری بکند و حرکتی انجام دهد، این به هیچ وجه پذیرفته نیست.» در ادامه نیز ایشان می فرمایند این حرف به هیچ وجه بدین معنی نیست که کسی انتقاد نکند؛ بلکه اگر انتقاد دلسوزانه و از سر خیرخواهی باشد؛ کمک می کند و اگر از سر خیرخواهی نباشد؛ حداقل شنیده می شود. در ادامه نیز به دولت توصیه می کنند که از انتقادات نه بترسید نه خشمگین شوید نه ناامید شوید.

در دیدار هیئت دولت در سال ۸۷ نیز می فرمایند که انتقاد خوب است؛ و البته در ادامه گوشه زد می کنند که انتقاد با تخریب فرق دارد و متأسفانه خیلی از مسائلی که آدم می شنود انتقاد نیست؛ بلکه تخریب است. در سال ۸۸ نیز ضمن توصیه به دولت که برای شنیدن نقد سینه گشاده داشته باشید؛ می فرمایند که دولت از انتقادات هیچ ضرر نمی کند. در ادامه نیز با بیان این مطلب که در طول ۴ سال اول دولت، خیلی به دولت اهانت شد و خیلی تخریب صورت گرفت؛ می فرمایند نباید این قضیه موجب شود که دیگر به هیچ انتقادی گوش

رهنمود رهبر حضرت رهبری: «سعه صدر و تحمل مخالف»؛ که از جمله‌ی شاخصه‌هایی است که جزو پایه‌های اصولگرایی است. گاهی انسان از حرفی که میزند، ناراحت هم میشود؛ حرص هم میخورد، گاهی به خدا هم شکایت میکند که خدایا! تو که می بینی واقع قضیه چیست و چقدر با چیزی که اینها میگویند، فاصله دارد؛ اما در عین حال، انسان بایستی حلم به خرج دهد. حلم یعنی ظرفیت و تحمل صدای مخالف را داشتن. البته این به معنای آن نیست که دولت از عملکرد خودش دفاع نکند؛ نه، حتماً بایستی دفاع کند. تحمل مخالف در رفتار دولت جنبه‌های مثبت و منفی متعددی داشته که می توان بدین موارد اشاره کرد:

توصیف شاخص در دیدار هیئت دولت در سال ۸۱ نیز با اشاره به این مطلب که دولت بدنه فعال اصلی کشور است و موفقیت دولت، در واقع موفقیت نظام اسلامی است؛ و تضعیف دولت یعنی

● رفتار همراه با سعه صدر احمدی نژاد در برخوردهای با افراد مختلف، تمجید برخی از نمایندگان مجلس را نیز در پی داشت؛ به عنوان نمونه یکی از نمایندگان مجلس در تقدیر از رفتار همراه با سعه صدر احمدی نژاد می گوید «ایشان باید به مدیران خود یاد بدهد که کمی سعه صدر از وی یاد بگیرند. زیرا هرگاه حتی شدیدترین انتقادات هم از رئیس جمهور و آن هم از طرف چند نماینده انجام می شود، آقای احمدی نژاد سعی می کند با خنده و استدلال پاسخ منتقدین را بدهد نه اینکه لباس خود را دریاورد و به سمت نمایندگان حمله کند.» (خبر آنلاین؛ ش خبر ۱۹۱۴۶۱) این تشکر از رفتار احمدی نژاد در حالی بود که معاون برنامه ریزی وی در مجلس شورای اسلامی به گوش یکی از نمایندگان سیلی زد. (الف: ش خبر ۱۳۶۳۸۶)

● **نقاط ضعف** رفتار رئیس جمهور اما، هر چه قدر در برخورد با رسانه ها و افراد در برابر رسانه ها مطلوب و توأم با سعه صدر بود، در برخورد با نزدیکان و کارگزاران خود و حتی برخی رسانه ها و آنانکه زبان به مخالفت او گشوده بودند، بسیار تنگ نظرانه بود. همگان انتظار داشتند رئیس جمهوری که در برابر رسانه ها به این شیوایی سعه صدر را سرلوحه رفتار قرار می دهد، با کسانی که با برخی نظرات او مخالفت می کنند نیز، از در تحمل وارد شود، حال آنکه او چنین نمی کرد. مصادیق متعددی در این امر وجود دارد که به اختصار به برخی اشاره می شود:

■ برکناری اغلب وزرای دولت احمدی نژاد، به خاطر اختلاف نظر با احمدی نژاد و حتی در برخی موارد تبعیت آنان از ولایت فقیه بود. به طور نمونه می توان به برکناری وزیرانی چون محسنی اژه ای، باقری لنگرانی، صفارهرندی و جهرمی اشاره کرد که به خاطر مخالفت آنها با معاونت اولی مشایبی و فراخواندن احمدی نژاد به تبعیت از دستور رهبری بود. برکناری دکتر مرضیه وحید دستجردی نیز به خاطر تلاش های وی برای تحقق ارز مرجع به دارو و توجه دادن دولت به اهمیت این موضوع بود. چیزی که به مذاق دکتر احمدی نژاد خوش نیامد. البته برکناری افرادی چون پورمحمدی، دانش جعفری، داوود احمدی نژاد و ... را نیز باید به این لیست بلند بالا اضافه کرد.

■ واکنش های منفی در برابر رسانه هایی که روزی حامی وی بودند و امروز نیز از سر دلسوزی به مطرح کردن برخی انتقادات از دولت می پردازند، مانند خبرگزاری فارس، برخی سایت های اصولگرا، روزنامه کیهان و افرادی چون حسین شریعتمداری از این موارد است.

ندهیم و هر انتقادی را حمل بر دشمنی بکنیم. در ادامه نیز می فرمایند اگر شما از انتقادات قشر نخبه استقبال کردید؛ ذهن و فکر او را به عنوان یک پشتوانه برای خود حفظ کرده اید. ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۹ می فرمایند که باید انتقاد پذیری را نهادینه کرد.

● **نقاط قوت** کمتر رفتار و سخنی از شخص رئیس جمهور می توان یافت که جلوه ای از عدم تحمل مخالف در آن به وضوح مشخص باشد؛ احمدی نژاد معمولاً در صحبت های خود مخالف و منتقد را با سعه صدر خاصی پاسخ می داد؛ هر چند که وی زیرکانه برخی منتقدان را تخطئه می کرد، اما خشم و ناراحتی - که در رفتار رؤسای جمهوری حتی خاتمی رخ داده بود - در سخنان احمدی نژاد به چشم نمی خورد.

■ به عنوان نمونه می توان به سخنرانی مشهور احمدی نژاد در دانشگاه امیرکبیر اشاره کرد. در این سخنرانی که یکی از جلوه های بارز سعه صدر در رفتار احمدی نژاد بود، تلاش برای برهم زدن سخنرانی رئیس جمهور بسیار گسترده بود؛ این امر نه تنها برنامه ریزی شده به نظر می رسید بلکه حتی دامنه توهین ها، هياهو ها و جنجال ها به مراتب از سخنرانی های خاتمی بیشتر و شدید تر بود. اما احمدی نژاد که هیچ گاه داعیه روشنفکری نداشت، کوچکترین عصبانیتی نشان نداد و در برابر بدترین توهین ها و اهانت ها با لبخند و پاسخ های هوشمندانه از آن ها عبور می کرد. مخالفان احمدی نژاد شروع به آتش زدن تصاویر رئیس جمهور کردند که احمدی نژاد در واکنش به این موضوع عنوان کرد: «پیشگامان ما در راه دفاع از آزادی حقیقی و عدالت مانند شهید رجایی جان و تشنان را سوزاندند و افتخار امثال بنده رسیدن به آن جایگاه و سوختن در راه تعالی این ملت است. آمریکایی ها بدانند ما اگر هزار بار هم بسوزیم، یک سانتی متر از آرمانهایمان عقب نشینی نمی کنیم.» (دیدبان؛ ش خبر ۳۰۸۰)

● سعه صدر احمدی نژاد و وزرا در سفرهای استانی نیز، گاه مورد تأیید بسیاری از علما و نمایندگان شهرستان ها قرار می گرفت؛ این سفرها و ملاقات رو در رو با مردمان، نیاز مبرمی به سعه صدر و صبر فراوان داشت. آیت الله سیدمحمدعلی موسوی جزایری نماینده ولی فقیه در خوزستان و امام جمعه اهواز در این باره می گوید: «این سفرها آثار مثبت و برکات فراوانی به همراه داشته، به طوری که دیدار نزدیک مسوولان و مردم با یکدیگر و بیان مشکلات، تصویب و اجرای طرح های مختلف، از جمله آثار این سفرهاست که نیازمند صبر و حوصله زیادی است.» (ايرانا؛ ش خبر ۸۰۱۵۹۵۲۹)

باشند... قوه مجریه هم به جای اینکه بی صبری کند و در برابر حرف و حدیث ها از کوره در برود، همان مشی همیشگی خودش را که تلاش و خدمت بی منت است، ادامه دهد» (شبکه ایران؛ ش خبر ۱۱۸۳۸۴)

● یکی دیگر از نکات منفی در رفتار رئیس جمهور، لزوم هماهنگی کامل و تبعیت محض وزرا و اعضای کابینه از شخص رئیس جمهور است؛ همچنانکه پیش تر نیز اشاره شد، یکی از دلایل برکناری وزرا و انتخاب نشدن برخی افراد دیگر به عنوان عضو کابینه، هماهنگ نبودن مطلق و عدم تبعیت محض آنان از رئیس دولت است.

● رفتار نسنجیده احمدی نژاد در برخی مواقع باعث انتقادات فراوان به وی نیز شده است؛ برخی معتقدند که احمدی نژاد از سعه صدر نظام در قبال خود سوء استفاده کرده و به اعمال نسنجیده مشغول است. برای نمونه به یک مورد از این صحبت ها اشاره می شود:

■ علی مطهری درباره برخی رفتارهای نابهنجار رئیس جمهور معتقد است « آقای احمدی نژاد توجه لازم را به جایگاه خود یعنی ریاست جمهوری و همچنین آثار و لوازم صحبت ها و رفتار خود در این جایگاه ندارد. همچنین سعه صدر لازم را برای این مقام ندارد و به همین جهت مکنونات قلبی خود درباره یک فرد یا نهاد و یا سازمان را فوراً بروز می دهد بدون اینکه توجه داشته باشد شخص دوم مملکت است و این سخن او چه آثار و تبعاتی دارد». (خبر آنلاین؛ ش خبر ۲۴۸۴۴۶)

مخالفت با چنین رسانه های اصولگرایی در حالی صورت گرفت که احمدی نژاد در همان کنفرانس مطبوعاتی خویش به حمایت از روزنامه شرق برخاست. احمدی نژاد درباره تصمیم انقلابی وزیر ارشاد که روزنامه شرق را به خاطر انتشار کاریکاتوری موهن درباره دفاع مقدس، توقیف کرده بود، گفت « به نظرم کار وزیر ارشاد قطعاً اشتباه بود و من هیچ وجه تأیید نمی کنم، منتها با توضیحاتی. بالاخره ارزش های دفاع مقدس برای همه ملت ایران مقدس است و همه باید به آن احترام بگذارند... نظر شخصی من این است که قطعاً اشتباه کرده اند، تصمیم گرفته اند باید اصلاح کنند.» رئیس جمهور در همین سخنرانی اتهاماتی را متوجه برخی رسانه های اصولگرا و حامیان دیروز خود کرد و آنان را خبرگزاری های وابسته به نهادهای نظامی و امنیتی خواند که « اینها نباید سیاسی کار باشند، آن هم علیه دولت.» (خبرگزاری دولت؛ ش خبر ۴۴۱۶۱)

■ در واکنش به این صحبت های احمدی نژاد، معاون سیاسی سپاه پاسداران عنوان کرد که « از جناب رئیس جمهور که نقش بزرگ خانواده و پدر را برای رسانه ها دارد، انتظار صبر بیشتری داریم. همانطور که ایشان از رسانه ای که صراحتاً به ارزشها، آرمان ها و نهاد های انقلابی توهین کرده بود، با نگاهی پدرانانه حمایت کردند [منظور وی انتقاد صریح احمدی نژاد از بسته شدن روزنامه شرق و عمل صورت گرفته در وزارت ارشاد بود] و گفتند از خطایش بگذرید و حتی حمایتش کنید، انتظار می رود که با رسانه های انقلابی هم رفتاری پدرانانه داشته

● ارزیابی از نگاه رهبری

صدر، که در موارد مختلف در رفتار رئیس جمهور نادیده گرفته می‌شد، در بیان رهبر معظم انقلاب جایگاه ویژه‌ای داشته و دارد. علاوه بر جملائی که از دیدار ایشان در شهریور ۸۵ و اعلام لزوم سعه صدر به عنوان یکی از شاخصه‌های اصولگرایی اشاره شد؛ ایشان در مقاطع مختلف به این امر اشاره کردند؛ معظم له در یکی از دیدارهای خود با هیأت دولت به این امر اشاره و فرمودند: «البته شما در شنیدن انتقادات سعه صدر داشته باشید. یعنی واقعاً اگر انتقادی منصفانه است، با روی باز بپذیرید. حتی من می‌خواهم به شما توصیه کنم که تخریبها را هم تحمل کنید. بالاخره سال آخر، علیه غالب دولتها این چیزها هست؛ البته علیه این دولت بیشتر هست. دو جریان الان علیه این دولت وجود دارد: یک جریان، جریان داخلی است؛ یک جریان هم جریان خارجی است که او مهمتر است. الان شما اگر رسانه‌های دنیا و حرفهای محافل خبری دنیا و محافل سیاسی دنیا را نگاه کنید، می‌بینید همه شان - واقعاً مثل جنگ احزاب - دست به دست هم داده‌اند و دارند فشار می‌آورند که این دولت را بکوبند. هدف واقعیشان هم این دولت - یعنی آقای احمدی نژاد و شماها - نیست؛ البته آماج این دعوها شماست؛ اما هدف واقعی، انقلاب است؛ هدف واقعی، نظام است. شماها هم چون حرف نظام را می‌زنید، طبعاً آماج این تهاجمها قرار می‌گیرید؛ این خطی است که الان در بیرون وجود دارد. همه جورش را هم ما می‌بینیم. حالا بعضی از انواع این تهاجمات را عامه‌ی مردم می‌بینند، بعضیها را خیلی از خواص هم نمی‌بینند؛ اما ما می‌بینیم. ما از خبرهایی که به ما میرسد و از نوع تحریک و تعاملی که وجود دارد و از حرفهایی که زده میشود،

میفهمیم که چطور مجموعه‌ی دولت آماج حملات است. علتش هم همین است که گفتمان این دولت، گفتمان انقلاب است و در جهت انقلاب حرکت میکند. این خط خارجی است. انگیزه‌های خط تخریب داخلی هم یک طیف وسیعی است و نمیشود انسان همه را به یک چوب براند؛ بعضیها واقعاً خبری ندارند - یعنی مغرض نیستند؛ اطلاعاتشان کم است و بر اثر بی‌اطلاعی چیزی می‌گویند - بعضیها غرضهای شخصی و غرضهای سطحی دارند؛ بعضیها غرضهای عمقی است؛ یعنی با نظام مسئله دارند، کینه‌ی امام در دلشان است و حرفهای امام را یا از اول قبول نداشتند یا حالا قبول ندارند - آنهایی که از آن حرفها رو برگرداندند و پشیمان شده‌ها و برگشته‌ها - اینها یک طیف وسیعی از انگیزه‌هاست، لیکن بالاخره محصول و جمع بندی اش همین تهاجمها و پنجه زدن‌ها و لجن پراکنی هاست که وجود دارد. یک توصیه‌ی دیگر این است که بهانه هم دست دیگران ندهید. من می‌بینم متأسفانه گاهی بهانه‌هایی هم از طرف خود شما داده میشود که این را هم بایستی توجه کنید که بهانه هم دست دیگران ندهید؛ مراقبت کنید؛ حزم کنید. و گفت: «اتقوا من مواضع التهم». گفتند یک شیخی در یک مدرسه‌ی دینی به طلبه‌ی ای گفت که گفته‌اند فلان طلبه، فلان مرادوی غلط را دارد. طلبه هم گفت: اتقوا من مواضع التهم، آشیخ تو هم! خلاصه اینکه مواظب باشید، مراقبت کنید؛ «اتقوا من مواضع التهم»؛ برای خودتان و برای دولت مسئله درست نکنید و برای جنجال آفرینی‌ها - که کسانی دنبالش هستند بهانه ندهید. (۲ شهریور ۸۷) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>.

۴۰۰۹=php?p=bayanat&id

۱۲. اجتناب از هواهای نفسانی

و وجوب اجتناب از هواهای نفسانی نیز علاوه بر آنکه از توصیه های اکید دین مبین است و روایات بسیاری نیز در این زمینه داریم و از ابتدا نیز مورد تأکید همه علما بوده است؛ در بیانات مقام معظم رهبری نیز این مسأله به وفور به چشم می خورد. ایشان در همان ابتدای رهبری این مسأله را به مردم و مسئولین گوشزد کرده اند. برای مثال ایشان در سال ۶۹ در دیدار اقشار مختلف مردم در آخرین روز ماه رمضان می فرمایند که ما اگر بتوانیم این هوایی نفس و فرعون درون را مهار کنیم؛ همه مشکلات اصلاح خواهد شد. همچنین ایشان در دیدار کارگزاران نظام در خرداد ۷۲ می فرمایند که نفس و هواهای نفسانی باعث می شود که مسائل دشوار شود و اگر «منیت» و «هوای نفس» نبود و همه چیز برای خدا باشد؛ همه کارها آسان می شود.

معظم له در دیدار مسئولان نظام در آذر ۷۹ با اشاره به حدیث شریف: «إِنَّ أَوْفَ مَا أَخَافُ عَلَيْكُمْ خَلْتَانِ اتَّبَاعَ الْهَوَىٰ وَ طَوْلَ الْأَمَلِ» و همچنین حدیث شریف: «أَعْدَىٰ عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنَيْتِكَ» می فرمایند عمده ترین خطر در راه انقلاب و رسیدن به آرمانها هوای نفس و پیروی از هوای نفس است. ایشان همچنین در دیدار مسئولان نظام در آبان ۸۳ می فرمایند: «ما اگر خدای نکرده از هوای نفس خود در تصمیم گیری ها پیروی کنیم، از رفیق بازی و خطبازی و عدم ملاحظه ای ارزشهای حقیقی تبعیت کنیم، کشور صدمه می بیند.»

● ره‌نمود رهبر آیت الله خامنه‌ای: «اجتناب از هواهای نفس»؛

چه هوای نفس شخصی، چه هوای نفس گروهی؛ که حالا آقای رئیس جمهور گفتند و این نکته ی خوبی است. بحمدالله عناصر دولت به هیچ گروه و دسته و باند و جریانی وابسته نیستند؛ این خیلی نکته ی مهمی است. مراقب باشید حرکت، اظهار نظر و حرف، انتساب به یک جریان، به یک باند و به یک گروه را پیش نیاورد، که اگر این طور شود، هوای نفس تقریباً انفکاک ناپذیر است. هوای نفس گروهی هم مثل هوای نفس شخصی است؛ آن هم همین طور است. هوای نفس گروهی هم انسان را بی حساب و کتاب به این طرف و آن طرف میکشاند و از خرد و جاده ی مستقیم منحرف میکند.

اجتناب از هواهای نفسانی مسئله‌ای نیست که بتوان با ارائه مصداق و معیاری، آن را در رفتار دولت و شخص احمدی نژاد مورد بررسی قرار داد. با این وجود می توان برخی موارد را تنها به عنوان اماره مورد بررسی قرار داد:

● توصیف شاخص هشدای نسبت به هوای نفس و اتباع از آن

ایشان همچنین در اولین دیدار هیئت دولت نهم در سال ۸۴ می فرمایند که در هر کاری که می کنید و هر حرفی که می زنید و هر گزینی و در مجموع در همه کارها هوای نفس مد نظر نباشد؛ بلکه خدا و رضایت خدا مد نظر باشد. همچنین ایشان در دیدار مسئولان نظام در سال ۸۵ با اشاره به قضایای لبنان و جنگ ۳۳ روزه و پیروزی لبنان در آن جنگ می فرماید که همچنین اتفاقی در همه جای جهان اسلام می تواند اتفاق بیفتد اما شرطش این است که مسئولان کشورها هواهای نفسانی را در کارها دخالت ندهند و فقط مصلحت امت و مصلحت دین مد نظر باشد که در این صورت نتیجه قطعی است.

چارچوب قانون عمل می کند و دیگر سران و مسئولین، هر گز پایبند قوانین نیستند. «رئیس جمهور در بخشی از مصاحبه خود» در پاسخ به این سوال که چرا در سال آخر دولت هیئت نظارت بر قانون اساسی تشکیل شد، اظهار داشت: من در ابتدا تصورم بر این بود که نیازی به تشکیل این هیئت نیست و می توان مسائل را با تفاهم حل کرد، اما دیدم برخی که از شخصیت های شاخص کشور هستند مواردی را بیان کردند که اصلا منطبق با قانون اساسی نبود و این نشان داد که آنها یکبار قانون اساسی را هم نخواندند.» احمدی نژاد همچنین به تخریب جایگاه مجلس و نمایندگان ملت پرداخت و از موضعی

مغرورانه رأی خود را به رخ آنها کشیده و با بیان اینکه نمایندگان مجلس قابل احترام هستند، گفت: «نمایندگان مجلس نیز رأی ملت را دارند اما نماینده کل ملت فقط رئیس جمهور است تنها کسی که نماد تصمیم ملت است رئیس جمهور است. رئیس جمهور هر جا چیزی بر خلاف قانون دید باید واکنش نشان دهد.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر: ۴۱۵۹۵)

● یکی دیگر از مواردی که نشان از برخی «هواهای نفسانی گروهی» دارد،

محوریت یافتن اسفندیار رحیم مشایی و نزدیکان وی در دولت، است که مطلوب به نظر نمی رسد. احمدی نژاد نیز همیشه از آنان در برخی پست های کابینه بهره برده، و همیشه نیز آنان را تأیید کرده و می کند؛ مسئولیت داشتن افرادی مانند مشایی، بقایی، ملک زاده، و ... از این موارد است. پیش تر نیز اشاره کردیم که محور این افراد، یعنی مشایی، همیشه مورد لطف و تمجید احمدی نژاد بوده، تا جایی که احمدی نژاد حرف مشایی را حرف دولت دانسته و در آخرین حکم [یا به عبارت بهتر، نامه] انتصاب مشایی، با برشمردن بیش از ۲۰ صفت برای وی، دوستی با مشایی را «هدیه ای الهی» توصیف کرد. محوریت یافتن این گروه در دولت، از نقاط تاریک دولت احمدی نژاد، و یا به عبارت بهتر شخص احمدی نژاد محسوب می شود.

● **نقاط ضعف** رفتار احمدی نژاد در طول دوران صدارتش نشان داد که وی مبتلا به شخص محوری بوده و خود را به عنوان معیار رفتار دیگران و صحت رفتار دیگران در نظر می گیرد؛ برخوردی با وزرا و اعضای کابینه داشته و در برخی موارد به برکناری آنها منجر شده است، مطرح کردن خود به عنوان یگانه نماینده ملت و مظهر اراده مردم از این موارد است. درباره رفتار با وزرا و برکناری آنان پیش تر سخن گفتیم؛ در مورد خودستایی رئیس جمهور درباره کسب آراء مردم نیز پیش تر سخن گفتیم، فقط از باب اشاره، یکی دیگر از جملات احمدی نژاد را نقل می کنیم؛ احمدی نژاد در مصاحبه تلویزیونی به گونه ای سخن می گوید که گویی او تنهاست که به در

۱۳. شایسته سالاری

تأکید دیگر رهبر انقلاب بر شایسته سالاری در دولت است که می‌توان اقدامات زیر را در این زمینه در عملکرد دولت مورد توجه قرار داد:

توصیف شاخص

این مسأله نیز از مسائل مهمی است که بارها مورد تأکید رهبر معظم انقلاب-مدظله- قرار گرفته است. ایشان در شهریور ۷۰ در دیدار هئیت دولت می‌فرمایند که مسأله گزینش مدیران باید جدی گرفته شود؛ و افرادی سر کار بیایند که هم تعهد و تقوا و اخلاص دارند هم تخصص و توانائی کار. همچنین ایشان در مراسم تنفیذ دومین دوره آقای هاشمی در مرداد ۷۲ می‌فرمایند که یکی از سه ویژگی مهم مسئولان باید لیاقت و کفایت لازم آنها باشد؛ و با اشاره به نامشروع بودن مسئولیت پذیری بدون کفایت می‌فرمایند: «اگر کسی واقعا در بخشی از بخشهای کشور احساس می‌کند که کفایت لازم برای این کار را ندارد، معلوم نیست که پذیرش آن کار، مشروع باشد.»

در سال ۸۰ نیز ایشان در اعضای مجلس خبرگان از نظامی که مبتنی بر شایسته سالاری است به عنوان یکی از نقاط مثبت نظام و یکی از توفیقات نظام یاد می‌کنند. ایشان همچنین در دیدار اساتید و دانشجویان دانشگاه قزوین در سال ۸۲ می‌فرمایند: «در نظام جمهوری اسلامی غیر از دانایی و کفایت سیاسی، کفایت اخلاقی و اعتقادی هم لازم است. افرادی نگویند که اخلاق و عقیده مسأله‌ی شخصی انسان‌هاست، بلکه، اخلاق و عقیده مسأله‌ی شخصی انسان‌هاست؛ اما نه برای مسئول... برای یک مسئول عقیده و اخلاق مسأله‌ی شخصی نیست؛ مسأله‌ی اجتماعی و عمومی است؛ حاکم شدن بر سر نوشت مردم است» ایشان در خطبه‌های عید فطر سال ۸۳ نیز می‌فرمایند: «مردم می‌خواهند کسانی مسئولیت‌ها را بعهده بگیرند که دلسوز، با کفایت و کارآمد باشند.»

نقاط قوت

شکستن حلقه بسته مدیران قبلی و وارد کردن مدیران جدید به حلقه بسته مدیریتی دولتی در کشور، که افراد جدید، نیروهای متخصص، متعهد و انقلابی بودند که تا آن زمان، فرصت برای حضور در عرصه مدیریتی کشور نیافته بودند. این اقدام برای گسستن حلقه‌های مدیریتی پیشین کشور، اقدامی بسیار فرخنده و مبارک بود که آن را باید به نام دکتر محمود احمدی نژاد ثبت کرد. احمدی نژاد از این بابت خدمت بسیار بزرگی به انقلاب و نظام جمهوری اسلامی کرد.

وارد شدن نیروهای خوش نام و انقلابی مانند باقری لنگرانی، صفارهرندی، پرویز فتحاح، و... که هیچ گاه گمان نمی‌رفت سیستم مدیریتی بسته کشور اجازه بالا آمدن به آن‌ها را بدهد، از جمله این اقدامات نیکوی رئیس جمهور است. نیروهایی که هم تخصص کافی و هم تعهد انقلابی و دینی برای بدست گرفتن سکان یک وزارتخانه را داشتند ولی فرصت بدان‌ها داده نمی‌شد.

نقاط ضعف

در عین حال که احمدی نژاد این فضا را فراهم کرد که شایستگان کشور، فرصتی برای خدمت به ملت بیابند، اما اشتباهاتی نیز در این مسیر از وی سر زد. سپردن چندین پست به یک نفر، از اشتباهات فاحش

احمدی نژاد و برخلاف اصل شایسته سالاری است. در حالی که رئیس جمهور همیشه معتقد بود که کشور به قحط‌الرجالی دچار نیست، اما خود وی با سپردن چندین پست به یک نفر، و به وجود آوردن ابوالمشاغل‌های فراوان در دولت، نکته تاریک دیگری در کارنامه خود بر جای گذاشت. به تکرر مسئولیت‌های برخی افراد - که اغلب هم یاران خاص احمدی نژاد هستند - در ادامه اشاره می‌کنیم.

● تکرر تعداد مسئولیت‌ها برای یک نفر، آن هم مسئولیت‌های متفاوت و کاملاً بی‌ارتباط در برخی موارد، نشان می‌دهد که اصل شایسته سالاری به هیچ وجه در مورد برخی افراد رعایت نشده است. دقت در جدول بالا این امر را نیز نشان می‌دهد.

● استفاده از افرادی که در مظان اتهام هستند و یا در برخی موارد اتهامات آنان نیز به اثبات رسیده است، از دیگر نقاط منفی دولت و شخص احمدی نژاد درباره اعضای کابینه است؛ اصرار بر استفاده از افرادی مانند محمدرضا رحیمی، حمید بقایی، ابوالحسن فقیه، اسفندیار رحیم مشایی، محمد شریف ملک زاده و... از این موارد است که برخی از آنان نه تنها فقط در مظان اتهام نیستند، که دارای پرونده قضایی و محکومیت نیز شده‌اند. این اصرار بر به کارگیری مظنونین و متهمین هزینه‌های زیادی را برای دولت به وجود آورده و گاه دلسردی دلسوزان واقعی نظام را موجب شده است.

● دولت حتی پارافراتر از این هم گذاشته و افرادی چون سعید مرتضوی، قاضی تعلیق شده، را نیز به سمت مدیر کل تأمین اجتماعی منصوب کرد. از آنجا که پرونده سعید مرتضوی باعث شده بود تا وی از جایگاه قضاوت معلق شود و منتظر روز دادگاه بماند، دولت وی را به عنوان مدیر کل به کار گرفت، که متأسفانه سوژه مناسبی نیز برای دشمنان بدست بیاورد؛ چرا که دلیل تعلیق مرتضوی، ماجرای زندان‌های کهریزک بود. پس از کش و قوس فراوان و رفت و برگشت‌های بسیار، احمدی نژاد در برابر درخواست‌ها و انتقادها کوتاه نیامد و مرتضوی همچنان رئیس ماند. (آفتاب؛ ش خبر ۱۷۱۵۹۱)

● به همه این‌ها باید، بر عهده گرفتن مسئولیت چند وزارتخانه توسط یک نفر را اضافه کرد. علی نیکزاد در ابتدا مسئولیت وزارت مسکن را بر عهده گرفت؛ با رأی نیاوردن بهبهانی در مجلس، نیکزاد با حفظ سمت سرپرست وزارت راه هم شد. پس از چندی از ادغام این دو، وزارت راه و شهرسازی ایجاد و نیکزاد مسئولیت دو وزارتخانه ادغام شده را بر عهده گرفت؛ پس از چندی با برکناری وزیر ارتباطات، احمدی نژاد باز هم از نیکزاد خواست که وزارتخانه دیگری را نیز به دو وزارتخانه قبلی خویش اضافه کند. نیکزاد اکنون مسئول سه وزارتخانه است. به خوبی مشخص است که ادغام وزارتخانه‌ها معمولاً تنها در حد ادغام نام آنهاست و کادر و مسئولیت‌ها تغییر چندانی نمی‌یابد. از این رو به صراحت باید گفت نیکزاد مسئولیت سه وزارتخانه عظیم در کشور را به عهده دارد. به نظر می‌رسد، به جز نیکزاد، افراد مستعد و متعهد و متخصص دیگری نیز در کشور بوده و هستند که می‌توانستند مسئولیت‌های فوق را بر عهده گیرند تا نیکزاد مجبور نگردد به تنهایی بار سه وزارتخانه را بر دوش گیرد.

اسامی چند شغله‌ها در دولت / سابقه آشنایی با رئیس‌جمهور	مناصب در دولت نهم	مناصب در دولت دهم
غلامحسین الهام آغاز آشنایی از دوره‌ای که احمدی‌نژاد مشاور فرهنگی وزیر علوم بود/عضویت همزمان در لیست اصولگرایان برای انتخابات مجلس ششم	<ul style="list-style-type: none"> سخنگوی دولت رئیس دفتر رئیس‌جمهور رئیس ستاد مبارزه با قاچاق ارز و کالا وزیر دادگستری 	<ul style="list-style-type: none"> سخنگوی دولت مشاور حقوقی رئیس‌جمهور معاون توسعه مدیریت و سرمایه انسانی نماینده رییس‌جمهور در شورای نظارت بر سازمان صدا و سیما
اسفندیار مشایی عضو شورای تأمین استان آذربایجان غربی در زمان استاندار احمدی‌نژاد در ماکو / رئیس سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در دوره محمود احمدی‌نژاد	<ul style="list-style-type: none"> رئیس سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری رئیس مرکز مطالعات جهانی شدن جانشین رئیس‌جمهور در شورای عالی ایرانیان خارج از کشور عضو شورای نظارت بر صداوسیما و نماینده رئیس‌جمهور در این شورا عضو شورای فرهنگی دولت عضو کمیسیون های اقتصادی و فرهنگی دولت رئیس کمیته عالی در مورد طرح خط لوله گاز ایران-پاکستان-هند 	<ul style="list-style-type: none"> رئیس دبیرخانه جنبش عدم تعهد مشاور رییس‌جمهور دبیر کمیسیون فرهنگی دولت رئیس شورای هماهنگی مناطق آزاد و ویژه اقتصادی رئیس گروه مشاوران جوان ریاست جمهوری رئیس کارگروه زیارت و فرهنگ رضوی جانشین رئیس‌جمهور در شورای عالی امور ایرانیان خارج از کشور رئیس مرکز ملی جهانی‌شدن رئیس شورای اطلاع‌رسانی دولت ایران نماینده ویژه رئیس‌جمهور در امور خاورمیانه نماینده رییس‌جمهور در ستاد راهیان نور (مشایی تا چندی پیش رئیس دفتر رئیس‌جمهور هم بود. او در ابتدای این دولت نیز به عنوان معاون اول دولت برگزیده شد اما سپس برکنار گردید)
محمد رویانیان	<ul style="list-style-type: none"> فرمانده پلیس راهنمایی و رانندگی مشاور رییس‌جمهور رییس ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت 	<ul style="list-style-type: none"> مدیرعامل باشگاه پرسپولیس رییس ستاد مدیریت حمل و نقل و سوخت
عبدالرضا شیخ الاسلام هم دوره احمدی‌نژاد در دانشگاه علم و صنعت و همتای وی در هیات علمی این دانشگاه/ مشاور و مدیر کل دفتر محمود احمدی‌نژاد در دوران شهرداری تهران	<ul style="list-style-type: none"> استاندار هرمزگان رییس دفتر رییس‌جمهور پس از آنکه الهام وزیر دادگستری شد مشاور رییس‌جمهور رییس گروه مشاوران جوان ریاست جمهوری دبیر شورای عالی اشتغال 	<ul style="list-style-type: none"> دستیار ویژه رییس‌جمهور در سازماندهی نیروی انسانی وزیر کار، رفاه و تعاون نایب رییس و عضو هیات امنا صندوق تأمین اجتماعی عضو هیات امنای صندوق توسعه ملی و عضو شورای پول و اعتبار
علی اکبر محرابیان مدیر فروشگاه شهروند و معاون سیما چوب در دوران شهرداری احمدی‌نژاد	<ul style="list-style-type: none"> مشاور رییس‌جمهور رییس ستاد طرح‌های ویژه رییس ستاد تبصره 13 وزیر صنایع و معادن 	<ul style="list-style-type: none"> دستیار ویژه رییس‌جمهور رییس ستاد مهر ماندگار
حمید بقایی عضو سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در دوره احمدی‌نژاد	<ul style="list-style-type: none"> معاون مشایی و سپس جانشین وی به عنوان رئیس سازمان میراث فرهنگی و گردشگری دبیر شورای عالی مناطق آزاد کشور و ویژه اقتصادی 	<ul style="list-style-type: none"> معاون اجرایی رئیس‌جمهور سرپرست نهاد ریاست جمهوری

۱۴. نظارت بر عملکرد زیر مجموعه

توجه و نظارت بر عملکرد افراد و نهادهای زیرمجموعه شاخص دیگر اصولگرایی در نگاه رهبر انقلاب است که می‌توان به این اقدامات اشاره کرد:

توصیف شاخص این مسأله نیز مانند سایر مسائل مورداهتمام مقام معظم رهبری -مدظله- بوده است. ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۷۰ اولین نکته‌ای که به دولت تذکر می‌دهند؛ بحث نظارت بر عملکرد افراد زیرمجموعه است. ایشان در آنجا با اشاره به نشناختن ماهیت بوروکراسی حتی پس از ده دوازده سال کار اجرائی می‌فرمایند اگر از نظارت غفلت شود؛ دولت در اختیار مجموعه زیر دست است نه مجموعه در اختیار دولت. همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۷ به اهمیت نظارت بر عملکرد زیرمجموعه‌ها اشاره می‌کنند و می‌فرمایند که ممکن است افرادی در زیرمجموعه بخواهند مانع تراشی کنند که برطرف کردن این موانع جز با نظارت ممکن نیست.

نقاط ضعف هر چند مصادیق زیادی از نحوه تعامل و نظارت احمدی نژاد بر زیر مجموعه اش موجود نیست، اما می‌توان به چند مورد به اختصار اشاره کرد. یکی از این موارد، برکناری منوچهر متکی از وزارت خارجه است، آن هم در حالی که وی در سفر کاری به سر می‌برد. برکناری متکی آنقدر توهین آمیز بود که تا مدت‌ها سوژه‌ای برای مخالفان و یک دلخوری برای موافقان به وجود آورده بود. برای توجیه این اقدام موهن، مطرح شد که ایراد بر دفتر رئیس جمهور وارد است که در بد موقعی این حکم را منتشر کرده است؛ شواهد هم همین امر را اثبات می‌کرد. اما چیزی که مسلم است این است که رئیس جمهور هیچگاه با دفترش به خاطر این موضوع برخوردی نداشته و اقدامی در دلجویی از متکی نکرده است.

یکی دیگر از اقدامات نسنجیده و کاملاً اشتباه دولت و زیر مجموعه آن، برخی عملکردهای محمدرضا رحیمی معاون اول

● اقدامات متعدد و ناسنجیده کسانی چون مشایی (اختصاص مبالغی هنگفت به هنرمندان از جمله هدیه تهرانی، آوردن قرآن با دف و رقص در یکی از مراسم‌ها، و ...) نه تنها هیچ‌گاه با اقدام واکنشی رئیس جمهور مواجه نبود که گاه شخص رئیس جمهور، از محبوبیت و قدرت توجیه خود، برای تبرئه وی استفاده می‌کرد (مانند مکتب ایرانی و دوستی با مردم اسرائیل) و دلسوزی دلسوزان را نادیده می‌گرفت.

● رخ دادن اتفاق ناگواری مانند اختلاس ۳ هزار میلیارد تومانی، در این دولت یک نقطه تاریک محسوب می‌شود که مستقیماً ناشی از عدم توجه و نظارت بر عملکرد زیر مجموعه در سطح رئیس جمهور و وزارت است.

● حسین شریعتمداری پس از آخرین دیدار رهبر انقلاب با هیأت دولت، و با توجه به تأکید دوباره معظم له بر «نظارت بر عملکرد زیر مجموعه» در سرمقاله کیهان نوشت: «نظارت بر زیرمجموعه» نکته ای است که در توصیه های رهبر معظم انقلاب به دولت جایگاه ویژه ای داشت. گفتنی است رئیس جمهور محترم اگرچه در این باره، حساسیت ویژه ای از خود نشان می‌دهند که درخور تقدیر است ولی در پاره ای از موارد، اعتماد مطلق - و یا نزدیک به مطلق - ایشان نسبت به کسانی که نشان داده اند شایسته این اعتماد نیستند، موقعیت و جایگاه دولت آقای احمدی نژاد را با آسیب روبرو کرده است. نگاهی به مواضع و عملکرد این طیف حاکی از آن است که در بسیاری از موارد با مواضع و عملکرد رئیس جمهور فاصله زیادی دارند. مثلاً در حالی که نظر با شجاعت اعلام شده و مستدل آقای دکتر احمدی نژاد درباره هولوکاست تعادل رژیم صهیونیستی را برهم زده است، یکی از افراد همین حلقه از صهیونیست های اشغالگر با عنوان «مردم اسرائیل!» یاد می‌کند و یا در گرماگرم تلاش بی وقفه و مثال زدنی رئیس جمهور برای جهت دهی بودجه به سوی اقشار مستضعف جامعه، که امید فراوانی در دل ها آفریده است، حلقه یاد شده، با صرف هزینه های کلان به برپایی همایش های بی حاصل با دعوت از کسانی که بعضاً کمترین همخوانی با نظام و مردم ندارند و حاتم بخشی از بیت المال به فلان هنرپیشه و حمایت از برخی کلان سرمایه داران و خرید و راه اندازی نشریات آنچنانی و... مشغول است.» (کیهان؛ ۵ شهریور ۹۱)

رئیس جمهور است. متاسفانه رفتارهای خلاف شأن این معاون رئیس جمهور متعدد بوده که به برخی از آنها اشاره می‌کنیم:

● توزیع صدها میلیون تومان پول در روزهایی که محمدرضا رحیمی مسئولیت دیوان محاسبات را برعهده داشته است، از جمله انتقادات وارد بر وی است. به گفته الیاس نادران محمدرضا رحیمی در اواخر دوره ی مجلس هفتم در حالی که رئیس وقت دیوان محاسبات بوده است صدها میلیون تومان پول بدون مشخص کردن منبع مالی توزیع کرده است. تلاش نادران و برخی دیگر از نمایندگان برای تحقیق و تفحص از این نهاد، البته سودی نبخشید. (بولتن نیوز؛ ش خبر ۱۰۷۷۰۴) به گفته پرویز سروری «در اواخر مجلس هفتم و ورودی مجلس هشتم، رحیمی که معاون پارلمانی رئیس جمهور بود با این بهانه که نمایندگان هزینه های انتخاباتی دارند، مبالغی را تحت عنوان کمک به هزینه های انتخاباتی و کلای ملت، بین آنان توزیع می‌کرد.» (فارس؛ ش خبر ۱۳۹۱۰۳۲۲۰۰۰۴۶۰)

● یکی دیگر از اقدامات معاون اول رئیس دولت، پرداخت چک ۵ میلیون تومانی به نمایندگان مجلس در ازای پس گیری استیضاح علی کردان بود. به نوشته حسین شریعتمداری در کیهان «مدیر کل پارلمانی دولت - تحت مسئولیت آقای رحیمی معاون پارلمانی رئیس جمهور - به بهانه کمک ۵ میلیون تومانی دولت برای ساخت و تعمیر مساجد، دو برگه رسید از برخی نمایندگان امضاء کننده طرح استیضاح آقای کردان دریافت می‌کرده و نمایندگان با این تصور که برای دریافت این کمک ۵ میلیون تومانی امضای دو برگه ضروری است، هر دو برگه را امضاء می‌کرده اند... اما هوشیاری چند تن از نمایندگان مجلس و پیگیری ماجرا مشخص کرد که یکی از دو برگه، مربوط به دریافت کمک ۵ میلیون تومانی است و برگه دیگر خطاب به رئیس مجلس نوشته شده و نماینده امضاء کننده بی آن که بداند با امضای برگه دوم انصراف خود از امضای طرح استیضاح کردان را به اطلاع رئیس مجلس رسانده است!!» (کیهان؛ ۹ آبان ۸۷) البته اقدامی از سوی رئیس جمهور صورت نگرفت و رئیس مجلس هم مدیر کل دفتر دولت در مجلس را - که مجری طرح رحیمی بود - از مجلس اخراج کرد. (جام جم؛ ۱۳ آبان ۸۷)

● برخورد زنده‌ی بهروز مرادی، معاون برنامه ریزی رئیس جمهور، با یکی از نمایندگان مجلس و سیلی زدن به گوش وی، یکی دیگر از اقدامات توهین آمیز اطرافیان رئیس جمهور بود که باز هم واکنشی از سوی رئیس جمهور در پی نداشت.

۱۵. تلاش بی وقفه

ره‌نمود رهبر

رهبر انقلاب: «تلاش بی وقفه برای این خدمات»، که انصافاً این مورد در این دولت برجسته است. این تلاش بی وقفه را حقیقتاً همه شاهدند و ما هم شاهدیم. این حرکت پُر تلاشی که همه‌ی دولت - بخصوص شخص آقای رئیس جمهور - نشان میدهند، خیلی با ارزش است. تلاش بی وقفه دولت مخصوصاً شخص رئیس جمهور که از ویژگی‌های بارز این دولت بود، در موارد زیر تجلی یافت:

توصیف شاخص

تلاش بی وقفه و خدمت به مردم نیز از توصیه‌های مقام معظم رهبری -مدظله- به دولت‌ها در موارد متعدد بوده است. ایشان در سال ۶۹ در جمع اعضای هیئت دولت ضمن توصیه به هیئت دولت جهت خدمت به مردم می‌فرمایند: «این را توجه داشته باشید که حرکت و تلاش، بایستی لحظه‌بی‌وقفه پیدا نکند. هیچ ساعتی از ساعات مفید زندگی من و شما، بایستی بدون کار مفیدی برای این مردم نگذرد. این مردم، حقیقتاً شایسته‌ی خدمتند. ماها اگر بتوانیم خدمتگزار این مردم باشیم و ثابت کنیم که واقعاً به مردم خدمت می‌کنیم، بزرگترین افتخار است.» همچنین ایشان در سال ۷۰ در دیدار هیئت دولت، دلسوزی حقیقی و تشنه خدمت بودن دولت وقت را از امتیازات استثنائی دولت آن زمان برمی‌شمرند. ایشان همچنین در بیانات هیئت دولت در سال ۷۲ در آغاز به کار دولت جدید بخاطر اینکه دولت عشق به خدمت دارد، خدا را سپس می‌گویند؛ و در ادامه می‌فرمایند که همینکه ما (یعنی مسئولین) توفیق خدمت به مردم را پیدا کرده ایم همیشه باید برایمان مطرح باشد.

در مورد آقای خاتمی نیز در مراسم تنفیذ حکم ایشان در مرداد ۷۶ توصیه می‌کنند که مسئولین و دولتمردان تا آنجائیکه قدرت دارند برای اقشار ضعیف و مستضعف کار کنند. همچنین ایشان در اول فروردین ۷۸ در جمع زائران حرم رضوی از حل مشکلات مردم و در درجه اول حل مشکلات اقتصادی به عنوان وظیفه بزرگ دولت یاد می‌کنند؛ و وظیفه اول مسئولین را خدمت به مردم بیان می‌دارند. ایشان در خطبه‌های نماز جمعه در مرداد ۷۸ می‌فرمایند: «این مردم ارزشش را دارند که انسان برایشان همه‌ی هستی خودش را مایه بگذارد. مسئولان عزیز دولت، مجلس، قوه‌ی قضائیه، نیروهای مسلح، همه و همه هر چه می‌توانید، به این مردم خدمت و برای آن‌ها کار کنید.» ایشان در مراسم تنفیذ دومین دوره آقای خاتمی نیز از اینکه خدا نعمت خدمت به مردم را به آنها عطا کرده، می‌خواند که شاکر خدا باشند. همچنین ایشان در آخرین دیدار با هیئت دولت آقای خاتمی در مرداد ۸۴ ضمن قدردانی از خدمات ۸ ساله دولت از اینکه دولت تا آخرین لحظه مشغول به فعالیت بود قدردانی کردند و فرمودند که با پایان این دوره، نباید خدمت ما نیز به پایان برسد؛ بلکه در عرصه‌های دیگر مشغول به فعالیت شویم.

در مورد دولت آقای احمدی نژاد نیز اولین بار، در مراسم تنفیذ حکم ایشان

به بحث خدمت به مردم اشاره می‌کنند و می‌فرمایند: «من به رئیس جمهور محترم برادرانه توصیه می‌کنم؛ در همه‌ی حالات، همین احساسی را که امروز بیان کردید - احساس خدمتگزاری به مردم - برای خودتان حفظ کنید. قدرت اگر با هدف خدمت به مردم باشد، عبادت است. شاید هیچ عبادتی بالاتر از عبادت مسئولی نیست که به خاطر تلاش و خدمت به مردم، از راحت و آسایش و امنیت خود صرف نظر می‌کند.» همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۷ ضمن تشکر از دولت و مسئولین بخاطر تلاشهایشان و خدمت به مردم؛ توصیه می‌کنند که این توفیقی که از جانب خداوند نصیب آنها شده است را مغتنم شمارند. ایشان همچنین مجدداً در مراسم تنفیذ دومین دوره آقای احمدی نژاد توصیه می‌کنند که همه تلاش خود را جهت خدمت به مردم بکار گیرند. همچنین ایشان در بیاناتشان در سال ۸۹ خطاب به هیئت دولت می‌فرمایند از اینکه به مبانی و شعارها پایبند افتخار کنید که یکی از این مسائل بحث خدمت به مردم است.

نقاط قوت

بدون شک باید دولت احمدی نژاد و مخصوصاً شخص رئیس جمهور را پرتلاش‌ترین دولت و رئیس دولت در این کشور دانست. همگان به روشنی این امر را تأیید می‌کنند که احمدی نژاد به معنی واقعی کلمه چهره بیرونی کلمه «تلاش بی وقفه» است.

● نکته مثبت دیگر در رفتار و فعالیت احمدی نژاد، وادار کردن بدنه هیات دولت به تلاش و فعالیت خستگی ناپذیر است. این نیز از مسلمات است که احمد نژاد تلاش داشت تا هیأت دولت را نیز با خود به فعالیت شبانه روز وادار که این امر نیز از نقاط مطلوب احمدی نژاد و کابینه‌های وی است. ارائه آمارهایی از فعالیت‌های رئیس جمهور و وزرا برای تبیین تلاش بی وقفه این دولت، که همواره مورد تقدیر رهبر انقلاب نیز بوده است، لازم به نظر می‌رسد:

■ بر طبق آنچه عملکرد کاری دولت نامیده شده، و در پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری نیز انتشار یافته است، از سال ۱۳۸۴ تا نیمه اول سال ۱۳۹۱، دولت تاکنون بیش از ۱۰۰ سفر استانی داشته که به طور میانگین، این دولت هر ۲۳ روز، حدود ۳/۵ (سه و نیم) روز در سفر استانی به سر برده است. که در مجموع این دولت در این مدت، نزدیک به یک سال از عمر خود را در سفرهای استانی به سر برده است که آماری شگفت آور است.

■ در طی یکصد سفر استانی، حدود ۱۷۵۰ سفر به شهرستان‌ها توسط اعضای هیأت دولت انجام شده است، که این رقم نیز بسیار مطلوب است.

■ علاوه بر سفرهای استانی، شخص رئیس جمهور و دیگر اعضای کابینه بیش از ۹۰۰ سفر موردی و پروژه‌ای برای پیگیری مصوبات و پروژه‌ها به شهرها داشته‌اند.

«یک چیزهایی هست که امتیازات واقعی است؛ باید به اینها توجه کرد. تذکر من در درجه‌ی اول برای خود شماست که بدانید اهمیت شما و تشخیص شما به خاطر این خصوصیات است. بعد هم در فضای عمومی جامعه معلوم بشود که اگر انسان از دولتی یا از مجموعه‌ای قدردانی و حمایت میکند، این نشانه‌ی چیست و اشاره‌ی به چیست و مسئله چیست در این میان.»

رهبر انقلاب یکی از خصوصیت‌های این دولت را که باعث شده ایشان قدردان آن باشند، تلاش خستگی ناپذیر آنان عنوان می‌کنند. ایشان در این باره می‌فرمایند: «یک خصوصیت این است که این دولت، واقعاً یک دولت کار است؛ دولت حرکت و اقدام است؛ انرژی و نشاط کار این دولت، یک امر برجسته است. الحمدلله شما از سال اول همین جور حرکت کردید، الان هم با این که سه سال از عمر این دولت گذشته، انسان احساس می‌کند که تحرک و نشاط و فعالیت و اقدام در این دولت محسوس است - یعنی کاهش پیدا نکرده؛ افت پیدا نکرده - این خیلی چیز بارزشی است. در خدمت به مردم جدیت وجود دارد. رفتن به شهرها، رفتن به شهرهای کوچک، همه‌ی نقاط کشور را زیر پا گذاشتن و هیچ نقطه‌ای از کشور را از منظر خبرگی و کارشناسی دور قرار ندادن، اینها چیزهای بارزشی است. این امتیاز اول است؛ در هر مجموعه‌ای این امتیاز وجود داشته باشد، جادارد که انسان از آن قدردانی کند، به آن تصریح کند و امیدوار و مطمئن باشد که خدای متعال هم به آن مجموعه کمک خواهد کرد و ثواب خواهد داد. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۴۰۰۹>

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب همچنین به دولتمردان تذکر دادند که تلاش‌های مداوم نباید بدون کیفیت کافی صورت بگیرد: «تلاش دولت در جهت ارتباط با مردم، تلاش فوق‌العاده‌ی کاری که خوشبختانه در دولت مشاهده میشود؛ اینها چیزهای خوبی است. البته توجه کنید که این تلاش فراوانی که دارید انجام میدهید، با کیفیت خوب و با عمل کردن به آنچه که میگوئید، همراه باشد». (بیانات در ۲ شهریور ۹۱) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۹۶۹۳>

هر چند که پرکاری این دولت نسبت به دولت‌های قبلی امری چشمگیر و تعدد حضور در مناطق و سفرهای استانی از شاخصه‌های بارز این امر است، اما به دلایلی نزدیک به یک سال این سفرها تعطیل شد؛ هر چند که این تعطیلی و راه افتادن دوباره آن پس از یک سال در فروردین ۹۲ شائبه سیاسی بودن تعطیلی و راه افتادن دوباره را تقویت می‌کند، ولی به هر تقدیر این امر از نقاط منفی در کارنامه پرکاری دولت محسوب می‌گردد.

(۱۴۵۸۳۲/html) (<http://fararu.com/fa/news>) (<http://www.jahannnews.com/vdcaiiuu۴۹n۰w۱.k5k۴>)

در این سفرها، بیش از ۲۵۰۰ جلسه کارگروه تخصصی و تنظیم پیش‌نویس با حضور وزرا، نمایندگان و مدیران استان‌ها برگزار شده است.

در این سفرها، شخص دکتر احمدی نژاد بیش از ۱۵۰۰۰ (پانزده هزار) ملاقات مردمی و اعضای کابینه نیز ۳۵۰۰۰ ملاقات مردمی چهره به چهره داشته‌اند. (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ گزارش هفته دولت، با عنوان «فرصت خدمت ماندگار»)

● در مورد پرکاری شخص دکتر احمدی نژاد که همیشه مورد تقدیر رهبر انقلاب بوده است نیز می‌توان علاوه بر مصادیق فوق، موارد دیگری را نیز ذکر کرد؛ طبق یک بررسی از سفرهای رئیس‌جمهور، تنها از سال ۱۳۸۷ تا پایان سال ۱۳۹۰، آمار زیر استخراج شده است:

از مجموع ۱۴۵۴ روز، محمود احمدی نژاد در کسوت رییس‌جمهور ۳۱۷ روز در خارج از استان تهران به سر برده است، به عبارتی دکتر احمدی نژاد به ازای هر چهار روز حضور در استان تهران، یک روز خارج از استان تهران بوده است. سفر ۲۱۰ روزه رییس‌جمهور به استان‌های مختلف کشور و ۱۰۷ روز حضور در قاره‌های مختلف، دلیل حضور کم‌رنگ رییس‌دولت در تهران است.

رییس‌جمهور در چهار سال مورد بررسی ۱۹۹ سفر کاری داشته که یک آمار کم‌نظیر و حتی بی‌نظیر برای یک رییس‌دولت است. (خبر آنلاین؛ ش خبر ۲۰۳۹۳۶)

● نقاط ضعف باید توجه داشت که اگر در کنار این تلاش بی‌وقفه، پشتوانه کارشناسی وجود نداشته باشد و تصمیماتی بدون عقبه کارشناسی و برای دل‌خوش کردن عده‌ای اتخاذ شود، اتفاق نامبارکی رخ می‌دهد که باید از آن به شدت پرهیز کرد. بی‌شک تلاش بی‌وقفه، نیازمند کار کارشناسی فراوان نیز هست که باید همپای تلاش‌های بی‌وقفه صورت پذیرد. رفتار دولت نشان داده در برخی مواقع برخی اقدامات وی دارای پشتوانه کارشناسی کافی نبوده و به همان مقدار هم ضربه وارد کرده است. باید توجه داشت که اگر در چند مورد محدود هم کار کارشناسی صورت نگیرد، این شبهه به وجود می‌آید که مبدا دولت، کار کارشناسی را کلاً تعطیل کرده است. درباره برخی کارهای کارشناسی نشده، در بخش مربوط به خود سخن خواهیم گفت.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب تلاش خستگی ناپذیر دولت را همواره مورد تمجید قرار داده و آن را از ویژگی‌های ممتاز این دولت برمی‌شمردند. ایشان درباره امتیازات واقعی دولتمردان، به آنان فرمودند:

۱۶. قانون گرایي

تأکید بر عمل در چارچوب قانون و عدم تخطی از قانون از تأکیده‌های همیشگی رهبری به دولت‌های مختلف بوده و در این دولت که داعیه اصولگرایی داشت، نیز رهبر انقلاب این اصل را به عنوان یکی از شاخصه‌های اصولگرایی نیز مطرح کردند. رفتار دولت احمدی نژاد در قانون گرایي و پایبندی به قانون را می‌توان در موارد زیر مورد بررسی قرار داد.

● **توصیف شاخص** این مقوله نیز مورد تأکید زیاد مقام معظم رهبری-مدظله- از همان ابتدای رهبری ایشان بوده است.

معظم له در اولین دیدار هیئت دولت آقای خاتمی ضمن ابراز خرسندی از شعار «قانون گرائی» که توسط آقای خاتمی مطرح شده بود؛ از دولت می‌خواهند که تا آخرین لحظه به این شعار پایبند باشند و آن را حفظ کنند. در سال ۷۹ نیز از لزوم در چارچوب قانون بودن اصلاحات یاد می‌کنند و می‌فرمایند در زمینه اصلاحات ساختار قانون اساسی باید محفوظ بماند. و می‌فرمایند که اصل چهارم قانون اساسی حاکم بر سایر اصول قانون اساسی و حاکم بر سایر قوانین است. در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای خاتمی نیز ایشان اعتبار مسئولان را در انجام وظایف الهی و عمل به قانون می‌دانند. در آبان ۸۲ نیز ایشان در جمع کارگزاران نظام رعایت حدود قانونی و عدم تخطی از قانون را از جمله مواردی می‌دانند که باید از تقوای مسئولان و نظام بروز کند. و می‌فرمایند تخطی از این قوانین در مواردی موجب بوجود آمدن فساد اقتصادی و در مواردی موجب بروز تشتت و تعارض و بگو مگو بین مسئولان می‌شود.

ایشان در اولین دیدار هیئت دولت آقای احمدی نژاد نیز می‌فرمایند اگر به قانون بیشتر احترام گذاشتیم؛ بیشتر پیش خدا عزیز خواهیم بود. در سال ۸۷ نیز ضمن توصیه به دولت جهت اهمیت دادن به قانون می‌فرمایند: «قانون را اهمیت بدهید. قانون- وقتی که با سازوکار قانون اساسی پیش رفت- حتمیت و جزمیت پیدا می‌کند.» ایشان در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای احمدی نژاد با اشاره به اینکه مردم در امتحان انتخابات موفق شدند و متأسفانه برخی خواص مردود شدند؛ می‌فرمایند: «بعد هم همه تسلیم قانون باشند.» همچنین ایشان در اولین دیدار هیئت دولت دهم از اهمیت دادن به قانون و عمل به قانون به عنوان یک توصیه به دولت یاد می‌کنند.

نقاط ضعف

متأسفانه عدم پایبندی به قانون در رفتار رئیس دولت و کابینه موارد متعددی داشته که ما تنها به برخی از آنها به اختصار اشاره می‌کنیم:

● فقط از ۱۵ اسفند ۱۳۸۹ الی ۶ آذرماه ۱۳۹۰، یعنی در مدت کمتر از ۹ ماه، تعداد ۷۳ مصوبه دولت از سوی هیئت تطبیق مصوبات دولت با قوانین، تخلف از قانون تشخیص داده شده است و این امر با نامه‌های مکرر از سوی ریاست مجلس به رئیس جمهور اطلاع داده شده است. تنها به عنوان نمونه، برخی از این نامه‌های ریاست مجلس به رئیس جمهور و تذکر برخی موارد خلاف قانون، به اختصار اشاره می‌شود؛ موارد ذیل تنها مربوط به تاریخ ۱۶ و ۱۷ خرداد ۹۰ است:

- اصلاح آیین‌نامه معاملات شرکت مادر تخصصی تولید مواد اولیه و سوخت هسته‌ای مغایر قانون است.
- مغایرت اصلاح آیین‌نامه مدیریت و ساماندهی وسایل نقلیه پرنده فوق سبک غیر نظامی با قانون
- مغایرت آیین‌نامه ورود، ساخت و مصرف کودهای شیمیایی سموم دفع آفات نباتی با قانون
- اصلاح مصوبات مغایر قانون از سوی دبیر هیئت دولت خلاف قانون است.
- مغایرت آیین‌نامه نحوه واگذاری اراضی مازاد بر نیاز آموزش و پرورش به مؤسسان مدارس غیر دولتی با قانون
- آیین‌نامه چگونگی هزینه وجوه حاصل از محل هدایای مستقل و اداره امور اماکن مذهبی مغایر قانون است.
- مغایرت یک مصوبه دولت درباره قانون خدمات کشوری با قانون
- مغایرت آیین‌نامه تشکیل کمیسیون ایمنی راه‌های کشور با قانون
- مصوبه دولت برای بیمه تکمیلی کارکنان آموزش و پرورش مغایر قانون است
- اصلاح ماده ۲۰ مکرر آیین‌نامه مالی شهرداری‌ها مغایر قانون است
- تصمیم نمایندگان ویژه رئیس جمهور در کارگروه توسعه و عمران لرستان مغایر قانون است
- اصلاح آیین‌نامه تأمین آتیه مهرام رضا مغایر قانون است
- مغایرت آیین‌نامه حمایت از اختراعات مؤثر در بهبود ایمنی و آلاینده‌گی وسایل نقلیه با قانون
- اصلاح مصوبه ناظر به برقراری فوق‌العاده بهره‌وری در وزارت صنایع مغایر قانون است

به نامه نگاری حداد عادل رئیس این مجلس به رهبر معظم انقلاب اسلامی و پاسخ ایشان به شرح زیر شد:
«حضرت آیت الله خامنه‌ای مدظله العالی
رهبر معظم انقلاب اسلامی

با تقدیم سلام و تحیت به عرض می‌رسانم جناب آقای دکتر احمدی نژاد رئیس جمهور محترم طی نامه شماره ۱۵۸۲۰۵ مورخ ۸۶/۱۰/۲۳ مخالفت دولت را با یکی از قوانین مصوب مجلس شورای اسلامی که برای اجرا به رئیس جمهور ابلاغ شده بود اعلام داشته اند. از آنجا که اینجانب این اقدام رئیس جمهور محترم را با اصول قانون اساسی به ویژه اصل ۵۸ منطبق نمی‌دانم با تقدیم نامه ایشان به حضور حضرت عالی تقاضا می‌کنم بر طبق بند ۷ اصل ۱۱۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران که در آن حل اختلاف و تنظیم روابط قوای سه گانه از وظایف و اختیارات رهبری شمرده شده به هر نحو که مصلحت می‌دانید دولت و مجلس شورای اسلامی را با رای و نظر مطاع خود که فصل الخطاب خواهد بود، ارشاد فرمائید

والامر الیکم. غلامعلی حداد عادل»

حدادعادل پاسخ رهبر انقلاب به نامه خود را نیز بدین شرح بیان کرد که دیروز نامه ای به امضای جناب حجت الاسلام محمدی گلپایگانی که از طرف ایشان امضاء شده، نامه‌ای از دفتر مقام معظم رهبری خطاب به بنده واصل شده که مرقوم فرموده‌اند:

«سلام علیکم؛ نامه شماره ۱۰/۱۶۹۲۳۵/۱۰ مورخ ۸۶/۱۰/۳۰ جنابعالی در خصوص موضوع نامه شماره ۱۵۸۲۰۵ مورخ ۸۶/۱۰/۲۳ ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران به استحضار مقام معظم رهبری مدظله العالی رسید مقرر فرمودند:

بسمه تعالی

کلیه مصوبات قانونی که فرآیند مذکور در قانون اساسی را طی کرده است برای همه قوای کشور لازم الاجرا است.
مراتب به انضمام تصویر دست خط مبارک معظم له برای اقدام لازم ایفاد می‌گردد.»

متن کامل نامه های رد و بدل شده و مطالب دیگر در این رابطه را می‌توان در آدرس زیر مشاهده کرد:

http://www.online-law.ir/article-print-۸۰.html

● از اقدامات بسیار حساسیت برانگیز که می‌تواند عامل بسیاری از قانون گریزی ها شود ایجاد یک مرجع رسمی متفاوت از روزنامه رسمی کشور برای قوانین و مقررات لازم الاجرای کشور می‌باشد.

دخالت نمایندگان ویژه رئیس‌جمهوری در واگذاری سهام شرکت‌ها خلاف قانون است

تصمیم هیئت دولت برای واردات کامیون‌های فرسوده خارجی خلاف قانون است

مواردی از این قبیل آن قدر مکرر شده است که ارائه فهرستی از این موارد باعث تطویل است؛ برای مشاهده مواردی از این دست می‌توان به آدرس زیر مراجعه کرد:

http://www.icana.ir/ServicePage.aspx?Page

● باید این نکته را هم به مورد قبلی افزود که علاوه بر اینکه دولت اقدام خلاف قانون داشته، در موارد متعددی اصرار بر پی‌گیری مصوباتی دارد که مجلس شورای اسلامی به عنوان مرجع قانونی آن را خلاف قانون دانسته است.

● در اقدامی کاملاً خلاف روند قانونی، رئیس‌جمهور در نامه‌ای به شورای نگهبان، مصوبات مجلس را خلاف قانون اساسی دانسته و به شورای نگهبان که وظیفه آن تشخیص این امر است تذکر داده است. این در حالی است که مرجع تشخیص مطابقت یا عدم مطابقت مصوبات مجلس با قانون اساسی شورای نگهبان است.

نامه احمدی نژاد به شورای نگهبان در آدرس زیر قابل دسترسی است:

http://www.asriran.com/fa/news/۱۱۹۲۲۲

● برای مشاهده پاسخ آیت‌الله جنتی به نامه احمدی نژاد می‌توان به آدرس زیر مراجعه کرد:

http://aftabnews.ir/vdcssqsx۲bqx۱۸.html

● رئیس‌جمهور در اقدامی بی‌نظیر و نادر، نامه‌ای به مجلس شورای اسلامی نوشت و به‌جای شورای نگهبان، تصویب طرحی در مجلس را مغایر با قانون اعلام کرد؛ وی رسماً به مجلسیان نوشت که: «بدین وسیله مخالفت دولت را با این طرح اعلام نموده و آن را مغایر اصل ۷۵ قانون اساسی می‌دانم.» حدادعادل ریاست وقت مجلس نیز نسبت به این نامه واکنش نشان داد و در صحن علنی مجلس گفت «اینکه رئیس‌جمهور صریحاً به مجلس نامه‌ای بنویسد و مصوبه مجلس را به جای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی اعلام کند حرف تازه‌ای است که سابقه نداشته است.»

● عدم پابندی به قانون در مقطع مجلس هفتم که در نهایت منجر

● احمدی نژاد همچنین در همایش قوه مجریه در حقوق اساسی جمهوری اسلامی به صراحت عنوان کرد که « تنها سندی که در اختیار ماست، قانون اساسی است. اگر می‌گوییم ولایت مطلقه فقیه، چون اینجا هست. » (پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری؛ ش‌خبر ۴۳۶۸۹۹) البته باید متذکر شد که این جمله مبهم است و دلیل بر اینکه احمدی نژاد، ولایت فقیه را به خاطر قانون اساسی قبول دارد، نمی‌شود؛ اما به هر حال بیان این جملات از زبان رئیس جمهور باعث سوء استفاده دشمنان گردیده و می‌گردد.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** قانون و پابندی به نهادها و سازوکارهای قانونی که به کرات در رفتار دولت دهم نادیده گرفته شد، یکی از معیارهای اصولگرایی در نظر رهبر انقلاب بود؛ بی‌شک تخلف از قانون در رفتار رئیس قوه مجریه نمی‌تواند تا به این حد پذیرفتنی باشد؛ اهمیت قانون و پابندی به آن تکیه کلام رهبر انقلاب در سخنرانی‌های متعدد بود. به عنوان نمونه ایشان بار دیگر در سخنانی با هیأت دولت بر قانون تأکید کرده و فرمودند: « یکی مسأله‌ی رعایت قوانین است. قانون را اهمیت بدهید. قانون - وقتی که با ساز و کار قانون اساسی پیش رفت - حتمیت و جزمیت پیدا میکند. ممکن است همان مجلس یا دولت یا دیگران مقدماتی فراهم کنند که آن قانون عوض بشود - با طرحهایی که در مجلس می‌آید، با لویحی که دولت می‌دهد، با تصمیم‌سازیهایی که در بخشهای مختلف انجام میگیرد - عیبی ندارد؛ اگر قانون نقص دارد، ضعف دارد و غلط است، عوض بشود؛ اما تا مادامی که قانون، قانون است، حتماً بایستی به آن عمل بشود و به آن اهمیت داده بشود. من این را تأکید می‌کنم. در بخشهای مختلف همین جور است. ممکن است یک چیزی را شما معتقد باشید که روال قانونی اش درست طی نشده، یا متصدی این کار قوه ی مجریه نیست؛ وقتی که قانون مجلس - با همان ساز و کار قانون اساسی - به دولت ابلاغ شد، قوه ی مجریه باید آن را قانون بداند. حالا اگر چنانچه ضعف یا چیز دیگری وجود دارد، عوامل دیگری وجود دارد که اگر قانون مشکلاتی دارد، بایستی آن را از بین ببرند؛ چه در خود مجلس، چه در شورای نگهبان و از این قبیل. به قانون اهمیت بدهید. » (۲ شهریور ۸۷)

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۴۰۰۹>

اجرای دستور ولی فقیه سر باز زد، سر انجام پس از انتشار حکم مزبور، احمدی نژاد در نامه ای به رهبر انقلاب، دستور ولی فقیه را به استناد قانون پذیرفته و خطاب به رهبر انقلاب نوشت « ضمن ارسال رونوشت نامه کناره گیری مورخه ۸۸،۵،۲ جناب آقای مهندس اسفندیار رحیم مشایی از معاونت اولی، به استحضار می‌رساند که مرقومه مورخه ۸۸،۴،۲۷ حضرت‌تعالی به استناد اصل ۵۷ قانون اساسی اجرا شد. » (پایگاه اطلاع رسانی دولت، ش‌خبر ۱۷۳۱۱)؛ می‌بینیم که احمدی نژاد به دستور رهبری عمل نکرد، بلکه تنها استعفای مشایی را پذیرفت و به صراحت، تبعیت خود از ولایت امر را، به خاطر قانون عنوان کرد!!

۱۷. شجاعت و قاطعیت در بیان و اعمال آنچه حق است

تأکید رهبر انقلاب بر شجاعت و قاطعیت در بیان حق و پافشاری در مواضع حق طلبانه و اعمال حق، به عنوان یک شاخصه اصولگرایی، در رفتارهای مختلفی از دولت تجلی یافت:

توصیف شاخص

این نیز از مسائلی است که بارها مورد تأکید مقام معظم رهبری-مدظله-قرار گرفته است که باید قوای مسئول و دولت و مجلس با شجاعت و قاطعیت به وظایف خویش عمل کنند. همچنین بارها معظم له از لزوم شجاعت علمی برای دانشگاهیان و حوزویان و نخبگان علمی صحبت کرده اند. برای نمونه ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۷۵ با اشاره به اینکه یکی از آفات کار نداشتن شجاعت است می فرمایند: «مراقب باشید که کار را شجاعانه و قوی و با قدرت و با توکل به خدا انجام دهید.» همچنین ایشان در آخرین دیدار هیئت دولت آقای هاشمی در سال ۷۶ با برشمردن برخی خصوصیتی که در شخص آقای هاشمی وجود داشت که باعث می شد تأثیر تام و تمامی در موفقیتها داشته باشد؛ یکی از این خصوصیات را اقدام کردن شجاعانه در مورد کارهای بزرگ می دانند.

در دیدار سال ۸۶ هیئت دولت نیز شجاعت دولت را به عنوان یکی از نقاط مثبت دولت برمی شمردند و اینکه این شجاعت هم در مسائل داخلی وجود دارد هم در مورد مسائل خارجی.

نقاط قوت

رفتار رئیس جمهور در آنچه که به عنوان دیپلماسی فعال در عرصه بین الملل نام می گیرد، یکی از مصادیق روشن عمل به این توصیه و معیار اصولگرایی است. درباره دیپلماسی های فعال رئیس جمهور و دولت در عرصه بین المللی، در آینده توضیحات و مصادیقی ارائه خواهد شد. (ر.ک: دیپلماسی فعال؛ نوزدهمین تذکر رهبر انقلاب به دولت)

● شجاعت در بیان فساد ستیزی و مبارزه با فساد، یکی دیگر از مصادیق رفتار شجاعانه دولت در بیان حق است؛ به برخی مصادیق آن در گذشته اشاره شد؛ همچنین به مصادیق منفی این شعار شجاعانه نیز پیش تر اشاره کردیم که جهت پرهیز از اطاله کلام، از نقل دوباره آنها صرف نظر می کنیم. (ر.ک: فساد ستیزی، دومین شاخصه اصولگرایی در کلام رهبر انقلاب)

● مرعوب نبودن در برابر غرب، دشمنان، شورای امنیت و ... یکی دیگر از ویژگی های بارز دکتر احمدی نژاد است که تفاوت فاحشی با رئیس جمهور و دولت پیش از خود داشت. شجاعت احمدی نژاد در موضوع هسته ای و پایبندی بر حق مسلم ملت ایران، از شجاعت های بی نظیر احمدی نژاد در مقام ریاست جمهوری ملت ایران است. لحن برخورد احمدی نژاد با غرب و مخالفت با بسته های پیشنهادی آنان که هر یک به نوعی درصدد تضییع حقوق ملت ایران بودند، بی توجهی به قطعنامه هایی که علیه حقوق مسلم ملت ایران تصویب می شد، کوتاه نیامدن از حق ملت در مجامع مختلف بین المللی، دفاع از حقوق هسته ای ایرانیان در مذاکرات مختلف، دفاع از این حق در عرصه رسانه ای، تبیین حق ملت ایران برای ملت ها از طریق رسانه ها و ... نمونه ای از اقدامات شجاعانه رئیس دولت در برخورد با غربی ها و تضییع کنندگان حقوق اساسی ملت ایران است که باعث شد وضعیت پرونده هسته ای ایران نسبت به دوره ریاست جمهوری گذشته تغییر جدی پیدا کند.

خود احمدی نژاد بخشی از اتفاقات پیرامون پرونده هسته ای و ایستادگی در برابر غرب را اینگونه بیان می کند:

« در روز سوم یا چهارم استقرار دولت به آژانس اعلام کردیم که ملت ایران این تهدید را نمی پذیرد، بیاید پلمپ ها را باز کنید و گرنه مردم غیور ایران این پلمپ ها را باز و برای شما پست خواهند کرد. اما با توجه به پیغام های ما تا روز آخر این اتفاق نیفتاد...»

پس از اینکه تاسیسات هسته ای ایران آغاز به کار کرد تهدیدات شروع شد که اگر فعالیت های خود را تعطیل نکنید، قطعنامه صادر می کنید...

ما پیغام دادیم که آن سبو بشکست و آن پیمان ریخت. امروز ملت ایران میدان دار است و با جنجال دشمنان عقب نشینی نمی کند...

آنان قطعنامه های زیادی صادر کردند. ما هم استوار جلو رفتیم و اعلام کردیم آنقدر قطعنامه بدهید تا خسته شوید...

آنان برای فشار بیشتر به کشور ما مسیر بانک ها را بستند اما ملت ایران با استواری، تمام تحریم ها را شکست و امروز مستقل ترین دولت و ملت است... (تابناک؛ ش خبر ۴۸۷۰۷) و اکنش های دولت احمدی نژاد در برابر غرب باعث شد آنان از بسیاری از مقاصد ضد ایرانی خود کوتاه بیایند. رفتار احمدی نژاد در این موضوع مورد تقدیر ملت ایران،

آنها می دهند و هم بر اکثر کشورهای عضو، نفوذ دارند، ایشان گفتند هزینه های آژانس در سال چقدر است؟ گفتم نمی دانم، مثلاً چند صد میلیون دلار، گفتند شما همین حالا به البرادعی زنگ بزنید و بگویید ما کل مخارج آژانس را می دهیم، گفتم اولاً آژانس نمی تواند بپذیرد چون برای مخارج آژانس و بودجه آن، مقرراتی وجود دارد و ثانياً ما هم چنین حق و اختیاری نداریم چون اگر به جایی بخواهیم کمک بلاعوضی کنیم، مجلس باید تصویب کند، [آقای احمدی نژاد] گفتند من به شما می گویم، شما چه کار دارید؟» (خاطرات حسن روحانی؛ ص ۵۹۱)

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب در برخی دیدارها،

شجاعت دولت در موارد مختلف، از جمله شجاعت در ماجرای هسته ای را مورد تقدیر قرار داده و فرمودند « یکی از مظاهر دفاع از عزت هم همین مسئله ی انرژی هسته ای است. مسئله ی انرژی هسته ای، برای ما فقط این نبود که ما میخواستیم یک فناوری داشته باشیم، دیگران میخواستند ما نداشته باشیم؛ این فقط بخشی از قضیه است. بخش دیگر قضیه این بود که قدرتهای گوناگون، پُرو، متجاوز، زورگو و دنباله ها و اقماری ارزش آنها، میخواستند حرف خودشان را در این زمینه بر ملت ایران تحمیل کنند. خب، ملت ایران، دولت شما و شخص رئیس جمهور، در مقابل این زورگویی و این تحمیل و این افزون طلبی ایستادید؛ خدای متعال هم کمک کرد؛ پیش رفتید. اینها آن بخشها و اجزاء گفتمان عمومی این دولت است که برای من اهمیت دارد. روند غرب باوری و غرب زدگی را که متأسفانه داشت در بدنه ی مجموعه های دولتی نفوذ میکرد، متوقف کردید؛ این چیز مهمی است. حالا یک عده ای در جامعه، ممکن است به هر دلیلی شیفته ی یک تمدنی یا یک کشوری باشند؛ اما این وقتی به بدنه ی مدیران انقلاب و مجموعه های انقلاب نفوذ میکند، چیز خیلی خطرناکی می شود. این دیده میشود؛ خب، جلوییش گرفته شد. گرایش های سکولاریستی - که متأسفانه باز داشت در بدنه ی مجموعه ی مدیران کشور نفوذ می کرد - جلوییش گرفته شد. نظام انقلابی، بر مبنای دین و بر مبنای اسلام و بر مبنای قرآن شکل گرفته و به همین دلیل از حمایت میلیونی این ملت برخوردار شده و جانهایشان را کف دستشان گرفته اند و جوانهایشان را به میدانهای خطر فرستاده اند؛ آن وقت مسئولان یک چنین نظامی دم از مفاهیم سکولاریستی بزنند؟! «یکی بر سر شاخ و بن میبیرید؛ یعنی خودشان بنشینند و بنا کنند بن این مینا و قاعده را کلنگ زدن! خیلی چیز خطرناکی بود. خب، الحمدلله اینها جلوییش گرفته شد.» (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) (قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>.

۴۰۰۹=php?p=bayanat&id

و بسیاری از کارشناسان، و همچنین رهبر انقلاب قرار گرفت، که بدان اشاره خواهیم کرد.

● یکی دیگر از ایستادگی های شجاعانه رئیس جمهور بر موضع حق خود، دفاع از تئوری جمعیت ۱۵۰ میلیونی ایران و مخالفت با شعار « دو تا بچه کافیه » است، که پیش تر نیز بدان اشاره شد. با مطرح شدن این شعار از سوی احمدی نژاد، مخالفت های گسترده ای علیه وی و در جهت تخریب وی صورت گرفت، ولی احمدی نژاد شجاعانه ایستاد و عقب نشینی نکرد؛ تا اینکه رهبر انقلاب نیز به صراحت از این تئوری احمدی نژاد دفاع کرده و خود را مخالف شعار « فرزند کمتر » معرفی کردند.

● شجاعت احمدی نژاد در نقد عملکرد دولت های قبلی از دیگر مصادیق شجاعت در رفتار رئیس جمهور است. احمدی نژاد هم در سال ۸۴ هم در دوره صدارت بر قوه مجریه و هم در سال ۸۸ با شجاعت به نقد عملکرد دولت های قبلی و ترسیم آینده ای روشن می پرداخت.

● **نقاط ضعف** در کنار شجاعت های قابل تحسین احمدی نژاد در عرصه بین الملل و برخی مسائل داخلی، ایراداتی هم به وی وارد است؛ مخصوصاً در عرصه نقد دولت های گذشته، نقدی جدی به رفتار احمدی نژاد وارد است. هرچند که احمدی نژاد با شجاعت این مسائل را مطرح می کرد، اما در برخی مواقع باعث ایجاد سیاهنمایی در کشور و دولت های قبل می شد؛ حتی گاهی اتهاماتی از سوی وی علیه برخی اشخاص مطرح می شد که شایسته نبود، پیش از اثبات آن، این مسائل رسانه ای شود. این نقاط تاریک، مخصوصاً در انتخابات سال ۸۸ و دوره دوم ریاست جمهوری احمدی نژاد بیشتر به چشم می خورد.

● شجاعت احمدی نژاد در برخی موارد باعث بیان صحبت هایی ناپخته ای از جانب وی نیز شده است. برای نمونه ایشان حسن روحانی، دبیر اسبق شورای عالی امنیت ملی، در خاطراتش به تنها جلسه خود با احمدی نژاد اشاره کرده و می نویسد: رئیس جمهور درباره تشکیل جلسه اضطراری شورای حکام گفت: «آژانس حق ندارد چنین کاری بکند چون ما کار خلافی نکرده ایم، خوب است با البرادعی تلفنی صحبت کنید، گفتم این طور نیست که مدیر همه کاره باشد، اعضای شورای حکام آژانس، سفرای ۳۵ کشور هستند که بر اساس گزارش مدیر کل تصمیم می گیرند... [احمدی نژاد پرسیدند چرا آژانس تحت نفوذ غرب است]، گفتم برای اینکه هم بیشتر بودجه آژانس را

خدمات مسئولان نظام از هر عبادتی بالاتر است؛ این حرف درستی است و مبالغه هم در آن نیست. اما بدانید، این خدمات، آن وقتی خدمت خواهد شد و آن وقتی با خلوص و درخشش و شفافیت خود باقی خواهد ماند که شما دلتان با خدا مأنوس باشد. اگر دل از خدا غافل شد، اگر دل رابطه ی خودش را با ذکر و توجه و خشوع از دست داد، همین خدمتی که ما میگوییم بالاترین عبادت است، همین خدمت، مشوب خواهد شد؛ اصلاً به کلی مشوب می شود و در آن اغراض و هواها میآید... به هر حال، ارتباط با قرآن را، نماز اول وقت

۱۸، ۱۹، ۲۰. انس با خدا، انس با قرآن، استمداد دائمی از خدای متعال

● **ره‌نمود رهبر** حضرت رهبری: «انس با خدا»، «انس با قرآن» و «استمداد دائمی از خدا»؛ این آخری - که از شاخصه های اصولگرایی است - تصمیم کننده ی همه ی آن چیزهایی است که قبلاً عرض کردیم. انس با خدا یادتان نرود. ما بارها میگوییم که

مجدد هیئت دولت، هیئت دولت را توصیه به تلاوت قرآن و تدبر در آن و انس با قرآن می‌کنند. و انس با قرآن را به عنوان عمیق شدن و جلوگیری از انحراف فکری و عقیدتی برمی‌شمرند. معظم له همچنین در دیدار هیئت دولت در سال ۸۷ در ابتدای برشمردن نقاط قوت دولت؛ طبق حدیثی از شب زنده داری برای خدا و انس با قرآن با عنوان ملاک های اشرافیت و افضلیت یاد می‌کنند.

نقاط قوت دعوت کردن استاد اخلاق به جلسات هیأت دولت و استفاده از این جلسات در سال‌های ابتدایی ریاست جمهوری، یکی از مصادیق این معیار اصولگرایی است.

حضور در مراسمات عزاداری و هیأت مذهبی مخصوصاً در سال‌های نخست ریاست بر هیأت دولت، یکی دیگر از نکات مثبت رئیس جمهور بود.

نقاط ضعف متأسفانه، ارتباط رئیس دولت با هیأت‌های مذهبی که در ابتدا به صورت گسترده وجود داشت، به مرور کاهش چشم‌گیری یافت.

اینکه دولت در ابتدا از حضور استاد اخلاق در دولت بهره بردند، اما بعدها همین جلسات نیز عملاً به تعطیلی نسبی کشیده شد؛ حضور آیت‌الله حائری شیرازی و حجت‌الاسلام مرتضی آقانه‌رانی در اوایل این دولت، چهره اخلاقی نیز به این دولت بخشید؛ اما به مرور این دو نفر به دلایلی از حضور در این جلسات کنار رفتند و متأسفانه این رابطه کمرنگ شده است.

نکته منفی دیگر برهم خوردن رابطه با حوزه های علمیه و بیوت مراجع و علمای قم است که علی‌رغم توصیه های رهبر انقلاب این رابطه مطلوب نیست و متأسفانه کمرنگ شده است. در قسمت های دیگر به مصادیقی از این امر اشاره شده است. البته باز هم باید تأکید کرد که این شواهد نمی‌تواند سند قابل اتکایی مبنی بر توجه یا عدم توجه دولت به تأکیدات رهبر انقلاب در بحث اخلاق باشد.

راه، قرآن خواندن هر روز را، توجه و ذکر و استمداد از خداوند را، متوسل شدن در آن جاهایی که کار مشکل میشود، آن جاهایی که بار سنگین میشود و از خدا طلب کمک کردن، اینها را فراموش نکنید، اینها بسیار مهم است.

البته بررسی این مؤلفه در عملکرد دولت نهم تقریباً به طور موثق امکان‌پذیر نیست؛ ولی به هر تقدیر، شواهدی - البته غیر قابل استناد وجود دارد که می‌تواند تا حدودی مورد توجه قرار گیرد:

توصیف شاخص مسأله توجه به معنویت و توکل و استمداد طلبیدن از خداوند متعال نیز از جمله مسائلی است که همواره مورد تأکید رهبر معظم انقلاب-مدظله- بوده است. ایشان در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای هاشمی در سال ۷۲ ضمن اشاره به اینکه آنچه در نظام جمهوری اسلامی واقع شده است؛ چه کم و چه کیفی قابل مقایسه با قبل نیست؛ از اتکال به خداوند به عنوان یکی از عوامل این اتفاق یاد می‌کنند. برای نمونه معظم له در دیدار هیئت دولت در سال ۷۵ می‌فرمایند: «مراقب باشید که کار را شجاعانه و قوی و با قدرت و با توکل به خدا انجام دهید». همچنین ایشان در اولین دیدار هیئت دولت آقای خاتمی در سال ۷۶ می‌فرمایند: «حرف آخری که می‌خواهم عرض کنم این است که غیر از ارتباطات رسمی و معمولی در نظام اسلامی، شما بدون اتکا و توکل به خدا و ارتباط ویژه با او، توفیق لازم را به دست نخواهید آورد.»

همچنین ایشان در اولین دیدار هیئت دولت آقای احمدی نژاد در سال ۸۴ به لزوم استمداد از خداوند اشاره می‌کنند و می‌فرمایند که برای جلوگیری از خطر خستگی روحی ما باید استمداد دائمی از خداوند داشته باشیم. در ماه رمضان همان سال نیز ایشان در دیدار

۲۰ وظیفه دولت

گیرد و به طرف آن حرکت شود و سعی شود سال بعد این فاصله کم شود بعد باید سنجش شود که آیا این فاصله کم شده است یا خیر؟! و آیا سرعت حرکت معقول و منطقی بوده است یا خیر؟! اگر خیر سعی شود سرعت به حد لازم برسد.

در سال ۸۱ نیز در جمع مدیران صدا و سیما می فرمایند باید یک برنامه کلی و بلندمدتی وجود داشته باشد که شما همواره پیشرفت خود را با آن برنامه بسنجید. ایشان همچنین در دیدار هیئت دولت هشتم در سال ۸۲ می فرمایند: «ما مشکلاتی داریم که این مشکلات غالباً ناشی از عملکرد مجموعه‌ی خود ماست.» سپس در ادامه می فرمایند باید نقادانه نقاط ضعف خود را بیابیم و در رفع آنها بکوشیم. همچنین ایشان در بیانات نوروزی خویش در حرم رضوی در سال ۸۳ با اشاره به نامگذاری سال به سال پاسخگویی می فرمایند که در واقع این یک نوع کارنامه خوانی است؛ که باعث می شود هم نقاط قوت خود را بشناسیم هم نقاط ضعف

رهبر انقلاب، پس از برشمردن بیست معیار برای اصولگرایی، بیست تذکر هم به دولت نوپای احمدی نژاد و رئیس آن دادند؛ بررسی این تذکرات به همراه بیست تذکر اصولگرایی که پیش تر بررسی کردیم می تواند معیار صحیحی برای سنجش موفقیت دولت احمدی نژاد و دلایل حمایت رهبری، در موارد خاص مشخص گردد.

۱. ارزیابی و ترتیب اثر دادن به نتایج ارزیابی

● **رهبنمود رهبر** رهبر معظم انقلاب: نقاط قوت و ضعفان را بسنجید و بدون تعصب داوری کنید. از نظرات افراد دلسوز در این داوری حتماً استفاده کنید.

توجه به نقاط مثبت و منفی عملکرد دولت و عمل به ارزیابی‌ها اولین تذکر رهبر انقلاب به دولت احمدی نژاد بود که می توان نحوه رفتار دولت با این تأکید مهم را در موارد زیر بررسی کرد. در یک نگاه کلی به عملکرد دولت نهم و دهم، به نظر می رسد با توجه به کلید خوردن هدفمندی یارانه ها در دولت نهم، محور اقتصادی و اقدامات دولت در راستای هدفمندی از موضوعاتی است که می بایست آنها را مورد ارزیابی قرار داد.

● **توصیف شاخص** مسأله ارزیابی و سنجش نقاط ضعف و قوت نیز در بیانات رهبری مشاهده می شود. برای نمونه ایشان در دیدار رئیس و مسئولان قوه قضائیه در

سال ۷۴ با اشاره به این نکته که قطعاً کار قوه قضائیه خوب است می فرمایند که البته قوه با قضاوت و شأن قضاوت در نظام اسلامی فاصله دارد؛ پس باید سعی شود که آن وضع مطلوب ملاک قرار

خود و با دیدن نقاط قوت خرسند می شویم و در رفع و جبران نقاط ضعف می کوشیم.

نقاط ضعف طرح جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی خانوارها: از منظر دولتمردان، طرح جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی خانوارها نقش بسزایی در تصمیم‌گیری مدیریت کلان اقتصادی کشور داشته و دارد؛ با توجه به گستردگی طرح، بعد از طرح سرشماری عمومی مسکن به لحاظ حجم و گستردگی دومین طرح آماری کشور بود. بنابر اظهار نظر مسوولان دولتی، طرح جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی خانوارها در دو مرحله انجام می‌شد که مرحله اول این طرح شامل توزیع فرم اطلاعات اقتصادی و مرحله دوم آن نیز جمع‌آوری و پردازش اطلاعات بود. (فارس؛ ش‌خبر ۸۷۰۵۰۱۱۲۸۶) حال می‌بایست این سووال پاسخ داده شود که نتایج این طرح وسیع با آن همه هزینه انسانی و دولتی، چه نتیجه‌ای در برداشت؟

کارشناسی روی اطلاعات خانوار را داشتند؛ (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ ش‌خبر ۱۸۶۱۶۰) اما با اعلام نتایج خوشه‌بندی‌ها، بسیاری از خانوارها به نتایج خوشه‌بندی به قرار گرفتن خود در خوشه سوم اعتراض کردند و نتیجه این شد که رئیس جمهور عنوان کرد: «خوشه بندی فعلی مبنای پرداخت نیست» (خبرآنلاین؛ ش‌خبر ۴۱۵۷۷) و عملاً همه ثبت‌نام‌کنندگان از یارانه‌ها بهره‌مند شدند!!

■ حال باید دوباره این سووال را از دولت نهم و دهم پرسید، ارزیابی و ترتیب اثر دادن به نتایج ارزیابی در فرم اقتصادی خانوارها، چه نتیجه‌ای داشته است؟ آن همه هزینه برای تحلیل کار علمی و کارشناسی برای دهک‌بندی و خوشه‌بندی، چه نتیجه‌ای در برداشت؟

■ خوشه‌بندی و دهک‌بندی: دهک‌بندی و خوشه‌بندی یکی از نتایج ارزیابی‌های دولت نهم در طرح جمع‌آوری اطلاعات اقتصادی خانوارها بود، بر اساس دهک‌بندی و به تبع آن خوشه‌بندی خانوارها، تنها خوشه‌های اول و دوم حق گرفتن یارانه داشتند و خوشه سوم یارانه‌ای دریافت نمی‌کرد (شبکه ایران؛ ش‌خبر ۳۲۵۷۰)، از سوی دیگر، دولتی‌ها هم ادعای کار

■ ۱ میلیون تومان هدیه برای تولد هر نوزاد ایرانی: خبر افتتاح حساب یک میلیونی برای متولدان سال ۸۹ در صندوق آتیه راه، دکتر محمود احمدی‌نژاد در جمع مردم آذربایجان غربی اعلام کرد و گفت: «دولت پیش‌بینی کرده است که از اول سال ۸۹ برای فرزندانی که در این سال به دنیا می‌آیند، برای این که آینده‌شان تامین شود، در یک صندوقی به نام صندوق آتیه حساب باز شود و این حساب، حساب سرمایه‌گذاری است که هر سال سود سرمایه‌گذاری به آن اضافه می‌شود.» (تابناک؛ ش‌خبر ۹۲۷۱۲) عملاً بعد از اقدام دولت و دستور به نهادهای ذی‌ربط، طرح فوق‌رو به تعطیلی رفت و هیچ گزارشی از دولت برای آینده این طرح به مردم ارائه نشد. حال بار دیگر باید از دولت پرسید که قبل از اجرای طرح تامین آتیه نوزادان چه کار کارشناسی اتفاق افتاد و بعد از اجرای این طرح، چه ارزیابی‌هایی انجام شد و نتایج

حرف شما تطبیق کند؛ خوب بکند، چه اشکالی دارد؟ بگوئید بله، این انتقادی که به ما میکنند، وارد است. این را مطرح کنید، منتها بگوئید ما تصمیم داریم این را برطرف کنیم. بگوئید این کارها را کرده ایم، این کارها را هم خواهیم کرد. این توصیه‌ی من است.» (بیانات در ۶ شهریور ۹۰) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۸۵۱۴>

● طرح انتقال کارمندان از تهران: این طرح یکی دیگر از طرح‌های مطرح شده از سوی دولت بود؛ گاه نیز تشویق‌هایی برای این کارمندان مطرح می‌شد، اما در نهایت مشخص شد، که این طرح هیچ ثمره جدی‌ای نداشته است. مطرح کردن چنین طرح بزرگی، که در نهایت بدین وضع می‌رسد، با چه نگاه کارشناسی صورت گرفته است؟ آن قدر این طرح بالا و پایین داشت، تسهیلات تعلق می‌گرفت و لغو می‌شد که بررسی آن‌ها باعث تطویل بحث می‌گردد. جستجوی کلمه «انتقال کارمندان» در پایگاه اطلاع رسانی دولت، ما را با حجم وسیعی از صحبت‌های متضاد مواجه می‌سازد. برای نمونه در مورد اختصاص و لغو برخی تسهیلات، می‌توان به آدرس زیر مراجعه کرد:

<http://www.mashregnews.ir/fa/news/۱۱۷۶۱۸>

ارزیابی‌ها چه بوده است و مردم چرا در بلا تکلیفی مانده‌اند؟ و دولت هیچ پاسخی به این امر نداد و حتی اعلام نکرد که توانایی اجرای این طرح را ندارد.

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب به مسئولین قوه مجریه بارها تذکر داده‌اند که اگر کاری را گمان می‌کردید بتوانید انجام بدهید، اما بعد، متوجه شدید که توانایی آن را ندارید، با صراحت به مردم آن را اعلام کنید. رهبر معظم انقلاب به دولت توصیه کردند «نقاط ضعف خودتان را هم بیان کنید؛ این مهم است، این تأثیر می‌گذارد. امروز مثلاً در بین گزارشهای دوستان، من مواردی را دیدم که به نقطه‌ی ضعف اشاره کردند؛ منتها با این بیان که «این کارها باید انجام بگیرد». این «باید» نشان دهنده‌ی نیاز به کاری است که باید بشود و نشده. این را صریح بگوئید. بگوئید این کار را باید می‌کردیم، تا حالا نتوانستیم بکنیم. کسی بر اساس نتوانستن، کسی را مؤاخذه نخواهد کرد. می‌گوید خوب، در قبال این ده تا کاری که انجام گرفته، این دو تا، سه تا، پنج تا کار هم انجام نگرفته؛ بنا داریم اینها را هم انجام بدهیم. این را بیان کنید، این را صریحاً بگوئید؛ اشکالی ندارد. ترس از این نداشته باشید که فلان منتقدی که احياناً ممکن است مغرض هم باشد، حرفش با

● ارزیابی از نگاه رهبری

این طرح غیر کارشناسی با مخالفت‌های رهبر انقلاب مواجه شد و ایشان در نهایت در یک سخنرانی به این طرح انتقاد و مخالفت خود را با آن اعلام کردند. رهبر معظم انقلاب با بیان مخالفت خود و برشمردن دلایل مخالفت خود با این طرح عنوان کردند که «از طرح باغشهرها جداً نگرانم». ایشان در این باره فرمودند: «حالا آقایان مسئولین دولتی اینجا حضور دارند؛ من جداً از این طرح باغشهرها نگرانم. آقای رئیس جمهور هم چند بار با من مطرح کردند، به ایشان هم گفتم. من نمی دانم چه پیش می آید، سوءاستفاده‌چی‌ها چه کار خواهند کرد. با این دید نگاه کنید که راه را باز نکنید. یک عده‌ای سوءاستفاده‌چی‌اند. هر جا که برای یک کار عام‌المنفعه‌ای در نظر گرفته میشود - همین آمارهائی که آقای شهردار محترم دادند - من میدانم و مطمئنم که یک عده‌ای نشست‌اند و کمین گرفته‌اند ببینند چطور میتوانند این طعمه را برابیند. جنگلهای اطراف شهر هست، زمینهای جنگلی و مناطق جنگلی هست - که خب، اینها با زحمت زیاد و در طول سالیان زیاد به وجود آمده - نگاهشان به اینهاست

من گاهی به ارتفاعات می روم، از آنجا نگاه می کنم، می بینم چه اتفاقی دارد می افتد. بارها هم به شهردارهای مختلف این مطلب را گفتم. البته فقط کار شهرداری نیست؛ مجموعه‌های مرتبط با شهرسازی، مجموعه‌های مرتبط با مراعات، همه باید همکاری کنند. نگذارید تهران بیش از این بزرگ شود، نگذارید به زمینهای جنوب البرز اینقدر تعرض شود؛ جلوی اینها را بگیرید. یک عده‌ای هستند که فقط دنبال پولند، مسئله‌شان مسئله پول است؛ دیگر نگاه نمی کنند که حالا این جائی که آنها دارند برای پول تخریب می کنند، تصرف می کنند، به چه قیمتی برای کشور، برای مردم، برای شهر تهران تمام خواهد شد؛ هیچ برایشان اهمیت ندارد. آن کسی که دیدبان و پاسبان و پاسدار این منافع ملی است، شماها هستید؛ نباید بگذارید.» (بیانات در ۱۷ اسفند ۸۹) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۷۸۷۱>

● مسکن مهر در تهران که قرار بود، کمکی برای اقشار کم درآمد باشد، عملاً در مرحله اجرا به شکلی اجرا شد، که تنها کسانی می توانستند صاحب‌خانه شوند، که تمکن مالی بسیار خوبی داشتند و باز هم قشر کم درآمد از نعمت صاحب‌خانه شدن، محروم ماندند.

● مسکن مهر دانشجویی نیز، ایده مناسب دیگری بود که قرار بود تا آخر دولت دهم این مسکن‌ها به دانشجویان تحویل شود؛ (ایسنا؛ ش خبر ۹۱۰۸۱۱۰۷۲۶۰) اما با گذشت زمان این طرح نیز به فراموشی سپرده شد و در عمل تا حدودی مسکوت ماند و در صورت اجرایی شدن اطلاعی از پیشرفت‌های طرح ارائه نشده است. حال دانشجویان زیادی در قبال این قول دولت بلا تکلیف مانده‌اند.

● طرح بنگاه‌های زود بازده هم از دیگر مصادیقی است که به طور جدی توسط دولت ارزیابی نشد و در نتیجه باعث عدم موفقیت آن گردید. به بحث طرح بنگاه‌های زود بازده در قسمت‌های دیگر اشاره خواهد شد.

● طرح واگذاری زمین به مساحت ۱۰۰۰ متر، از سوی دولت به مردم، یکی دیگر از طرح‌هایی بود که با تبلیغات پر سر و صدا اعلام شد ولی بعد مشخص شد که ارزیابی دقیقی از طرح و عواقب آن وجود نداشته و رهبر انقلاب نیز با این طرح مخالف هستند؛ رئیس جمهور در یک سخنرانی با اعلام یک طرح آرمانی اعلام کرد که مسکن مهر زمینه‌ای برای این طرح وی بوده است؛ او در توضیح طرح خود گفت: «در شرایط کنونی، ۲۰ میلیون خانواده در ایران زندگی می کنند که اگر به هریک از این خانواده‌ها هزار مترمربع زمین داده شود، در مجموع به دو میلیون هکتار زمین نیاز داریم و هر یک از این قطعه زمین‌ها را می توان به ۸۰۰ متر باغ و فضای سبز و ۱۰۰ الی ۲۰۰ مترمربع بنای مسکونی تبدیل کرد». (معماری نیوز؛ ش خبر ۴۸۴۴)

۲. تعیین اولویتهای کاری با توجه به محدودیت عمر دولت و امکانات

رهنمود رهبر

مقام معظم رهبری: نکته‌ی بعدی این است که بالأخره عمر دولت شما و امکاناتش هم محدود است. اگر چه امکانات کشور خیلی وسیع است؛ اما بالأخره نیازها و درخواستهایی که بعضی از گذشته متراکم شده است و بعضی هم بالفعل به طور طبیعی وجود دارد، اینها خیلی زیاد و وسیع است. از طرف دیگر، همت انسان مؤمن این است که همه‌ی این مشکلات را برطرف کند؛ اما معلوم نیست واقعیتها اجازه‌ی این را بدهد که بتوان همه‌ی نقاط را در این مدتی که مسئولیت بر دوش این دولت است، برطرف کرد؛ بنابراین اولویتهای کاری را مشخص کنید...

دومین تأکید و توصیه رهبر انقلاب، تعیین اولویتهای کاری و توجه دادن به محدودیت عمر دولت و امکانات است که می‌توان برخی از عملکردهای دولت در توجه به این تذکر رهبری را اینگونه فهرست کرد:

توصیف شاخص

معظم له در سال ۷۸ در جمع کارگزاران نظام با توجه به اینکه امکانات و درآمدها محدود است و نیازها و آرمانها زیاد؛ از لزوم رعایت اولویت‌ها صحبت می‌کنند. ایشان در مراسم تنفیذ حکم دوم آقای خاتمی به لزوم جستجو برای مشخص شدن اولویت‌ها در نیازها اشاره می‌کنند. همچنین در اولین دیدار هیئت دولت هشتم نیز رعایت اولویت‌ها در هزینه کردن را از جمله مصادیق رعایت امانت می‌دانند و می‌فرمایند: «اولویت‌ها را با امکانات تطبیق کنید. امکانات ما محدود است؛ لذا اولویت‌ها را با امکانات چفت کنید» همچنین ایشان در دیدار سال ۸۳ هیئت دولت به لزوم در نظر گرفتن اولویت‌ها در عمر یکساله باقی مانده دولت هشتم اشاره می‌کنند. البته معظم له در مواضع متعدد نیز برای دولت و نظام به تعیین اولویت پرداخته‌اند.

نقاط قوت

برخی تصمیمات دولت، به خوبی رعایت اولویت‌ها در کشور و اهمیت آنها بود، فارغ از اینکه برخی از آنها در مقام اجرا با مشکلات جدی مواجه شد؛ تصمیم بر اجرای طرح‌هایی مانند سهمیه بندی بنزین، هدفمند سازی یارانه‌ها، حل مشکل مسکن با طرح مسکن مهر و ... برخی از کلان‌ترین و مهم‌ترین تصمیمات دولت در کشور بوده است.

اجرای طرح مهر ماندگار و تصمیم بر اتمام طرح‌های نیمه تمام، از اقدامات ستودنی دولت در زمینه اولویت بندی برای امور اجرایی کشور است، که در ادامه بیشتر بدان خواهیم پرداخت.

نقاط ضعف

در کنار این گونه توجه به اولویت‌ها، گاه مسائلی رخ می‌داد که نشان از عدم توجه رئیس جمهور به اولویت‌ها در کشور بود. به طور مثال در ایامی که کشور درگیر مسائل اقتصادی و گرانی بود، حضور و فعالیت رئیس جمهور در عرصه سیاسی کشور، به تلاش برای بازدید از زندان اوین مربوط می‌شد؛ تا جایی که رئیس دستگاه قضا نیز به این اولویت تذکر داده و به احمدی نژاد نوشت «در شرایط کنونی که موضوع اصلی، رسیدگی به معیشت مردم، سامان دادن به اقتصاد کشور و کنترل بازار است، رفتن به زندان اوین که یکی از منتسبین نزدیک شما در حال تحمل کیفر در آن زندان می‌باشد، و پس از گذشت هفت سال از دوره ریاست جمهوری شما، شائبه سیاسی بودن و جانبداری از مجرم را خواهد داشت و به هیچ وجه به مصلحت نمی‌باشد»؛ (فارس؛ ش‌خبر ۱۳۱۵/۰۸/۳۰/۱۳۹۱)

در حالی که در یکی دو سال آخر ریاست جمهوری احمدی نژاد، کشور به دلایل متعدد از جمله برخی بی‌تدبیری‌ها در مشکلات اقتصادی به سر می‌برد، و نیاز به نگاه اقتصادی و حل مشکلات اقتصادی اولویت اول کشور می‌باشد، رئیس جمهور بعضاً کشور را وارد مسائلی غیر ضرور نمود، که اصلاً صحیح به نظر نمی‌رسید:

وارد شدن به ماجرای اجرای قانون اساسی و مطرح کردن اینکه رئیس جمهور مجری قانون اساسی است؛ و اصرار بر اینکه وی تنها نماینده جمهور مردم است و نمایندگان مجلس نماینده واقعی ملت نیستند.

درگیری کلامی با سایر روسای قوا و در عین حال رسانه‌ای کردن اختلاف با سایر قوا، همراه با دخالت در وظایف سایر قوا، که پیش‌تر نمونه‌هایی اشاره شد.

مطرح کردن ناصحیح و بی‌فایده بحث رابطه و مذاکره با آمریکا، آن هم در حالی که کشور نیاز به تدابیر بهتر برای حل مشکلات اقتصادی است.

تغییر و تحول در سطح وزرا و مطرح کردن مسائل حاشیه‌ای مانند برکناری وزرای بهداشت و ارتباطات، آوردن دوباره الهام به کابینه و دادن مشاغل فراوان به وی، تغییر پست رحیم‌مشایی و ...

و در عین حال عدم اقدام جدی در زمینه کنترل بازار، از نمونه‌های بارز عدم اولویت بندی در رفتار رئیس دولت است.

داشته باشیم.» (بیانات در ۸ شهریور ۸۹) (دسترسی در :
<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۷۱۶۸>

● و یکی از مهم‌ترین بی‌توجهی به اولویت‌ها، بی‌توجهی به عرصه فرهنگ بود که می‌بایست در اولویت فعالیت‌ها و اقدامات این دولت قرار می‌گرفت ولی چنین نشد و عرصه فرهنگ همچنان در مظلومیت باقی ماند.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** توجه دادن رهبر انقلاب به حمایت از تولید ملی و داخلی از دیگر تأکیدات معظم له در اولویت بندی هاست که تا حد زیادی نادیده گرفته شده است. ایشان می‌فرمایند: « یک رکن دیگر اقتصاد مقاومتی، حمایت از تولید ملی است؛ صنعت و کشاورزی. خب، آمارهائی که آقایان میدهند، آمارهای خوبی است؛ لیکن از آن طرف هم از داخل دولت، خود مسئولین به ما میگویند که بعضی کارخانه‌ها دچار مشکلند، اختلال دارند، در بعضی جاها تعطیلی صنایع وجود دارد - گزارشهای گوناگونی به ما میرسد، خود شما هم گزارش میدهید؛ یعنی من گزارشهای دیگر هم دارم، اما اتکاء من به گزارشهای دیگران نیست؛ گزارشهای خود شما هم هست که به دست ما میرسد - خب، باید این را علاج کرد. اینها طبعاً ایجاد اشکال میکند. اگر چنانچه همین بخش دوم قضیه - یعنی آن نیمه‌ی خالی لیوان - نمیبود، شما امروز از لحاظ رونق اقتصادی، وضع بهتری را در کشور ارائه میکردید و کمکهای بیشتری به مردم میشد. بالاخره حمایت از تولید ملی، آن بخش درونزای اقتصاد ماست و به این بایستی تکیه کرد.» (بیانات در ۲ شهریور ۹۱) دسترسی در :
<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۹۶۹۳>

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر معظم انقلاب در دیدار خود در سال ۸۶ با هیات دولت به مظلومیت فرهنگ در دولت احمدی نژاد اشاره کرده و فرمودند: « نکته ی بعدی که می‌خواهم سفارش کنم، این است که از بخش فرهنگ رفع مظلومیت کنید. بخش فرهنگ انصافاً بخش مظلومی است. الان در گزارش آقای رئیس جمهور، اصلاً اسمی از فرهنگ نیامد؛ یا در اولویت بندیها این اولویت فدای اولویتهای دیگر شد و آنها تقدم پیدا کرد که در کوتاهی وقت، بیان بشود! این مظلومیت است دیگر. واقعاً مسأله ی فرهنگ را دست کم نگیرید. خیلی از مشکلات جامعه ی ما با فرهنگ سازی حل می‌شود.» (بیانات در ۴ شهریور ۸۶) دسترسی در :
<http://www.leader.ir/langs/fa/?p=bayanat&id=۳۰۸۳>

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب همچنین بر اهمیت اشتغال و توجه ویژه بدان تأکید کرده و فرمودند: « مسئله‌ی اشتغال هم مسئله‌ی مهمی است. طرحهائی که از چند سال پیش به این طرف برای اشتغال پیش‌بینی شده، آنچنان که انسان انتظار داشت، نشد. اگرچه حالا کارهائی انجام گرفت و خوب بود، بد نیست؛ لیکن ما را مستغنی نمیکند از اینکه نسبت به مسئله‌ی اشتغال یک اهتمام ویژه‌ای

۳. توجه دائم به سند چشم انداز

● رهنمود رهبر

حضرت آیت الله خامنه‌ای: نکته‌ی بعدی توجه دائم به سند چشم انداز است. این سند چشم انداز، مسئله‌ی مهمی است. نباید هم تصور شود که این سند یا سیاست‌های کلی را کسانی نشسته‌اند و دارند تنظیم می‌کنند؛ نه. درست است که اینها یک فرآیندی دارد و از یک جاهایی شروع میشود؛ لیکن آن کسی که در این زمینه کار و فکر میکند و تصمیم می‌گیرد، خود رهبری است؛ این سیاستها، سیاستهای رهبری است. اینها چیزهایی است که با توجه به همه‌ی جوانب ملاحظه شده و این سند چشم انداز درآمده است و بر اساس سیاستهای کلی ای که در این مدت وجود داشته، اعلام شده است. اینها باید در برنامه‌ها رعایت شود و نباید تخلف شود.

سند چشم‌انداز بیست ساله که در آبان ماه سال ۱۳۸۲ از سوی رهبر معظم انقلاب به سران قوا ابلاغ شد تا از سال ۱۳۸۴ اجرایی گردد، در اصل ترسیم افق چشم‌انداز جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۴۰۴ (۲۰۲۵ میلادی) است که از جهات مختلف حائز اهمیت بسیار است. اهمیت این سند از اینجا روشن می‌شود که بعد از قانون اساسی، مهم‌ترین سند مکتوب کشور محسوب شده و ابعاد مختلف را در خود جای داده است. حوزه‌های سیاسی، دیپلماسی، فرهنگ و اجتماع، بهداشت، آموزش و فناوری و ... همه در این سند جای دارند و با بررسی‌های عمیق و مختصات‌یابی وضعیت فعلی و گذشته کشور، تدوین شده است؛ توجه به سند چشم انداز در تصمیم‌گیری‌ها، در عملکرد دولت را می‌توان در چند موضع‌گیری صریح رئیس‌جمهور مورد توجه قرار داد:

● توصیف شاخص

در اواخر سال ۸۰ مجمع تشخیص مصلحت به دستور مقام معظم رهبری-مدظله- یک سند چشم اندازی را تهیه کرد که یک تصویر کلی از آنچه جمهوری اسلامی باید بدانجا می‌رسد در همه ابعاد علمی، اقتصادی، فرهنگی و ... تا سال ۱۴۰۴ را بطور کلی ترسیم می‌کرد. این برنامه در قالب یک سند چشم انداز کلی ۲۰ ساله که قرار است در قالب ۴ برنامه ۵ ساله اجرا شود؛ مشخص شده بود. این برنامه از سال ۸۴ قرار بود اجرائی شود. و از همان ابتدا این سند مورد توجه ویژه مقام معظم رهبری-مدظله- بوده است. برای مثال ایشان در دیدار کارگزاران نظام در سال ۸۲ می‌فرمایند که برنامه و سیاست‌ها باید به چشم اندازی متوجه باشد. همچنین مضمون له در دیدار هیئت دولت در سال ۸۳ با اشاره به اینکه ممکن است فعالیت‌های دولت با ابتکارات و نوآوری‌ها تغییر کند؛ نباید سیاست کلی دچار الهتاب و اغتشاش بشود و باید سیر مستمری که در سند چشم انداز دیده شده است ادامه پیدا کند.

در مورد دولت آقای احمدی نژاد نیز در بیانات در مراسم تنفیذ ضمن توصیه به رئیس‌جمهور جهت پیگیری جدی اهداف و آرمان‌ها بدور

از شتاب زدگی؛ به دولت می‌فرمایند که جهت‌گیری و اهداف و برنامه‌ها باید به همان کیفیتی که در سند چشم انداز ترسیم شده است باشد. همچنین ایشان در اولین دیدار هیئت دولت آقای احمدی نژاد با اشاره به اینکه هر چند وزرا و مسئولیت‌ها مختلف است؛ اما همه در قالب یک واحد بزرگ هستند و کار آن واحد بزرگ پیشرفت و ارتقاء کشور است به سوی اهداف ترسیم شده که همان اهداف انقلاب است. و در مرحله بعد و ریزتر شده آنچه در سند چشم انداز ترسیم شده است. معظم له همچنین در دیدار هیئت دولت سال ۸۵ با اشاره به اینکه ممکن است برخی تصور کنند این سند را کسانی نشسته‌اند تنظیم کرده‌اند؛ می‌فرمایند درست است که افرادی سند را تنظیم کرده‌اند اما تصمیم‌گیرنده نهائی خود رهبری بوده است و در واقع سند چشم انداز سیاست‌های رهبری است. همچنین ایشان در دیدار کارگزاران نظام در سال ۸۶ می‌فرمایند: «و نکته‌ی دیگری هم که عرض بکنیم این است که در همه‌ی برنامه‌ریزی‌ها، سند چشم‌انداز در نظر باشد و این را در همه‌ی سطوح ملاحظه کنند» در دیدار هیئت دولت همان سال نیز ایشان ضمن اشاره به اینکه سند چشم انداز سفارش اول ایشان است؛ می‌فرمایند سند چشم انداز یک مسأله فرادولتی و مربوط به این دولت و آن دولت و این جریان و آن جریان نیست. در دیدار سال ۸۷ نیز می‌فرمایند: «نقشه‌ی راه، سند چشم‌انداز است. سند چشم‌انداز را هیچ‌نبایستی مورد غفلت قرار داد. این حقیقتاً یک سند واقعی و یک نقشه‌ی راه حقیقی است» در دیدارهای سالهای ۸۸، ۸۹ و ۹۰ نیز رهبر معظم انقلاب به دولت در زمینه توجه به سند چشم انداز توصیه می‌کنند. در سال ۸۸ ایشان می‌فرمایند: «شاید بتوان گفت که بعد از قانون اساسی، ما هیچ سندی را در کشور به این اهمیت نداریم.»

● نقاط ضعف

رئیس‌جمهور به صراحت در یک گفتگوی تلویزیونی عنوان کرد «ما امروز توانسته‌ایم به موفقیت‌های خوبی دست یابیم. در همین جا باید به موضوع سند چشم انداز ۲۰ ساله اشاره کنم. در این سند کارهای خوبی انجام شد. از ایده و نظر کارشناسان خوبی استفاده شد و رهبری این سند را امضا کرد، اما آنهایی که بر روی این سند کار کردند دریافت کاملی از ملت ایران نداشتند چراکه براساس این سند ایران باید در ۱۴۰۴ در منطقه اول شود، این در حالی است که ما از هم اکنون توانسته‌ایم حرف اول را در منطقه بزنیم. داروهای متعددی را تولید می‌کنیم، ماهواره هوا می‌کنیم.» (پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست‌جمهوری؛ ش‌خبر ۴۱۵۹۵)

● احمدی نژاد همچنین در یک سخنرانی درباره سند چشم انداز گفت که «تحقق چشم‌انداز در گرو حرکت ایران و حرکت ایران در گرو حرکت سایر جوامع جهانی است... برای ایجاد طرحی نو در جهان باید افق متعالی‌تر و روشن‌تر ترسیم شود. بدون تردید اگر افق نگاه فقط

محاسبه‌ی همه‌ی جهات روی کاغذ آمده و معنایش این است که این شدنی است. این که ما گفتیم در ظرف بیست سال باید رتبه‌ی بالا را در منطقه، در علم و در اقتصاد داشته باشیم، با محاسبه‌ی همه‌ی جوانب قضیه نوشته و تنظیم شده؛ و این شدنی است». (بیانات در ۳ مهر ۸۴) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>

۲۸۰۲=php?p=bayanat&id

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب همچین با اشاره به ادعای

برخی مسئولین مبنی بر اینکه زودتر از موعد به اهداف سند رسیده‌ایم می‌فرمایند: «ما در سند چشم‌انداز بیست ساله آوردیم که در سال ۱۴۰۴ از لحاظ علمی، در رتبه‌ی اول منطقه باشیم. بعضی از مسئولین می‌گویند آقا شما گفتید سال ۱۴۰۴، اما حالا که ۱۳۹۱ است، از لحاظ علمی در رتبه‌ی اول منطقه هستیم. خب، این حرف درست است؛ اما این، آن حرف نیست. حالا آخر راه نیست، وسط راهیم، اول کاریم. باید بتوانید این رتبه‌ی اولی را از ۱۳۹۱ - که امسال است - تا ۱۴۰۴ نگه دارید؛ ببینید اقتضای این نگهداری چیست؟ خیلی کار لازم دارد. یک یاعلی گفتید و یک جهشی کردید؛ خیلی خوب، رسیدید به رتبه‌ی اول؛ اما دیگران که بیکار ننشسته‌اند. در منطقه، دیگران هم می‌خواهند رتبه‌ی اول باشند، رتبه‌ی بالاتر باشند؛ آنها هم دارند تلاش می‌کنند». (بیانات در ۱۳ مهر ۹۱) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>

۹۹۴۱=php?p=bayanat&id

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر انقلاب همچین به غفلت از سند

چشم‌انداز در گزارش دولت اشاره کرده و می‌فرمایند: «سفارش اول ما مسأله‌ی «سند چشم‌انداز» است. در گزارش آقای رئیس‌جمهور یک جمله‌ی کوتاهی گفته شد و اسم سند چشم‌انداز آمد؛ لکن این کافی نیست. سند چشم‌انداز، یک مسأله‌ی فرادولتی است؛ مال این دولت و آن دولت و این سیاست و آن سیاست و این جریان و آن جریان نیست؛ محصول یک کار فشرده و مترکم است؛ کار کارشناسی شده است؛ و درست هم هست... واقعاً سند چشم‌انداز را بعنوان یک میثاق، مبنای عمل قرار بدهید. این یک نکته و سفارش مؤکد من است». (بیانات در ۴ شهریور ۸۴) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index>

۳۰۸۳=php?p=bayanat&id

داشتن نقش فعال در نظام موجود جهانی باشد هرگز چنین موضوعی اتفاق نخواهد افتاد»؛ (پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست جمهوری؛ ش‌خبر ۲۴۹۶۹) سبک و سیاق صحبت رئیس‌جمهور باز هم بر مبنای حکومت جهانی بود؛ امری که می‌بایست ابتدا شرایط آن تحقق یابد، و سند چشم‌انداز که داعیه دار اول شدن در منطقه است بهترین زمینه برای آن هدف نهایی است، حال آنکه احمدی‌نژاد مدام بر طبل حکومت جهانی می‌کوبید.

● رئیس‌جمهور با اشاره به پیشرفت علمی کشور، در اظهار نظر مشابهی عنوان کرد «در سند چشم‌انداز آمده است که در سال ۱۴۰۴ رتبه اول منطقه را داشته باشیم که در حال حاضر پس از گذشت ۵ یا ۶ سال از این سند از رتبه اول منطقه نیز گذشته‌ایم» (پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست جمهوری؛ ش‌خبر ۴۲۴۹۹)

البته سخن رئیس‌جمهور حرف کاملی نیست؛ هر چند که کشور ما تقریباً از لحاظ علمی جایگاه نخست را در منطقه کسب کرده باشد، اما این به معنای تحقق همه اهداف سند نیست؛ به عنوان نمونه باید وابستگی کشور به بودجه نفتی قطع شود، که به هیچ‌وجه چنین نیست. همچنین در عرصه اقتصاد و فرهنگ، آن‌چنان که باید پیشرفت خاصی صورت نگرفته است. از این رو تکیه بر یک موضوع، نمی‌تواند محملی برای توهین به تدوین‌کنندگان سند چشم‌انداز و بیان رسیدن کامل به اهداف آن باشد.

● ارزیابی از نگاه رهبری رهبر معظم انقلاب اسلامی در مقاطع

مختلف و تقریباً در تمام دیدارها با هیأت دولت بر اهمیت جهت‌گیری منطبق با سند چشم‌انداز تأکید کرده و این سند را حائز اهمیت فراوان توصیف کردند. علاوه بر این معظم‌له در سخنرانی‌های مختلف با اقتدار مختلف جامعه نیز بر اهمیت راهبردی سند تأکید می‌کردند. ایشان با توجه دادن به اهمیت سند در دیدار با نخبگان فرمودند «سند چشم‌انداز یک انشای مدرسه‌یی نبوده که کسی بنشیند بنویسد؛ یک آرزوی محض و آرزوی خام هم نبوده؛ اینها چیزهایی است که با ملاحظه و

۴. سرعت همراه با دقت

● رهنمود رهبر

رهبر انقلاب: نکته‌ی بعدی این است که سرعت را با دقت همراه کنید. سرعت غیر از شتابزدگی است؛ شتابزدگی بد است. سرعت وقتی با دقت همراه شد، کار معقول و صحیح است. سرعت بدون دقت، می‌شود شتابزدگی. مواظب باشید در تصمیم‌گیری‌ها و نوع کارها، شتابزدگی پیش نیاید و دست‌پاچه‌مان نکنند... من تأکید میکنم، این سرعت عملی که در رفتار دولت مشاهده میشود، چیز ممدوحی است؛ اما مراقب باشید این سرعت عمل، شکل شتابزدگی به خودش نگیرد؛ یعنی همیشه با دقت همراه باشد. طبعاً تدبیر و درایت در تصمیم‌گیری‌ها و اجرا، از جمله‌ی توصیه‌های عمومی ماست. یکی دیگر از توصیه‌های رهبر انقلاب، سرعت در تصمیم‌گیری و اجرا و در عین حال توجه جدی به انجام کار معقول و صحیح است؛ که تجلی آن در رفتار دولت را می‌توان به این موارد اشاره کرد:

● توصیف شاخص

سرعت همراه با دقت و پرهیز از شتابزدگی نیز از دیگر توصیه‌های رهبر انقلاب به مسئولین بوده است. برای نمونه ایشان در دیدار جوانان رشت در سال ۸۰ می‌فرمایند: «من هیچ‌کس را به شتابزدگی دعوت نمی‌کنم؛ نه شما را، نه مسئولان را». همچنین در مراسم تنفیذ حکم آقای احمدی نژاد در سال ۸۴ نیز ضمن توصیه به اینکه آرمانها باید با جدیت تعقیب شود؛ می‌فرمایند از شتابزدگی اجتناب شود و مردم نیز انتظار شتابزدگی نداشته باشند. در خطبه‌های نماز جمعه در مرداد ۸۴ نیز معظم له می‌فرمایند: «سرعت عمل، خوب است؛ عجله و انفعال و شتابزدگی بد است. مبادا در مقابل برخی از کسانی که حرفها و مطالبات خودشان را به عنوان مطالبات مردم جا می‌زنند، دولت دچار انفعال شود؛ نه، کار خودشان را بکنند. مطالبات حقیقی مردم؛ همان چیزهایی که بحمد الله در شعارها و اظهارات رئیس‌جمهور محترممان هم به صورت برجسته‌ای گفته و تکرار شده است، چیزهای خوبی است؛ مردم همین‌ها را می‌خواهند. دولت باید این‌ها را بجد، بدون دست‌پاچگی، با تدبیر درست، و در طول مدت مقرر و معقول دنبال کند». در بهمن ۸۵ نیز ایشان در جمع مسئولان اقتصادی می‌فرمایند: «سرعت بخشیدن به کار منافات ندارد با اینکه کار شتابزده انجام نگیرد». ایشان همچنین در دیدار جمعی از مداحان در تیر ۸۷ می‌فرمایند: «بنده در پرونده‌های مفاسد اقتصادی معتقد به جنجال و هیاهو نیستم، لیکن معتقد به سرعت و قاطعیت در کار هستم. سرعت غیر از عجله است؛ سرعت عمل با شتابزدگی و عجله تفاوت می‌کند.»

● نقاط قوت

طرح‌های مهر ماندگار: از اقدامات ستودنی دولت احمدی نژاد توجه به اولویت و اهمیت برخی از پروژه‌های بزرگ عمرانی و سرمایه‌گذاری است که بیش از هفتاد درصد پیشرفت کار

دارند و تاثیر مهمی که در اقتصادی ملی، تولید و اشتغال خواهند داشت؛ از این‌رو دولت تصویب کرد که بیش از ۸۰۰ طرح بزرگ و کلان ملی را در حوزه‌های راه‌سازی، راه‌آهن، فرودگاه، بندر، بیمارستان، ورزشگاه‌ها، نیروگاه‌ها، سدها و طرح‌های آبرسانی، طرح‌های عظیم نفت و گاز و پتروشیمی، گردشگری و خدماتی جزء اهداف اصلی عمرانی قرار گیرند و با تامین منابع مالی معادل ۱۶۰ هزار میلیارد تومان، اقدام جدی برای اتمام آنها به عمل آورد. تاکنون دولت با حمایت همه‌جانبه و تامین اعتبار لازم سرعت اجرایی این طرح‌ها را به شکل چشمگیری افزایش داده تا پایان دولت دهم این طرح‌ها به بهره‌برداری برسد.

همچنین، تمرکز دولت بر اجرای طرح‌های عظیم مهرماندگار شامل ۹۰۵ طرح و پروژه بزرگی که امکان تکمیل و بهره‌برداری از آنها تا پایان دولت دهم وجود داشته و پروژه‌های ریلی، آزادراه، سد، نیروگاه، شبکه‌های آبیاری و آبرسانی، بیمارستانی، ۹ فاز از فازهای پارس جنوبی، ۹ پالایشگاه، ۱۸ مجتمع پتروشیمی و ۳۰ ورزشگاه را در برمی‌گیرد. (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۱۹۱۶۷) به سبب این طرح، پروژه‌های عمرانی بسیاری در کشور به بهره‌برداری رسید و این از اقدامات ماندگار دولت محسوب می‌گردد. البته باید متذکر شد که گهگاه تخلفات یا ابهاماتی در چنین کارهای کلان و با سرعتی به وجود می‌آید که با توصیه‌ها و تأکیدات رهبر انقلاب در مورد رعایت دقت در کنار سرعت ناسازگار است.

البته توجه به سرعت، باعث شد، دولت و رئیس آن در برخی موارد، تصمیمات شتابزده و بدون تعقل اتخاذ کنند، که گاه هزینه‌هایی را نیز در بر داشته است. به برخی از آنها می‌توان بدین شرح اشاره کرد؛ البته توضیح برخی موارد در قسمت‌های دیگر آورده شده و در اینجا به برخی از آنها تنها اشاره و برخی دیگر به تفصیل مورد بررسی قرار می‌گیرند:

● نقاط ضعف

عزل و نصب‌های شتابزده در دولت از جمله مصادیق شتابزدگی در دولت است؛ پیش‌تر به مواردی همچون انتصاب خورشیدی، برکناری یک‌باره ۴ وزیر، برکناری وحید دستجردی و ... اشاره شد؛ در آینده هم درباره نحوه وزارت کشور مصطفی پور محمدی، بی‌اطلاعی نیکزاد تا نیم‌ساعت پیش از صدور حکم سرپرستی وزارت ارتباطات، و برخی مصادیق دیگر سخن خواهیم گفت. همه این اتفاقات و تصمیمات خلق‌الساعه نشان از عدم کارشناسی در برخی از عزل و نصب‌هاست. عدم ثبات مدیران از نتایج تصمیمات خلق‌الساعه است. برای مشاهده برخی تغییرات می‌توان به آدرس زیر مراجعه کرد:

۴۳۸۵۷/http://etedaal.ir/fa/news

● انتصاب محمد شریف ملک زاده به معاونت اداری و مالی وزارت امور خارجه امری شتابزده محسوب می شود که در نهایت با دخالت مجلس، وزیر امور خارجه انتصاب مزبور را ملغی کرد. حضور جریان منحرف در دولت، در پشت صحنه این انتصاب و شخصیت و سوابق ملک زاده ابهامات زیادی را ایجاد کرد که با واکنش هوشمندانه

در یکی از این موارد رئیس جمهور با وارد کردن اتهاماتی به هیأت مدیره بیمه ایران، آنان را عزل کرد؛ اما بعد از مدتی اثبات شد که رئیس جمهور اشتباه کرده و رئیس دیوان محاسبات کشور به صراحت گفت که رئیس جمهور در این عزل، شتابزده عمل کرده است. (خبرگزاری مجلس؛ ش خبر ۱۷۷۳۶)

● یکی دیگر از شتاب زدگی های دولت، ادغام بعضی از وزارت خانه ها در یکدیگر است، که بدون پشتوانه کارشناسی جدی صورت گرفت، همچون ادغام وزارت نیرو و نفت و یا تشکیل وزارت زیربنایی (ادغام وزارت خانه های مسکن، راه، و ارتباطات) است که مجلس و شورای نگهبان به نوعی با آن مخالف کرده اند و هر دو ایرادات قانونی به این طرح ها گرفتند.

● انحلال ۲۸ شورای عالی توسط رئیس جمهور در سال اول و احیای مجدد آنها در سال های بعد، که پیش تر درباره آن سخن گفتیم.

● تصمیمات مهم و اختصاص بودجه، به روشی غیر کارشناسی و عجیب که به برخی از آن ها در قسمت «پشتوانه کارشناسی کارها» اشاره خواهیم کرد. اینکه رئیس جمهور بدون بررسی کارشناسی تخصیص بودجه های کلان به یک امر، به ناگاه در هیات دولت و یا در جلسه ای که دیگری به جز اعضای هیات دولت حضور دارند، آن را مطرح و بدون رای اعضای کابینه آن را به تصویب برساند از جمله مصادیق این امر است که در قسمت «پشتوانه کارشناسی کارها» بدان اشاره شده است.

● بحث مشاوران جوان، هر چند که ایده مناسبی به نظر می رسد اما در مقام عمل و در نتیجه کار، هیچ شباهتی با ایده و آرمان ابتدای کار نداشت.

● تصمیم ورود زنان به ورزشگاه ها یکی دیگر از اقدامات شتابزده رئیس جمهور، و پافشاری وی بر این تصمیم علیرغم مخالفت صریح مراجع عظام تقلید، نمونه دیگری از پافشاری بر تصمیمی شتابزده است. البته ماجرا در نهایت با دخالت رهبر انقلاب، و دستور ایشان مبنی بر عمل به توصیه مراجع پایان یافت.

● الحاق سازمان حج و زیارت به سازمان میراث فرهنگی، نمونه ای دیگر از این اقدامات بود که پیش تر بدان اشاره شد.

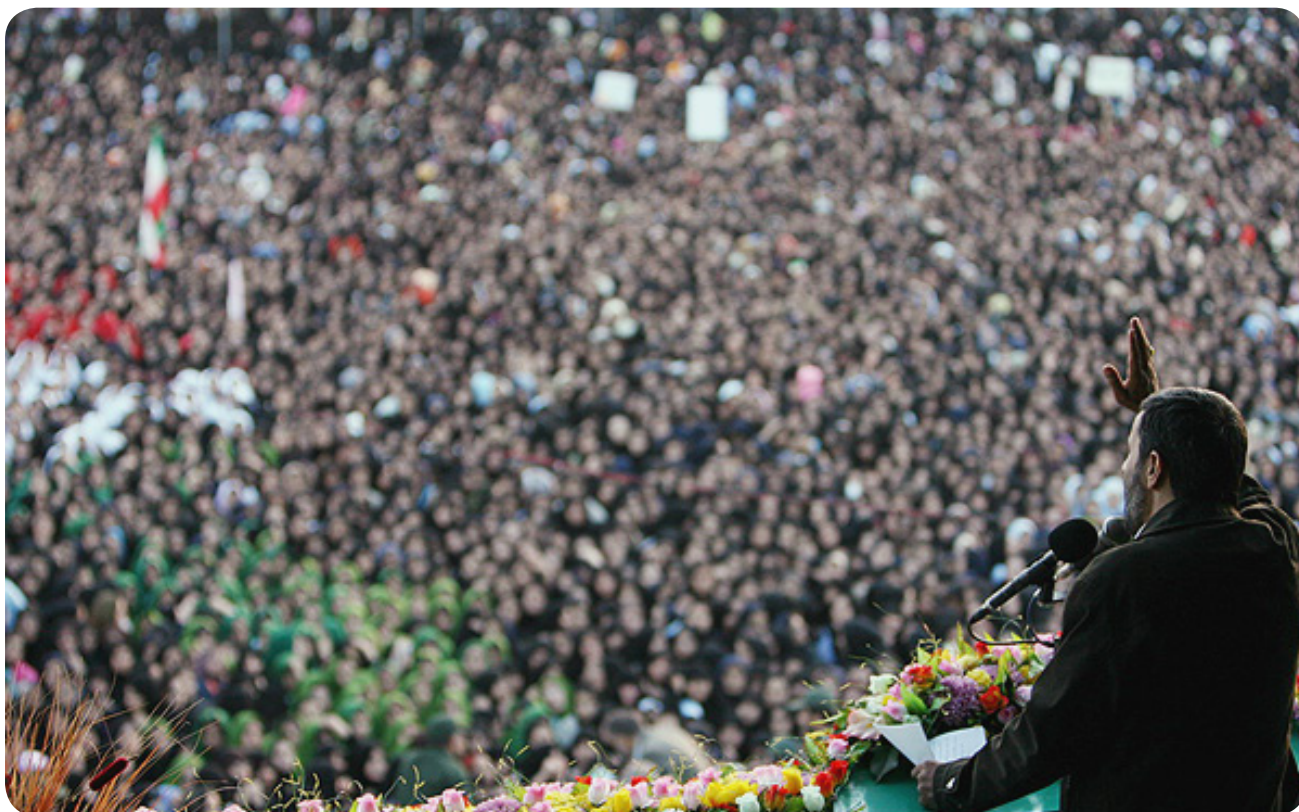
نمایندگان مجلس این طرح و اهداف آن خنثی شد. (مشرق؛ ش خبر ۵۲۷۶۳)

● اجرا شدن مرحله دوم هدفمندی یارانه ها و طرح باغ شهرها که اشاراتی بدان ها رفت، از دیگر مصادیق شتابزدگی در برخی تصمیمات است. اینکه دولت قرار بود مرحله اول هدفمندی را در ۵ سال به اجرا در بیاورد، حال آنکه قصد دارد با شتابزدگی وارد مرحله دوم شود، از جمله ایرادات وارد بر رئیس دولت است.

متأسفانه مصادیق منفی شتابزدگی در رفتار و گفتار دولت متعدد است و ما به همین مقدار، جهت پرهیز از تطویل کلام بسنده می کنیم.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر معظم انقلاب درباره اهمیت سرعت همراه با دقت و پرهیز از شتابزدگی در چندین مقطع تذکراتی داده و در یکی از این موارد به مضرات تصمیمات خلق الساعه اشاره کرده و فرمودند «حرکت بر اساس برنامه، یکی از کارهای اساسی است. تصمیمهای خلق الساعه و تغییر مقررات، جزو ضربه هائی است که به «اقتصاد مقاومتی» وارد میشود و به مقاومت ملت ضربه میزند. این راه، هم دولت محترم، هم مجلس محترم باید توجه داشته باشند؛ نگذارند سیاستهای اقتصادی کشور در هر زمانی دچار تذبذب و تغییرهای بی مورد شود.» (بیانات در ۳ مرداد ۹۱)

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۹۵۸۱>

۵. عمل به وعده‌های سفر استانی

که گفتند در معاونتها بخشی مخصوص پیگیری هست، این چیز خوبی است؛ این پیگیری را به طور جدی دنبال کنید. البته یکی از راههایی که این امیدواریها از بین نرود، این است که ما با مردم در همان آغاز کار بگوییم، آقا این کار را ما نمیخواهیم بکنیم یا این کار را نمیتوانیم بکنیم؛ مردم به رئیس جمهور و دولت اطمینان دارند، اگر یک وقت شما گفتید این کار را ما نمیتوانیم بکنیم، از شما قبول میکنند. یا بگویید بودجه و امکانات کشور برای این کار کافی نیست. اگر در مواردی این طور هم برخورد بکنید، این هم ایرادی ندارد. این هم از همان مواردی است که گفتیم فشارها انسان را دست پاچه نکند.

تأکید رهبر معظم انقلاب بر عمل به وعده‌های سفرهای استانی و حفظ روحیه امید در مردم، یکی دیگر از تذکرات مربوط به دولت احمدی نژاد از سوی معظم له است. بررسی عمل به وعده‌های استانی در رفتار دولت را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: متأسفانه هیچ آمار رسمی از مصوبات سفرهای استانی و درصد دقیق تحقق وعده‌ها وجود ندارد؛ از این رو ما نظرات مختلف در این باره را نقل کرده و قضاوت را به خوانندگان عزیز می‌سپاریم.

ره‌نمود رهبر رهبر معظم انقلاب: نکته‌ی لازمی که باید عرض بکنم، این است که مردم به این وعده‌ها و به این سفرهای استانی پُربرت، حقیقتاً امید بسته‌اند؛ کوشش کنید این امیدها برآورده شود. مبادا در هر بخشی از بخشها طوری عمل شود که مردم احساس کنند که امیدوار نیستند. الان خوشبختانه مردم امیدوارند؛ این را ما از طرق مختلف و با نشانه‌های گوناگون به دست آورده‌ایم. فقط به این جمعیت نگاه نمیکنم، ما در این سالها تجربه‌مان در این مسایل کم نیست؛ نه، از راههای مختلفی به دست آورده‌ایم که مردم خوشبختانه امیدوارند. این امید خیلی سرمایه‌ی بزرگی است، آن را نباید از دست داد. چطوری از دست می‌رود؟ اینکه مردم تصور کنند که فلان کار، در فلان نقطه، فلان شکل تحقق پیدا میکند، بعد ببینند تحقق پیدا نکرد و مراجعه کنند ببینند که فایده‌ای نکرد، این طور امید مردم از دست می‌رود. اگر یک بار هم حمل بر صحت کنند، وقتی تکرار شود، دیگر حمل بر صحت هم نخواهند کرد. این را مراقب باشید. حالا این

از اجرایی شدن مصوبات در مجموع گزارشی ارائه کرده باشد.

نقاط ضعف ثمره هاشمی دستیار ارشد رئیس جمهور، پس از انجام صدمین سفر استانی خبر از اجرایی شدن ۱۰۰ درصد مصوبات دور اول، ۸۰ درصد مصوبات دور دوم و ۵۰ درصد مصوبات دور سوم سفرهای استانی داد. (سایت خدمت؛ ش خبر ۳۸۷۸۴) اجرایی شدن ۱۰۰ درصد مصوبات دور اول سفرهای استانی به معنای اجرایی شدن تمام مصوبات دور اول در تمام استان‌های کشور است.

● مجید کیان‌پور، معاون وزیر راه و شهر سازی مدعی شده است که ۹۹ درصد مصوبات سفرهای استانی دور اول و دوم و ۸۰ درصد مصوبات دور سوم سفرهای استانی اجرایی شده است. (قانون آنلاین؛ ش خبر ۳۰۰۵) حال به گفته‌های برخی مسئولین استان‌ها درباره مصوبات دور اول سفرهای استانی توجه کنید:

■ مدیرکل برنامه‌ریزی و بودجه استانداری کرمان عنوان می‌کند « ۶۹,۹۵ درصد مصوبات دور اول سفر رئیس جمهور و هیئت دولت به استان کرمان، اجرایی شده است». (موج نیوز) دسترسی در:

http://www.mojnews.com/fa/Miscellaneous/ViewContents.aspx?Contract=cms_۷۵۴۰۷۶=Contents_I_News&r

■ روزنامه ایران: ۸۸,۵۲ درصد مصوبات دور اول به استان قزوین اجرایی شده است؛ بر طبق آنچه در این روزنامه دولت بیان شده: « ۱۶۲ مصوبه با تعداد ۳۱۱ طرح معادل ۸۸/۵۲ درصد از مصوبات سفر دور اول رئیس جمهور به استان قزوین اجرایی شده و ۲۱ مصوبه با ۴۷ طرح معادل ۱۱/۴۸ درصد مصوبات این دور از سفر هیات دولت به قزوین نیز در دست پیگیری و اجراست». دسترسی در:

<http://www.magiran.com/npview.۲۴۹۹۰۶۱=asp?ID>

■ فرماندار بهاباد یزد در مصاحبه‌ای اعلام کرد: «در مجموع مصوبات دور اول سفرهای استانی دولت به بهاباد ۸۰ درصد، مصوبات دور دوم ۷۰ درصد مصوبات اجرایی شده، و مصوبات دور سوم بدون پیشرفت بوده است». (دسترسی در

● **توصیف شاخص** سفرهای استانی بطور جدی و مستمر در دولت نهم اتفاق افتاد و در دول قبلی علیرغم اینکه این سفرها وجود داشت؛ اما اولاً مستمر و منظم نبود و ثانیاً در سفرها به همه شهرها و روستاهای استان سر زده نمی شد. در حالی که در دولت نهم حتی به دورافتاده ترین نقاط کشور نیز سر زده شد؛ به نحوی که جایی در کشور نیست که دولت نهم حداقل یک بار به آنجا نرفته باشد. پس بدیهی است این توصیه خاص دولت نهم باشد. اما بصورت کلی اصل عمل به وعده ها و اینکه دولت و مسئولین وعده هائی به مردم بدهند که امکان عملی شدنش باشد و اجتناب از دادن وعده های آرمانی و خیالی که امکانات کشور اجازه برآورده کردنش را نمی دهد؛ این از اصولی است که مقام معظم رهبری مدظله بارها به دولت و مسئولین تذکر داده اند.

● **نقاط قوت** بی‌شک نفس سفرهای استانی و حضور مسئولین درجه یک کشوری، و حضور مستقیم میان مردم و در شهرستان‌ها و دیدن اشکالات و معضلات شهری و تصمیم برای رفع این نواقص، از ایده‌های ماندگار دکتر احمدی نژاد بوده و قابل ستایش است. رهبر انقلاب نیز نفس این اقدام را آرزوی دیرینه خود عنوان کرده و فرمودند « خوشبختانه سرکشی دولت و رئیس جمهور و وزرای محترم به مناطق مختلف کشور، آن آرزوی دیرینه ی ما را به نحو احسان برآورده کرده است». (بیانات در ۱۷ آبان ۸۵) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.۲۹۶۳=php?p=bayanat&id>

● بر طبق آنچه در پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری و ذیل عنوان «فرصت خدمت ماندگار» منتشر شده برخی نتایج سفرهای استانی بدین شرح است:

■ از سال ۸۴ تا اواسط سال ۹۱ مجموع سفرهای استانی، حدود ۳۰۰۰ مصوبه داشته که در برگیرنده ۷۳۰۰۰ پروژه یا اقدام بوده است.

■ از مجموع مصوبات چهار دور سفر تا کنون ۷۳ درصد به طور کامل اجرا و یا در حال اجرا شدن است و ۲۷ درصد در حال پیگیری و طی مراحل مقدماتی است. (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ فرصت خدمت ماندگار)

به غیر از این آمار رسمی، کمتر آمار رسمی موجود است که

تحقق مصوبات سفر در این وزارتخانه نیاز به ۳۱ سال زمان دارد... انجام برخی مصوبات سفر در مدت زمان‌های تعیین شده مقدور نیست» (خبرآنلاین؛ ش‌خبر ۵۶۷۸۰)

● پس از اعلام برخی آمارها از سوی دولتین، برخی از مجلسیان طرحی در جهت تحقیق و تفحص از سفرهای استانی مطرح کردند که موافقان و مخالفانی داشت؛ به هر تقدیر این طرح که در شهریور ۸۸ در مجلس مطرح شده بود، به دلایلی تصویب نشد و رأی نیاورد. به عنوان نمونه یکی از نمایندگان موافق این طرح در مجلس عنوان کرد: «متأسفانه با کمال تأسف ما شاهد یکسری آمارهای غیرواقعی در ارتباط با این مصوبات سفرهای استانی هستیم. مثلاً هنگامی که به مسئولین استانها مراجعه می‌کنیم حالا در آمارهای خودشان هم اعلام می‌کنند که (۹۰) درصد یا صددرصد مصوبات محقق و عملی شده اما این صددرصد مصوباتی که معمولاً مسئولین اعلام می‌کنند یا مثلاً بیش از (۹۰) درصد اعلام می‌کنند که عملی شده ما این را در مقام عمل و اجراء نمی‌بینیم، بیشتر در همان آمارها و بر

<http://www.magiran.com/npview.2528360=asp?ID>

با این حساب، نمی‌توان حرف مسئولین دولتی را پذیرفت که ۱۰۰ درصد یا ۹۹ درصد مصوبات دولت در دور اول سفرهای استانی اجرایی شده است!! البته این ادعاهای مسئولین دولتی با واکنش شدید نمایندگان ملت رو به رو شد که نسبت به این آمار تشکیک جدی به عمل آوردند. (قانون آنلاین؛ ش‌خبر ۳۰۰۵)

● در سوی دیگر این آمارهای دولتی، نهادهای دیگری هستند که به اظهار نظر درباره مصوبات سفرهای استانی پرداخته‌اند. مصطفی پورمحمدی رئیس سازمان بازرسی کل کشور، درباره برخی مصوبات سفرهای استانی عنوان می‌کند: «مصوبات سفر تعهدات بیشتر و خارج از توان دولت است که در اندازه توان مالی و محدوده زمانی تعیین شده نیست و اغلب این مصوبات روی زمین می‌ماند و با تاخیر پروژه‌ها مواجه می‌شود... با بررسی در یکی از وزارتخانه‌ها و با توجه به بودجه واگذار شده برای

آنها چنین اختلالی وجود داشته باشد. لذا باید خیلی بادقت و احتیاط و وسواس، این مصوبات - بخصوص وعده هایی که به مردم داده میشود - تعقیب بشود و پیگیری بشود.» (بیانات در ۲

روی کاغذهایی است که مسؤولین اجرایی در استانها، شهرستان اعلام می کنند اما نمود عینی آن را کسی نمی بیند؛ بهرحال این مسایل، مسایلی نیست که ما با دید سیاسی بخواهیم مطرح کنیم... بحثی که الان وجود دارد این است که عملی نشدن مصوبات سفرهای استانی یک نوع بی اعتمادی را نسبت به وعده های مسؤولین اجرایی پدید آورده و ما می خواهیم بررسی کنیم ببینیم دلیل عدم اجراء وعده هایی که داده شده چیست، چه موانعی وجود دارد؟» برای مشاهده نطق مخالفین و موافقین این طرح می توان به سایت معاونت حقوقی مجلس به آدرس زیر رجوع کرد:

<http://hvm.ir/print.27015=asp?id>

شهریور ۸۷) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.4009=php?p=bayanat&id>

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر انقلاب همچنین به مسؤولین تذکر دادند که « تعهدات را با مقدرات تنظیم کنید و به مطالبات و توقعات ناممکن دامن نزنید... از این اطمینانی که مردم به شما دارند، بیشترین استفاده را بکنید. آن جایی که واقعاً ممکن نیست، آن جایی که درست نیست و آن جایی که کار نشدنی است، به مردم صریح بگویید؛ بگویید این کار نمیشود و با امکانات کشور سازگار نیست؛ مردم از شما قبول میکنند. من در یک مورد خاصی به آقای رئیس جمهور گفتم این مورد را به مردم بگویید نمیشود؛ حتی اگر پیش از شما هم وعده ای داده شده و حالا شما می بینید عملی نیست، به مردم بگویید آقا عملی نیست. مردم هم می پذیرند.» (بیانات در ۶ شهریور ۸۵) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.2930=php?p=bayanat&id>

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر معظم انقلاب بارها نسبت به عملی شدن مصوبات سفرهای استانی تذکر و هشدار دادند که مبادا بدانها تنها به آمارهایی که به شما ارائه می شود، اکتفا کنید. رهبر انقلاب درباره این سفرها و مصوبات آنها فرمودند که از مسائلی که باید دولت بدان اهتمام ورزد «یکی مسأله ی پیگیری مصوبات است؛ بخصوص مصوبات سفرها و وعده هایی که داده میشود. شما به جایی مسافرت میکنید؛ مثلاً گفته میشود دولت صد یا دویست مصوبه برای آن جا داشت؛ باید به طور جد دنبال کنید که اینها تحقق پیدا بکند. خب، میدانید که بنده در زمینه ی آمارگیری و آمادگی زیرمجموعه ها به مسئولان بالا، تجربه ی طولانی ای دارم - هم در دوره ی ریاست جمهوری، هم بعد از آن - زیاد اتفاق افتاده که می آیند و گزارش میدهند که آقا! این کار شد، این کار شد، این کار شد! وقتی انسان نزدیک می رود، می بیند که گزارش دروغ نیست، اما درست هم نیست. یک نکته ای در این هست؛ به شما دروغ نگفته اند، اما آنی که شما میخواهید، اتفاق نیفتاده و انجام نگرفته است! پس مواظبت کنید که آن چیزی که شما میخواهید، انجام بگیرد. گزارشهای مکتوبی که همراه با آمار و ارقام به ما میدهند، ممکن است در

۶. عدم غفلت از اقدامات و برنامه‌های بلند مدت

انسان حال را ببیند، ولی آینده را نبیند؛ موارد نقد را مشاهده کند، ولی کارهای بلندمدت را نبیند، آفت بزرگی برای عقل و سعادت انسان خواهد بود.» ایشان همچنین در اردیبهشت ۷۰ در دیدار وزیر آموزش و پرورش و معلمان نمونه کشور با اشاره به لزوم اصلاح همه برنامه‌های آموزش و پرورش کشور و البته با اشاره به اینکه تلاش‌های زیادی انجام شده است می‌فرمایند: «ما در طول سال‌های تأثیر تربیت اروپایی، لطمه‌های زیادی دیدیم، که جبران‌ش جز با یک مجاهدت بلندمدت امکان‌پذیر نیست.» همچنین ایشان در همان سال در دیدار

● **ره‌نمود رهبر** ولی معظم فقیه: نکته‌ی مهم دیگر این است که از برنامه‌ها و اقدام‌های بلندمدت به خاطر مشکلاتی که به صورت جاری و روزمره و همین‌طور متعاقب یکدیگر برای دولت مطرح می‌شود، غفلت نشود. همان‌طور که گفتیم، مطالبات متراکم از گذشته زیاد هست، که حالا یا کوتاهی شده یا نتوانسته‌اند یا به

در دیدار با اعضای شورای فرهنگی، اجتماعی زنان می‌فرمایند ریشه نابسامانی‌ها در خانواده‌ها را پیدا کنید و برای رفع آن برنامه‌های بلندمدت بریزید.

ایشان در شهریور ۷۷ نیز در دیدار هیئت دولت به لزوم برنامه‌ریزی بلندمدت برای رسیدن به آنچه که در این مجموعه به عنوان سیاست اعلام شده است؛ اشاره می‌کنند. همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۲ با اشاره به اینکه کارها دولت به نحو کلی دو قسم هستند: کارهای روزانه و کارهای بلندمدت به لزوم انجام هر دو نوع کار توصیه می‌کنند.

هر دلیل دیگر انجام نگرفته و مردم آنها را می‌خواهند؛ اما این موجب نشود که ما از کارهای مهم و زیربنایی و بلندمدت غفلت کنیم. توجه به اقدامات و برنامه‌های بلندمدت، در مواردی از رفتار دولت محمود محمود احمدی‌نژاد به چشم می‌خورد که می‌توان به این فهرست اشاره کرد:

● **توصیف شاخص** لزوم توجه به برنامه‌های بلندمدت نیز از توصیه‌های دیگر رهبری است. ایشان در سال ۶۸ در مراسم بیعت روحانیون و دیگر ائمه‌ها از استان اصفهان می‌فرمایند: «اگر

● در کنار توجه به برخی طرح‌های بلند مدت، متاسفانه دولت در زمینه برخی مسائل کلان کوتاهی کرده و یا به دنبال راه حل‌هایی می‌گشت که کم عمق بوده و درمان مقطعی محسوب می‌شد.

■ به طور مثال دولت در قبال مسئله بیکاری اقدام جدی‌ای انجام نداد و طرح خاص و بلند مدتی از دولت دیده نشد. دولت حتی تلاش کرد تا مدت بیمه بیکاری را نیز کاهش دهد که با مخالفت نمایندگان ملت مواجه شد. (عصرایران؛ ش‌خبر ۲۳۵۳۶۳)

■ طرح بنگاه‌های زود بازده یک طرح مقطعی و تقریباً ناموفق بود که قرار بود درباره حل مسئله بیکاری درمان محسوب شود، ولی چنین نشد. تبلیغات زیادی در ابتدا درباره موفقیت این طرح صورت گرفت اما گذشت زمان نشان از پایانی غم‌انگیز برای این طرح داشت. مرکز پژوهش‌های مجلس در بررسی این طرح درباره کارنامه طرح بنگاه‌های زودبازده آورده است: «برآیند آمار و ارقام و اطلاعات احصا شده حکایت از این دارد که سیاست اشتغالزایی دولت در قالب گسترش طرح‌های زودبازده با موفقیت همراه نبود و میزان انحراف طرح مذکور از اهداف اشتغال زایی، بیش از ۶۰ درصد است. همچنین با توجه به گزارش سازمان بازرسی کل کشور و بانک مرکزی در زمینه عملکرد منابع و تسهیلات پرداختی به این طرح تا پایان سال ۱۳۸۷ و به خصوص عملکرد تعداد طرح‌های بهره برداری رسیده در سال‌های اخیر در سطح ۷۰ درصد و افزایش معوقه‌های بانکی از این محل در سال‌های اخیر، می‌توان نتیجه گرفت که تا پایان سال ۱۳۹۰ تقریباً ۳۰ درصد از منابع و تسهیلات پرداخت شده به طرح‌های زودبازده بدون عملکرد بوده یا منحرف شده است.» (روزنامه دنیای اقتصاد، ۹ آذر ۹۱)

همچنین ایشان در سال ۸۹ در دیدار جوانان استان قم با اشاره به اینکه دشمن برای ما برنامه بلند مدت دارد می‌فرماید: «اگر قبول داریم که جبهه‌ی دشمن برای کشور ما و انقلاب ما برنامه‌ریزی بلندمدت دارد، پس ما هم باید برنامه‌ریزی بلندمدت داشته باشیم.»

● نقاط قوت

توجه به برنامه‌هایی زیر بنایی و بلند مدت از جمله اقدامات نیکویی است که در موارد متعدد و کلانی به چشم می‌خورد:

- طرح مسکن مهر
- طرح هدفمندی یارانه‌ها
- طرح سهمیه بندی بنزین

این طرح‌ها از اقدامات بلند مدت و کلان دولت هستند، که دولت دکتر احمدی نژاد با شجاعت آن‌ها را به مرحله اجرا در آورد. و توضیح درباره اهمیت آنها پیش‌تر بیان شد.

● نقاط ضعف

هر کدام از این طرح‌های مثبت و سازنده فوق‌الذکر، در مرحله اجرا دچار مشکلاتی شدند که ناشی اغلب ناشی از سوء مدیریت‌ها بود و باید به دنبال بهبود آن کوشیده می‌شد، که متاسفانه در برخی موارد چنین نشد.

۷. پستوانه کارشناسی کارها

رهنمود رهبر

حضرت آیت‌الله خامنه‌ای: نکته ی بعدی، مسئله‌ی کار کارشناسی است. من بارها در دولتهای قبل و شاید با بعضی از شما دوستان هم در جلسات خصوصی و غیر خصوصی گفته ام که گاهی کارشناسی های مغرضانه، پوست خریزه زیر پای مسئولان است. به عنوان یک کارشناس یک کاغذ را روی میز انسان میلغزانند و این میشود یک سندی که آدم باید دنبالش برود؛ اما آدم نمی فهمد از کجا آمده است. من از این قبیل دیده ام. اما این یک روی قضیه است؛ روی دیگر قضیه این است که همه به کار کارشناسی احتیاج داریم. کار بدون کارشناسی، ابر و عقیم و خنثی خواهد بود. این حرف موجب نشود که ما به کار کارشناسی بی اعتنایی کنیم. کارشناسان صادق و خوب در دستگاهها و مجموعه ی ظرفیت عظیم انسانی کشور هستند؛ حتماً از نظر کارشناسی این افراد صادق و مؤمن استفاده کنید. کار بدون کارشناسی نباید انجام بگیرد. وجود عقبه کارشناسی برای اقدامات دولت، که مورد تأکید رهبر انقلاب نیز هست، مصادیقی در رفتار دولت داشته که نشان از وجود یا عدم کار کارشناسی در برخی موارد دارد که بدانها اشاره می کنیم:

توصیف شاخص

ایشان در اولین دیدار هیئت دولت هشتم از لزوم انتخاب تیم مشاوران و معاونانی که کار را بشناسد صحبت می کنند و می فرمایند بدنه مدیریتی وزارت خانه باید کارشناس باشند. معظم له در دیدار هیئت دولت در سال ۸۶ ضمن تأکید بر کار کارشناسی و رد تهمت برخی ها نسبت به دولت که کارها بدون کارشناسی است؛ توصیه اکید می کنند که در کارها خصوصاً کارهای مبنائی و عمیق حقیقتاً مسأله کارشناسی جدی گرفته شود.

نقاط قوت

قطعا طرح‌های کلان و بلند مدتی که توسط این دولت در عرصه اقتصادی انجام شد، عملاً بدون وجود کار کارشناسی سنگین و جدی، امکان اجرا پیدا نمی کرد؛ هر چند که ممکن است برخی از این طرح‌ها در مقام اجرا با مشکلات و سوء تدبیرها و عدم مدیریت صحیح روبه‌رو شده باشد، اما فارغ از این ایرادات، نفس این طرح‌های کلان مورد تقدیر و تمجید بوده و وجود عقبه کارشناسی جدی برای آنها نیز غیر قابل انکار است. هر چند تفصیل برخی از این طرح‌ها پیش تر مورد بررسی قرار گرفته است، ولی باز هم جهت یاد آوری این اقدامات، بدانها به اختصار اشاره می کنیم:

اصل هدفمندی یارانه‌ها؛ که بی شک انجام چنین طرح کلان و عظیمی بدون وجود کار کارشناسی عظیم امکان اجرا نمی یابد. محسن رضایی از این طرح به عنوان یک طرح ملی یاد کرده و عنوان می کند « هدفمند کردن یارانه‌ها به عنوان یک اقدام ملی در کشور مطرح است و سال‌ها روی این طرح بزرگ کار شده است؛ (فارس؛ ش خبر ۰۸/۰۴/۸۹) قطعاً هم اجرای چنین طرح بزرگی نیاز به کار کارشناسی چندین ساله دارد. (روزنامه ابتکار؛ ۲۷ مهر ۸۸)

تحول مدیریت بنزین در ایران؛ این طرح که در دولت احمدی نژاد آغاز شد، با طرح سهمیه بندی بنزین کلید خورد؛ از آنجا که ایران در

آستانه تحریم بنزین توسط غربی‌ها قرار داشت، تلاش شد تا از طرفی بنزین در داخل کشور تولید شود، و از طرفی هم بنزین مورد نیاز از کشورهای دوست خریداری شود، تا احتمال ایجاد بحران در کشور نیز کاهش یابد. همچنین تشویق خودروها به استفاده از سوخت‌های جایگزین بنزین از دیگر اقدامات این دولت در عرصه بنزین و سوخت بود. این طرح نیز دارای پستوانه کارشناسی عظیمی بود که باعث کاهش اشتباهات و افزایش ضریب موفقیت آن می گردید. (بولتن نیوز؛ ش خبر ۴۶۵۹۳)

اصل طرح مسکن مهر نیز، دارای زمینه کارشناسی سنگین برای اجرا بود که پس از مدت‌ها کار کارشناسی، این طرح در دولت احمدی نژاد به عرصه ظهور رسید. البته این طرح در اغلب شهرستان‌ها بهتر از تهران عملی شد و در تهران موفقیت چشمگیری نیافت. با این وجود عقبه کارشناسی این طرح نیز مشهود است.

صندوق مهر امام رضا (ع) که بر اساس حمایت از اشتغال و ازدواج جوانان و ... تاسیس شد، از جمله اقداماتی است که نفس آن اقدام نیکویی محسوب می گردد.

اما در کنار این اقداماتی که دارای عقبه کارشناسی جدی بود، اتفاقاتی نیز در دولت و رفتار رئیس جمهور رخ داده که نشان می دهد در بسیاری از مواقع، چندان هم کار کارشناسی برای برخی تصمیمات دولت و انتصابات مهم وجود ندارد.

نقاط ضعف

برخی اقدامات شتابزده که پیش تر ذکر کردیم از جمله مصادیق عدم کار کارشناسی در کارهاست که از ذکر مجدد آنها پرهیز می کنیم. (ر.ک « سرعت و دقت»، چهارمین توصیه رهبر انقلاب به دولت)

کمرنگ شدن رابطه رئیس جمهور و دولت با نخبگان از دیگر مصادیق این امر است که احتمال عدم کار کارشناسی در بسیاری از تصمیمات را قوت می بخشد.

اصرار بر اجرای مرحله دوم هدفمندی یارانه‌ها، علیرغم مخالفت بخش وسیعی از نخبگان کشور با زمان و نحوه اجرای آن، از دیگر مصادیق اصرار بر اعمال غیر کارشناسانه است.

عزل و نصب‌های بسیار گسترده ای در این دولت رخ داد که نشان از عدم کار کارشناسی در مرحله نصب و عزل اعضای کابینه است. به نمونه‌هایی از این عمل پیش تر اشاره شد؛ در اینجا به یک نمونه عزل و یک نمونه نصب بدون کار کارشناسی اشاره می کنیم.

مصطفی پورمحمدی، نخستین وزیر کشور احمدی نژاد در دولت نهم، نحوه انتخاب خود به عنوان وزیر کشور را این گونه شرح می دهد:

« وی در ادامه با اشاره به بی نظمی در اقدامات احمدی نژاد در چینش کابینه گفت: پس از پیروزی آقای احمدی نژاد در انتخابات، چند بار از دفتر ایشان تماس گرفتند که آقای احمدی نژاد می خواهد شما را ببیند. در آن جلسه ایشان گفتند که من رفتم خدمت رهبری و برای وزارت اطلاعات چون باید نظر آقا را جلب کنم افرادی را مطرح کردم و نظر ایشان روی شماست. من گفتم اگر نظر رهبری این است من حرفی ندارم

ریاست جمهوری؛ ش خبر ۴۴۱۰۸

باید پرسید چه گونه شد که وزیری که نمره بیست از رئیس جمهور گرفته بود و به گفته معاون اول، از حمایت ویژه رئیس جمهور برخوردار است و تا زمانی که رئیس جمهور باشد، او نیز خواهد ماند؛ به یک باره نه تنها تذکر نگرفت، که یکبار از نمره بیست، به نمره زیر ۱۰ رسید و مردود شد؟؟

● فارغ از این تصمیمات خلق الساعه و غیر کارشناسی، برخی شواهد غیر قابل انکار از روند غیر کارشناسی در تصویب برخی مصوبات دولت خبر می دهد. به یک نمونه آن که از رسانه ملی هم پخش شد اشاره می کنیم:

■ در قسمتی از دیدار رئیس جمهور با بازنشستگان که از رسانه ملی پخش شد، رئیس جمهور اعلام کرد ۱۰۰ میلیارد تومان برای یک موضوع مربوط به بازنشستگان اختصاص خواهد داد.

طبق این فیلم دکتر احمدی نژاد بعد از طرح یک مشکل در جلسه پرسید: ۱۰۰ تا سه؟ و بعد از پاسخ مثبت، شاید برای دل خوش کردن آنها، اعلام کرد یک صد میلیارد برای ... می دهد و همه کف زدند؛ بعد هم گفت: آیا رای اینها مهم تر از رای ۲۱ وزیر نیست؟ همه تایید کردند. بعد هم رئیس جمهور گفت تصویب شد. (انتخاب نیوز؛ ش خبر ۸۳۷۵۷)

● تصمیم یکباره مبنی بر جدایی شهر «ری» از تهران، از دیگر تصمیمات غیر کارشناسی دولت و رئیس جمهور است، که در نهایت با دخالت نهادهای قانونی، چندی پیش متوقف شد. دلایل مختلفی مبنی بر نامناسب بودن این تصمیم و غیر کارشناسانه بودن آن ارائه شده است. برای مشاهده برخی از بحث‌ها پیرامون مخالفت با این موضوع می توان به این آدرس مراجعه کرد:

<http://www.yjc.ir/fa/news/4052443>

● نداشتن برنامه مدون و عقبه کارشناسی برای دریافت نامه‌های مردم در سفرهای استانی، باعث شد که این طرح علیرغم اینکه با استقبال چشمگیری هم از سوی مردم روبه‌رو شد، عملاً به تعطیلی کشیده شد. بر اساس آنچه منتشر شده بود، بیش از ۲۰ میلیون نامه در طی ۹۹ سفر استانی از سوی مردم داده شده بود، (قانون آنلاین؛ ش خبر ۲۶۰۸۰) اما به علت نداشتن برنامه کارشناسی مدون در عقبه این طرح، عملاً به تعطیلی رسید؛ به گونه‌ای که بنا شد ادامه سفرهای استانی بدون گرفتن نامه از مردم انجام شود. (تابناک؛ ش خبر ۸۰۶۳۱)

● **ارزیابی از نگاه رهبری** یکی از علل ضعف کارهای کارشناسی مساله عدم استقلال وزرا و زیر مجموعه است؛ به تعبیر رهبر معظم انقلاب اسلامی: «نظارت رئیس جمهور نسبت به وزرا، با استقلال وزرا در کارشان نباید تنافی پیدا کند. چون وزرا مسئولیت قانونی دارند و از مجلس رأی اعتماد گرفته‌اند و باید استقلال داشته باشند. لیکن این نظارت حتی در مورد وزرا هم وجود دارد. استقلال عمل آنها محفوظ، اما نظارت رئیس جمهور هم با شدت تمام بایستی انجام بگیرد.» (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) قابل دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?php?p=bayanat&id>

هر چند که خودم خیلی مایل نبودم. بعد هم شدم عضو کارگروه گزینش و ارزیابی وزرا. در جلسات چند نفر برای وزارت کشور پیشنهاد شدند و آقای احمدی نژاد نپسندید. در یکی از جلسات، آقای احمدی نژاد دو بار گفتند اسم پورمحمدی را برای وزارت کشور هم بنویسید. من شوخی و جدی گفتم من موافق نیستم و نمی‌آیم. سرانجام دو شب قبل از اینکه لیست برود مجلس، یعنی جمعه شب ساعت ۱۰ که قرار بود یکشنبه لیست به مجلس برود آقای زریبافان تماس گرفتند و گفتند که آقای احمدی نژاد گفتند برنامه‌تان را برای وزارت کشور بنویسید! پرسیدم چی؟ گفتند دیگر قطعی شد برای وزارت کشور. گفتم حالا من چطور تا پس فردا برنامه آماده کنم؟ گفت دیگر آقای احمدی نژاد تصمیم گرفته و من نمی‌دانم. پور محمدی ادامه داد: بعد شنیدیم آقای احمدی نژاد خدمت مقام معظم رهبری می‌رسند و مشکل خودشان را برای وزارت کشور مطرح می‌کنند و بعد هم بنده را پیشنهاد می‌دهند که آقا هم نظرشان موافق بود. بعد مشکل برای وزارت اطلاعات پیش می‌آید و آقای احمدی نژاد می‌گویند که ما نظرم‌ان روی آقای محسنی اژه‌ای است ولی خودشان زیر بار نرفتند و باز ظاهراً قرار می‌شود که از ایشان دعوت شود به حضور مقام معظم رهبری برسند و آقا در آن دیدار به ایشان تأکید کنند که بپذیرد. این اتفاق روز شنبه انجام شد. یعنی فردای آن روز که به من اطلاع دادند. صبح شنبه من به دفتر کارم در بیت مقام معظم رهبری رفتم و از آنجا تماس گرفتم با وزارت کشور و گفتم برنامه‌های وزرای سابق را برایتان بفرستید. می‌خواستم ببینم برنامه‌های وزارت کشور چگونه است؟ چون اصلاً ذهنم آماده برای وزارت کشور نبود. شروع کردیم به برنامه نوشتن اما تا روز یکشنبه آماده نشد.» (رجانیوز؛ ش خبر ۱۲۱۳۴۱)

این تنها یک نمونه از انتصابات دکتر احمدی نژاد بدون کار کارشناسی جدی است! در ادامه نگاهی خواهیم داشت به یکی از برکناری‌های وزرا توسط احمدی نژاد:

■ رئیس جمهور در یک کنفرانس مطبوعاتی در مهرماه و دومه پیش از برکناری خانم دستجردی، در پاسخ به سوالی درباره اعضای زن کابینه خود پاسخ داد: اگر بخواهم نمره بدهم، بیست می‌دهم؛ و مشخصاً مقصود وی، خانم دکتر مرضیه وحید دستجردی بود؛ پس از دو ماه، و پس از مطرح شدن شایعاتی مبنی بر برکناری وزیر بهداشت، محمدرضا رحیمی، معاون اول رئیس جمهور، عنوان کرد که «دولت همه را حمایت می‌کند ولی خانم وحید دستجردی را ویژه حمایت می‌کند چون ایشان اولین وزیر خانمی است که وارد وزارتخانه شده و موفق عمل کرده است و من نمره بالایی به ایشان می‌دهم... دولت و رئیس‌جمهوری تلاش خود را در حمایت از خانم دستجردی دریغ نخواهد کرد و نباید به شایعات توجه کرد... اکنون می‌گویم تا آقای احمدی نژاد هست خانم دستجردی هم هست»؛ (فارس؛ ش خبر ۱۳۹۱۰۹۲۶۰۰۵۰۸) شب قبل از برکناری وزیر بهداشت، سخنگوی دولت در پاسخ به سوالی در مورد ادامه کار دکتر وحید دستجردی پاسخ داد: ایشان با سیاست‌های دولت فعلاً بر سر کار هستند؛ به یکباره فردا ظهر این اظهار نظر، خانم دکتر دستجردی از مسئولیت وزارت بهداشت برکنار شد. آن‌هم به شکلی که بی‌سابقه بود؛ رئیس جمهور در حکم سرپرست جدید، کوچکترین تشکری از تلاش‌های خانم دستجردی نکرد!! (پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری، ش خبر ۴۴۱۰۵) البته احمدی نژاد پس از چند ساعت از صدور این حکم، در یک نامه دو خطی از «از تلاش‌ها و خدمات» دکتر وحید دستجردی تشکر کرد. متن نامه خود گویای نارضایتی شدید احمدی نژاد است. (پایگاه اطلاع رسانی

۸. لزوم تعامل قوا

● ره‌نمود رهبر

مهم است - مسئله‌ی تعامل یا قواست. بالأخره شما و مجلس و قوه‌ی قضائیه یک واحدید و یک کل هستید؛ ناچار باید با هم تعامل کنید. این هم نمی‌شود که این قوه تقصیر را بر گردن آن قوه بیندازد و آن قوه تقصیر را بر گردن این قوه بیندازد. بالاخره در مجموع، حالا بنده که بر حسب قانون مسئولیت تنظیم قوا را بر عهده دارم، وقتی این طور می‌بینم، به این نتیجه

میرسم که یک خُرده تقصیر این قوه است و یک خُرده تقصیر آن قوه است. وقتی که این طوری شد، طبعاً یک ذره این باید جلو بیاید، یک ذره آن باید جلو بیاید. بدون هماهنگی با قوای دیگر، شما نمیتوانید کار را پیش ببرید و حتماً بایستی این تعامل و هماهنگی و اعتماد را به وجود آورید؛ که این اعتماد از یک طرف، اعتماد از طرف دیگر را هم به وجود بیاورد. البته بدیهی و طبیعی است که وقتی انسان با یک طرفی میخواهد تعامل کند که در آن طرف هم اراده‌های مختلفی وجود دارد، نباید انتظار داشته باشد که همه‌ی اراده‌ها و زبانها در آن طرف، به این اعتماد و خوش اخلاقی ای که شما نشان دادید، توجه کنند؛ نه، حالا بالاخره یک گوشه‌ای هم یک صدایی در می‌آید. اما اصل را بر این باید گذاشت؛ هم آنها باید به شما اعتماد کنند، هم شما باید به آنها

اعتماد کنید. میثاق همه‌ی ما قانون اساسی است و یک وظایف تعریف شده‌ی در قانون اساسی کشور وجود دارد. یک کاری بر عهده‌ی مجلس است که باید انجام بدهد، دولت ناگزیر بایستی از آن تبعیت کند. اختیاراتی هم بر عهده‌ی دولت گذاشته شده است، مجلس و قوای دیگر حق ندارند در آنها دخالت کنند. هر کدام یک محدودیت و مسئولیت تعریف شده‌ای دارند و بر اساس همین بایستی تعامل داشته باشید. بالاخره قانون و مجلس و اینها اهمیت کمی ندارند.

اهمیت تعامل با سایر قوا و پرهیز از اختلاف با سران قوا، و نکشاندن این اختلافات به میان مردم، از دستورات صریح و همیشگی رهبر انقلاب به دولت‌ها و همچنین دولت احمدی نژاد است؛ رفتار رئیس جمهور در قبال این دستور ولی امر را در موارد زیر می‌توان مورد بررسی قرار داد:

● توصیف شناخص

این مسأله و خصوصاً تعامل و همکاری بین دو قوی مقننه و مجریه نیز از جمله مسائلی است که همواره مورد تأکید معظم

بوده است. برای نمونه ایشان در خرداد ۷۳ در دیدار نمایندگان مجلس از لزوم همکاری بین دولت و مجلس صحبت می‌کنند و اینکه مجلس باید کمک دولت باشد و پشتیبان دولت؛ چون عقال و ترمز دست مجلس است. ایشان در سال ۸۰ نیز در جمع کارگزاران نظام از اختلافات بی‌اساس و بی‌مبنا بین مسئولین کشور به عنوان یکی از مشکلات اساسی کشور یاد می‌کنند؛ که مانع از انجام خیلی از کارها می‌شود و به مسئولین توصیه می‌کنند که اختلافات را علاج کنند. در جمع کشاورزان در همان سال نیز ایشان راه حل مشکلات کشور را همکاری و تعامل قوا با یکدیگر می‌دانند و از مسئولین می‌خواهند که به دلیل مشکلات جزئی همدیگر را تضعیف و

تخریب نکنند. ایشان همچنین در دیدار هیئت دولت در سال ۸۳ به دولت و مسئولین توصیه می‌کنند که از مناقشات بی‌حاصل پرهیز کنند. در دولت آقای احمدی نژاد نیز در دیدار سال ۸۶ هیئت دولت ضمن اشاره به این نکته که رابطه و تعامل قوه مجریه با دو قوه مقننه و قضائیه رابطه خوبی است؛ توصیه می‌کنند که این تعامل و روابط باید در بدنه تقویت شود. در عین حال هم دولت هم مجلس نباید از وظایف قانونی خویش کوتاه بیایند و عدول کنند؛ اما باید روح تعامل و خیرخواهی بین قوا حاکم باشد. در دیدار هیئت دولت در سال ۸۷ نیز از لزوم تعامل با دو قوه دیگر در دیدار هیئت دولت به عنوان یکی از توصیه‌ها یاد می‌کنند. معظم له در دیدار هیئت دولت سال ۹۰ نیز فرمودند که قوا باید با هم تعامل داشته باشند و به عنوان یک توصیه به قوه مجریه می‌فرمایند

در جاهائی که می‌شود کوتاه آمد؛ کوتاه بیایید و این هیچ عیبی ندارد و توصیه بعدی نیز تشکیل جلسه بین سران قوا بود چون خیلی از مسائل و اختلافات در این جلسات حل می‌شود. همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۹۱ ضمن توصیه به لزوم وحدت و انسجام ملی می‌فرمایند: «ما حالا اینقدر این قضیه را تکرار کردیم که کأنه الفاظ دارد خاصیت‌های خودش را در افاده‌ی معنا از دست می‌دهد»، همچنین ایشان توصیه می‌کنند که مدام تقصیرها را گردن همدیگر نیندازیم.

● نقاط ضعف

متأسفانه رئیس جمهور از همان ابتدای دوره ریاست جمهوری خود، در موارد متعددی با سران و مسئولین کشور را دچار اختلاف شد و از آن بدتر اقدام به رسانه‌ای کردن آنها می‌کرد. معمولاً رسانه‌ای شدن این اختلافات توسط رئیس جمهور رخ می‌داد. به یکی از اختلافات رئیس جمهور با مجلس هفتم پیش‌تر اشاره کردیم؛ امری که به سبب دخالت احمدی نژاد در فعالیت مجلس و شورای نگهبان رخ داد.

● البته مسئله تعامل رئیس جمهور با مجمع تشخیص مصلحت نظام و عدم حضور در جلسات این مجمع را دیگر مورد بررسی قرار نمی‌دهیم؛ چون آن را قوه‌ای در کنار قوای دیگر نمی‌بینیم؛ اما به همین مقدار بسنده می‌کنیم که ریاست محترم جمهور این بدعت را ایجاد کرد که اهمیتی برای جلسات مجمع تشخیص مصلحت قائل نبود و به دلایلی که یکی از مهم‌ترین آنها ریاست آیت‌الله هاشمی رفسنجانی بر آن بود از حضور در این جلسات امتناع می‌کرد. احمدی نژاد همچنین به صراحت درباره مجمع تشخیص مصلحت نظام عنوان کرد: «نمی‌شود عده‌قلبلی بگویند که مصلحت ملت را ما تشخیص می‌دهیم». (پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری؛ ش خبر ۴۳۶۸۹)

● اتفاقات روز استیضاح وزیر کار در مجلس - که به حق نام یکشنبه سیاه را به خود اختصاص داد از مصادیق بارز عدم تعامل با قوای دیگر از سوی رئیس جمهور است. رئیس جمهور نه تنها به دنبال تعامل با قوه مقننه نبود، بلکه به دلایل اثبات نشده و بر اساس ادعاهایی، اتهاماتی را هم متوجه رئیس قوه مقننه و هم رئیس قوه قضائیه ساخت. این رفتار رئیس جمهور که از سوی رهبر معظم انقلاب «خلاف شرع، خلاف قانون، و هم خلاف حقوق اساسی ملت» توصیف شد از مصادیق بارز و آشکار عدم توصیه رهبری مبنی بر تعامل با قوای کشور است. پیش‌تر از اتفاقات این روز تلخ مطالبی نگاشته شد.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** رهبر معظم انقلاب درباره لزوم حل اختلافات سران قوا و دلیل اصرارشان بر جلسات سران قوا به هیات دولت فرمودند: «نکته‌ی آخر هم این است که مسئله‌ی همکاری قوا را حل کنید. من هم غالباً به قوا سفارش می‌کنم؛ اما حالا شما که قوه‌ی مجریه هستید و اینجا حضور دارید، به شما باید سفارش کنم. هر چه می‌توانید، در آن جاهایی که میشود کوتاه آمد، کوتاه بیایید؛ چه اشکالی دارد؟ آنجائی که میشود تبیین کرد، تبیین کنید. آنجائی که میشود با ایجاد ارتباطات دوستانه، مسئله را حل کرد، اینجوری حل کنید. چرا من اینقدر بر تشکیل جلسه‌ی رؤسای قوا اصرار می‌کنم؟ وقتی که جلسه‌ی رؤسای قوا تشکیل بشود، خیلی از این مشکلات حل میشود. در جلسات روبه‌رو، با همدیگر می‌نشینند حرف می‌زنند؛ این کار خیلی از مشکلات را حل میکند؛ این تجربه‌ی ماست از گذشته. گیرم که حالا برخی از راه‌های گوناگونی هم که دوستان رفتند، به نتیجه نرسیده باشد؛ اما خوب، راه‌های دیگری وجود دارد. بالاخره اختلاف سلیقه‌ها یا اختلاف برداشته‌ای از قانون را اینجوری باید حل کرد. کاری کنید که این ارتباط، ارتباط صمیمانه‌ای بشود. اگر چنانچه یک رفتاری را مشاهده می‌کنید که این رفتار را از آن طرف دیگر نمی‌پسندید، یک مراجعه هم به خودمان بکنیم، ببینیم آیا ما در آن فضای سنگینی که اشاره می‌شود، مثلاً تأثیری داشته‌ایم یا نداشته‌ایم. مراقبت بکنیم؛ اگر ما تأثیر داشتیم، آن را برداریم.» (بیانات در ۶ شهریور ۹۰) (دسترس‌ی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۵۱۴>

یکی دیگر از این موارد نامه تند احمدی نژاد به غلامعلی حداد عادل رئیس مجلس وقت و علنی کردن اختلاف با مجلس بر سر ابلاغ قوانین بود که در نهایت به نامه نگاری با مقام معظم رهبری و پاسخ ایشان انجامید. (پارسینه؛ ش خبر ۲۹)

● اختلاف با شورای نگهبان و متاسفانه علنی کردن آن از سوی احمدی نژاد از دیگر مصادیق عدم تعامل با قوا و رسانه‌ای کردن اختلاف سران و مسئولین است. در این ماجرا، پس از علنی شدن نامه احمدی نژاد، آیت‌الله جنتی در نامه‌ای از رئیس جمهور محترم به خاطر علنی کردن نامه به شورای نگهبان گلایه کرده و به وی خاطر نشان ساختند که «نامه شماره ۵۸۱۴۴ مورخ ۱۳۸۹،۳،۱۶ جناب‌عالی که علی‌رغم انتظار مادر رسانه‌ها نیز منتشر گردید و اصل و موضوع نامه در جلسه مورخ ۸۹،۳،۱۹ شورای نگهبان مطرح گردید.» و در باب اصرار رئیس جمهور در دخالت در وظایف دیگر قوا تذکر داده شده است: «علاوه بر اینکه مستفاد از اصل ۱۱۳ قانون اساسی این نیست که رئیس جمهور محترم بتواند در مصادیق و جزئیات وظایف و اختیارات مسئولان مختلف نظام دخالت کند.» آفتاب نیوز؛ دسترس‌ی در: <http://aftabnews.html.ala2.ir/vdcssqsx2bqx18>

● علنی کردن نامه نگاری با آیت‌الله آملی لاریجانی در مورد بازدید از زندان و موارد دیگر به مساله‌ای بین‌المللی و آشکار برای جمهوری اسلامی ایران تبدیل شد. در این روند اختلاف میان سران قوا، احمدی نژاد پاسخ به نامه محرمانه آیت‌الله آملی لاریجانی را با یک نامه رسانه‌ای و علنی داد، که عملی ناپسند بود. و لاریجانی نیز مجبور شد، جواب مکتوب رسانه‌ای احمدی نژاد را به صورت علنی بدهد که در نهایت ماجرا به دلایلی خاتمه یافت. (فارس، ش خبر ۱۳۱۵، ۱۰۳۰۰، ۱۳۹۱)

● در ادامه مسیر رسانه‌ای کردن اختلافات، احمدی نژاد در نامه‌ای به رهبر انقلاب بر مخالفت خود با ۱۷ مورد از مصوبات مجلس تاکید می‌کند؛ که این امر هم جای تعجب فراوان دارد. دسترس‌ی در: <http://www.jahannews.com/vdcb5gbb5zrhb58p.uiur.html>

● تداوم اختلافات قوا و اصرار دولت بر مخالفت با تفسیرهای شورای نگهبان باعث شد که هیأت عالی حل اختلافات قوا، به دستور رهبر معظم انقلاب، شکل بگیرد. رهبر انقلاب در حکمی آیت‌الله هاشمی شاهرودی به ریاست این هیأت برای حل اختلافات قوا برگزیدند. قابل دسترس‌ی در: <http://farsi.khamenei.ir/message-content?id=۱۶۷۸۲>

● ضعف و بی‌نظمی در برگزاری جلسات سران سه قوه از دیگر مصادیق عدم تعامل با قوای مختلف کشور است؛ البته این اشکال به هر سه قوه و رؤسای آنها برمی‌گردد و تنها متوجه احمدی نژاد نیست؛ هر چند که نمی‌توان از اشکالات وی در جهت عدم برگزاری این جلسات هم به سادگی عبور کرد.

۹. لزوم تعامل با نخبگان همفکر و با اخلاص

به ویژه نخبگان برای مشارکت فعال و همدل به منظور برنامه ریزی و اداره کشور دعوت می‌کنم؛ (همشهری آنلاین؛ ش‌خبر ۸۶۹۵۸) البته برای این پیشنهاد نیکوی ریاست جمهور، هیچ سازوکاری تعبیه نشده بود و تنها در حد یک تعارف لفظی باقی ماند.

● تأسیس بنیاد ملی نخبگان و توجه ویژه به نخبگان که با پیگیری های رهبر معظم انقلاب و تأکیدات مکرر ایشان، صورت پذیرفت، از دیگر اقدامات مورد ستایش دولت است که پیش‌تر به آن اشاره شد. در این راستا تسهیلاتی هم از سوی رئیس جمهور و دولت به نخبگان ارائه شد:

■ ارائه بورس تحصیلی به نخبگان (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۱۷۴۳۸)

■ بهره‌مندی نخبگان در سطوح مختلف از مقرری تحصیلی ماهیانه (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۱۳۶۵۹)

■ بهره‌مندی ۱۱ هزار نخبه از تسهیلات بنیاد نخبگان (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۲۲۴۳۳)

■ راه اندازی ۳۰ بنیاد ملی در سراسر کشور تا تیر ۹۱ (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۱۶۶۲۹)

● **نقاط ضعف** فارغ از این موارد، و چند مورد جزئی دیگر، نکته مثبت در تعامل دولت با نخبگان، کمتر مشاهده می‌شود. عدم تعامل با نخبگان حوزه و مراجع عظام تقلید، از مهم‌ترین اشکالات وارد بر دولت محمود احمدی نژاد و مخصوصاً شخص رئیس جمهور است. دکتر احمدی نژاد از همان نخستین

● **ره‌نمود رهبر** رهبر معظم انقلاب: نکته‌ی بعدی، تعامل با نخبگان همفکر و با اخلاص است. آقای رئیس جمهور اشاره کردند در سرتاسر کشور نخبگان زیادی هستند - در تهران هم خیلی هستند، در جاهای دیگر هم هستند - باید با اینها تعامل کنیم. البته نشست و برخاست با نخبگان در سفرها خوب است؛ لیکن این کافی نیست، بیش از این لازم است. کسانی هستند که با شما همدلند و از جنس شمایند و حقیقتاً هم نخبه‌ی فکری و دارای نظر صائب هستند. اصلاً نباید خود را از تعامل با اینها و استفاده‌ی از وجود اینها محروم کرد. تعامل دولت و مخصوصاً ریاست محترم جمهور با نخبگان را می‌توان در موارد زیر مورد بررسی قرار داد:

● **توصیف شاخص** رهبر انقلاب در دیدار هیئت دولت نهم در سال ۸۵ به بحث تعامل با نخبگان می‌پردازند. ایشان در آنجا به رئیس جمهور و هیئت دولت می‌فرمایند صرف نشستن با نخبگان کافی نیست؛ بلکه باید با اینها تعامل کرد و از وجود اینها استفاده کرد. در سال ۸۶ نیز در دیدار هیئت دولت، مجدداً به لزوم استفاده از نخبگان اشاره می‌کنند و به دولت توصیه می‌کنند که از نخبگان موجود استفاده شود. همچنین ایشان در دیدار اساتید دانشگاهها در شهرویر ۹۰ ضمن اشاره به لزوم دخالت دادن دانشگاهها در حل مسائل کشور، می‌فرمایند: «دستگاه‌های مدیریتی کشور چقدر میتوانند از دانشگاهها، از محصولات و نتایج ذهنی و فکری نخبگان کشور استفاده کنند. برخورد شکلی و تشریفاتی کافی نیست؛ بایستی تعامل، تعامل حقیقی باشد.»

● **نقاط قوت** ریاست

محترم جمهوری پس از دریافت حکم تنفیذ خود در سال ۸۸ از رهبر انقلاب، همه نخبگان کشور را به کمک در عرصه مسائل کشور دعوت کرده و گفت: «اینجانب از همه افراد

دچار خطا می شویم و تامل نمی کنیم...

اگر من به شما بگویم که آقای احمدی نژاد در راستای خنثی سازی بعضی از توطئه های دشمن چنین تصمیمی (دستور ورود بانوان به ورزشگاه ها) را گرفته، آن وقت شما چه خواهید گفت؟...

تاسف می خورم. چون طبیعی است که هر کدام از ما مشغله داریم اما افسوس بزرگ این است که بعضی مباحث درباره علت این تصمیم انتقال هم داده می شود اما بعضی بزرگ ها همچنان در موضع خود باقی می مانند و البته این از نشانه های آخر الزمان است که گفته شده چهره واقعی و مخفی نفاق بیرون می زند...

اینها مال من بسیجی حزب اللهی با سابقه و مال مسجدروها و آیت الله ها و سردار سپاه ها و امثالهم است نه مال افرادی که در کوچه و خیابان داعیه اسلام دارند. این بحث مال ماهاست و می دانیم که شمشیر امام زمان چقدر گردن علما را می زند...

برای این که به زمان ظهور برسیم، قطعاً باید یک تصفیه بشود و خوب می دانید که بخشی از این تصفیه در ایام انتخابات شکل گرفت و انقلاب درست در حال پیش رفتن است و در این مسیر نقاب ها برداشته می شود.»

یکی از حضار این مراسم از شمقدری پرسید: شما گفتید که آن تصمیم جلوی برخی توطئه ها را گرفت؛ می شود بگویید چه توطئه هایی؟

شمقدری: «اینها چیزهایی است که من نمی توانم بگویم. شما یا باید اعتماد کنید یا اعتماد نکنید...» (شریف نیوز؛ ش خبر ۱۷۸۳۴)

● عدم تعامل با نخبگان سیاسی کشور از دیگر نقاط ضعف دولت احمدی نژاد است که گاه رنگ اختلاف نیز به خود می گرفت. عدم تعامل صحیح با نخبگان مجلس، نخبگان کشور که در مجمع تشخیص مصلحت نظام هستند و ... از انتقادات جدی بر احمدی نژاد است که پیش تر به برخی اختلافات آنان نیز اشاره شد. عدم حضور احمدی نژاد در جلسه نخبگان مجمع تشخیص به گونه ای بود که در طی ۶ - ۷ سال، دو یا سه جلسه

سال ریاست جمهوری اش بنای ناسازگاری با مراجع گذاشت؛ بی توجهی به نظرات صریح مراجع درباره ماجرای ورود زنان به ورزشگاه ها، نخستین رویارویی نامیمون دولت با نخبگان حوزه بود. در این ماجرا، ریاست جمهور آن قدر بر نظر خود پافشاری کرد و توجه به نظر مراجع تقلید ننمود، که رهبر انقلاب وارد ماجرا شدند و به احمدی نژاد دستور دادند که به نظرات مراجع توجه شود. غلامحسین الهام سخنگوی هیات دولت به این تذکر رهبر انقلاب اشاره کرده و عنوان کرد: «رئیس محترم جمهور به ما گفت، مقام معظم رهبری در این باره فرمودند به احترام نظر مراجع عظام تقلید، تجدید نظر کنیم و طبق همین دستور مقام معظم رهبری عمل خواهد شد.» (کیهان؛ ۱۹ اردیبهشت ۸۵) برای مطالعه برخی نظرات مراجع تقلید در این باره می توان به این آدرس مراجعه کرد:

<http://www.hawzah.net/fa/magazine/۷۳۷۲۰/۶۴۴۸/۶۴۳۲/magart>

■ ناسازگاری رئیس جمهور با مراجع در تمام طول دوران ریاست جمهوری اش ادامه داشت؛ تا جایی که مراجع عظام تقلید نیز در واکنش به اقدامات ناصحیح احمدی نژاد، در برخی موارد از پذیرفتن وی جهت دیدار، امتناع ورزیدند. البته مصادیق این اختلافات، متأسفانه زیاد است. بی شک رابطه بسیار بد احمدی نژاد با اغلب مراجع، یکی از تیره ترین نقاط ریاست جمهوری وی است؛ این در حالی است که شایسته نیست در حکومت دینی این گونه با مراجع عظام تقلید برخورد شود. برای نمونه ر.ک: تابناک، ش خبر ۱۶۵۴۸۶؛ شفاف نیوز، ش خبر ۱۴۵۵۹۱؛ ش خبر ۲۶۹۸۳۶

■ به عنوان نمونه اظهارات موهن مشاور هنری وقت ریس جمهور درباره واکنش مراجع عظام نسبت به ورود زنان به ورزشگاه، را نقل می کنیم. جواد شمقدری در یک سخنرانی عنوان کرد:

«اکنون هم که مراسم خودی تر است این را بگویم که همه ما علی رغم سابقه های انقلابی و شناخت مطالعاتی که داریم باز

بیشتر حضور نداشته است. (خبر آنلاین؛ ش خبر ۲۰۲۶۵۱)

● البته احمدی نژاد در کنار این مشکلات، از رفتار و برخی گفتارهای مشخص می گردد که به نوعی قائل به «خود نخبه بینی» است؛ یکی از نمونه های این نکته منفی، در مناظره های زمان انتخابات سال ۸۸ رخ داد: احمدی نژاد پس از گرفتن یک ایراد کارشناسی از کروبی، خطاب به وی گفت: «با هیاهو و سر و صدا نمی توان مملکت را اداره کرد. رئیس جمهور باید کارشناس ارشد باشد بتواند نظریه را رد کند! اگر دو نفر کارشناس حرف متناقض زدند چه؟» (خبر آنلاین؛ ش خبر ۱۰۱۹۰) البته احمدی نژاد در رفتار و گفتار خود باز هم نشان داد که معتقد به این ادعاست؛ برکناری وزرا به شکل هایی که اشاره شد، می تواند دلیل دیگری بر این امر باشد؛ (عصر ایران؛ ش خبر ۲۴۹۰۶۰) همچنین است عدم نیاز وی به ارتباط با خبرنگاران کشور؛ خواه سیاسی باشند، خواه علمی.

● عدم تعامل و حتی اختلاف واضح با برخی نخبگان رسانه ای از دیگر انتقادات وارد بر احمدی نژاد است؛ مخالفت و تیره شدن رابطه وی با رسانه هایی همچون کیهان، خبرگزاری فارس و ... و افرادی همچون حسین شریعتمداری و ... که همگی از حامیان ابتدایی وی و دلسوزان نظام هستند، از این جمله است.

● تغییر و حذف نخبگانی که از ابتدا در دولت بودند و دولت به دلایل مختلف از جمله عدم هماهنگی ۱۰۰ درصد با شخص رئیس جمهور، آنان را برکنار کرد؛ نخبگانی از قبیل پرویز فتحاح، کامران باقری لنکرانی، صفار هرنندی و ... از این جمله اند که مغضوب دولت شدند و به کناری رانده شدند. که پیش تر بدان اشاره شد.

● البته به این «خود نخبه بینی» باید مشکل بزرگ دیگری را نیز افزود؛ این که اطرافیان رئیس جمهور وی را یک نخبه،

● عدم حضور رئیس جمهور در دانشگاه ها از دیگر مصادیق عدم تعامل با نخبگان است که پیش تر بدان اشاره و گلایه رهبری از این اتفاق، نقل شد.

فرا تر از تمام نخبگان تصور کنند و این را مدام هم تکرار کنند، مشکلات بزرگتری بوجود می آورد؛ به عنوان نمونه به اظهارات اسفندیار رحیم مشایی در مصاحبه با رزونامه ایران توجه کنید: «بسیاری از نشریات خارجی با آمدن احمدی نژاد گفتند که او امام خمینی (ع) است، در حرف، شعار، مشی و رفتار، نگاه، اخلاق و ادبیات بوی آن مکتب را می دهد. یکی از ویژگی های احمدی نژاد در جامعه نوین بودن و پدیده بودنش است...»

ایشان باید بگویم که واقعاً جامع الاطراف است، چرا که می تواند به تنهایی نقشی تمامی وزرا را ایفا کند، یعنی میتواند وزیر راه باشد، وزیر خارجه باشد، وزیر مسکن باشد و مسلط ترین آدم اجرایی کشور در تاریخ قبل از انقلاب و بعد از انقلاب هستند و کسی نیست که با ایشان قابل سنجش باشد...» (ویژه نامه روزنامه ایران، رمز عبور ۳؛ خرداد ۸۹؛ صص ۵-۱۰) فارغ از موضوع نکوهش شده تملق و چاپلوسی و ایجاد این روحیه بین اطرافیان، باید متوجه بود که این گونه بزرگ نشان دادن و تملق ها، بیشترین اثر مخرب را بر خود فردی می گذارد که تملق او گفته می شود.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** عدم تعامل احمدی نژاد با نخبگان دلسوز و حتی حامی وی، در حالی است که رهبر انقلاب بارها بر امر تعامل با نخبگان تذکر داده و لزوم تعامل «نظام مند» را نیز گوشزد کردند؛ آن هم نه فقط نخبگان همفکر، که حتی مخالفین نخبه را نیز نباید از دست داد. به تعبیر معظم له یکی از مسائل مهم برای دولت «مسأله ای تعامل نظام مند با نخبگان و اهل نظر - حتی مخالفین - است؛ با اینها هم باید تعامل کرد. نخبگان جامعه را نباید فراموش کرد. من اعتقاد این است که بر طبق فرمایش مولای متقیان، آن جایی که بین خواست نخبگان و خواست مردم - عامه ی مردم - تعارض وجود دارد، خواست عامه ی مردم مقدم است؛ این همانی است که در نامه ی معروف

حضرت و فرمان معروف حضرت به مالک اشتر، به این معنا تصریح شده؛ اما همیشه از این قبیل نیست. گاهی نخبگان نظرات اصلاحی ای دارند که بایستی از اینها استفاده کرد. یعنی همچنانی که گفته میشود که «همه چیز را همگان دانند»، «همه کار را هم همگان توانند»؛ واقعش این جور است. از نظرات و از نیرو و از کار همه ی نیروها استفاده بشود. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=4009>

● **ارزیابی از نگاه رهبری** تعامل با نخبگان حوزوی و استفاده از نظرات مراجع و علما از تذکرات رهبر انقلاب است که معظم له بارها بر این امر تأکید کرده اند: «گاهی علمای دین، بزرگان دین، مراجع حقی، نصایحی میکنند، درباره ی مسائلی توصیه هائی میکنند؛ این را مغتنم بشمرید؛ اینها را حمل بر محبت و علاقه مندی بکنید. ما میدانیم، آقایان، بزرگان علمائی که هستند - حالا گوشه کنار کسانی بر خلاف این معنا باشند، او مورد محاسبه ی ما نیست - و امروز در مناطق مختلف، در مراکز حوزه های علمیه ی بزرگ و در شهرستانها هستند، اینها همه طرفدار نظام جمهوری اسلامی و قردادان نظام جمهوری اسلامی اند. می بینند که نظام جمهوری اسلامی چقدر در جهت پیشرفت اهداف اسلامی کار کرده و دارد کار میکند و تلاش میکند، تلاشهای شما را هم می بینند، کمکهای شما و خدمات شماها را هم دارند مشاهده میکنند. یک وقت توصیه ای میکنند، از روی علاقه مندی است، از روی دلسوزی است؛ اینها را خیلی باید قدر دانست.» (بیانات در ۱۶ شهریور ۸۸) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=5844>

۱۰. استفاده از ظرفیت‌های مدیریتی کشور

ایشان است. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای تأکید کردند که باید از مدیران شایسته‌ای که «به کشور و اهداف کلان نظام و اینها علاقه‌مند هم است... حتماً استفاده کنید». بررسی استفاده از ظرفیت مدیریتی کشور، در رفتار دولت احمدی نژاد را می‌توان در موارد زیر مورد بررسی قرار داد:

توصیف شاخص معظم له در مهر سال ۷۶ در دیدار شرکت کنندگان مانور ذوالفقار در تعریف حزب الله به عنوان یکی از شاخصه‌های حزب الله به استفاده از نیروهای انسانی و استفاده از ابتکار و تجربه و استفاده از تجربه‌های هشت سال دفاع مقدس اشاره می‌کنند. همچنین ایشان در سال ۷۸ در دیدار فرماندهان سپاه با اشاره به اینکه از گذشته‌ها و تجربه‌های کسب شده باید استفاده کرد می‌فرمایند: «بسیاری از شما کسانی هستید که در صحنه‌ها و در تصمیم‌گیریها حضور داشتید. همین شما هستید که آن روز بودید، بحمدالله امروز هم هستید و از آن تجربه عظیم، موفق و سربلند بیرون آمدید. از آنها استفاده کنید. دیگرانی هم که نبودند، جوانانی که تازه می‌آیند، در جریان آن

ره‌نمود رهبر رهبر معظم انقلاب: از ظرفیت مدیریتی کشور نباید غافل شد. ما الان در طول این سالهای متمادی، بالأخره افراد زیادی داشته ایم که در این چرخه‌ی مدیریتی کشور ورز خورده‌اند؛ این ورز خوردن نیروها و ورزیده شدن آنها خیلی چیز باارزشی است. این ظرفیتی است و از این ظرفیت باید استفاده کرد. در هر رده‌ای از مسئولیتها که می‌توانید اعتماد کنید، حتماً از این مدیریتها استفاده کنید؛ اینها به درد بخورند. البته یک وقتی آدمی است که عناد و دشمنی دارد، بنای بر اخلال و کارشکنی دارد، خوب، بدیهی است که از او نمیتوان استفاده کرد. اما وقتی یک مدیر شایسته و آدم بااخلاصی است و به کشور و اهداف کلان نظام و اینها علاقه‌مند هم است، از این ظرفیت مدیریتی حتماً استفاده کنید. اینها به تدریج جمع شده‌اند و نباید آسان از دست داد.

تأکید رهبر معظم انقلاب بر استفاده از تمام ظرفیت مدیریتی کشور، از دیگر تذکرات معظم له به دولت در دیدار سال ۸۵

تقدیر است. حضور مشاوران جوان در کنار مدیران با تجربه می‌توانست و می‌تواند یک اقدام بسیار نیک در جهت تقویت مدیران آتی و تقویت چهره مدیریتی فعلی کشور باشد.

● شعار کابینه هفتاد میلیونی که توسط رئیس جمهور داده شد، به گونه‌ای همین پیام استفاده از تمام ظرفیت مدیریتی کشور را داشت. و نسیم نوید بخشی برای استفاده از ظرفیت‌های نادیده گرفته شده در کشور محسوب می‌شد.

● **نقاط ضعف** متأسفانه، در کنار این اقدامات ممدوح، تصمیماتی از سوی رئیس جمهور اتخاذ شد که عملاً استفاده از ظرفیت مدیریتی کشور و فرار از حلقه بسته مدیران را مخدوش ساخت. روند اتفاقات نشان داد که احمدی نژاد، خود نیز، پس از مدتی گرفتار در حلقه بسته مدیرانی خاص شد؛ فارغ از اینکه محور این حلقه که بود اما این اتفاقات رخ داد؛ و در نتیجه مدیرانی که با این حلقه و شخص احمدی نژاد با شجاعت برخورد کرده و در برابر رئیس جمهور تابع صد در صد نبودند، از وزارت کنار رفتند تا حلقه مدیریتی وی نیز تنگ و تنگ‌تر گردد.

● لزوم هماهنگی کامل اعضای کابینه با رئیس جمهور باعث شد، قسمت عظیمی از ظرفیت مدیریتی کشور نادیده گرفته شود. برکناری بسیاری از وزرا - که قبلاً بدان‌ها به تفصیل اشاره شد - نمونه‌ای از این ویژگی در شخص رئیس جمهور است. این روحیه احمدی نژاد، سنخیت چندانی با تأکید رهبر انقلاب که مدیران شایسته‌ای که «به کشور و اهداف کلان نظام و اینها علاقه‌مند هم است... حتماً استفاده کنید»، ندارد.

● در موارد متعدد شنیده شد که برکناری برخی وزرا به خاطر مخالفت و انتقاد آنان نسبت به اسفندیار رحیم مشایی بوده - که پیش‌تر به برخی از آنها اشاره شد - که این امر نیز تضاد فراوانی با استفاده از ظرفیت مدیران دلسوز انقلاب دارد.

گذشته افتخار آمیز قرار گیرند و از آن تجربه‌ها استفاده کنند». همچنین ایشان در آخرین دیدار هیئت دولت هشتم، با اشاره به اینکه تجربه‌های کسب شده در یکایک اعضای هیئت دولت، تجربه‌های باارزشی هستند و متعلق به نظام و ملت است؛ می‌فرمایند باید از این تجربه‌ها استفاده شود. همچنین می‌فرمایند بعد از اینکه یک مجموعه پس از کار و تلاش فراوان از صحنه خارج شدند و افراد دیگری جای آنها را گرفتند می‌فرمایند: «کار و مسؤلیت باید بر همین اساس باشد یعنی باید از توفیقات تجربیات و پیشرفت‌های هر مجموعه‌ای که کار و خدمتی را انجام می‌دهند بعدی‌ها بهره‌برند و روی بنای آنها ادامه‌ی خدمت دهند».

● **نقاط قوت** افزودن به ظرفیت مدیریتی کشور نسبت به دوره‌های قبل از احمدی نژاد از جمله اقدامات نیکوی احمدی نژاد در عرصه حکومت بود؛ تا پیش از انتخاب وی به ریاست جمهوری، چرخش خاصی در درون کابینه‌ها رخ نمی‌داد و معمولاً چهره‌های ثابتی برای وزارتخانه‌ها وجود داشتند و رسماً و عملاً ظرفیت مدیریتی کشور نادیده گرفته می‌شد و حلقه بسته‌ای کشور را مدیریت می‌کرد؛ با آمدن احمدی نژاد این حلقه شکسته شد، و متخصصان و متعهدانی به کابینه راه یافتند که هیچ‌گاه تصور نمی‌شد روزی بشود آنان را با توجه به حلقه‌های مدیریتی بسته در کشور - در کسوت یک وزیر دید. حضور نیروهایی چون فتاح، باقری لنگرانی، صفار هرندی، وحید دستجردی، نیکزاد، رستم قاسمی، سیدمحمد حسینی، مصطفی پورمحمدی، محسنی اژه‌ای، منوچهر متکی، علی اکبر صالحی، پرویز داوودی، و ... از جمله نیروهای انقلابی و متخصصی هستند که فرصت حضور در عرصه کلان خدمت را نیافته بودند. پیش‌تر به این اقدام نیکوی رئیس جمهور اشاره شد.

● طرح مشاوران جوان، از دیگر اقدامات قابل ستایش ریاست جمهوری احمدی نژاد است؛ طرحی که به دنبال استفاده از ظرفیت عظیم جوانان و نخبگان آنان در سطح مدیریتی بود. نفس این طرح فارغ از برخی انتقادات جدی وارد بر آن، شایسته

۱.۱. سالم سازی دستگاه‌های دولت

محسوب می‌شده است. البته دولت در این زمینه نیز فعالیت‌هایی داشته که به برخی از آنها اشاره می‌شود.

● **توصیف شاخص** بحث اصلاح نظام اداری نیز مورد توجه ویژه مقام معظم رهبری است به نحوی که ایشان در ۳۱ فروردین ۸۹ سیاست‌های کلی نظام اداری را ابلاغ کردند. ایشان همچنین در دی ۱۳۷۸ در جمع کارگزاران نظام می‌فرمایند: «از جمله زمینه‌هایی که بعد از انقلاب تا امروز، با همه‌ی تلاشی که شده است، نتوانسته‌ایم در آن پیشرفت شایسته‌ای را به دست آوریم، زمینه‌ی نظام اداری متناسب با هدف‌های جمهوری اسلامی است.» ایشان همچنین در آبان ۷۲ در نامه به آقای هاشمی در جهت تعیین چارچوب سیاست‌های نظام در برنامه‌ی دوم در بند ۴ نامه می‌فرمایند: «۴ تصحیح و اصلاح نظام اداری و قضائی تا رسیدن

● **ره‌نمود رهبر** ولی معظم فقیه: یک نکته‌ی دیگر، مسئله‌ی سالم سازی دستگاه دولت است؛ یعنی آسیب زدایی، که به نظر من جزو کارهای خیلی سخت است. از جمله کارهایی که طبق تجربه‌ی ما واقعاً سخت است، سالم سازی این دستگاه عظیم اداری و دیوانی و به اصطلاح بوروکراسی است که در کشور وجود دارد. اگر بتوانید این مشکل را یک طوری حل و علاج کنید، حقیقتاً کار کارستانی انجام داده اید و خیلی بارزش است. از دیگر تذکرات رهبر حکیم انقلاب اسلامی، به دولت محمود احمدی نژاد لزوم سالم سازی دستگاه دولت است. امری که درمان آن در نگاه رهبر انقلاب «حقیقتاً کار کارستانی»

گردید؛ تشکیل وزارت «تعاون، کار و رفاه اجتماعی» پس از ادغام سه وزارتخانه «تعاون»، «کار» و «رفاه و تأمین اجتماعی» و وزارت «صنعت، معدن و تجارت» با ادغام دو وزارتخانه «صنایع و معادن» و «بازرگانی» در یکدیگر، از جمله این موارد است که اقدامی سنجیده محسوب می‌شود؛ هرچند که برخی نیز نظری مخالف دارند ولی نفس همراهی دولت و مجلس در این اقدامات، هم نیک بوده و هم احتمال خطا را کاهش می‌دهد.

نقاط ضعف برخی از رفتارهای دولت به شدت متناقض با اصل سالم سازی دستگاه‌های دولتی بود. به برخی از این موارد پیش‌تر نیز اشاره شد. در ادامه به جهت پرهیز از تکرار، فقط فهرستی از این موارد، ارائه می‌شود.

■ ایجاد حلقه جدید در اطراف رئیس جمهور، مانع از سالم‌سازی دستگاه‌های دولتی گردید؛ نه تنها اعضای محوری این حلقه سابقه خوشی ندارند، که سعی کرده‌اند افراد مسئله دار و حاشیه دار را نیز وارد دولت کنند؛ ورود اشخاصی چون سعید مرتضوی، محمدرضا رحیمی، محمدشریف ملک‌زاده، و ... از این موارد است. البته حذف نیروهای پاک‌دست و انقلابی نیز از دیگر فعالیت‌های آنان بود که پیش‌تر بدان اشاره شد.

■ برخی ادغام‌هایی که صورت گرفت و خودسرانه بودن آن مشخص بود، از اقدامات نابخردانه در امر سالم سازی دستگاه‌ها بود؛ به طور نمونه الحاق سازمان حج و زیارت به سازمان مسئله داری چون میراث فرهنگی آن هم در دوره ریاست رحیم مشایی، از واضح‌ترین اقدامات نابخردانه ریاست جمهور بود. همچنین ادغام‌های غیر صحیحی که مخالف مجلس را نیز به همراه داشت؛ (همشهری آنلاین؛ ش‌خبر ۱۸۴۴۰۳) ناپختگی برخی از این ادغام‌ها و احتمال سیاسی بودن آن‌ها باعث گردید مجلس به این امر واکنش نشان دهد، و دستور به غیرقانونی بودن این ادغام‌ها دهد. (فارس؛ ش‌خبر ۱۳۹۱۱۰۱۶۰۰۰۴۷۸)

به وضعی که بتواند برنامه را در جهت هدفهایش به درستی اجرا کند، به وسیله کاستن از حجم، افزودن بر تحرک و کارآیی، بکارگیری مدیران لایق، امین و متعهد، تنظیم قوانین مورد نیاز، تعبیه نظام نظارت و پیراستن از عیوب اخلاقی مانند کم‌کاری، رشوه‌خواری، بی‌تفاوتی در انجام وظائف و کاغذبازی در هر گوشه‌ی معیوب از آن.

همچنین در نامه به رئیس جمهور در سال ۷۸ در جهت ابلاغ سیاست‌های کلی برنامه پنج ساله سوم در بند ۲۸ نامه می‌فرمایند: «۲۸ اصلاح نظام اداری در جهت: افزایش تحرک و کارآیی، بهبود خدمت‌رسانی به مردم، تأمین کرامت و معیشت کارکنان، به کارگیری مدیران لایق و امین و تأمین شغلی آنان، حذف یا ادغام مدیریت‌های موازی، تأکید بر تمرکززدایی در حوزه‌های اداری و اجرایی، پیشگیری از فساد اداری و مبارزه با آن، و تنظیم قوانین مورد نیاز».

در دی ماه ۸۷ نیز که سیاست‌های برنامه پنجم توسعه توسط رهبر انقلاب ابلاغ شد؛ در بند ۱۴ در مورد اصلاح نظام اداری صحبت شده است؛ که دقیقاً مانند بند ۲۸ برنامه سوم است.

نقاط قوت از اتفاقات بسیار خوبی که با آمدن محمود احمدی‌نژاد و کابینه او به ریاست جمهوری رخ داد، ایجاد یک نگاه مثبت نسبت به مدیران سطح بالا در کشور بود؛ مدیرانی پاک دست که اغلب اشتها به سلامت اعتقادی، اخلاقی و اقتصادی داشتند، و از درون خود مردم برخاسته بودند. این یک نگاه امیدبخش برای مردم بود. اعتماد عمومی نسبت به وزیران و رئیس جمهور بسیار جلب شد که همانا ثمره این جلب اعتماد در رأی ۲۴ میلیونی رئیس جمهور به منصف ظهور رسید.

● برخی ادغام‌های دستگاه‌های دولتی که با موافقت مجلس شورای اسلامی رخ داد، از جمله اقدامات شایسته دولت در این امر بود که می‌توانست باعث کاهش بروکراسی اداری نیز گردد. ادغام‌هایی مانند ادغام دو وزارتخانه «راه و ترابری» و «مسکن» که منجر به تشکیل «وزارت راه، مسکن و شهرسازی»

۱۲. اجتناب از تصدی گری در غیر وظایف حاکمیتی

ره‌نمود رهبر

مقام معظم رهبری: نکته ی بعدی که من باز مفید میدانم در اینجا عرض بکنم، مسئله ی تصدی گری دولت در غیر وظایف حاکمیت است. این از مسائل مهم است. باید حتماً تا آنجایی که میتوانید، در غیر وظایف حکومتی و حاکمیتی، از تصدی گری دولت اجتناب کنید؛ بگذارید کار دست مردم باشد. حالا در این مسئله ی اصل چهل و چهار - به اصطلاح این مصوبه ای که به عنوان تفسیر و بیان اصل چهل و چهار ارائه شد - بند «ج» آن حالا محل بحث و کلام و ابلاغ است - که حالا ایشان اشاره کردند - اما آن بندهای «الف» و «ب» مصوبه ی ما خیلی مهم است؛ آن جلوگیری از ورود دولت در سرمایه گذاریهای جدید و تصدی گریهای جدید است؛ نه اینکه دست دولت را به کلی کوتاه کنیم؛ اما یک حدودی در آنها مشخص شده است. به این توجه کنید.

اجتناب دولت از تصدی گری در وظایف غیر حاکمیتی تذکر دیگر رهبر انقلاب به دولت بود. رفتار دولت در این امر را می توان در موارد زیر بررسی کرد:

توصیف شاخص

این مورد نیز چند سالی است مورد توجه ویژه رهبر انقلاب قرار گرفته است؛ به نحوی که ایشان در ۱ خرداد ۸۴ سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که راجع به خصوصی سازی و کوچک کردن دولت بود را ابلاغ کردند. همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت سال ۸۳ به بحث خصوصی سازی دولت اشاره کردند. همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۸۹ می فرمایند: «باز از جمله ی چیزهایی که ما در باب مسائل اقتصادی رویش تکیه میکنیم و به عنوان توصیه ی جزمی مطرح میکنیم، مسئله ی سیاستهای اصل ۴۴ است. خیلی بایستی به این سیاستها اهتمام ورزید.» همچنین ایشان در دیدار دانشگاهیان در مرداد ۸۹ در زمینه خصوصی سازی بهداشت می فرمایند: «به نظر ما مسائل فرهنگی و بهداشتی و اینها، به آن شکل، مشمول این اصل خصوصی سازی نمیشود. از طرف مسئولین ذی ربط هم مواردی را به من گفته اند. به نظر ما این اشکال، اشکال واردی است؛ بایستی مورد توجه قرار بگیرد.»

نقاط قوت

به گفته وزیر مسکن از جمله دلایل موفقیت طرح مسکن مهر، مخصوصاً در بسیاری از شهرستانها، حضور بخش خصوصی و واگذاری بسیاری از امور به این بخش است. نیکزاد معتقد است «اگر همکاری انبوه سازان و بخش خصوصی نبود، وزارتخانه به تنهایی نمی توانست این طرح را به خوبی انجام دهد.» (فارس؛ ش خبر ۱۳۵۲/۱۱۶۰۰۱۳۹۱) نیکزاد به صراحت عنوان کرده است که «حتی یک ریال بودجه دولت در مسکن مهر هزینه نشده است... مسکن مهر از طریق تسهیلات بانکی، آورده مردم و زمین رایگان پیگیری می شود.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۲۲۳۲۱۵)

● برخی وزارتخانهها در دولت اقدامات مثبتی در زمینه واگذاری وظایف غیر حاکمیتی به بخش خصوصی داشته اند. در مورد وزارت ارتباطات که کمیسیون ویژه نظارت بر اجرای اصل ۴۴ نوشته این وزارتخانه «عملکرد مطلوبی در رابطه با اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) و تعیین وظایف حاکمیتی و تصدی گری داشته» است. البته دولت در مجموع نمره قبولی دریافت نکرده است. (فارس؛ ش خبر ۸۸۰۸۲۶۱۸۲۴)

● البته موارد جزئی مختلفی از انجام این اصل وجود دارد؛ به عنوان نمونه «رئیس سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی از واگذاری تعداد ۱۴۰ عنوان وظیفه این سازمان به بخشهای خصوصی و غیر دولتی در راستای تحقق اصل ۴۴ قانون اساسی خبر داد.» (خبرگزاری کشاورزی ایران، ش خبر ۶۳۶۵) استاندار خراسان رضوی هم سیاست تشویقی در پیش گرفت و گفت: «از دستگاههایی که در تفویض اختیار به بخش خصوصی موفق باشند، تجلیل میشود.» (فارس، ش خبر ۱۳۹۰۰۶۱۶۰۰۰۲۳۹)

نقاط ضعف

عمل موفق دو وزارتخانه در اجرای نسبی این طرح - هر چند که در این دو وزارتخانه نیز اشکالاتی به هر دو وارد است -، نمی تواند به معنای موفقیت تمام دولت تلقی گردد؛ از این رو، اجرای این تذکر رهبر انقلاب که به گونه ای مرتبط با اجرای اصل ۴۴ و سیاستهای ابلاغ شده توسط رهبری است، چندین بار توسط مجلسیان مورد بررسی قرار گرفته است. این کمیسیون از سال ۸۸ تا اواخر ۸۹، سه بار گزارش از موضوع مورد بررسی خود به مجلس اشاره کرده که نشان می دهد دولت در اجرای این اصل و همچنین اجتناب از تصدی گری در غیر وظایف حاکمیتی - که جزئی از اصل ۴۴ است - ناموفق عمل کرده است. جدول زیر اهم مطالب مطرح شده در این سه گزارش است:

● یکی از مسائل مبتلابه در این موضوع، کارمندان و مسئله استخدام است که گویا علیرغم تغییر ظاهری، تغییر جدی در آن رخ نداده است. به گفته عبدالعلی تاجی، معاون حقوقی، امور مجلس و استانهای معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور «در بسیاری از سازمانهای دولتی فقط رابطه استخدامی نیروها قطع شد. مثلاً سازمانی با قرارداد با یک شرکت تأمین نیروی انسانی و قطع رابطه استخدامی نیروها با سازمان در ظاهر در جهت واگذاری امور به بخش خصوصی حرکت کرد، اما نیروها در همان پست قبلی خود مشغول به کارند و فقط حقوقشان را از شرکت مربوطه می گیرند که این موضوع به غیر از تحمیل هزینه مضاعف به نظام اداری هیچ فایده دیگری ندارد... این شیوه واگذاری تصدی گری نیست و این موضوع فقط سبب برده داری جدید می شود، زیرا ما از این طریق آمدم امنیت شغلی نیرویی را که سالیان سال در دستگاهها خدمت کردند و جوانی خود را گذاشته اند را هم گرفته ایم و فضایی برای سود برخی ایجاد کرده ایم.» (کارمند نیوز؛ ش خبر ۲۷۷۱) البته دولت سعی کرد با تصویب لویحی جلوی این اتفاقات را بگیرد، ولی به طور کامل موفق نشد.

گزارش‌های نظارتی کمیسیون ویژه نظارت بر اجرای اصل 44

عنوان گزارش	زمان قرائت در صحن علنی	اهم مطالب گزارش
نحوه اجرای اصل 44	5 دی ماه 89	<ul style="list-style-type: none"> - حضور کم‌رنگ بخش خصوصی حقیقی (49 درصد در قالب سهام عدالت، فقط 13.5 درصد به بخش خصوصی و مابقی به بخش‌های دولتی و شبه دولتی). - عدم کاهش تصدی دولت در مدیریت شرکت‌های واگذار شده به ویژه در گروه دو - عدم رعایت اولویت واگذاری‌ها بین گروه‌های یک و دو - تشکیل دیرهنگام شورای رقابت برای نظارت بر عملکرد دولت در واگذاری‌ها - واگذاری سهام به اشخاص حقیقی و حقوقی که اهلیت لازم را نداشته‌اند. - همچنان روحیه دولت گرایی و افزایش تصدی‌گری‌ها در منویات دولت دیده می‌شود. - غیرقانونی بودن بخشنامه رحیمی برای تداوم عهده داری نمایندگی دولت بر سهام‌های عدالت واگذار شده و عدم لغو آن از سوی وزارت صنایع در شرکت‌های فولاد مبارکه، فولاد خوزستان و صنایع مس - برخی مصوبات و آئین نامه‌های اجرائی و اعمال سلاخی مدیران دستگاه‌های اجرائی مغایر روح اصل 44 است.
نحوه اعطای سهام عدالت	6 مهر ماه 89	<ul style="list-style-type: none"> - برای 43 میلیون نفر دعوت‌نامه صادر، 38 میلیون نفر ثبت‌نام کرده و 37 میلیون نفر نیز سهامدار نهایی شده‌اند. - 80 درصد از فعالیت‌های اقتصادی در اختیار دولت است که سبب شده بدون حضور دستگاه‌های نظارتی، سرمایه‌هایی ظاهراً به مردم واگذار شده از بین برود. - واگذاری سهام 56 شرکت بزرگ کشور قبل از اخذ مصوبه از مجلس، فاقد وجهت قانونی است. برخی از این شرکت‌ها اصلاً سودآور نبوده‌اند. - دهک‌های اقلیت جمعیتی کشور جایگزین دهک درآمدی شده‌اند. - عدم انتقال مدیریت دولتی به سهامداران.
نحوه اجرای اصل 44	26 آبان ماه 88	<ul style="list-style-type: none"> - واگذاری‌ها عمدتاً به صورت واگذاری سهام و مالکیت بوده و واگذاری مدیریت‌ها، کمتر انجام گرفته تا جایی که بنگاه‌هایی از گروه یک هنوز تحت مدیریت دولت هستند و تصدی‌گری‌ها کاهش نیافته است. - ظهور بخش جدیدی در اقتصاد کشور به نام شرکت‌های شبه دولتی شهرت یافته است از چالش‌های جدی عدم اجرای سیاست‌های اصل 44 است. - استخدام مستقیم و افزایش عائله مندی دولت، با سیاست‌های اصل 44 و قوانین برنامه چهارم و مدیریت خدمات کشوری مغایرت دارد. - با واگذاری شرکت مخابرات، وزارت ارتباطات موظف به بازنگری در سازمان خود به منظور سیاست گذاری، هدایت و نظارت گردید. - نیاز به جدیت برای واگذاری مالکیت نیروگاه‌های برق و واگذاری سهام صبا از طریق بورس - اعطای بخشی از سهام چند شرکت پالایشی و پتروشیمی به منظور رد دیون و یا اختصاص سهام عدالت به جای واگذاری به بخش خصوصی

۱۳. تمرکز زدایی

رهبنمود رهبر رهبر معظم انقلاب: یک مسئله هم تمرکز زدایی است که جزو شعارهای این دولت است و شعار بسیار درستی هم هست؛ منتها مشخص کنید این تمرکز زدایی چطوری است؛ مدل مشخصی لازم دارد. باید بالاخره به خصوصیات اقلیمی و قومی استانهای مختلف کشور توجه شود؛ طبق مسئله ی آمایش سرزمین، چه کارهایی را میخواهید به این منطقه ی بخصوص محول کنید؟ ممکن است بر اساس طرح آمایش سرزمین، این کار اصلاً در این منطقه مصلحت نباشد؛ حالا استاندار یا نماینده ی مجلس یا امام جمعه یا برخی از مردم دائم اصرار دارند! خوب، در اینجا تمرکز زدایی معنی ندارد؛ یعنی در طرح آمایش سرزمین، حتماً به خصوصیات اقلیمی و قومی در این تمرکز زداییها و واگذاری مسئولیت به استانها توجه بکنید؛ همچنان که بایستی به قانون اساسی و سیاستها توجه بشود.

تمرکز زدایی در عملکرد دولت محمود احمدی نژاد، که به عنوان یکی از شعارهای وی نیز محسوب می شد- در عملکرد دولت نیز تجلیاتی داشته است که بدان اشاره می کنیم:

به خروج از تهران بود. بر طبق آنچه در مصوبه هیات دولت آمده است « شرکت های دولتی مستقر در تهران، موسسات آموزشی و پژوهشی وابسته به دستگاه های اجرایی، موسسات و نهادهای عمومی (طبق فهرست تایید شده در هیات دولت) و سازمان های وابسته به وزارتخانه ها موظف به انتقال از تهران هستند». دولت نام ۱۶۳ شرکت را نیز ذکر کرد که همگی موظف به خروج از تهران شدند. دولت همچنین اعلام کرد « به وزرا و استاندارانی که این تصمیمات را بطور مطلوب اجرا کنند» نشان لیاقت اعطا می شود. (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۱۸۹۰۸۶) دولت البته مصوبات دیگری نیز در این زمینه داشت که می توان به این آدرس مراجعه کرد: (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۱۹۳۶۷۰)

نقاط ضعف گذشت زمان و بررسی نتایج نشان می دهد که عملکرد دولت در این عرصه چندان موفقیت آمیز نبوده است؛ هر چند که معاونت پارلمانی رئیس جمهور در سال ۹۱ عنوان کند « این طرح به خوبی و با موفقیت اجرا شد»، (روزنامه دنیای اقتصاد؛ ۱۶ شهریور ۹۱) اما اوضاع خلاف آن را نشان می دهد. طرح خروج کارمندان دولت از تهران پس از آن مطرح شد که دکتر محمود احمدی نژاد با پیش بینی «زلزله قطعی تهران» از مردم خواست با توجه به اینکه بر اساس بررسی های انجام شده تهران در معرض زلزله قرار دارد نسبت به زندگی در سایر نقاط کشور در صورت فراهم بودن شرایط فکر کنند و افزود: البته دولت نیز «امکانات و تسهیلات لازم» را برای کارمندانی که بخواهند از تهران انتقال پیدا کنند فراهم خواهد کرد. رییس جمهور همچنین تاکید کرد

توصیف شاخص رهبر انقلاب در دیدار هیئت دولت سال ۸۵ با اشاره به مثبت بودن مسأله تمرکز زدایی به دولت متذکر می شوند که این کار باید با برنامه ریزی دقیق و بر اساس مدلی مشخص و بر اساس آمایش سرزمینی باشد. ایشان در ابلاغیه سیاست های کلی نظام اداری در سال ۸۹ در بند ۱۱ می فرمایند: «۱۱- انعطاف پذیری و عدم تمرکز اداری و سازمانی با رویکرد افزایش اثربخشی، سرعت و کیفیت خدمات کشوری.»

نقاط قوت از جمله مصادیق تمرکز زدایی از تهران، انتقال کارمندان از این کلان شهر است. قرار دادن تسهیلات و مشوق ها برای کارمندانی که مطابق برنامه دولت از این کلان شهر خارج شوند، از جمله اقدامات مثبت دولت برای موفقیت در طرح تمرکز زدایی و انتقال کارمندان از تهران است. دولت در فروردین ماه ۹۰ مشوق های مختلفی را برای کارمندانی که انتقال یابند تصویب کرد: برداشتن سقف اضافه کار، دریافت وام با شرایط آسان، هدیه ازدواج، امکانات ورزشی و بهداشتی رایگان، سقف امتیاز برای خدمت در مناطق محروم و ... از جمله این سیاست های تشویقی بود؛ دولت همچنین دستگاه های اجرایی را ملزم به پذیرش درخواست کارمندان متقاضی انتقال کرد. (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۱۸۸۳۴۵)

یکی دیگر از اقدامات دولت در این زمینه، الزام برخی شرکت ها

● بخش‌هایی از سازمان میراث فرهنگی از جمله مواردی بود که برای اجرایی شدن طرح انتقال از تهران، به شیراز منتقل شد. البته این انتقال پایان غم‌انگیزی داشت.

■ سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری با وجودی که کارمندان معترض این سازمان در مقابل مجلس نیز تحصن کردند، نخستین سازمانی بود که آستین‌ها را بالا زد و کارمندان خود را به سایر استان‌ها انتقال داد؛ حمید بقایی، رئیس وقت این سازمان، در جواب معترضین این طرح گفت: «ما طبق مقررات کشور عمل می‌کنیم... سازمانها در هیچ جای دنیا خود را با کارمندانشان هماهنگ نمی‌کنند... کارمندان باید خود را با شرایط هماهنگ کنند و قطعا هر کاری مشکلاتی دارد».

و در نتیجه معاونت گردشگری، میراث فرهنگی و پژوهشگاه باستان‌شناسی، وابسته به این سازمان سال ۸۹ به شهر شیراز انتقال یافت. با روی کار آمدن ریاست جدید سازمان زمزمه‌هایی از بازگشت دوباره معاونت‌های منتقل شده از شهرستان‌ها به تهران به گوش رسید تا این که مدتی قبل خبرهایی از تشکیل شورای معاونان سازمان میراث فرهنگی منتشر شد که طی آن معاونان به بحث و تبادل نظر درباره انتقال محل این پژوهشگاه پرداختند.

حتی از سوی مسئولان میراث فرهنگی کشور به کارمندان معاونت و پژوهشگاه میراث فرهنگی حاضر در شیراز اعلام شده که باید کارت حضور خود را امروز صبح (سه شنبه) در تهران ثبت کنند؛ و به این ترتیب این داستان نیز با پایان غم‌انگیزی مواجه شد. (باشگاه خبرنگاران جوان؛ ش‌خبر ۳۹۸۰۸۱۰)

● مشکل قطع حقوق کارمندان منتقل شده، از دیگر مشکلات این طرح بود که حتی معاون سرمایه‌انسانی رئیس‌جمهور نیز صحت این خبر را تأیید کرد و اعلام کرد برای حل آن تلاش می‌شود: «ابراهیم عزیزی در واکنش به این خبر، اصل موضوع را تأیید و اعلام کرد: «در آینده نزدیک مشکل قطع حقوق برخی از کارمندان انتقالی از پایتخت از جمله استان فارس حل خواهد شد.» (دنیای اقتصاد؛ ش‌خبر ۱۴۰۷۲۴)

● البته اظهار نظر معاون اول رئیس‌جمهور خود گویای مسائل فراوانی است. معاون رئیس‌جمهور در مقام دفاع از طرح تمرکز زدایی و انتقال کارمندان گفت: «اصلاً قبول ندارم که طرح شکست خورده است. حتی اگر یک نفر هم از تهران برود، دستاورد بزرگی است.» (خبرآنلاین؛ ش‌خبر ۱۷۹۳۳۵) این همه هزینه برای این که بشنویم، حتی خروج یک نفر از تهران هم دستاورد بزرگی است!؟

که حدود پنج میلیون نفر باید از استان تهران بروند. این در حالی است که در پایان شهریور ماه سال ۸۹ معاون پشتیبانی و توسعه منابع انسانی استانداری تهران گفت که ۸ هزار و ۵۹۵ نفر از متقاضیان دستگاه‌های دولتی واقع در تهران برای خروج اقدام کرده‌اند. (دنیای اقتصاد؛ ش‌خبر ۳۰۳۶۰۳) معلوم نیست انتظار خروج بیش از ۵ میلیون نفر از تهران و عدد نزدیک به ۱۰ هزار نفر، چگونه در نگاه لطف‌اله فروزنده موفقیت طرح محسوب می‌گردد. هر چند که خروج نزدیک به ۱۰ هزار نفر تا اواسط سال ۸۹ بوده، اما بی‌شک حجم این انتقال‌ها به ۱۰۰ هزار تن هم نرسیده است. بر پایه اظهار نظر یکی از نمایندگان مجلس در سال ۹۰ «تاکنون ۱۷ هزار و ۳۰۰ کارمند دولتی متقاضی انتقال از تهران شده‌اند.» (خبرآنلاین؛ ش‌خبر ۱۴۰۷۲۴) به برخی مصادیق لغو برخی تسهیلات نیز در گذشته اشاره شد.

● البته از همان آغاز اجرای این طرح و در مقاطعی اظهار نظرهایی از سوی کارشناسان و مسئولین مبنی بر احتمال شکست و عدم کارشناسانه بودن این طرح عنوان گردید:

■ مرکز پژوهش‌های مجلس در تیرماه ۹۰ اعلام کرد: «در حال حاضر، تصویر مشخص و شفاف از برنامه دولت برای انتقال دستگاه‌ها و ایجاد عدم تراکم مکانی در سازمان‌های کشور ارائه نشده است و به نظر می‌رسد نقشه جامعی برای این تصمیمات و مراحل و پیامدهای آن وجود ندارد که در چنین حالتی بروز مشکلات بزرگ‌تر - که حل آن از عهده افراد و سازمان‌ها در آینده ساخته نباشد - احتمالی بعید نخواهد بود.» مرکز پژوهش‌ها مشکلات اجتماعی و اقتصادی ناشی از این امر را گوشزد کرد. (خبرآنلاین؛ ش‌خبر ۱۵۹۱۱۸)

■ حجت‌الاسلام محمد جعفر منتظری، رییس دیوان عدالت اداری یکی از مخالفان اصلی طرح خروج کارکنان دولت از تهران بود که این طرح را شکست خورده تلقی کرد. «محمد جعفر منتظری با اعلام اینکه انتقال عجولانه و بدون تدبیر کارکنان دولت از تهران به جز «گسستگی خانواده‌ها» و افزایش شکایات از دولت بهره‌ای ندارد و به طور قطع شکست می‌خورد، گفته بود: کارمندان در قراردادهای استخدامی تعهدی مبنی بر اجرای تمامی تصمیمات دولت نداده‌اند. این مقام مسوول علت مخالفتش را «کارشناسی نشدن طرح» عنوان کرده و گفته بود: آیا دولت در مورد اشتغال همسر کارمند، وضعیت تحصیل یا ازدواج فرزندان، وضعیت تعهد خانواده نسبت به نگهداری از والدین سالمند، بیماری یا شغل دوم کارکنان دولت بررسی انجام داده است؟ حال آنکه با خروج دستگاه‌های دولتی از پایتخت، شیرازه و انسجام بسیاری از خانواده‌های کارکنان دولت در معرض انحطاط قرار می‌گیرد.» (دنیای اقتصاد؛ ش‌خبر ۱۴۰۷۲۴)

۱۴. لزوم اطلاع رسانی صحیح و هنرمندانه

● رهنمود رهبر

مقام معظم رهبری: یک نکته ی دیگر هم کارهای خوبی است که در زمینه ی اقتصاد انجام گرفته - مثل این سهام عدالت، ادامه ی طرحهای نیمه تمام، نوع عدالت در ارائه ی تسهیلات بانکی، صندوق مهر رضا و امثال اینها - محتوا و فواید این کارها را با شکل صحیح برای مردم بیان کنید تا معلوم شود این کارها انجام گرفته است. البته ما بارها گفته ایم آمدن و نشستن و پشت میکروفون یا جلوی دوربین حرف زدن، این کافی نیست؛ یک مقداری برنامه سازی و ارائه ی مطلب، به شکل هنرمندانه لازم است. لزوم اطلاع رسانی هنرمندانه از دیگر تذکرات رهبر انقلاب به دولت است. عمل به این تذکر در رفتار دولت را می توان در موارد زیر مورد بررسی قرار داد:

● توصیف شاخص

این مورد نیز از مواردی است که مقام معظم رهبری -مدظله- زیاد روی آن تأکید دارند. برای نمونه مقام معظم رهبری -مدظله- در سال ۷۴ ضمن بیان این نکته که ما در عرصه اقتصاد و شاخص های اقتصادی پیشرفت داشته ایم؛ به لزوم تبیین نکات و شاخصه های اقتصادی برای مردم اشاره می کنند و می فرمایند آگاهی یافتن مردم از امور حق مردم است. در دیدار هیئت دولت در سال ۷۵ نیز هفته دولت را فرصت مناسبی برای اطلاع رسانی اقدامات انجام شده به مردم می دانند.

در دولت آقای خاتمی نیز معظم له در دیدار سال ۷۷ خطاب به هیئت دولت می فرمایند که مردم را در جریان کارها قرار دهند تا مردم از کارهایی که اتفاق می افتد مطلع شوند. همچنین ایشان در دیدار اعضای هیئت دولت در سال ۸۱ ضمن اشاره به اینکه از شکایات و گله هائی که مردم می کنند؛ معلوم است مردم در جریان کارهایی که انجام می گیرد قرار ندارند و مطلع نیستند؛ به لزوم اطلاع رسانی صحیح در مورد کارهای فراوانی که انجام شده است؛ اشاره می کنند. در همان دیدار ایشان مجدداً به لزوم اطلاع رسانی تأکید می کنند و اینکه پیشرفتها به مردم گفته شود و اگر احیاناً موانعی نیز بر سر انجام کارها وجود دارد شفاف و صریح به مردم گفته شود. در سال ۸۲ نیز ایشان ضمن اشاره به این نکته که خیلی از کارها و مجاهدتها نه قابل گفتن است و نه قابل نوشتن و صرفاً بین شخص باقی می ماند که اجر الهی اینها نیز بسیار بالا است؛ از عدم اطلاع رسانی صحیح این خدمات گله می کنند؛ و می فرمایند دولت باید به شکلی هنرمندانه و صحیح این مسائل را به جهت تصحیح ذهنیت افرادی که ذهنیت درستی ندارند؛ این مسائل را اطلاع رسانی کند. در سال ۸۳ که نیز سال پایانی دولت آقای خاتمی بود نیز ایشان مجدداً توصیه می کنند که کارهای انجام شده را به اطلاع مردم

برسانید و از لزوم درست کردن دو ستون: یک ستون برای کارهایی که انجام شده و یک ستون برای کارهایی که انجام نشده است سخن می گویند.

در دولت آقای احمدی نژاد نیز معظم له در دیدار سال ۸۶ مفصلاً به بحث لزوم اطلاع رسانی صحیح و هنرمندانه می پردازند. در سال ۸۷ نیز مجدداً به لزوم اطلاع رسانی صحیح و هنرمندانه تأکید می کنند و ضمن اذعان به مشکل بودن کار می فرمایند: «کار بسیار مشکلی است که انسان بخواهد از عملکرد خود گزارشی بدهد که باور مردم و اذعان مردم را همراه داشته باشد.» در سال ۸۹ نیز معظم له با اشاره به اینکه در عرصه اقتصادی کارهای خوبی صورت گرفته است و اینکه گزارش این کارها را رئیس جمهور داده است می فرمایند: «خوب است که این گزارش را در معرض اطلاع عموم بگذارید.»

● نقاط قوت

شاید بتوان به جرأت گفت تنها کسی که در دولت توان اطلاع رسانی هنرمندانه را دارد، شخص رئیس جمهور است که توان اقناع مخاطبین خود را در بسیاری از موارد دارد؛ آغاز شجاعانه طرح هدفمندی و سهمیه بندی بنزین، تنها با نقش محوری رئیس جمهور امکان عمل یافت و توانست آن میزان تورمی را که کارشناسان پیش بینی کرده بودند، کنترل کند؛ هر چند که در ادامه چنین اتفاقی رخ نداد و بی تدبیری ها جایگزین شد.

● نقاط ضعف

مصادیق عدم اطلاع رسانی هنرمندانه و حتی اطلاع رسانی ناصحیح متأسفانه در رفتار دولت فراوان است. به عنوان نمونه مصادیقی اطلاع رسانی صحیح از سفرهای استانی موجود نیست و علی رغم جستجوهای فراوان آمارهای به ظاهر متناقض و پراکنده ای و ناچیز از دستاوردهای این سفرها منتشر شده است. به بخشی از این اطلاع رسانی های متناقض و غیر صحیح پیش تر اشاره شد.

● ماجرای اطلاع رسانی مغرضانه خبرگزاری دولت در ماجرای برکناری وزیر اطلاعات و دستور رهبری در ابقای ایشان از برخی مصادیق نکات منفی در عملکرد رسانه دولت است. ماجرای برکناری و ابقای وزیر اطلاعات که مدت ها خبرگزاری دولت از انتشار دستور رهبری امتناع کرده بود، نقطه تاریکی در اقدامات اطلاع رسانی دولت است. برای آگاهی از جریان کامل نحوه خبررسانی دولت در این اتفاق می توان به آدرس زیر رجوع کرد:

<http://www.jahannews.com/vdcbsfb89rthb0gp.uuur.html>

● یکی دیگر از مصادیق اطلاع رسانی های ناصحیح دولت، اتفاقاتی است که در ماجرای برکناری مرضیه وحید دستجردی رخ داد. پیش تر

● متاسفانه در کنار این اقدامات مخرب، کمتر اقدام و اطلاع رسانه ای صحیح و هنرمندانه ای از فعالیت ها و نکات مثبت دولت به چشم می خورد؛ این هم دلایل فراوانی می تواند داشته باشد؛ ولی به هر حال این از نقاط ضعف دولت و رسانه های آن است که آنقدر به مسائل حاشیه ای در سایت ها و روزنامه های وابسته به دولت توجه می شود که از اطلاع رسانی صحیح درباره اقدامات شایسته دولت بازمانده اند؛ اقدامات ناصحیح و پخش اخبار مغرضانه و بعضاً ناصحیح، سبب کاهش اعتماد نسبت به صداقت این رسانه ها شده و به اغلب مسائل مطرح شده در آن به دید سیاسی نگریسته می شود.

● **ارزیابی از نگاه رهبری** عدم اطلاع رسانی صحیح درباره اقدامات شایسته دولت، از تأکیدات همیشگی رهبر انقلاب به این دولت بود که متاسفانه توجه به امور حاشیه ای، رئیس جمهور و تیم رسانه ای وی را از پرداختن به وظیفه اصلی خود بازداشته است: « در مورد گزارشی هم که آقای رئیس جمهور دادند - که گزارش بسیار خوبی بود - توصیه ام این است که این گزارشها منتشر بشود و صداوسیما عین همین بیانات ایشان را منتشر کند تا مردم و نخبگان بشنوند. بسیاری از چیزهایی که در زندگی ما اتفاق می افتد و واقعیت دارد، مردم درست در جریان آنها قرار نمیگیرند. درست است که ما ان شاءالله برای خدا کار میکنیم و هدف عمده ی ما باید رضای الهی باشد و ان شاءالله هست؛ لیکن اطلاع مردم از این کارها بسیار کار لازم و مهمی است؛ این هم خودش هدفی است؛ من قبلها هم همیشه سفارش کرده ام، حالا هم سفارش میکنم. (بیانات در ۲ شهریور ۸۷) دسترسی در <http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۴۰۰۹>

● پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری که مسئول اطلاع رسانی صحیح و واقعی از رفتار دولت به مردم است، خبر کنفرانس مطبوعاتی احمدی نژاد با مشاور شیخ الازهر را به گونه ای منتشر کرد تا کمتر این رفتار دور از شان هیات ایرانی و مخصوصاً رئیس جمهور مورد انتقاد قرار بگیرد. در حالی که شیخ الازهر از کنفرانس مطبوعاتی مشترک با رئیس جمهور ایران اجتناب کرده و مشاورش را به این کنفرانس فرستاد و هیات ایران و ریاست جمهوری هم کوتاه آمد و این امر را پذیرفت، و به دور از شان رئیس جمهور و ملت ایران رفتار کرد، پایگاه اطلاع رسانی ریاست جمهوری این خبر را با عنوان « مصاحبه مطبوعاتی با شیخ الازهر (۱) » منتشر کرد. سایت شبکه ایران نیز از <http://www.inn.ir/NSite/FullStory/> همین تیترا بهره برد. (<http://www.inn.ir/NSite/FullStory/>)

هم به این مطلب اشاره کردیم؛ احمدی نژاد ابتدا به وزیر بهداشت نمره بیست می دهد؛ (۱۱ مهر ۹۱) سپس رحیمی عنوان می کند که تا احمدی نژاد هست، دستجردی هم هست (۲۶ آذر ۹۱) پس از آن نیز الهام سخنگوی دولت این شایعه را تکذیب کرد و در نهایت در ۷ دی ماه ۹۱، احمدی نژاد همچنان ماند و دکتر وحید دستجردی رفت! این روش اطلاع رسانی که ناصحیح و کاذب بوده، باعث می گردد مردم نسبت به اخباری که از مسئولین قوه مجریه می شنوند، کاملاً بی اعتماد گردند که در ماجرای برکناری خانم وزیر نیز چنین نتیجه ای حاصل شد. سلب اعتماد عمومی در ماجرای برکناری منوچهر متکی، وزیر خارجه وقت کشور نیز رخ داد، که به آن نیز در گذشته اشاره شد.

● متاسفانه عملکرد روزنامه ایران، به عنوان تنها روزنامه رسمی دولت، اصلاً مطابق با اطلاع رسانی صحیح و هنرمندانه نبوده و حتی در صدد اختلاف افکنی، و تخریب چهره های رقیب استفاده شده است. متاسفانه پس از ورود علی اکبر جوانفکر به مدیریت این مجموعه، مصادیق عملکرد ناصحیح روزنامه ایران متاسفانه بسیار فراوان شده است.

■ یکی از موارد فرافکنی رسانه دولت، بحث پیرامون مسئله یارانه تولید است؛ امری که به عقیده اغلب کارشناسان تحقق نیافته و حتی رهبر انقلاب نیز در یکی از دیدارهای خود با هیات دولت به این امر اشاره کرده و فرمودند « یک پند از طرح تحول اقتصادی، هدفمندی یارانه ها بود؛ که خب، بحمدالله قانونش تصویب شد و عملیاتی شده. البته من در زمینه ی کمک به تولید سؤال دارم. حالا آقایان در گزارش گفتند؛ لیکن آن چیزی که مصوبه ی قانونی بود برای کمک به تولید، تحقق پیدا نکرده. باید به تولید کمک کنید... در طرح هدفمندی، این بخش حتماً بایستی مورد توجه قرار بگیرد » (بیانات در ۶ شهریور ۹۰)؛ در همین حال روزنامه دولت سیاست سکوت را در این مورد در پیش گرفته و بدون توجه به انتقادات مقام معظم رهبری و گلایه صنعتگران، سعی در فرافکنی و حمایت از عملکرد مسئولان وزارت صنعت دارد. (مشرق؛ ش خبیر ۷۱۲۹۰)

جهت نگاهی گذرا به بخش کوچکی از اقدامات منحرفانه این روزنامه، و سایت های وابسته به دولت میتوان به این آدرس ها مراجعه کرد:

<http://fararu.com/fa/news/۱۱۲۲۵۹>

<http://www.nedayeenghelab.com/vdchkin.html.vdftt۲>

<http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۶۸۸۵۷>

<http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۶۶۳۲۲>

<http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۱۶۰۰۴۰>

<http://www.mashreghnews.ir/fa/news/۱۸۲۷۵۹>

۱۵. مبارزه با فساد

● رهنمود رهبر

ولی معظم فقیه: مسئله‌ی دیگر، مبارزه‌ی با فساد همراه با قاطعیت است. الان خوشبختانه رویکرد دولت و آقای رئیس‌جمهور طوری بوده که کسانی که تمایل به فساد دارند، مرعوبند؛ اما اگر کار صحیح و واقعی انجام نگیرد، کم‌کم این رعب شکسته میشود و این ابهت از بین میرود؛ میل به فساد در یک جاهایی وجود دارد. با فساد و تخلفات مالی بی‌محابا برخورد کنید. البته عرض کردیم بی‌محابا و با شجاعت و قاطعیت برخورد کردن، معنایش بی‌درایتی در نوع برخورد نیست! اینها را باید با هم جمع کنید. هر دو طرف این کفه‌ی متوازن بایستی دیده بشود. مبارزه با فساد از تاکیدات رهبر انقلاب هم به عنوان تذکر به دولت و هم به عنوان شاخص اصولگرایی بود که در قسمت شاخص‌های اصولگرایی بدان به طور مفصل پرداختیم. در این قسمت به طور اختصار چند مورد را بر موارد قبلی می‌افزاییم و از تکرار مسائل پرهیز می‌کنیم:

● نقاط قوت

شجاعت و قاطعیت دولت در بیان فساد ستیزی از نقاط مثبت این دولت است؛ شخص رئیس‌جمهور به عنوان پرچمدار این موضوع خود را مطرح ساخت اهمیت فراوانی داشته و از نقاط مثبت دولت محسوب می‌گردد.

● پاک بودن اغلب اعضای دولت باعث شد که بخشی از آنها در مواردی با فاسدان درگیر شوند؛ یکی از مواردی که اعضای کابینه برای مقابله با فساد و فاسدان تلاش و مبارزه کردند، اقدام صفارهرندی وزیر ارشاد وقت در باز پس‌گیری اموال ارشاد بود که به آن به طور خلاصه اشاره می‌کنیم:

■ «موسسه فرهنگی و توسعه ایران در سال ۱۳۶۸ و با هدف سرمایه‌گذاری، جلب کمک‌های مالی و درآمدزایی برای وزارت ارشاد ایجاد شد و تا سال ۱۳۸۴ طی ۱۶ سال توانسته بود با بودجه ارشاد و حمایت‌های دولتی، میلیاردها تومان اموال و املاک، بصورت زمین و واحدهای تجاری در نقاط مختلف کشور و نیز دفاتری در خارج از کشور را به تملک این موسسه درآورد.

در تابستان سال ۱۳۸۴ و پس از تعیین نتیجه قطعی انتخابات ریاست جمهوری، هیات مدیره این موسسه به طور غیرقانونی و بدون کسب اجازه از وزیر

ارشاد، با تغییر اساسنامه، بخش مهمی از آنرا بصورت موسسه‌ای خصوصی و بنام خود درآوردند. صفارهرندی پس از تصدی وزارت ارشاد، بنابر اختیارات قانونی خود هیات مدیره موسسه را تغییر داد اما بزودی متوجه شد هیات مدیره قبلی، به طور غیرقانونی بخش مهمی از اموال موسسه را خصوصی تلقی و تصرف کرده‌اند.

تلاش‌های مقدماتی و مسالمت‌آمیز وزیر ارشاد برای بازگرداندن اموال این موسسه با پافشاری هیات مدیره قبلی بر تملک بخش مهمی از اموال موسسه به نتیجه نرسیده و کار به قوه قضائیه کشیده شد.

دیوان عدالت اداری در مرحله اول دستور داد اقدامات وزارت ارشاد برای باز پس‌گیری بیت‌المال متوقف شود. با اعتراض شدید وزیر و دستور صریح آیت‌الله هاشمی شاهرودی برای جبران این اشتباه فاحش و سوال برانگیز، دیوان عدالت اداری مجدداً در حکمی، اموال تصرف شده توسط مدیران قبلی را خارج از تملک وزارت ارشاد اعلام کرد. گزارش خبرنگار الف حاکی است علی‌رایزینی رییس دیوان عدالت اداری با دخالت مستقیم در این پرونده، تلاش داشته است با مصلحت‌اندیشی و میانداری، طرفین پرونده را به کوتاه آمدن از قضیه و ختم پرونده راضی کند که وزیر ارشاد با دیدن این وضعیت، موضوع را با مقام عالی رتبه نظام مطرح می‌کند؛ که در نتیجه مقام عالی رتبه نظام با حکم قاطعی تأکید می‌کنند: اموال بیت‌المال را از حلقوم آنها بیرون بکشید. (الف؛ ش‌خبر ۱۶۷۶) صفارهرندی نیز توانست با تلاش فراوان اموال تملک شده از سوی هیات مدیره قبلی را که شامل میلیاردها تومان زمین، شرکت و پاساژ است، به ارشاد برگرداند.

● نقاط ضعف

ماجرای اسامی ۳۰۰ مفسد اقتصادی که در جیب احمدی نژاد است از اموری است که ۷ سال دولت درباره آن مانور داده است؛ دکتر احمدی نژاد از همان روزهای نخست حضورش در ریاست جمهوری و زمانی که برای نخستین بار به مجلس رفت از داشتن اسامی ۳۰۰ مفسد سخن گفت که لیست آنها را در جیب خود دارد، و در واکنش به درخواست برخی نمایندگان که خواستار افشای آن بودند، گفت به توصیه برخی این کار را نمی‌کند؛ رئیس‌جمهور پس از آن نیز هر از گاهی به این موضوع اشاره می‌کرد. تا اینکه پس از کنفرانس مطبوعاتی خود در دی ماه ۹۱ و مطرح کردن دوباره این موضوع، دادستان کل کشور به این امر واکنش نشان داد:

البته احمدی نژاد نیز درباره این نامه دادستان کل کشور تنها یک واکنش نشان داد:

محمود احمدی نژاد رئیس جمهور در پایان جلسه امروز هیات دولت در جمع خبرنگاران حضور یافت و در پاسخ به سوال مهر که از وی پرسید آیا قرار است اسامی بدهکاران بانکی به قوه قضائیه اعلام شود، گفت: آقای الهام به عنوان سخنگوی دولت قرار بوده است در این رابطه اظهار نظر کند. خبرنگار پرسید که نامه دادستان کل کشور خطاب به شما بوده است که احمدی نژاد در پاسخ گفت: چنین نامه‌ی دریافت نشده است. وی در ادامه با خنده گفت: دعوایی نداریم. (الف؛ ش خبر ۱۷۴۳۱۶)

و هیچ گاه خبری از اعلام این اسامی به دستگاه قضایی نشد؛ البته معلوم نیست چرا رئیس جمهور از اعلام اسامی به دستگاه قضا - که متولی اصلی برخورد با مفسدین است - پرهیز می‌کند؟ اگر احمدی نژاد واقعا معتقد به فساد ستیزی است، حفظ این اسامی در جیب او، چه کمکی به مبارزه با فساد می‌کند؟ مگر نه اینکه رهبر انقلاب به دولت هشدار دادند که «اگر کار صحیح و واقعی انجام نگیرد، کم کم این رعب شکسته میشود و این ابهت از بین میرود»؟!

محسنی اژه‌ای در نامه‌ای به احمدی نژاد نوشت که:

«احتراما؛ عطف به بخشی از مصاحبه تلویزیونی مورخه ۱۳۹۱/۱۰/۲ جنابعالی در خصوص مطالبات و به عنوان مطالبی در خصوص، «وجود سیصد تن در کشور که ۶۰ درصد دارایی‌های کشور را بلوک کرده و پس نمی‌دهند»، همان گونه که بارها و در جلسات حضوری پیگیری نموده‌ام انتظار می‌رود که اسامی این افراد و میزان مطالبات غیر جاری نظام بانکی کشور از آنها جهت پیگیری‌های قانونی از سوی قوه قضائیه و دادستانی کل کشور به قوه قضائیه ارائه گردد.

اضافه می‌نماید؛ در ادامه پیگیری‌های مستمر به عمل آمده در این خصوص طی نامه‌های ق ۱۴۰/۹۱۲۰/۲/۴۵/۱۴ مورخ ۱۳۹۱/۸/۲۲ و ق ۱۴۰/۹۱۲۰/۲/۹۱۲۰/۱۴ مورخ ۱۳۹۱/۹/۲۸ اسامی بدهکاران بانکی دارای مانده مطالبات غیر جاری بالای ۱۰ میلیارد ریال از بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران استعلام شده که تاکنون پاسخی دریافت نشده است، لذا ضرورت دارد دستور فرمایید در اسرع زمان ضمن ارائه اطلاعات اخیر الذکر، اسامی ۳۰۰ تن اعلامی از سوی حضرت تعالی در اسرع زمان جهت پیگیری‌های قانونی به دادستانی کل کشور منعکس گردد.» (فرارو؛ ش خبر ۱۳۶۴۹۹)

۱۶. حفظ سرمایه‌های ملی

ره‌نمود رهبر

رهبر معظم انقلاب: یک مسئله‌ی مهم، حفظ سرمایه‌های ملی است. بعضی از دوستان حالا به این ساخت و سازها و توسعه‌ی شهرهای بزرگ و بخصوص تهران اشاره کردند. از پانزده، شانزده سال قبل که این ساخت و سازهای اطراف تهران، به صورت یک حرکت سرطانی آغاز شد، ما همین طور مکرر شهردارها - همه‌ی شهردارهایی که در این مدت تا امروز آمده‌اند - را مورد خطاب قرار دادیم و به آنها دائم مطالبی را گفتیم. بعد به این نتیجه رسیدیم که فقط مسئله‌ی شهرداریها نیست. متصدیان منابع طبیعی اینجا تخلفات بزرگی کرده‌اند؛ منابع طبیعی را با سفارش و رفاقت و با ملاحظه و برای جلب حمایت این و آن، همین طور بی دریغ در اختیار اشخاص و گروهها و مسئولان و عمامه‌ای و غیر عمامه‌ای و نهادهای انقلابی و... قرار داده‌اند. یعنی یک ملاحظه و مصلحت کوتاه مدت را در نظر گرفته‌اند و دیگر نگاه نکرده‌اند. آدم وقتی به طرف شمال تهران و ارتفاعات می‌رود، واقعاً وحشت می‌کند؛ یک بخشهایی هست که بنده هر وقت می‌روم، با اینکه محیط حرکت و گردش و تحرک و ورزش است، با اعصاب ناراحت به خانه برمیگردم. هر دفعه می‌روم، می‌بینم باز یک کارهای جدیدی انجام گرفته است. این دولت به طور جدی مسئول است؛ هم وزارت مسکن، هم وزارت کشاورزی - که منابع طبیعی را در اختیار دارد - هم بقیه‌ی دستگاهها و هم از جمله وزارت کشور و شهرداریها. نباید بگذارید این اتفاق بیفتد؛ دارد همه جا اتفاق می‌افتد. انسان در شهرهای مختلف می‌بیند؛ تهران که جلوی چشم ماست و من به طور متوالی می‌بینم؛ بعضی جاهای دیگر هم که رفته ایم، همین طور است. نگذارید این سرمایه‌های ملی را این طوری ضایع کنند.

تأکید بر حفظ سرمایه‌های ملی در کشور - که یک مثال آن نیز توسط رهبر انقلاب زده شده از جمله تذکرات دیگر رهبر انقلاب به دولت است. سرمایه‌های ملی را می‌توان به سرمایه‌های انسانی و طبیعی تقسیم کرد که دولت در هر زمینه اقداماتی داشته است:

توصیف شاخص

ایشان در اسفند ۷۷ در دیدار وزیر و مسئولان جهاد سازندگی می‌فرمایند: «امیدواریم که ان شاء الله همه هم دولت، هم آحاد ملت و هم مسئولان بخشهای مختلف به مسئله‌ی مهم حفظ منابع طبیعی، گیاه، درخت، کشاورزی، استفاده‌ی بهینه از آب، خاک و امکانات گوناگون دیگر، به طور جدی بپردازند». همچنین ایشان در پیام خویش به مناسبت آغاز به کار اولین دوره شورای شهر در سال ۷۸ در بند ۶ پیام می‌فرمایند به لزوم توجه قرار دادن مختصات «شهر اسلامی» اشاره می‌کنند که یکی از این خصوصیات حفظ منابع طبیعی است. همچنین در اسفند ۷۹ و در ابلاغیه سیاست‌های کلی نظام به سران قوا، در سیاست‌های کلی مربوط به منابع طبیعی در بند ۳ می‌فرمایند: «۳ اصلاح نظام بهره‌برداری از منابع طبیعی و مهار عوامل ناپایداری این منابع و تلاش برای حفظ و توسعه‌ی آن».

ایشان همچنین در مراسم روز نهالکاری در سال ۸۸ می‌فرمایند: «آن چیزی که من می‌خواهم تأکید کنم، هم به وزارت کشاورزی و منابع طبیعی، هم به محیط‌زیست، و هم به همه‌ی کسانی که دست‌اندر کار هستند، این است که مراقبت کنید این دایره‌ی غصب و تصرف نابجا و غلط توسعه پیدا نکند و جلوی آن گرفته شود». ایشان همچنین در فروردین ۸۹ در بازدید از صنعت خودرو به لزوم توجه به محیط زیست و اینکه خودروها نباید موجب آسیب رساندن به محیط زیست شوند اشاره می‌کنند. و به تأکید اسلام بر مسأله محیط زیست و اینکه تخریب محیط زیست غیر قابل جبران است؛ اشاره می‌کنند.

نقاط قوت

سه‌میة بندی بنزین: این کار از نقاط مثبت که در دولت نهم اتفاق افتاد کار مثبتی بود جهت حفظ حجم بنزین مملکت. این کار باعث شد اولاً تا حدیث از قاچاق بنزین به خارج از کشور جلوگیری شود؛ ثانیاً با این کار تا حد زیادی از اسراف بنزین و مصرف بی رویه آن جلوگیری به عمل آمد. پیش‌تر به مزایای این طرح و حفظ سرمایه‌های طبیعی ملی به خاطر اجرای آن اشاره کردیم.

● حفظ سرمایه‌های انسانی از دیگر وظایف دولت محسوب می‌شود که دولت نیز تلاش کرد تا با تأسیس بنیاد ملی نخبگان، تسهیلات ویژه‌ای را برای نخبگان ایجاد سازد تا مانع از روند فرار مغزها از کشور گردد. در این باره نیز پیش‌تر توضیحاتی ارائه شد.

نقاط ضعف

البته در کنار این موارد باید اشاره کرد که همچنان فرار مغزها از کشور صورت می‌گیرد؛ هر چند قصد سیاه‌نمایی نداریم، ولی معتقدیم هر چند که اقدامات دولت در صورت اجرای کامل وعده‌ها برای نخبگان، تأثیر زیادی در ماندگار کردن نخبگان کشور دارد، ولی با این وجود سیر خروج نخبگان از کشور، هر چند کاهش یافته اما همچنان ادامه دارد؛ هر چند که باید گفت در همه موارد دولت مقصر محسوب نمی‌شود.

● طرح تأسیس باغ‌شهرها نیز از نقاط منفی دیگر بود که با واکنش رهبر انقلاب نیز مواجه شد و معظم له از این طرح‌ها به شدت ابراز نگرانی کردند. این طرح نیز با نابودی محیط زیست در بسیاری موارد گره می‌خورد. درباره این طرح هم پیش‌تر صحبت کردیم.

● انحلال شورای عالی محیط زیست نیز از دیگر اقدامات احمدی‌نژاد بود که پیش‌تر بدان اشاره شد.

● متأسفانه در عرصه محیط زیست، در طول دولت نهم باعث شد ایران در رتبه بندی جهانی ۱۴ پله نزول پیدا کند. حتی برخی از کارشناسان معتقدند که در طول چهار سال اول دولت احمدی‌نژاد «حد اقل به اندازه ۱۶ سال در

در پارک ملی خجیر تهران برای اتصال اتوبان بابایی به پاکدشت، دستور مستقیم رییس جمهوری مبنی بر عبور خط لوله نفت ری-قوچک از داخل پارک ملی سرخه حصار، مصوبه ساخت پالایشگاه در استان مازندران، طرح های متعدد واگذاری اراضی ملی به افراد در قالب طرح هایی چون باغشهر و بوستان خانواده و نابودی منابع طبیعی به بهانه ساخت مسکن و ایجاد باغ، تعریض جاده پارک ملی گلستان و تبدیل آن به اتوبان ۴ بانده علی رغم مصوبات قبلی دولت پیشین مبنی بر خروج این جاده از داخل پارک ملی گلستان، انتخاب مناطق نمونه گردشگری در مناطق تحت حفاظت سازمان محیط زیست و واگذاری این اراضی به بخش خصوصی، تبدیل بخش های بیشتری از منطقه حفاظت شده و پارک ملی کویر به پادگان های نظامی و میدان مانور و تلاش برای ایجاد سایت های ذخیره سازی گاز و اکتشاف نفت در پارک ملی کویر، عدم پرداخت حقایق تالاب ها و دریاچه ها برای پر کردن سدها و مصرف هر چه بیشتر مردم از آب که منجر به نابودی تالابهایی چون بختگان و پریشان و ارومیه و گاوخونی شد، صدور مجوز حفاری در پارک ملی نای بند برای وزارت نفت، نشت چندین باره لوله های انتقال نفت در استان های مختلف کشور نیز بخش دیگری از تخریب های صورت گرفته است.» (فرارو؛ ش خبر ۳۰۳۵۴)

البته باید متذکر شد که راقم این سطور نیز تخصص چندانی در موضوع محیط زیست ندارد و دولت احمدی نژاد را مقصر اصلی در اتفاقات مخرب زیست محیطی نمی داند؛ ولی به هر حال نباید از نقش عمده دولت در حفظ محیط زیست به سادگی عبور کرد؛ هر چند در صدد تأیید صد در صد مطالب فوق نیستیم ولی به هر تقدیر نمی توان منکر برخی اشتباهات دولت در این امر شد.

به هر تقدیر این اتفاقات و برخوردهای مخرب با محیط زیست، علیرغم تذکرات رهبر انقلاب در باره حفظ سرمایه های ملی و طبیعی صورت گرفته و در اصل ۵۰ قانون اساسی کشور هم آمده است «در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی می گردد. از این رو فعالیتهای اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است.»

حق طبیعت ایران جفا شده است و دولت نهم را یکی از طبیعت ستیز ترین دولت های ایران در سالهای اخیر معرفی کرده اند. البته باید اضافه کرد « آنچه قابل توجه است اینکه معاون اول رییس جمهوری این دولت، سیاست های حفظ محیط زیست را توطئه شوم غرب علیه نظام اسلام دانست و حتی رئیس دولت نهم نیز در سخنان خود در استان خراسان رضوی منابع طبیعی را سد راه توسعه معرفی کرد.» (فرارو؛ ش خبر ۳۰۳۵۴)

«غلامحسین الهام، سخنگوی دولت نیز به صراحت از بی کفایتی رئیس سازمان حفاظت محیط زیست سخن به میان آورده و در جمع خبرنگاران در انتقاد از او گفت: "رئیس سازمان محیط زیست یک زمین شناس است نه کارشناس محیط زیستی و به همین دلیل گاهی نظراتش را در قالب زمین شناسی ارائه می کند که رسانه ها هم نباید اینقدر به آن حساسیت نشان دهند و معلوم نیست این اظهار نظر ها چقدر دقیق و بر مبنای کارشناسی باشد."» (فرارو؛ ش خبر ۳۰۳۵۴)

«تشدید آلودگی هوا در شهرهای بزرگ و صنعتی، هجوم موج گسترده گردوغبار به کشور، احراز رتبه میان پنج کشور نخست در فرسایش خاک، واگذاری ۷۵۰۰ هکتار از اراضی تالاب هورالعظیم به شرکت نفت به مدت ۳۰ سال برای اکتشافات نفتی، احداث جاده در پارک ملی لار برای اتصال شهرستان نور به گرما بدر در شمیرانات، نقض مصوبات و قوانین قبلی مبنی بر عدم استقرار صنایع نفتی و پتروشیمی در سه استان شمالی ایران، نقض مصوبات قبلی مبنی بر عدم استقرار صنایع جدید در حریم ۱۲۰ کیلومتری تهران و حریم ۵۰ کیلومتری اصفهان، مصوبه دولت مبنی بر احداث پتروشیمی در استان گلستان، مصوبه احداث پتروشیمی در جنگل های سراوان گیلان، مصوبه دولت مبنی بر احداث جاده کنار گذر انزلی در میانه تالاب بین المللی انزلی از جمله اقدامات سازمان محیط زیست در طی چهار سال اول دولت احمدی نژاد است.» (فرارو؛ ش خبر ۳۰۳۵۴)

«بحران در وضع زیست محیطی دریاچه ارومیه در پی ایجاد بلورهای نمک در اثر کاهش سطح آب در تابستان سال ۸۵، مصوبه احداث جاده

۱۷. توجه به فرهنگ

ره‌نمود رهبر

رهبر فرزانه انقلاب: مسئله‌ی فرهنگ و قضایای فرهنگی خیلی مهم است که من حالا چون اهتمام شماها را به مسائل فرهنگ میدانم و بحمدالله احساس میکنم که وزرای فرهنگ ما اهتمام دارند، روی آن تکیه نمیکنم؛ والا من سالهای گذشته در دیدارهای با دولتها، یکی از آن بخشهایی که بیشترین تکیه را روی آن میکردم، مسئله‌ی فرهنگ بود. اهمیت کار فرهنگی نباید مورد غفلت قرار گیرد. در کار فرهنگی هیچ وقفه و تعللی جایز نیست؛ چون بیشترین تلاش دشمنان بر روی جامعه و ملت و کشور ما، تلاش فرهنگی است. این مبالغه نیست! بیشتر و پرحجم‌تر و مؤثرتر از تلاشهای سیاسی و امنیتی، تلاش فرهنگی است. علت هم این است که آنها میدانند اگر در تلاشهای فرهنگی علیه انقلاب موفق و پیروز شوند، بقیه‌ی کارها برای آنها آسان خواهد شد؛ لذا روی این متمرکزند. ما مطلقاً نبایستی توقف داشته باشیم، باید پیش برویم. هیچ سطحی نگری جایز نیست. ظاهرگرایی و عوام‌زدگی در کار فرهنگی جایز نیست. کار فرهنگی بایستی مدبرانه، عمیق، با حوصله و از سوی آدمهای باصلاحیت و کارشناسهای حقیقتاً وارد، در همه‌ی شعبه‌ها و شاخه‌های گوناگون فرهنگی مورد توجه قرار بگیرد. تأکید بر فرهنگ و کار فرهنگی از تذکرات همیشگی و جدی رهبر انقلاب به همه دولت‌ها و از جمله دولت دکتر احمدی نژاد است. از آنجا که مسئله فرهنگ، به تعبیری محوری‌ترین بخش انقلاب اسلامی است، ما نیز این بخش را به طور ویژه مورد بررسی قرار می‌دهیم.

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دوره اصلاحات یکی از اصلی‌ترین انتقاداتشان درباره مساله فرهنگ و بی‌توجهی دولت به مساله تهاجم فرهنگی بود. به عنوان مثال ایشان در سال ۱۳۷۸ در جمع اعضای هیات دولت نارضایتی جدی خودشان از وضعیت فرهنگی و عملکرد فرهنگی دولت را بیان داشتند:

«من نگاه می‌کنم، می‌بینم که در محیط کار فرهنگی ما به‌عنوان اسلام، کار خیلی کمی انجام می‌گیرد... چرا گفته نمی‌شود که ما در هنرهای نمایشیمان و در دانشگاه و در فلان برنامه، کارگردان مسلمان می‌خواهیم؟! به این معنا تصریح شود که ما می‌خواهیم کارگردان مسلمان، فیلمنامه‌نویس و بازیگر مسلمان درست کنیم و فضای جامعه را اسلامی کنیم. چرا این تصریح نمی‌شود؟! چرا در محیط دانشگاه

تصریح نمی‌شود که ما می‌خواهیم دانشگاه را اسلامی کنیم؟! من چند سال قبل، این را مطرح کردم... من می‌گویم از این که شما بگویید «ما می‌خواهیم دانشگاه، اسلامی باشد»، خجالت نکشید و از این نترسید. این، آن چیزی است که این ملت برای آن قیام کرده است و من و شما پوسته‌ی رویی و ظاهر این ملت هستیم.»

رهبر انقلاب در ادامه با انتقاد شدید از وزارت ارشاد دولت خاتمی فرمودند:

«من از وزارت ارشاد توقع دارم. البته آقای «مهاجرانی» - ظاهراً - نیستند و خودشان را راحت کردند از این که بیایند و حرفهای ما را بشنوند! به‌هرحال، فرق نمی‌کند؛ چه ایشان باشند، چه نباشند، من اعتراضم این است - این اعتراض را بارها هم گفته‌ام، الان هم در جمع شما می‌گویم - وزارت ارشاد در این دو سالی که ایشان در رأس این کار هستند، هیچ کار اسلامی به‌عنوان اسلامی ارائه نداد! این اولین اعتراض من است. فرض کنید من خودم در مورد صدا و سیما، کمتر هفته‌ای است که اعتراضی و اوقات تلخی‌ای نداشته باشم و پیغام تندی ندهم؛ اما صدا و سیما کارهای زیادی را به‌عنوان کار اسلامی انجام داده، برنامه‌های اسلامی و برنامه‌های هنری اسلامی درست کرده و برنامه‌های گزارشی و علمی داشته است. اگر اشتباه و خطا و تخلف دارد، از آن طرف هم تلاش و کار دارد. من سؤالم این است که وزارت ارشاد، چند کتاب برای تقویت تفکر اسلامی به‌وجود آورده، چند تا فیلم برای تقویت مبانی فکری اسلامی و انقلابی ساخته و چند تئاتر مناسب داشته است؟ الان مرتب در این سالنهای وابسته به وزارت ارشاد، نمایش و تئاترهایی اجرا می‌شود؛ بعضی‌هاش صددرصد ضد دین و ضد انقلاب است! کسانی رفتند، دیدند و آمدند به من گزارش دادند. خوب؛ حالا اگر در کنار دو، سه نمونه تئاتر از این گونه نمونه‌ها، پنج شش نمونه هم به ما نشان می‌دادند که ما این تئاتر را به‌وجود آوردیم، یا این فیلم را اجرا کردیم که مبلغ اسلام است، من هیچ اعتراضی نمی‌کردم. می‌گفتم بالاخره: «خلطوا عملاً صالحاً و آخر سیئاً، عسی الله ان یتوب علیهم!» اما این طور نیست؛ هرچه هست، از آن طرف است! این اعتراض من است. من از رفتار وزارت ارشاد، راضی نیستم.

فرض کنید در مورد کتابهای رمان، بنده همیشه اهل رمان خواندن بودم؛ امروز هم با رمان بی‌ارتباط نیستم و از دنیای رمان خبر دارم که چه خبر است. امروز فاسدترین رمانها منتشر می‌شود! البته این سه چهار ماه اخیر، تا حدودی توقف شد - ظاهراً به‌خاطر همین حملات

محمود احمدی نژاد پرداخته شده است و نگاه جامعی نسبت به این امر ارائه شده است. بسیاری از انتقادات به دولت نهم و دهم از سوی کسانی است که در جهت گیری های فرهنگی خود با فرهنگ اسلامی و انقلابی سازگاری ندارند؛ اما نگاهی به دو شاهد بالا نشان می دهد که بخش قابل توجهی از انتقادات نیز از موضع انقلابی و اسلامی به دولت نهم و دهم وارد است. به نوعی که در مجموع نوع عملکرد دولت دهم باعث اعتراض متدینین و انقلابیون شده است.

توصیف شاخص یکی از دغدغه های اساسی و شاید بشود گفت مهمترین دغدغه مقام معظم رهبری -مدظله- در سالهای رهبری خویش مسأله فرهنگ بوده است. ایشان از اوایل دهه ۷۰ مسأله «شیخون فرهنگی» و «تهاجم فرهنگی» را به مسئولین و مردم متذکر شدند. در مراسم تفیذ حکم دوم آقای خاتمی نیز ایشان می فرمایند که باید به مقوله فرهنگ و فرهنگ عمومی توجه ویژه شود. در دیدار هیئت دولت سال ۸۱ نیز ایشان خطاب به دولت می فرمایند که حضور دشمن در پشت پرده سیاست و فرهنگ را جدی بگیرند. و می فرمایند هر چه بیشتر می گذرد این حقیقت بیشتر آشکار می شود که دشمن در مقاصد پلید خود امید زیادی به مقوله فرهنگ و سیاست دارد.

اما ایشان در در دولت آقای احمدی نژاد به مسأله فرهنگ به عنوان مهمترین قضیه می نگرند به نحوی که در اکثر دیدارهای هیئت دولت، از بحث فرهنگ صحبت می کنند. برای مثال در سال ۸۶ در دیدار هیئت دولت می فرمایند که فرهنگ مظلوم است و از آن رفع مظلومیت بکنید. در دیدار سال ۸۷ نیز از توجه به مقوله فرهنگ صحبت می کنند. در سال ۸۸ نیز ضمن اشاره به بحث فرهنگ می فرمایند که یکی از وظایف دولت اسلامی هدایت فرهنگ عمومی جامعه است. معظم له در دیدار سال ۸۹ نیز از اینکه در دولت نسبت به کار فرهنگی اهتمام ورزیده شده است؛ ابراز خرسندی کردند. در دیدار هیئت دولت در سال ۹۰ نیز ایشان می فرمایند مسأله فرهنگ باید جدی گرفته شود؛ و اگر کشور در زمینه اقتصاد پیشرفت کند؛ اما در فرهنگ عقب بمانیم؛ کشور لطمه خواهد خورد. همچنین ایشان در دیدار سال ۹۱ می فرمایند که در زمینه مسائل فرهنگی به کارهای سطحی نباید اکتفا شود و باید کارهای مبنائی و عمیق انجام شود و در ادامه می فرمایند: «من یک وقتی نسخه ای از آن کارهای عمیق لازم را به آقای رئیس جمهور دادم؛ همانها باید دنبال شود و باید دنبال میشد.» همچنین ایشان می فرمایند در زمینه فرهنگ ما نباید به «فرهنگ مهاجم» کمک بکنیم.

مجلس و اعتراضهای این طرف و آن طرف، این کار انجام شد - خوب؛ وزارت ارشاد، دست اندرکار چند کتاب رمان شده و پول و امکانات به افرادی که آماده هستند، داده است - مسلم هم داریم - که بنشینند و یک رمان انقلابی، یا چند رمان راجع به جنگ بنویسند؟ چند تا از این کارها کردند؟! این سؤال ماست دیگر. مگر وظیفه ی وزارت ارشاد، غیر از این است؟!...

مسأله ی فرهنگ و مسأله ی صف آرای فرهنگی در مقابل دشمن را جدی بگیرید. این وظیفه ی ماست. این آن چیزی است که بنده هم اگر در راه آن کشته شدم، احساس می کنم که در راه خدا کشته شده ام. هر کس در این راه کشته شود، در راه خدا کشته شده و هر کس در این راه، زحمتی متحمل شود، در راه خدا متحمل شده است. مسأله، مسأله ی کوچکی نیست؛ دشمن ما را از اطراف، محاصره می کند از طریق کتاب، روزنامه، رادیو و تلویزیونها، صداهای بیگانه و خبرگزاریها و جعل خبر و تولید انواع و اقسام وسایل فرهنگی ما همین طور بنشینیم و احياناً هماهنگی و همصدایی کنیم! این که نمی شود.» (بیانات در ۲۴ آذر ۷۸) دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۱۸۴۹>

این تذکر رهبر انقلاب و ایراد به وزارت ارشاد وقت، به حدی جدی بود ارزیابی های بعدی وزارت ارشاد نشان داد که صرفاً در موضوع کتاب: «هفتاد درصد کتاب هایی که از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی دولت قبل مجوز چاپ گرفته، دارای انحرافات اساسی بوده اند.» دسترسی در:

<http://aftabnews.ir/vdcaarena.html.۴۹n۰m۱۵kk۴>

در این شرایط اسفناک بود که دولت دکتر محمود احمدی نژاد بر سر کار آمد و امیدهای بسیاری را دل دلها زنده کرد. با بر سر کار آمدن دولت نهم رهبر معظم انقلاب رویکردی جدید در عرصه فرهنگ را به عنوان ضرورتی که دولت باید پی گیری کند به دولت خاطر نشان ساختند. از این جهت بر سر کار آمدن دولت نهم را باید تغییری اساسی در عرصه مدیریت فرهنگی کشور دانست. اما سیر حرکت فرهنگ در دولت های نهم و دهم بر اساس خواست و نظر رهبر معظم انقلاب اسلامی را می توان در دو گزارش زیر که به تفصیل به همین موضوع پرداخته است مراجعه کرد:

<http://didban.ir/fa/news/۱۵۲۲>

<http://didban.ir/fa/news/۳۲۶۴>

در این دو یادداشت به دغدغه های فرهنگی رهبری در مورد دولت

نقاط قوت

وزرای انتخابی فرهنگ و ارشاد اسلامی در دولت نهم و دهم، وزیرانی انقلابی و متعهد بودند و انتخاب آنان امر مبارکی محسوب می‌گردد. انتخاب افرادی چون محمدحسین صفار هرنندی و سیدمحمد حسینی، که سوابق انقلابی و تعهد دینی آنان مشهور بود، از اتفاقات مثبت در این عرصه بود.

نقاط ضعف

عملکرد وزارت ارشاد در برخی موارد باعث انتقادات متدینین و دلسوزان نسبت به عملکرد دولت و وزارت ارشاد گردید:

انتقاد به عملکردهای سینمایی وزارت ارشاد، از جمله این موارد است؛ این امر بدین خاطر بود که « بسیاری از فیلم‌هایی که سال‌های سال در محاق توقیف بودند و همچنین فیلم‌هایی که توهین مشخص و بارزی به ارزش‌های اسلامی و انقلابی داشتند، به نمایش درآمدند و کار به جایی رسید که حتی وزیر ارشاد دولت نهم به این موضوع اعتراض کرد... در حوزه امنیت اجتماعی و اخلاقی نه تنها دولت هیچ کار رو به جلویی نداشت، بلکه موضع‌گیری‌های شخصی رئیس‌جمهور و اطرافیان ایشان به گونه‌ای بوده که به بحران دامن می‌زد و عملاً باعث تقابل جدی شخص رئیس‌جمهور و دولت دهم با مومنین و بسیاری از دلسوزان نظام و انقلاب مثل آیت‌الله جنتی و آیت‌الله خاتمی و مراجع تقلید شد.» انتقادات بسیاری از متدینین به برخی فیلم‌ها از این جمله است. دسترسی در:

<http://www.edalatkhahi.ir/00730v/shtml>

عدم همکاری دولت و شخص رئیس‌جمهور با طرح عفاف و حجاب و همچنین انتقاد از طرح گشت ارشاد، باعث انتقادات بسیاری از دلسوزان به رفتار دولت شد. (خبر آنلاین؛ ش‌خبر ۱۵۲۴۹۱ ، فارس؛ ش‌خبر ۸۹۰۳۳۱۰۹۷۴؛ خبر آنلاین ۶۹۴۴۷)

مثالی دیگر اعتراض متدینین به رابطه دفتر رئیس‌جمهور با برخی هنرمندان و سینماگران خاص است که اثری جدی بر تلقی متدینین از سیاست‌های فرهنگی دولت داشته است. هرچند این رابطه‌ها و چگونگی و چند و چون آن مشخص نیست اما درک عمومی متدینین از سیاست‌های فرهنگی دولت را دستخوش تغییر کرد؛ دیدارهای اسفندیار رحیم‌مشایی با بازیگران از جمله هدیه تهرانی، و اختصاص میلیون‌ها تومان به اقدامات فرهنگی وی (!) از جمله این موارد است. (فارس؛ ش‌خبر ۸۸۰۹۲۸۰۴۵۶)

ارزیابی از نگاه رهبری

بازخوانی مطالبات فرهنگی رهبر انقلاب از دولت احمدی نژاد خود بحث مفصلی است که ارجاع به دو یادداشت (دیدبان؛ ش‌خبر ۱۵۲۲ و ش‌خبر ۳۲۶۴) می‌تواند نگاه جامعی را در این زمینه به دست دهد. با این حال به طور اجمال به برخی از این مطالبات اشاره و خوانندگان گرامی را برای بحث مفصل به آن ارجاع می‌دهیم:

۶ شهریور ۱۳۸۶: رهبر انقلاب خواستار توجه جدی به فرهنگ شده و از میزان توجه ناراضی هستند: «نکته‌ی بعدی که می‌خواهم سفارش کنم، این است که از بخش فرهنگ رفع مظلومیت کنید. بخش فرهنگ انصافاً بخش مظلومی است. الان در گزارش آقای رئیس‌جمهور، اصلاً اسمی از فرهنگ نیامد؛ یا در اولویت‌بندیها این اولویت فدای اولویتهای دیگر شد و آنها تقدم پیدا کرد که در کوتاهی وقت، بیان بشود! این مظلومیت است دیگر. واقعاً مسأله‌ی فرهنگ را دست کم نگیرید. خیلی از مشکلات جامعه‌ی ما با فرهنگ سازی حل می‌شود. توجه بکنید که امروز، عمده قوای دشمنان ما در جبهه‌ی فرهنگی دارد کار می‌کند. این جنگهای روانی، این فعالیتهای فرهنگی، این بودجه‌های پنهان و آشکاری که برای منحرف کردن ذهنها می‌گذارند، همه اش مربوط به مسئله‌ی فرهنگ است.» دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/?p=bayanat&id=3083>

۲ شهریور ۱۳۸۷: رهبر انقلاب خواستار عمق بخشی به اقدامات می‌شوند: « یکی هم توجه به مقوله‌ی فرهنگ است که خیلی مهم است. البته خوب، کارهایی شده؛ گزارشی هم که دادند، اشاره‌ای به این معنا داشت؛ بنده هم در جریان بسیاری از کارها هستم؛ اما در عین حال مقوله‌ی فرهنگ، بسیار مقوله‌ی مهمی است؛ همان طور که بارها گفتیم مثل هوایی است که انسان در آن تنفس میکند. همه بزرگ، کوچک، بالا، پائین، قشرهای مختلف، مسئول، غیرمسئول در فضا تنفس میکنند. این فضا را درست کنید، تا همه سالم تنفس کنند.» دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=4009>

۱۶ شهریور ۱۳۸۸: رهبر انقلاب از جهت‌گیری‌های فرهنگی اظهار نگرانی می‌کنند: « مسئله‌ی فرهنگ بسیار مسئله‌ی مهمی است. ما در زمینه‌ی فرهنگ و پرداختن به فرهنگ چه کار می‌خواهیم بکنیم؟

۶ شهریور ۱۳۹۰: رهبر معظم انقلاب از تخصیص نیافتن مبالغی از بودجه سال گذشته گفته و از پیشنهادهایی سربسته به دولت خبر می‌دهند: «مصوبه‌ی دولت در زمینه‌ی بودجه‌ی فرهنگی، مصوبه‌ی خوبی است؛ اگر چه حالا شنیدم که خیلی از مبالغ این مصوبه تخصیص داده نشده؛ حتی اگر همه‌اش هم تخصیص داده شود، باز برای همه‌ی فعالیت‌های فرهنگی کافی نیست. بنابراین منابع دچار محدودیت است. با توجه به محدودیت منابع، نگاه کنید ببینید اولویت‌ها چیست. البته من یک مجموعه‌ای را به نحو پیشنهاد به دولت ارائه کردم؛ که اگر این چیزها در کار فرهنگ مورد توجه قرار بگیرد، با توجه به نگاهی که ما در زمینه‌ی فرهنگ داریم، اینها اولویت خواهد داشت؛ یعنی اینها تأثیراتش بیشتر خواهد بود. بله، اینها را باید دنبال کنید تا ان شاء الله تحقق پیدا کند.» دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۵۸۴۴>

۲ شهریور ۹۱: رهبر معظم انقلاب به صراحت از مورد غفلت واقع شدن نسخه‌ای که سال قبل، معظم‌له از ارائه آن به دولت خبر داده بودند و هنوز اجرا نشده است، سخن می‌گویند: «در زمینه‌ی فرهنگ ... به کارهای سطحی نباید اکتفاء کرد. به کارهای عمیق‌تر، کارهای بنیانی‌تر، کارهایی که از یکی‌شان دهها کار صادر میشود و نشئت می‌گیرد، توجه کنید. من یک وقتی نسخه‌ای از آن کارهای عمیق لازم را به آقای رئیس‌جمهور دادم؛ همانها باید دنبال شود و باید دنبال میشد.»

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۹۶۹۳>

با این وجود و در عین این همه تأکید رهبر انقلاب، رئیس‌جمهور در یک کنفرانس مطبوعاتی عنوان کرد: «آنچه که مقام معظم رهبری به ما رهنمود دادند، همان است که در کار گروه‌های فرهنگی تصویب و آن را دنبال کرده‌ایم.» (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ ش‌خبر ۲۲۰۷۱۸) البته این گونه نیست که احمدی‌نژاد می‌گوید؛ چرا که رهبر انقلاب به صراحت عنوان کردند که نسخه‌ای که ایشان داده‌اند دنبال نشده است و ایشان از این جهت به دولت تذکر می‌دهند که "باید دنبال میشد"!!! و این امر نشان می‌دهد که فرهنگ و تأکیدات مکرر رهبر انقلاب بر این مسئله، باز هم در مظلومیت باقی ماند.

اول، تکلیف این را روشن کنیم. یک وقت هست که یک دستگاهی به امور فرهنگی بی‌اعتناء است، یک وقت نه، یک دستگاهی اعتناء و اهتمام به امور فرهنگی دارد، لیکن هدفگذاری‌های فرهنگی‌اش دچار اختلال یا دچار خدشه است. این هدفگذاری‌ها خیلی مهم است؛ از این نبایستی غفلت کرد. ما چه می‌خواهیم بکنیم با اخلاق مردم، با فرهنگ مردم؟... ما موضعمان، موضع دفاع نیست. در قضیه‌ی زن، در قضایای گوناگون دیگر، موضع ما، موضع تهاجم است؛ ما از دنیا طلب‌گاریم.» دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۵۸۴۴>

۸ شهریور ۱۳۸۹: رهبر معظم انقلاب اسلامی با اظهار خشنودی از توجه دولت به فرهنگ به شدت از اولویت بندی‌های فرهنگی اظهار نگرانی می‌کنند. نگرانی ایشان در اصل از نحوه مصرف این بودجه‌های کلان است، تذکر ایشان نیز درباره پرهیز از کارهایی تزیینی و ویتزینی است: «یکی دو سال پیش که همین مجموعه اینجا حضور داشتید، من راجع به مسئله‌ی فرهنگی از دستگاه دولتی یک گله‌ای کردم. حالا خوشبختانه انسان احساس میکند که در دولت به کار فرهنگی اهتمام ورزیده میشود. بودجه‌های فرهنگی بزرگ و کلان و در واقع کارهای گوناگون و تکرار مسائل فرهنگی و اینها خوب است؛ ... به آقای رئیس‌جمهور گفتم که من وقتی شنیدم شما این رقم کلان سنگین فرهنگی را تصویب کردید، از نحوه‌ی مصرف و جذب آن نگران شدم؛ با اینکه قاعدتاً آدم باید خوشحال بشود وقتی که بودجه‌ی فرهنگی زیاد میشود. ... کار فرهنگی مثل ساخت‌وساز نیست که آدم بگوید خیلی خوب، این زمین، این هم مصالح، حالا بروید بسازید. کار فرهنگی مصالحش خیلی سخت گیر می‌آید؛ معمار و استادکارش خیلی دشوار به دست می‌آید. لذا است که به نظر من توی کار فرهنگی یک مقداری بایستی اهتمام ورزید. در زمینه‌های فرهنگی، دنبال کارهای تشریفاتی و ویتزینی نباشید. نمایش دادن کار فرهنگی، نه اینکه فایده‌ای ندارد؛ ضرر هم دارد. در زمینه‌ی فرهنگ باید دنبال کارهای محتوایی و اصیل و واقعی رفت، که امروز نیاز عمده‌ی کشور هم این است.» دسترسی در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=۷۱۶۸>

۱۸. تحقیق، علم و فناوری

است؛ اینها را نباید متوقف کرد؛ اینها کارهای بسیار لازم و مهمی است. یا دفتر ارتباط علم و صنعت که من در دوره ی این پانزده، شانزده سال اخیر، با دو نفر از رؤسای محترم جمهور این را در میان گذاشتم و تأکید و اصرار کردم؛ اما نشد. باید این دفتر را راه پیندازید. این کارهای اساسی مهم، بین بخشی است؛ یعنی حتماً باید وابسته ی به دفتر ریاست جمهوری باشد؛ نمیتواند به وزارت علوم یا وزارت آموزش و پرورش یا بقیه ی بخشها وابسته باشد. این باید حتماً زیر نظر دستگاه ریاست جمهوری باشد و آنجا اداره بشود.

توجه به تحقیق و علم را رهبر انقلاب هم به عنوان شاخص اصولگرایی و هم تذکر به دولت بیان کردند. ما در قسمت شاخص های اصولگرایی به این امر پرداختیم. در این قسمت نیز

● **ره‌نمود رهبر** رهبر معظم انقلاب: در کنار این مسئله ی کار فرهنگی هم باید به مسئله ی تحقیق و علم و فناوری توجه کرد. که حالا ما در آن جلسه ای که تقریباً دو هفته ی پیش با رؤسای دانشگاهها داشتیم، من گزارشی داشتم که بودجه ی تحقیقاتی از آنچه که در برنامه در نظر گرفته شده و ما تصور میکردیم که درصدی پیش رفته، تنزل کرده است! حالا در گزارشها من شنیدم: «برای کار تحقیقات داریم تلاش میکنیم»؛ نه، طبق آن گزارش من گفتم به شش دهم درصد رسیده، بنابراین بودجه ی تحقیقاتی مان کمتر شده است؛ ما باید به یک

تنها تکمله‌ای را به عنوان بحث قبلی ارائه می‌دهیم و از تکرار مباحث گذشته پرهیز می‌کنیم. البته باید در همین ابتدا تذکر داد که اقداماتی که به عنوان نقاط مثبت مطرح می‌شود منحصر در این دولت نیست، بلکه گاهی بنای برخی اقدامات در گذشته پایه ریزی شده است؛ همچنین دیگر نهادهایی که منصوب دولت نیستند نیز بعضاً در این جریان نقش داشته اند؛ از این

و نیم درصد میرسیدیم و تا آخر برنامه این بودجه باید به سه درصد برسد؛ نه فقط به یک و نیم درصد نرسیدیم، بلکه از یک درصد هم پایین تر رفته است! یا مثلاً بنیاد نخبگان که من آن روز هم گفتم و اعتراض کردم؛ این اعتراض به نظر من مهم است، باید به این برسید. یا صندوق حمایت از پژوهشگران؛ این صندوق حمایت از پژوهشگران و این سبک کارها، با اصرار و تأکید متوالی چند ساله ی ما در دولتهای قبلی به وجود آمده

ساماریوم از طریق واکنش هسته ای عرضه شدند. این دو دارو به منظور کاهش درد در بیماران سرطانی تولید شدند. تولید رادیو داروی "مولیدن تکنسیم" از دیگر دستاوردهای محققان هسته ای در بخش داروسازی است. این رادیو دارو در تشخیص بسیاری از بیماریها مورد استفاده قرار می گیرد. رادیو داروهای "ید ۱۳۱"، "تالیوم" و "گالیوم" از محصولات مهم پژوهشگاه علوم و فنون هسته ای است که در درمان بیماریها موثر هستند (سلامت نیوز؛ دسترسی در:

<http://salamatnews.com/viewNews.ID?ID=19482&cat=10>

● تولید «روینا» اولین گوسفند شبیه سازی شده در مهر ۱۳۸۵ از دیگر اقدامات نیکوی دولت در امر پژوهش و توجه به علم بود. تولد روینا اولین گوسفند شبیه سازی شده خاورمیانه طلیعه حرکت نوین دانش بیوتکنولوژی کشور در جهت تولید داروهای نو ترکیب بود. (سایت پژوهشگاه رویان)؛ دسترسی در:

http://www.royaninstitute.org/cmsfa/index.php?option=com_content&task=view&id=59=Itemid

● بارگزاری نخستین میله سوخت ۲۰ درصد در بهمن ۱۳۹۰ از دیگر اقدامات مثبت محسوب می شود که به دستور احمدی نژاد صورت گرفت. (عصر ایران؛ ش خبر ۲۰۱۲۹۲)

● **نقاط ضعف** به برخی مصادیق عدم توجه به تحقیق و فناوری در قسمت گذشته اشاره شد؛ مسائلی مانند عدم توجه به علوم انسانی، عدم توجه به بخش تحقیقات و قطع بودجه پژوهشی کشور، و ... که از پرداختن دوباره به آنها اجتناب میکنیم.

رو نمی توان دولت را همه کاره پیشرفت های علمی در کشور معرفی کرد؛ ولی با این حال نمیتوان از تلاش های دولت در این زمینه و حمایت های آن غفلت کرد:

● **نقاط قوت** پرتاب ماهواره امید به عنوان نخستین گام عملی در بحث بومی سازی صنعت فضائی: بر طبق آنچه در سایت رسمی سازمان فضایی ایران « ماهواره امید با توجه به تاکید رهبر معظم انقلاب مبنی بر بومی سازی فناوری های راهبردی و در جهت تحقق جنبش نرم افزاری، به عنوان نخستین گام عملی کشور در عرصه بومی سازی فناوری فضایی حاصل کار جمعی و با بسیج امکانات داخلی کشور شامل وزارتخانه های مختلف، شرکت های خصوصی و امکانات دانشگاهها است. ساخت ماهواره ملی امید به عنوان نخستین گام عملی کشور در عرصه بومی سازی فناوری فضایی، از اسفند ۸۴ آغاز شد... از نقاط بسیار برجسته این پروژه این است که طراحی سامانه ای ماهواره امید بصورت کاملا بومی توسط متخصصان داخلی انجام شده است. دستیابی به تجربه طراحی سامانه ای یک پروژه فضایی خود به تنهایی از موفقیت های بسیار بزرگ این پروژه است و این دستاوردی است که آهنگ حرکت پروژه های آتی را بسیار سریعتر خواهد نمود.» (سایت اینترنتی سازمان فضایی ایران)؛ دسترسی در:

<http://www.isa.ir/components/1Bk.php?rQV.N4EDQ6QWStVGdp9lZ8BUM4ATMApDZJ52bpR3Yh9lZ>

● پیشرفت در عرصه پزشکی از دیگر موفقیتها در عرصه علمی بود. تولید ۶ رادیودارو برای بیماران صعب العلاج در فروردین ۸۹ از نمونه هایی از این موفقیتها بود. در این راستا پژوهشگران کشور موفق به تولید دو رادیو دارو "ساماریوم ۱۵۳" و "رینیوم ۱۸۶" شدند. رینیوم با استفاده از راکتور و شتابدهنده ها و

۱۹. دیپلماسی فعال

● ره‌نمود رهبر

مقام معظم رهبری: در زمینه‌ی مسایل سیاسی هم کارهای زیادی شده و بیان هم کردند؛ ما هم تأکید و اصرار می‌کنیم همین مسئله‌ی تحرک دیپلماسی جهت دار، برنامه دار، پخته، نافذ و اثرگذار باشد. ما هر چه در زمینه‌ی دیپلماسی تحرک مان بیشتر باشد، بهتر است. این سفرهای خارجی، ملاقاتهای خوب و گفتگوهای تلفنی، همه‌اش کارهای لازم امروز ماست؛ هر چه حجم و کیفیت اینها را بالا ببرید، بهتر است. مسئله‌ی دیپلماسی مهم است؛ البته همین طور که گفتیم، دیپلماسی باید جهت دار باشد؛ باید بدانیم چه می‌خواهیم و دنبال چه هستیم. گاهی انسان با پنج، شش، ده تا کار متفرق به یک هدفی میرسد که ظاهراً هیچ کدام از آن کارها، فی‌نفسه آن هدف را نشان نمیدهند؛ اما مجموع آن کارها، آن هدف را نشان میدهند. فرض کنید فلان موقعیت منطقه‌ای یا فلان پیشرفت بین‌المللی با پنج تا، شش تا، ده تا کار فراهم میشود. و دیپلماسی را باید به کار اقتصادی بین‌المللی وصل کرد. یکی از ضعفهای عمده‌ی ما، هم زمان دولت قبل، هم زمان دولت ماقبل قبل، همین بود که دستگاههای اقتصادی ما به دستگاه وزارت خارجه‌ی ما متصل نبودند؛ یعنی آنها برای خودشان کار میکردند؛ گاهی یک نفری میرفت از یک وزارتخانه‌ای، در یک کشوری یک قرارداد مهم قابل توجهی هم می‌بست، آن وقت سفیر ما در آن کشور اصلاً مطلع نمیشد؛ خوب، این خیلی عیب بزرگی است. نباید بگذارید این کار در این دولت اتفاق بیفتد.

تذکر رهبر انقلاب مبنی بر دیپلماسی فعال را در بخش اصولگرایی و ذیل بحث شجاعت رئیس‌جمهور بدان اشاره کوتاهی کردیم. در این قسمت نیز برخی اقدامات دولت در این مورد را بررسی می‌کنیم:

● توصیف شاخص

در این زمینه در دیدار هیئت دولت سال ۷۷ رهبر معظم انقلاب-مدظله- با تأیید روش در پیش گرفته شده توسط دولت که عادی کردن روابط با ایران است؛ می‌فرمایند ما باید سعی کنیم با تمام کشورهایی که می‌شود رابطه برقرار کنیم و کاری کنیم که همه دنیا بدانند ملت و دولت ایران، انگیزه و هدفش این است که می‌خواهد با فکر خود، با نیروی خود، با اراده خود، در راه سعادت خود قدم بردارد. همچنین ایشان در دیدار مجلس خبرگان در سال ۸۳ با اشاره به سفر ریاست جمهوری به بوسنی و نتایج آن و استقبالی که از ایشان شد؛ این را از برکات انقلاب اسلامی و دیپلماسی فعال دولت برمی‌شمرند. همچنین ایشان در همان سال در دیدار وزیر و کارکنان وزارت خارجه با اشاره به اینکه اسلام ما اسلام معنویت و عدالت و عقلانیت است و ما با اسلام طالبانی و تحجر مخالف هستیم؛

می‌فرمایند دیپلماسی ما بر اساس اسلام عادت و عقلانیت و معنویت است.

همچنین ایشان در دیدار هیئت دولت در سال ۹۱ با اشاره به این مطلب که دیپلماسی انقلاب به شدت مهم است؛ می‌فرمایند: «دیپلماسی ما باید با روحیه‌ی انقلاب همراه باشد - یعنی اسلام انقلابی - این است که به ما بُرش میدهد.» همچنین معظم له در اکثر دیدارهایی که با کارکنان وزارت خارجه و دیدارهایی که با سفرای جمهوری اسلامی داشته‌اند؛ به بحث دیپلماسی و اهمیت آن و کیفیت آن اشاره داشته‌اند.

● نقاط قوت

از نکات مثبت دولت، شجاعت دولت در عرصه بین‌المللی و دیپلماسی است. مواضع قاطع علیه رژیم صهیونیستی در موارد متعدد، انکار مسأله هلوکاست و اینکه بفرض صحت این مسأله نباید مردم فلسطین تقاص این قضیه را پس دهند. از مواردی است که نشان دهنده شجاعت دولت در عرصه بین‌المللی و دیپلماسی است.

● مطرح کردن بحث هولوکاست از جمله مصادیق دیپلماسی فعال در دولت احمدی نژاد است. مخصوصاً در این عرصه شخص احمدی نژاد خیلی فعال بود و نقش اول را ایفا می‌کرد. وی در کنفرانس‌ها، مصاحبه‌ها، سخنرانی‌ها و نامه‌نگاری‌های خود به این موضوع به شکلی هوشمندانه اشاره می‌کرد:

■ احمدی نژاد در نامه‌ای به صدر اعظم آلمان نوشت: «سؤال این است اگر این کشورها و به خصوص انگلیس در برابر بازماندگان هلوکاست احساس مسئولیت می‌کردند چرا آنان را در کشور خود پناه ندادند و چرا با راه اندازی جریان یهود ستیزی آنان را مجبور به مهاجرت به سرزمین دیگران کردند و به بهانه اسکان بازماندگان هلوکاست، یهودیان را در سراسر جهان تشویق به مهاجرت کردند و امروز بخش مهمی از ساکنان سرزمین‌های اشغالی، یهودیان غیر اروپایی هستند. و آیا اگر ظلم و کشتار احتمالی در یک منطقه جهان محکوم و مردود باشد می‌توان به بهانه جبران آن در منطقه دیگری از جهان به ظلم و کشتار و اشغالگری و ترور رضایت داد؟» (پایگاه اطلاع‌رسانی دولت؛ ش‌خبر ۱۲۶۱)

■ احمدی نژاد در مصاحبه با المنار تأکید کرد: «امروز به فضل الهی مشخص شده که هولوکاست به عنوان فلسفه وجودی رژیم صهیونیستی برپایه یک دروغ و با اهداف استعماری بنا شده است. هیمنه و افسانه شکست‌ناپذیری این رژیم نیز در جنگ با حزب‌الله فرو ریخت و از سوی دیگر طراحی‌های آنان برای تفرقه بین ملت‌های منطقه شکست خورده است چرا که به رغم برخی از دولت‌ها که

می توان از حقوق بشر سخن راند و در عین حال به صراحت انسانها را از حق مسلم آنها در دسترسی به دانش و فناوری در پزشکی، صنعت و انرژی محروم نمود و با زور و ارباب از پیشرفت و تعالی بازداشت.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۲۳۹۳)

البته مصادیق سخنان احمدی نژاد علیه رژیم پوشالی صهیونیستی فراوان است و ما از آن به همین مقدار بسنده می کنیم.

● طلبکار بودن دولت از غرب و عدم مرعوبیت از دیگر نقاط قوت دولت، در بحث دیپلماسی است. مسائلی مانند جنایت های کشورهای سلطه، حقوق بشر، مسأله اسرائیل، حقوق بشر، زن و ... از مسائلی است که دولت و شخص رئیس جمهور با شجاعت آنها را در مجامع مختلف از جمله در سخنرانی های خویش در سازمان ملل و مصاحبه های نیویورک مطرح می کرد. به برخی از این ها در قسمت شجاعت دولت در شاخص های اصولگرایی اشاره کردیم.

با ملت ها همراهی نمی کنند امروز ملت های منطقه در مقابل رژیم صهیونیستی قد علم کرده اند.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۱۴۳۴۵)

● مسئله دیگری که احمدی نژاد آن را مورد انتقاد قرار می داد و از موضعی فعال وارد می شد، بحث رژیم صهیونیستی بود:

رئیس جمهور در یک مصاحبه عنوان کرد « دوران رژیم صهیونیستی به پایان رسیده است و خودشان و سران غربی هم این را می دانند منتها به تکاپو افتادند تا شرایط را به نفع خودشان بازسازی کنند اما شواهد نشان می دهد که چنین اتفاقی نخواهد افتاد.» (پایگاه اطلاع رسانی دولت؛ ش خبر ۱۴۳۴۵)

احمدی نژاد در نخستین سخنرانی خود در سازمان ملل گفت: «مردم جهان به خوبی می دانند در فلسطین اشغالی چه می گذرد. کودکان و زنان کشته می شوند، نوجوانان به اسارت می روند، خانه ها

● فعال بودن دیپلماسی در مقابل منفعل بودن از دیگر نکات مثبت دولت و شخص رئیس جمهور است. نمونه شاخص و بارز این مسأله دیپلماسی هسته ای ما است که پس از انفعال شدید و اینکه کلیه فعالیت های هسته ای ما به حالت تعلیق در آمده بود؛ در دولت نهم و دهم بسیار فعال شد. البته به دستور رهبری این اتفاقات افتاد ولی در

ویران و مزارع سوزانده می گردد. در چنین وضعی اگر مردم فلسطین مقاومت کنند به تروریسم متهم می شوند اما رژیم اشغالگر که به هیچ اصلی پایبند نیست و ترور جزو برنامه های روزانه اوست مورد حمایت دولتهایی که اشاره کردم واقع می شود. آشکارتر بگویم تروریسم دولتی توسط مدعیان مبارزه با تروریسم حمایت می شود. چگونه

دست گرفت به طوری که پاسخ های او به پرسشهای دانشجویان و اساتید با تشویق بسیار شدید حضار روبرو می شد. این در حالی بود که قبلاً رئیس دانشگاه کلمبیا در پاسخ به فشار رسانه های آمریکا برای پس گرفتن دعوت خود از احمدی نژاد و لغو این مراسم گفته بود ما در دانشگاه کلمبیا با طرح سوالات صریح و روشن از رئیس جمهور ایران ، به وی را شدیداً تحت فشار قرار خواهیم داد.

برای خواندن گزارشی پیرامون این سخنرانی می توان به آدرس زیر مراجعه کرد:

<http://www.alef.ir/vdcfemdy.w6dtxagiw.15307?html>

● دیپلماسی فعال در حوزه آمریکای جنوبی از دیگر نقاط مثبت دولت احمدی نژاد است. ما در دولت نهم شاهد تعامل فعال با کشورهای حوزه آمریکای جنوبی هستیم. که ارتباط بسیار زیاد ایران و ونزوئلا و شخص آقای احمدی نژاد و هوگو چاوز شاخص ترین مثال این حوزه می باشد. به گونه ای که امریکای لاتین که حیات خلوت آمریکا محسوب می شد، امروزه دیگر چنین نیست؟ (فارس؛ ش خبر ۱۵۲۰۰۰۳۳۰۱۳۹۱)

● **نقاط ضعف** غیبت دولت در مسأله بیداری اسلامی از جمله نقاط تاریک دیپلماسی دولت است؛ احمدی نژاد آنگونه که باید در مسأله بیداری اسلامی اصلاً وارد نشد، گوئی اصلاً به بیداری اسلامی معتقد نیست. بکار بردن متعدد واژه «بیداری انسانی» بجای «بیداری اسلامی» حاکی از این قضیه است که پیش تر بدان اشاراتی رفت، و از تکرار مطالب پرهیز میکنیم.

● در ماجرای سوریه نیز دولت همخوانی چندانی با مواضع نظام ندارد؛ احمدی نژاد در حالی که کشور دوست و هم پیمان ما سوریه ، در بحرانی ترین وضعیت خود به سر می برد و اتفاقاً بدترین خباثت ها ، جنایت ها و کشتارهای بی رحمانه ی مردم مظلوم سوریه با پشتیبانی همه جانبه ی کشورهای وابسته به آمریکا از جمله دولت ترکیه در حال انجام و شدت گرفتن است ، احمدی نژاد قصد داشت به سفر ترکیه برای شرکت در مراسم بزرگداشت مولانا را داشت. که در نهایت به دلایلی انجام نشد. (الف؛ ش خبر ۱۷۳۱۹۳)

● مواضع احمدی نژاد به مرور از آغاز دولتش تا به امروز از مواضع فعالانه و تهاجمی در عرصه بین الملل و دیپلماسی، کم رنگ تر و

هر حال اجرای تصمیمات شجاعانه رهبر انقلاب، نیاز به دولتی شجاع هم داشت که مرعوبیتی در برابر غرب نداشته باشد، و احمدی نژاد همان رئیس جمهور شجاع در این زمینه بود. ما تاپیش از این اجازه راه اندازی یک سانتریفیوژ را هم نداشتیم، اما امروزه چند هزار سانتریفیوژ مشغول کار هستند و وضعیت کاملاً دگرگون شد. برخی از اتفاقات پیرامون پرونده هسته ای را می توان از آدرس زیر مشاهده کرد:

<http://www.farsnews.com/newstext.8612010780=php?nn>

● پرتحرک بودن رئیس جمهور در عرصه بین الملل از دیگر امتیازات محمود احمدی نژاد است. یکی از مصادیق آن را در بحث تلاش بی وقفه رئیس جمهور و سفرهای وی ذکر کردیم؛ حضور احمدی نژاد در مجمع عمومی سازمان ملل به مدت هشت دوره مداوم، یکی دیگر از مصادیق این طرح است؛ مخصوصاً وقتی بدانیم که فردی چون سیدمحمد خاتمی که ادعای روابط مسالمت آمیز بین المللی با دیگر کشورها داشت، تنها یک بار و هاشمی رفسنجانی نیز هرگز سفری به سازمان ملل نداشته است. احمدی نژاد در هشت سال حضور خود در سازمان ملل، علاوه بر سخنرانی در مجمع عمومی معمولاً دیدارهایی در سطح سران داشته، دیدارهای مختلفی هم در جهت رساندن پیام ملت و دولت ایران داشته که حضور در دانشگاه کلمبیا از شاخص ترین آنهاست. احمدی نژاد به بهترین وجه در آن دانشگاه سخنرانی کرد و پاسخی کوبنده به سخنان موهن رئیس دانشگاه داد. (فارس؛ ش خبر ۸۶۰۷۰۳۰۰۵۴) پس از مقدمه توهین آمیز رئیس دانشگاه ، احمدی نژاد پشت تریبون قرار گرفت و در ابتدای سخنان خود گفت: «اظهارات آقای بولینگر توهین به اطلاعات و دانش حاضرین در این جلسه است... این اظهارات بی تردید تحت فشار رسانه ها و سیاستمداران امریکایی مطرح شده است... اظهارات آقای بولینگر بیشتر شبیه یک بیانیه سیاسی بر ضد من بود ولی ما در ایران به دانشجو و دانشگاهیان به قدری احترام قائل هستیم که تشخیص حقیقت را به آنان وا می گذاریم... در ایران سنت اینگونه است که وقتی ما شخصی را برای سخنرانی در محلی دعوت می کنیم به دانشجویان و اساتید خود احترام می گذاریم و اجازه می دهیم خود قضاوت کنند و نمی گذاریم که حتی وقتی شخص حرف زده است با تعدادی ادعا روبرو شود.» این اظهارات احمدی نژاد با تشویق شدید حضار روبرو شد.

گزارش خبرگزاری ها و فیلم های منتشره از این مراسم حاکی است احمدی نژاد ضمن پاسخ به پرسشهای دانشجویان، جو مراسم را به

و آن را وظیفه خود بدانند؛ بی شک تقاضای دیدار با شیخ الازهر که در سطحی به مراتب پایین تر از رئیس جمهور است، از مصادیق بارز عدم رعایت شأن کشور و ملت ایران است. بیان اظهارات عاری از حقیقت و عدم رعایت شأن رئیس جمهور در مراسم استقبال شیخ الازهر از احمدی نژاد از دیگر نقاط تاریک این سفر محسوب می شود.

شاید به جرأت بتوان گفت تاریک ترین نقطه این سفر کنفرانس مطبوعاتی مشاور شیخ الازهر، با رئیس جمهور ایران است. نه تنها تقاضای دیدار با شیخ الازهر اقدامی در شان ملت ایران نبود، که پذیرفتن کنفرانس مطبوعاتی با مشاور شیخ الازهر (!) اقدامی به شدت قابل نکوهش و سرزنش تر محسوب می شود. این امر که رئیس جمهور و تیم ایرانی آنقدر کوتاه بیایند که حاضر شوند با مشاور شیخ الازهر کنفرانس مطبوعاتی برگزار کنند، به شدت قابل انتقاد و غیر قابل دفاع است. اضافه بر آن، اینکه مشاور شیخ الازهر نیز چنان سخنان دروغ و توهین آمیزی را بر زبان راند که حتی خود احمدی نژاد نیز - که بسیار هم دیر متوجه شد - نتوانست ساکت بنشیند و عنوان کرد اگر او اینطور به صحبت هایش ادامه دهد، جلسه را ترک خواهد کرد. این رخ دادها به شدت شأن ریاست جمهوری ایران و کشور و ملت ایران را دچار خدشه کرد و قابل دفاع نیست!

● درباره تلاش برای احیای روابط دیپلماتیک باید به گونه ای عمل شود که مبدا اصل عزت رعایت نشود. اینکه در احیای روابط ایران و مصر، قرار باشد ایران مدام اصرار کند و مصری ها از موضع بالا برخورد کرده و به عبارتی ناز کنند، به هیچ وجه پسندیده نیست. قرار نیست ایران ملتسمانه به دنبال احیای روابط باشد ولی مصری ها مدام از موضع قدرت سخن بگویند و اقدامات مثبت ایران را نادیده بگیرند. متأسفانه در جریان سفر به مصر، تیم ایرانی و رئیس جمهور چندین بار خواستار « روابط نامحدود با مصر شدند » ولی طرف مقابل، همانند قبل، روی خوش نشان نداد و حتی سخنگوی ریاست جمهوری مصر اعلام کرد که ایران برای برقراری رابطه با مصر، اول باید در سیاست سوریه ای خود تجدید نظر کند و سپس بتواند نظر مثبت افکار عمومی جهان عرب را کسب کند. این نوع رفتار به هیچ وجه در خور شان و جایگاه ملت و نظام اسلامی ایران نیست. (<http://www.asriran.com/fa/news/256614>)

● شیخ الازهر مدام با چهره ای عبوس، با چهره خندان احمد نژاد برخورد می کرد و اغلب تصاویر منتشره چنین چیزی را نشان می داد. گویی شیخ الازهر با اکراه در کنار رئیس جمهور نشسته بود.

منفعل تر شده است. برای مثال ما دیگر شاهد موضع نسبت به قضیه هولوکاست نیستیم. یا مثلاً زمزمه هائی از مذاکره با آمریکا به گوش می رسد. در مورد رابطه مستقیم با آمریکا احمدی نژاد در آخرین سفرش به آمریکا سخن از این موضوع به زبان آورد که باید مذاکره مستقیم صورت بگیرد؛ امری که نه مورد استقبال طرف امریکایی قرار گرفت و نه در ایران خریداری پیدا کرد. (شفاف نیوز؛ ۱۴۰۸۸۲) البته در این موضوع به نظر میرسد که اصول حاکم بر سیاست خارجی کشور، از سوی رئیس جمهور رعایت نشده است. (دسترسی در:

<http://www.jahannews.com/vdcevf\wxjh\aezi.b9bj.html>

● متأسفانه کم کاری دولت در عرصه بین الملل و دیپلماسی، و حضور کم رنگ شخص رئیس دولت در تحولات منطقه به حدی است که شاهد مسافرت های مکرر دکتر لاریجانی، ریاست مجلس شورای اسلامی به کشورهای منطقه، در جهت پوشش ضعف های دستگاه دیپلماسی کشور هستیم؛ به نظر می رسد که عدم حضور جدی احمدی نژاد در تحولات منطقه باعث فعالیت های دیپلماتیک لاریجانی شده است؛ (خبر آنلاین؛ ش خبر ۲۵۹۷۵۳) همچنین است سفرهای دکتر سعید جلیلی به کشورهای منطقه.

● جمهوری اسلامی ایران و مصر پس از سالهای پیروزی انقلاب اسلامی رابطی قابل توجهی در سطح دیپلماتیک نداشتند و سفر احمدی نژاد به مصر به عنوان سفر اولین رئیس جمهور ایران به مصر اقدامی مثبت محسوب می شود؛ هر چند که ایرادات قابل توجهی به برخی اقدامات رخ داده در این سفر از سوی هیات ایرانی وارد است، اما نفس سفر به مصر و تلاش برای آغاز روابط دیپلماتیک اقدامی مثبت محسوب می شود. این حرکت احمدی نژاد، پس از حضور مرسی، رئیس جمهور مصر، در اجلاس عدم تعهد در ایران، می توانست اقدامی در جهت تسریع احیای روابط دیپلماتیک قاهره تهران محسوب گردد. حضور احمدی نژاد در میان مردم مصر که با استقبال خوب مصری ها مواجه شد - و توان احمدی نژاد برای ایجاد مانور تبلیغاتی به نفع کشورمان از جمله اقدامات مثبت این سفر محسوب می شود. (<http://www.asriran.com/fa/news/256614>)

● سفر احمدی نژاد به مصر هر چند که دارای نقاط مثبتی بود، اما به جرأت باید گفت با توجه به تمام رخ دادهای این سفر، در مجموع سفر موفق ارزیابی نمی شود؛ برخی از این دلایل را می توان چنین برشمرد: هر رئیس جمهوری باید آداب دیپلماتیک سفرهای خارجی را حفظ

۲۰. اغتنام امدادهای الهی

رهنمود رهبر

رهبر معظم انقلاب اسلامی: به هر حال، خداوند متعال کمک کار شماست. آنچه را که ما داریم مشاهده و حس میکنیم، همین است و این را کاملاً نشان میدهد. یک به یک، این قدمها با حمایت و کمک الهی انجام میگردد و پیش میرود. اوضاع بین المللی، اوضاع منطقه و ضعف روزافزون دشمن معاند نظام جمهوری اسلامی - یعنی امریکا و صهیونیسم - اینها همه، چیزهایی است که جزو امدادهای الهی است؛ اینها را مغتنم بشماریم و از این فرصت، هر چه ممکن است بیشتر استفاده کنیم. ما هم که برای همه ی شماها دعا میکنیم؛ جزو دعاها همیشه ما، دعای به آقای رئیس جمهور و شما و به مسئولان کشور است که بتوانید این بار سنگینی را که شانه تان را زیرش داده اید، ان شاءالله به بهترین وجهی به منزل برسانید و کشور و انقلاب را یک قدم پیش ببرید.

البته بررسی این مورد در رفتار دولت و ریاست محترم جمهوری امری ناممکن است اما باید چند نکته را متذکر شد؛ رهبر انقلاب به اغتنام از فرصتهای الهی تذکر دادند که در رفتار دولت می توان به این نکته توجه داد:

توصیف شاخص

بحث اغتنام فرصت ها و اینکه نظام ما و حوادث انقلاب ما همواره با حمایت ها و کمک های خداوند متعال بوده است؛ نیز از جمله مباحثی است که مکرراً و همواره مقام معظم رهبری-مدظله- در حوادث گوناگون بدان اشاره داشته اند. ایشان در پیام خویش به مناسبت اولین سالگرد ارتحال حضرت امام(ره) در سال ۶۹ می فرمایند که ملت ایران با عنایات الهی از این آزمون خطرناک و گرداب خطیر(منظور ارتحال حضرت امام(ره) است).

با آرامش و اطمینان عبور کرد. برای نمونه ایشان در دیدار مسئولین وزارت کشور در سال ۷۰ اعتراف سازمان ملل متحد مبنی بر متجاوز بودن عراق در دفاع مقدس، را به عنوان یکی از نصرت های غیبی الهی عنوان می کنند.

همچنین معظم له در مراسم تنفیذ آقای خاتمی در سال ۷۶ می فرمایند: «عزیزان من! این را بدانید: گاهی حوادثی اتفاق می افتد که مسئولین کشور، یعنی کسانی که از قضایا مطلعند، از آن ها به تعبیر معروف «از حوادث پشت پرده» اطلاع دارند و می دانند که عامل آن حوادث نمی توانسته یک عامل معمولی و طبیعی باشد و چیزی جز عنایت الهی، پشت

این قضیه نیست.» همچنین ایشان در پیام خویش به مناسبت برگزاری انتخابات ششمین دوره مجلس شورای اسلامی از حضور پرشور و آگاهانه ی ملت ایران در پای صندوقهای رأی، به عنوان یکی دیگر آیات نصرت الهی و عنایت ویژه ی حضرت بقیة الله ارواحنا فداه یاد می کنند.

ایشان در دیدار با سپاه ولی امر در سال ۸۸ نیز می فرمایند چون صدا می خواست به کویت حمله کند؛ و بدین خاطر باید از ایران مطمئن می شد؛ لذا مجبور به تبادل اسرا شد و معظم له از آزادی اسرای به عنوان نصر الهی یاد می کنند.

نقاط ضعف

شرایط بیداری اسلامی در منطقه فرصت مناسبی را برای احمدی نژاد و دیپلماسی فعال او در عرصه بین الملل بوجود آورد، ولی وی از این فرصت آن چنانکه در توانایی او بود، استفاده نکرد. و این یکی از مصادیق بارز عدم استفاده از این فرصتهای الهی محسوب می گردد.

ارزیابی از نگاه رهبری

رهبر انقلاب به فرصت این تحولات برای اهداف جمهوری اسلامی اشاره کرده و فرمودند: «از این حوادث منطقه هم باید حداکثر بهره گرفته شود به نفع اهداف انقلاب. این حوادث منطقه - همان طور که اشاره کردم - حوادث بسیار مهمی است و ضربه ی سنگینی بوده به جهتگیری استکبار در این منطقه. بلاشک شما بدانید؛ امریکا و صهیونیسم - نه فقط دولت صهیونیستی، بلکه تشکیلات قوی و فعال و پرنفوذ صهیونیسم در دنیا - حالاً حالاً نخواهند توانست خودشان را از آسیبهای این حرکت عظیمی که اتفاق افتاد، نجات بدهند. اینها در مقابل این حوادث، به معنای واقعی کلمه غافلگیر شدند. البته دارند تلاش میکنند فاتح بیایند و موج سواری کنند. در یک گوشه های هم ممکن است بتوانند، اما

احمدی نژاد است که نتوانست در این شاخص های اصولگرایی نمره خوبی دریافت کند. از این رو در این موارد با کاهش محبوبیت و تذکرات مداوم رهبر انقلاب مبنی بر اصلاح رفتار در این حوزه ها مواجه بود.

از سوی دیگر رهبر انقلاب، ۲۰ تذکر هم به دولت دادند تا با اجرای آن ها در مسیر کسب رضایت الهی و رضایت مردمی، گام بردارد. متأسفانه کارنامه احمدی نژاد در این زمینه هم باعث شد وی این مسیر را چندان موفق طی نکند و به مرور با کاهش حمایت های مردمی و تغییر نوع حمایت رهبری مواجه گردد. استفاده از ظرفیت های مدیریتی کشور، سالم سازی دستگاه دولت با استفاده از وزرای پاکدست، دیپلماسی فعال و توجه به علم و فناوری از جمله اقدامات مثبت بوده و حمایت ها را نیز در پی داشته است.

از سوی دیگر عدم توجه به ارزیابی ها، عدم توجه به سند چشم انداز، شتابزدگی در کارها، اختلاف فراوان با قوا، عدم توجه به فرهنگ، عدم حفظ سرمایه های ملی و ... از انتقادات وارده بر احمدی نژاد در عمل نکردن به اصول و شاخص ها و تذکرات رهبری است؛ متأسفانه باید گفت، اگر دولت حاضر با دقت و بدون پرداختن به حاشیه ها به این تذکرات عمل می کرد، بی شک دولتی موفق می شد که حمایت های مردمی و حمایت خاص رهبری را تا پایان با خود همراه داشته باشد.

متأسفانه گذشت زمان نشان داد که دکتر احمدی نژاد از سال های نخست ریاست جمهوری تا سالهای پایانی در رفتار و گفتار تا حد بسیار زیادی تغییر کرد، که اتفاق مبارکی نبود. عدم تعامل صحیح و به دور از اختلاف با سران قوا، مراجع عظام تقلید، اختلاف افکنی و رسانه ای کردن اختلافات، و ... و تغییر در رفتار با رهبری از جمله موارد نامبارک این تغییر است؛ به مصادیق این امر در طول این نوشتار اشاره شد.

در مورد دولت هم باید گفت که دولت نهم نسبت به دولت دهم، دولتی پاک تر، پر تلاش تر و کم حاشیه تر بود و از این رو موفق تر هم بود؛ جهت گیری دولت و رئیس جمهور در دولت نهم، انقلابی تر و بر مبنای منطبق تر بود؛ از این رو حمایت های مردمی و حمایت خاص رهبری را نیز در پی داشت؛ رأی ۲۴ میلیونی مردم، نمودی از حمایت های گسترده مردمی است. اما متأسفانه دولت دهم دولتی پر حاشیه تر، و با افراد حاشیه دار بیشتری بود؛ حاشیه سازی های رئیس جمهور و برخی اعضا باعث گردید که نوع حمایت ها نیز دستخوش تغییر گردد و این همانا به خاطر رفتار خود دولتمردان بود.

به هر تقدیر امید است این دولت بتواند این بار سنگینی را که شانه را زیرش داده است، - به تعبیر رهبر انقلاب - ان شاء الله به بهترین وجهی به منزل برساند و کشور و انقلاب را یک قدم پیش ببرد.

در کلان نخواهند توانست و نمیتوانند. این فرصت بسیار مهمی است برای جمهوری اسلامی که از این فضا و از این فرصت استفاده کند.» (بیانات در ۲ شهریور ۹۱) (دسترس در:

<http://www.leader.ir/langs/fa/index.php?p=bayanat&id=9693>

جمع بندی:

معیارهای رهبر انقلاب بهترین شاخص برای ارزیابی رفتار دولت هستند؛ بررسی معیارها در این نوشتار، به خوبی نشان می داد که چه چیزهایی باعث شد "حمایت خاص" رهبری از این دولت به "حمایت گفتمانی" تغییر پیدا کند. در این نوشتار تلاش شد تنها در چارچوب شاخص های بیان شده از سوی ایشان به بررسی درباره رفتار و عملکرد دولت پرداخته شود.

بررسی عملکرد دولت نشان داد که دولت محمود احمدی نژاد، در سالهای نخستین - و دولت نهم - انطباق بیشتری با اصول و آرمانهای انقلاب و منویات رهبری داشته و در نتیجه از حمایت خاصی هم در آن روزها - از سوی مردم و رهبری نظام - برخوردار بوده است؛ اما به تدریج با فاصله افتادن میان دولت با این ارزشها - مخصوصاً در دولت دهم - شدت حمایت های مردمی کاسته و حمایت های رهبری هم به "حمایت گفتمانی" تغییر یافت. بی شک اگر احمدی نژاد در عمل به چهل تذکر مورد بحث، به درستی عمل می کرد، حمایت های مردم و رهبری از وی نیز، نه تنها کاهش نمی یافت بلکه رو به فزونی هم می رفت؛ نشان این امر هم کسب ۲۴ میلیون رأی از ملت ایران، پس از دولت نهم است؛ اما فاصله گرفتن از اصول و پرداختن به حاشیه ها - هر چند که حرکت کلی دولت همچنان مثبت است - باعث کاهش حمایت های مردمی و تغییر نوع حمایت رهبری نظام از رئیس جمهور شد.

بررسی ۲۰ معیار اصولگرایی و تطبیق آن با عملکرد بیش از هفت ساله دولت احمدی نژاد نشان داد، وی تنها در برخی معیارهای اصولگرایی نمره قابل قبول دریافت می کند؛ در برخی مردود است و در برخی هم کارنامه خاکستری دارد؛ حمایت های رهبری از وی هم مشخصاً و بیشتر به همان موارد شاخصی اختصاص داشت که به عقیده مردم و رهبری نظام، احمدی نژاد در آن شاخص ها منطبق با ارزش ها حرکت کرده بود. تأکید بر شعارهای عدالتخواهانه، فساد ستیزی، اعتزاز به اسلام، پاکدستی مسئولان، ساده زیستی، تلاش بی وقفه و ... از جمله این موارد بود که همیشه مورد تأیید رهبر انقلاب و از دلایل محبوبیت رئیس جمهور بود.

از سوی دیگر مواردی مانند ایجاد اختلاف، عدم تعامل با قوا، عدم سعه صدر در برخورد با وزرا، عدم پای بندی کامل به قانون، بی تدبیری در برخی امور، عدم مسوولیت پذیری و ... از نکات منفی

WWW.DIDBAN.IR
WWW.SOBHTOOS.IR